

บทแปลบทละครเรื่อง “ราชันนิราศ”
ของ เออแมงน อีโคโนสโก พร้อมบทวิเคราะห์

โดย

นางสาวณฐาประไพ ณ เชียงใหม่

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการแปลภาษาฝรั่งเศส-ไทย

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทแปลบทละครเรื่อง “ราชันนิราศ”
ของ เออแดน อีโอเนสโก พร้อมบทวิเคราะห์

โดย

นางสาวณฐาประไพ ณ เชียงใหม่

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการแปลภาษาฝรั่งเศส-ไทย

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

TRANSLATION AND ANALYSIS OF “LE ROI SE MEURT”

BY EUGÈNE IONESCO

BY

MISS NATHAPRAPAI NA CHIANGMAI

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF

THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF

MASTER OF ARTS IN FRENCH-THAI TRANSLATION

FACULTY OF LIBERAL ARTS

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2018

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาวณฐาประไพ ณ เชียงใหม่

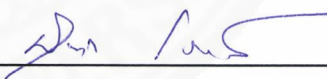
เรื่อง

บทแปลบทละครเรื่อง “ราชันนิราศ” ของ เออแดน อีโอเนสโก พร้อมบทวิเคราะห์

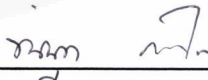
ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2562

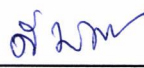
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทิชา โรจนอนันต์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา กองทิพย์ จารุพินทุโสภณ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา นันทศิลป์)

คณบดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	บทแปลบทละครเรื่อง “ราชันนิราศ” ของ เออแดน
ชื่อผู้เขียน	อ็องเนสโก พร้อมบทวิเคราะห์
ชื่อปริญญา	นางสาวณฐาประไพ ณ เชียงใหม่
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลภาษาฝรั่งเศส-ไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา กองทิพย์ จารุพินทุโสภณ
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอบทแปลและบทวิเคราะห์ของบทละครเรื่อง *ราชันนิราศ* (Le Roi se meurt) ของเออแดน อ็องเนสโก นักเขียนชาวฝรั่งเศส ในกลุ่มละครแนวแอบส์เิร์ดซึ่งแพร่หลายในยุโรปช่วงทศวรรษ 1950 นำเสนอปรัชญาการดำเนินชีวิตของมนุษย์ผ่านบทละคร โดยอ็องเนสโกเชื่อว่าทุกคนเกิดมาล้วนต้องพบกับความตาย แม้จะพยายามดิ้นรนขัดขืนเพียงใดก็ตาม ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยได้ยึดหลักการแปลตามทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมายของสถาบันชั้นสูงด้านการล่ามและการแปลแห่งมหาวิทยาลัยปารีส III (École Supérieure d'Interprètes et de Traducteurs หรือ ESIT) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ การทำความเข้าใจต้นฉบับ การผล่ออกจากต้นฉบับ และการถ่ายทอดความหมายสู่ภาษาปลายทาง

ในภาคแปล นอกจากผู้วิจัยต้องรักษาเนื้อหาและอารมณ์ความรู้สึกให้เทียบเท่าต้นฉบับแล้ว ยังต้องรักษาเอกลักษณ์ของภาษาในบทละครซึ่งมีลักษณะกระชับและกระฉ่งชัด ในภาควิเคราะห์ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการทำความเข้าใจต้นฉบับ และวิธีการถ่ายทอดคำสรรพนามราชาศัพท์จากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทย รวมถึงวิธีแปลเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงคำสรรพนามในเรื่อง

คำสำคัญ: การแปล, บทละครฝรั่งเศส, การแปลคำสรรพนาม, อ็องเนสโก

Thesis Title	TRANSLATION AND ANALYSIS OF “LE ROI SE MEURT” BY EUGÈNE IONESCO
Author	Miss Nathapapai Na Chiangmai
Degree	Master of Arts
Major Field/Faculty/University	French-Thai Translation Faculty of Liberal Arts Thammasat University
Thesis Advisor	Associate Professor Kanittha Kongtip Jarupintusophon, Ph.D.
Academic Years	2018

ABSTRACT

A French-Thai translation and analysis of comprehension and re-expression was produced of the death-obsessed play “Le Roi se meurt” (1962) by the Romanian French author Eugène Ionesco. Along with Ionesco, Samuel Beckett, Jean Genet, and Arthur Adamov have been associated with the Theatre of the Absurd, a term intended to refer to European playwrights in the late 1950s, as coined by the British critic Martin Esslin. Translation and analysis were based on the interpretative theory of translation of the École Supérieure d’Interprètes et de Traducteurs (ESIT), consisting of comprehension, deverbalization, and re-expression.

In translation, source text content and emotional effects must be preserved and considered, as well as special characteristics intended for theatrical performance. The play’s language must be concise, clear and natural to ensure audience understanding. Analytically, different factors affected comprehension, including ways to appropriately translate royal pronouns from French to Thai and adapting these when changes in pronouns were necessary.

Keywords: Translation, French dramaturgy, Pronouns, Eugène Ionesco.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา กองทิพย์ จารุพินทุโสภณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น เสนอแนวทางค้นคว้า ตลอดจนสละเวลาอันมีค่าเพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตา และอดทนเอาใจใส่อย่างดียิ่งเสมอมา ผู้วิจัยซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธิษา โรจนอนันต์ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา นันทศิลป์ กรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งทั้งสองท่านได้กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ อาจารย์ธณินทร์ มีเพียร ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำที่มีประโยชน์มากมาย ตลอดจนเสนอแนวทางในการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมมาตั้งแต่ต้น

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกท่านที่ถ่ายทอดความรู้แขนงต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ด้วยความอดทน และมีเมตตาเสมอมา

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์อสังการ จรรย์งาม ผู้คอยกระตุ้นเตือนและให้กำลังใจทั้งทางตรงและทางอ้อมตลอดมา

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัว ที่กรุณาให้โอกาสในการศึกษาอย่างเต็มที่ และยังคงคอยสนับสนุนเป็นกำลังใจในทุก ๆ ด้านมาโดยตลอด

คุณความดีและคุณประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ ครอบครัว ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณที่ผู้วิจัยได้พบบพบมาทุกท่าน

นางสาวณฐาประไพ ณ เชียงใหม่

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญตาราง	(6)
บทนำ	1
เรื่องย่อ	3
ภาคที่ 1 ต้นฉบับและบทแปล	
ต้นฉบับและบทแปล	5
ภาคที่ 2 วิเคราะห์บทแปล	
วิเคราะห์บทแปล	196
บทที่ 1 การทำความเข้าใจต้นฉบับ	198
1.1 ลักษณะเฉพาะของงานเขียนประเภทบทละคร	198
1.2 ลักษณะบทละครแนวแอบเสิร์ด	198
1.3 แก่นเรื่อง	199
1.4 สัญลักษณ์สำคัญในเรื่อง	199
1.4.1 สิ่งก่อสร้าง	199
1.4.2 แสงไฟ	200
1.4.3 เครื่องราชกกุธภัณฑ์	201

1.5 การทำความเข้าใจตัวละคร	202
1.5.1 ราชาเบรื่องเฉ	203
1.5.1.1 การพัฒนาการตัวละครยามเผชิญหน้ากับความตาย	203
1.5.1.2 แนวคิดที่สื่อผ่านตัวละครราชาเบรื่องเฉ	207
1.5.2 ราชินีมาร์เกอริต	208
1.5.3 ราชินีมารี	211
1.5.4 หมอหลวง	215
1.5.5 ทหารยาม	216
1.5.6 จูเลียต	217
1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร	218
1.6.1 ราชาเบรื่องเฉและราชินีมาร์เกอริต	218
1.6.2 ราชาเบรื่องเฉและราชินีมารี	219
1.6.3 ราชินีมาร์เกอริตและราชินีมารี	220
บทที่ 2 การถ่ายทอดบทแปล	221
2.1 การถ่ายทอดคำสรรพนามราชาศัพท์	221
2.2 การเปลี่ยนแปลงคำสรรพนามในบทแปล	225
2.2.1 สรรพนามเปลี่ยนตามอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร	225
2.2.1.1 ราชินีมาร์เกอริตและราชาเบรื่องเฉ	226
2.2.1.2 ราชินีมาร์เกอริตและราชินีมารี	228
2.2.2 สรรพนามเปลี่ยนตามพัฒนาการตัวละครราชาเบรื่องเฉ	229
2.2.2.1 ขึ้นปฏิเสธความจริง	229
2.2.2.2 ขึ้นด้นร้นขัดขึ้น	230
2.2.2.3 ขึ้นยอมจำนน	231
บทสรุป	233
รายการอ้างอิง	234
ประวัติผู้เขียน	236

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 คำสรพนามที่มีใช้ในภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทย	222
2.2 คำสรพนามราชาศัพท์ที่ใช้พูดกับพระมหากษัตริย์ในภาษาไทย	223
2.3 สรรพนามราชาศัพท์ทั้งหมดที่ใช้ในเรื่อง ราชนิราศ	224

บทนำ

บทละครเรื่อง *ราชันนิราศ* (Le Roi se meurt) ซึ่งมีเพียง 1 องก์ เป็นหนึ่งในบรรดาผลงานชิ้นเอกของนักเขียนชื่อดังชาวฝรั่งเศสเชื้อสายโรมาเนียนาม เออแดน อีโอนเนสโก (Eugène Ionesco) ผู้ได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกคณะกรรมการของบัณฑิตยสภาฝรั่งเศสใน ค.ศ. 1970 บทละครเรื่องนี้ปรากฏสู่สาธารณชนครั้งแรกในรูปแบบละครเวทีเมื่อ ค.ศ. 1962 และได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งยังมีผู้นำไปสร้างเป็นละครเวทีหลายครั้ง เอกลักษณ์โดดเด่นของบทประพันธ์นี้คือการนำเสนอปรัชญาการใช้ชีวิตของมนุษย์ผ่านละครแนวแอบเสิร์ด (Théâtre de l'absurde) ซึ่งแพร่หลายในยุโรปช่วงทศวรรษ 1950 ปรัชญานี้มีความเชื่อหลักว่า ชีวิตไม่มีเหตุผล ไม่มีความหมาย ไม่มีสิ่งใดที่มีความหมายในโลกนี้ ดังนั้น บทละครแนวแอบเสิร์ดจึงมักจะเล่าถึงสถานการณ์หรือเหตุการณ์มากกว่าจะมุ่งเล่าเรื่องราว

ในเรื่อง *ราชันนิราศ* ผู้ประพันธ์นำเสนอภาพของมนุษย์ที่กำลังเผชิญหน้ากับความตาย ตัวละครหลักแต่ละตัวสื่อถึงมนุษย์ที่มีปรัชญาการใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน โดยราชาเบร็องเฌเป็นตัวแทนของผู้ที่มีอำนาจ บารมี และใช้ชีวิตเพื่อแสวงหาความสุข ไม่ได้ตระหนักถึงสัจธรรมที่ว่า มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะยิ่งใหญ่เพียงใดก็ล้วนมีความตายเป็นจุดจบทั้งสิ้น ส่วนราชินีมาร์เกอริตเป็นตัวแทนของความจริงและเหตุผล เป็นตัวอย่างมนุษย์ที่ใช้ชีวิตอย่างมีสติ ไม่ประมาท ราชินีมาร์ซึ่งได้รับความโปรดปรานจากราชาเบร็องเฌมากที่สุด ก็เป็นผู้ที่ใช้ชีวิตเพื่อแสวงหาความสุขเช่นกัน พระนางทำทุกอย่างเพื่อให้ราชาเบร็องเฌพึงพอใจพอพระทัย บุคคลทั้ง 3 แบบนี้มีแนวคิด ความเชื่อ และปฏิกิริยาที่แตกต่างกันในเรื่องความตาย แต่ก็ไม่มีใครหลุดพ้นจากความตายไปได้

ในการแปลบทละครเรื่อง *ราชันนิราศ* นี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมาย (Théorie interprétative de la traduction) ของสถาบันชั้นสูงด้านการแปลและการล่าม (École Supérieure d'Interprètes et de Traducteurs) หรือสถาบัน E.S.I.T. ของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในแวดวงการแปล หลักทฤษฎีดังกล่าวได้แบ่งกระบวนการแปลออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ การทำความเข้าใจต้นฉบับ (Compréhension) การผล่ออกจากภาษาต้นฉบับ (Déverbalisation) และการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับสู่บทแปล (Réexpression)

ในการแปลบทละครเรื่อง *ราชันนิราศ* สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอนหลักคือ ขั้นตอนทำความเข้าใจ และขั้นตอนถ่ายทอดบทแปล ในส่วนของการทำความเข้าใจต้นฉบับ อันดับแรกผู้วิจัยต้องทำความเข้าใจแก่นเรื่อง จากนั้นจึงศึกษานิสัย แนวคิด ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร และพัฒนาการตัวละครราชาเบร็องเฌซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่องอย่างละเอียด รวมถึงองค์ประกอบ

หรือสัญลักษณ์ในเรื่องที่ส่งผลให้เรื่องราวดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์ เพื่อให้เข้าใจบทละครได้อย่างชัดเจน ในการถ่ายทอดบทแปล ผู้วิจัยต้องให้ความสำคัญกับลักษณะเฉพาะของบทละคร ซึ่งวัตถุประสงค์ในการเขียนบทละครไม่ได้สำหรับใช้อ่านเท่านั้น แต่เพื่อใช้สำหรับนำไปจัดแสดงเป็นละครเพื่อให้ผู้ชมได้รับความเพลิดเพลิน ดังนั้นการใช้ภาษาในละครจะต้องสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจชัดเจนในทันที เนื่องจากคนดูไม่มีโอกาสหยุดคิดใคร่ครวญในระหว่างที่ดู บทสนทนาในละครจึงมักมีลักษณะกระชับ กระฉับกระเฉง และน่าสนใจ¹ กล่าวคือ นอกจากผู้วิจัยจะต้องถ่ายทอดเป็นภาษาปลายทางที่รักษาความหมายและอารมณ์ให้ถูกต้อง และไม่ยึดติดกับรูปแบบของภาษาต้นฉบับแล้ว ยังต้องต้องเลือกใช้ระดับภาษาและคำสรรพนามให้เหมาะสมถูกต้องตามลักษณะเฉพาะของบทละครด้วย

¹ นพมาส แวหงส์, *ปริทัศน์ศิลปะการละคร*, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553, 12.

เรื่องย่อ

ราชันนิราศ เป็นเรื่องราวของราชาเบรื่องเณผู้ปกครองอาณาจักรแห่งหนึ่งในโลกสมมติ พระองค์เคยมีพระราชอำนาจอยู่เหนือทุกสรรพสิ่ง รวมทั้งทรงควบคุมธรรมชาติได้อีกด้วย ราชาเบรื่องเณมีราชินีคู่บัลลังก์อยู่สองพระองค์คือราชินีมาร์เกอริตผู้แข็งแกร่ง และราชินีมารีผู้อ่อนโยนนุ่มนวล อยู่มาวันหนึ่งราชินีมาร์เกอริตได้กราบทูลราชาเบรื่องเณว่าพระองค์กำลังจะเสด็จสวรรคตในอีก 1 ชั่วโมง 30 นาที ในคราวกราบทูลราชาเบรื่องเณไม่ทรงเชื่อ แต่แล้วก็มีสัญญาณต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ราชินีมาร์เกอริตกราบทูลเป็นความจริง เช่น อาณาจักรของพระองค์ที่เคยเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดกลับทรุดโทรมลงทุกวัน เกิดภัยธรรมชาติขึ้นมากมาย และอำนาจที่เคยมีกลับสูญสลาย พระองค์ไม่ทรงสามารถควบคุมดินฟ้าอากาศได้เหมือนในอดีต ทุกสัญญาณต่างแสดงถึงความเสื่อมโทรมรอวันแตกสลาย พระวรกายของราชาเบรื่องเณร่วงโรยลงเรื่อย ๆ จนในที่สุดพระองค์ทรงไร้เรี่ยวแรง ไม่สามารถทรงยืนได้ด้วยพระองค์เอง ถึงกระนั้น พระองค์ยังทรงพยายามขัดขึ้นทุกวิถีทางจนไม่หลงเหลือศักดิ์ศรีขององค์ราชาผู้เคยยิ่งใหญ่เกรียงไกร ทรงกลายเป็นเพียงมนุษย์คนหนึ่งที่คร่ำครวญไม่อยากตาย ราชินีมาร์เกอริตกับหมอลวงพยายามพูดเตือนสติราชาเบรื่องเณให้ทรงยอมรับความจริง แต่ราชินีมาร์เกอริตทรงเอาอกเอาใจและปลอมโยนราชาเบรื่องเณอยู่ร่ำไป เมื่อห้วงนาที่สุดท้ายของราชาเบรื่องเณมาถึง ตัวละครอื่น ๆ ก็ทยอยหายไปหมด หลงเหลือเพียงราชินีมาร์เกอริตที่ทรงเป็นผู้ชี้นำและทรงเกลี้ยกล่อมให้ราชาเบรื่องเณทรงยอมรับความตายอย่างสงบ ในที่สุดราชินีมาร์เกอริตก็ทรงหายไปเช่นกัน สุดท้ายก็หลงเหลือราชาเบรื่องเณพระองค์เดียวเท่านั้น และทรงยอมรับความตายในท้ายที่สุด ทุกสิ่งสลายไปในความว่างเปล่า รวมทั้งตัวราชาเบรื่องเณเองด้วย

ภาคที่ 1
ต้นฉบับและบทแปล

PERSONNAGES

Bérenger 1er, le Roi	Jacques Mauclair
La reine Marguerite, première épouse du roi Bérenger 1er	Tsilla Chelton
La reine Marie, deuxième épouse du roi Bérenger 1er	Reine Courtois
Le Médecin, qui est aussi chirurgien, bourreau, bactériologue et astrologue	Marcel Cuvelier
Juliette, femme de ménage, infirmière	Rosette Zucchelli
Le Garde	Marcel Champel

Cette pièce a été créée le 15 décembre 1962 au Théâtre de l'Alliance française à Paris. La mise en scène était de Jacques Mauclair, les décors et costumes de Jacques Noël, la musique de scène de Georges Delerue.

DÉCOR

Salle du trône, vaguement délabrée, vaguement gothique. Au milieu du plateau, contre le mur du fond, quelques marches menant au trône du Roi. De part et d'autre de la scène, sur le devant, deux trônes plus petits qui sont ceux des deux Reines, ses épouses.

A droite de la scène, côté jardin, au fond, petite porte menant aux appartements du Roi. A gauche de la scène, au fond, autre petite porte. Toujours à gauche, sur le devant, grande porte. Entre cette grande porte et la petite, une fenêtre ogivale. Autre petite fenêtre à droite de la scène; petite porte sur le devant du plateau, du même côté. Près de la grande porte, un vieux garde tenant une hallebarde.

Avant le lever du rideau, pendant que le rideau se lève et quelques instants encore, on entend une musique dérisoirement royale, imitée d'après les Levers du Roi du XVIIe siècle.

ตัวละคร

เบร็องเฌที่ 1 เป็นพระราชา	ฌาคส์ โมแคลร์
พระราชินีมาร์เกอริต เป็นพระราชินีลำดับที่ 1	ทซิลลา แซลตง
พระราชินีมารี เป็นพระราชินีลำดับที่ 2	แรนน์ กูร์ตัวส์
หมอหลวง เป็นทั้งคัลยแพทย์ เพชฌฆาต	
นักแบคทีเรียวิทยาและนักโหราศาสตร์	มาร์เซล กูเวลีเยร์
จูเลียต เป็นนางกำนัลและนางพยาบาล	โรแซตต์ ซุกเกल्ली
ทหารยาม	มาร์เซล ซองแปร์

บทละครเรื่องนี้แสดงในวันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ.1962 ที่โรงละครสมาคมฝรั่งเศส ณ กรุงปารีส กำกับการแสดงโดยฌาคส์ โมแคลร์ ฉากและเครื่องแต่งกายโดยฌาคส์ โนแอล ดนตรีประกอบฉากโดยจอร์จ เดอเลอรู

ฉาก

ห้องพระโรงดูออกจะชำรุดทรุดโทรม คล้ายสถาปัตยกรรมโกธิค ตรงกลางเวทีด้านหลังมีบันได 2- 3 ขั้นนำไปสู่พระราชบัลลังก์ของพระราชา ด้านหน้าเวทีทั้งสองข้างมีพระราชอาสน์ขนาดเล็กกว่าซึ่งเป็นของพระราชินีทั้งสองพระองค์

ด้านขวาของฉากหรือทางซ้ายมือของผู้ชม ด้านในมีประตูบานเล็กไปสู่ห้องชุดของพระราชา ส่วนฉากด้านซ้ายมีประตูเล็ก ๆ บานหนึ่งทางด้านในและมีประตูใหญ่อีกบานทางด้านหน้า ระหว่างประตูบานใหญ่กับบานเล็กมีหน้าต่างทรงโค้งแหลมคั่นอยู่ ทางขวาของฉากก็มีหน้าต่างบานเล็กอีกบานและมีประตูเล็กอยู่หน้าเวทีด้านเดียวกัน ใกล้ประตูใหญ่มีทหารยามสูงวัยนายหนึ่งยืนถือจ้าวอยู่

ก่อนเปิดม่านและระหว่างที่ม่านยกตัวขึ้น ผู้ชมจะยังคงได้ยินเพลงสรรเสริญพระราชานำสมเพชเป็นการเลียนแบบเพลงสรรเสริญพระมหาราชัตริย์ในศตวรรษที่ 17

LE GARDE, *annonçant.*

Sa Majesté, le roi Béranger Ier. Vive le Roi!

*Le Roi, d'un pas assez vit, manteau de pourpre, couronne sur la tête,
sceptre en main, traverse le plateau en entrant par
la petite porte de gauche et sort par la porte de droite au fond.*

LE GARDE, *annonçant.*

Sa Majesté, la reine Marguerite, première épouse du Roi, suivie de Juliette, femme de ménage et infirmière de Leurs Majestés. Vive la Reine!

*Marguerite, suivie de Juliette, entre par la porte à droite premier plan
et sort par la grande porte.*

LE GARDE, *annonçant.*

Sa Majesté, la reine Marie, seconde épouse du Roi, première dans son, cœur, suivie de Juliette, femme de ménage et infirmière de Leurs Majestés. Vive la Reine!

*La reine Marie, suivie de Juliette, entre par la grande porte à gauche et
sort avec Juliette par la porte à droite premier plan. Marie semble plus attrayante
et coquette que Marguerite. Elle porte la couronne et un manteau de pourpre.
Elle a, en plus, des bijoux. Entre, par la porte du fond à gauche, le Médecin.*

LE GARDE, *annonçant.*

Sa Sommité, monsieur le Médecin du Roi, chirurgien, bactériologue, bourreau et astrologue à la Cour. (*Le Médecin va jusqu'au milieu du plateau puis, comme s'il avait oublié quelque chose, retourne sur ses pas et sort par la même porte. Le Garde reste silencieux quelques moments. Il a l'air fatigué. Il pose sa hallebarde contre le mur, souffle dans ses mains pour les réchauffer.*) Pourtant, c'est l'heure où il doit faire chaud. Chauffage, allume-toi. Rien à faire, ça ne marche pas. Chauffage, allume-toi. Le radiateur reste froid. Ce n'est pas ma faute. Il ne m'a pas dit qu'il me retirait la délégation du feu! Officiellement, du moins. Avec eux, on ne sait jamais. (*Brusquement, il reprend son arme. La reine Marguerite fait de nouveau son apparition par la porte du fond à gauche. Elle a une couronne sur la tête, manteau de pourpre pas très frais. Elle est sans âge, elle a un air plutôt sévère. Elle s'arrête au milieu du plateau sur le devant. Elle est suivie de Juliette.*) Vive la Reine!

ทหารยาม ประกาศ

พระราชาเบรื่องณที่ 1 เสด็จ ทรงพระเจริญ

พระราชาสวมเสื้อคลุมสีม่วง บนศีรษะสวมมงกุฎ มือถือคทา
เข้ามาทางประตูเล็กด้านซ้าย เดินไปยังด้านขวาของเวทีด้วยฝีเท้าค่อนข้างเร็ว
และออกไปทางประตูด้านหลัง

ทหารยาม ประกาศ

พระราชินีมาร์เกอริต พระราชินีลำดับที่หนึ่งเสด็จ ตามด้วยจูเลียต นางกำนัลและนางพยาบาลใน
พระราชาและพระราชินี พระราชินีทรงพระเจริญ

มาร์เกอริตตามด้วยจูเลียตเดินเข้ามาทางประตูเล็กด้านหน้าขวา
และออกไปทางประตูใหญ่

ทหารยาม ประกาศ

พระราชินีมารี พระราชินีลำดับที่สองแต่เป็นที่หนึ่งในพระทัยองค์ราชาเสด็จ ตามด้วยจูเลียต นาง
กำนัลและนางพยาบาลในพระราชาและพระราชินี พระราชินีทรงพระเจริญ

จูเลียตเดินตามพระราชินีมารีเข้ามาทางประตูใหญ่ทางซ้ายและออกทาง
ประตูฝั่งขวาด้านหน้าไปด้วยกัน พระราชินีมารีดูมีเสน่ห์และมีจิตมากกว่า
พระราชินีมาร์เกอริต พระราชินีมารีสวมมงกุฎและเสื้อคลุมสีม่วง และยังสวม
เครื่องประดับอีกด้วย จากนั้นหมอลหวงก็เดินเข้ามาจากประตูซ้ายมือด้านหลัง

ทหารยาม ประกาศ

ท่านหมอลหวงผู้ยิ่งใหญ่ ศัลยแพทย์ นักแบคทีเรียวิทยา แพทย์และนักโหราศาสตร์ประจำราช
สำนัก (หมอลหวงเดินมาจนถึงกลางเวที จากนั้นเหมือนกับว่าได้ลืมนะโหรบางอย่างจึงเดินย้อนกลับไป
และออกทางประตูเดิม ทหารยามหยุดเจียบไปครู่หนึ่ง ท่าทางเหนื่อยล้า เขาพิงราวไว้ที่ผนังและเป่า
มือเพิ่มความอบอุ่น) ว่าแต่ตอนนี้อากาศต้องอบอุ่นได้แล้วนะ เครื่องทำความร้อนทำงานดี ทำอะไร
ไม่ได้เลย มันไม่ยอมทำงาน เจ้าเครื่องทำความร้อนจงทำงาน เครื่องก็ยังเย็นเหมือนเดิม ไม่ใช่ความผิด
ของข้านะ ก็ไม่มีใครบอกข้าว่าข้าสั่งให้จุดไฟไม่ได้แล้ว อย่างน้อยก็ไม่ได้เป็นทางการละ คนพวกนี้
ปรับเปลี่ยนอะไรไม่เคยบอก (ทันใดนั้นเขาพลันหยิบอาวุธมาถือใหม่ พระราชินีมาร์เกอริตปรากฏตัว
อีกครั้งทางประตูซ้ายด้านหลัง บนศีรษะมีมงกุฎ สวมเสื้อคลุมสีม่วงไม่สดนัก ไม่สามารถระบุอายุได้
ท่าทางค่อนข้างเคร่งขรึม พระราชินีมาร์เกอริตเดินมาหยุดตรงกลางเวทีด้านหน้าโดยมีจูเลียตตามมา
ด้วย) พระราชินีทรงพระเจริญ

MARGUERITE, à *Juliette*, regardant autour d'elle.

Il y en a de la poussière. Et des mégots par terre.

JULIETTE

Je viens de l'étable, pour traire la vache, Majesté. Elle n'a presque plus de lait. Je n'ai pas eu le temps de nettoyer le living-room.

MARGUERITE

Ceci n'est pas un living-room. C'est la salle du trône. Combien de fois dois-je te le dire?

JULIETTE

Bon, la salle du trône, si Sa Majesté le veut. Je n'ai pas eu le temps de nettoyer le living-room.

MARGUERITE

Il fait froid.

LE GARDE

J'ai essayé de faire du feu, Majesté. Ça ne fonctionne pas. Les radiateurs ne veulent rien entendre. Le ciel est couvert, les nuages n'ont pas l'air de vouloir se dissiper facilement. Le soleil est en retard. J'ai pourtant entendu le Roi lui donner l'ordre d'apparaître.

MARGUERITE

Tiens! Le soleil n'écoute déjà plus.

LE GARDE

Cette nuit, j'ai entendu un petit craquement. Il y a une fissure dans le mur.

MARGUERITE

Déjà? Ça va vite. Je ne m'y attendais pas pour tout de suite.

LE GARDE

J'ai essayé de la colmater avec Juliette.

JULIETTE

Il m'a réveillée au milieu de la nuit. Je dormais si bien!

LE GARDE

Elle est apparue de nouveau. Faut-il essayer encore?

มาร์เกริต พูดกับจูเลียตขณะมองไปรอบ ๆ ตัว
มีฝุ่นนี้หนา ที่พื้นก็มีก้อนบุหรืด้วย

จูเลียต

หม่อมฉันเพิ่งไปรีดนมวัวที่คอกสัตว์มาเพคะ มันแทบจะไม่มีน้ำนมแล้ว หม่อมฉันจึงไม่มีเวลาทำความสะอาดลิฟวิ่งรูมเพคะ

มาร์เกริต

ที่นี่ไม่ใช่ลิฟวิ่งรูม นี่คือห้องพระโรง ต้องให้เราบอกเจ้าอีกสักกี่ครั้งกันเล่า

จูเลียต

เพคะ ห้องพระโรง หากมีพระประสงค์เช่นนั้น หม่อมฉันไม่มีเวลาทำความสะอาดลิฟวิ่งรูมเพคะ

มาร์เกริต

หนาวจริงเชียว

ทหารยาม

กระหม่อมพยายามจุดไฟแล้วแต่มันไม่ทำงานพะยะค่ะ เครื่องทำความร้อนไม่ฟังอะไรเลย ท้องฟ้าก็
อึมครึม เมฆไม่มีทีท่าจะกระจายตัวง่าย ๆ แม้แต่ตะวันยังขึ้นช้า ถึงอย่างนั้นกระหม่อมก็ได้ยินองค์ราชา
สั่งให้มันขึ้นแล้วนะพะยะค่ะ

มาร์เกริต

ดูสิ พระอาทิตย์ไม่ฟังคำสั่งอีกต่อไปแล้ว

ทหารยาม

เมื่อคืนนี้กระหม่อมได้ยินเสียงแตกกร้าวเล็กน้อย มีรอยแตกอยู่บนผนังด้วยพะยะค่ะ

มาร์เกริต

นั่นปะไร ช่างรวดเร็วเสียจริง เราไม่คิดว่าจะเกิดขึ้นทันทีเช่นนี้

ทหารยาม

กระหม่อมกับจูเลียตพยายามอุดรอยแล้วพะยะค่ะ

จูเลียต

เขามาปลุกหม่อมฉันกลางดึก กำลังหลับสบายอยู่จริงเชียวเพคะ

ทหารยาม

มีรอยแตกอีกแล้ว ต้องอุดอีกหรือไม่พะยะค่ะ

MARGUERITE

Ce n'est pas la peine. Elle est irréversible, (*A Juliette.*) Où est la reine Marie?

JULIETTE

Elle doit être encore à sa toilette.

MARGUERITE

Bien sûr.

JULIETTE

Elle s'est réveillée avant l'aube.

MARGUERITE

Ah! Tout de même!

JULIETTE

Je l'entendais pleurer dans sa chambre.

MARGUERITE

Rire ou pleurer : c'est tout ce qu'elle sait faire. (*A Juliette.*) Qu'elle vienne tout de suite. Allez me la chercher.

Juste à ce moment, paraît la reine Marie, vêtue comme il est dit plus haut.

LE GARDE,

une seconde avant l'apparition de la reine Marie.

Vive la Reine!

MARGUERITE, *à Marie.*

Vous avez les yeux tout rouges, ma chère. Cela nuit à votre beauté.

MARIE

Je sais.

MARGUERITE

Ne recommencez pas à sangloter.

MARIE

J'ai du mal à m'en empêcher, hélas!

MARGUERITE

Ne vous affolez pas, surtout. Cela ne servirait à rien. C'est bien dans la norme des choses, n'est-ce pas? Vous vous y attendiez. Vous ne vous y attendiez plus.

มาร์เกอริต

ช่างเถิด มันกลับเป็นเหมือนเดิมไม่ได้แล้ว (หันไปพูดกับจูเลียต) พระราชินีมารีอยู่ที่ใดหรือ

จูเลียต

ต้องยังแต่งพระองค์อยู่เป็นแน่พะคะ

มาร์เกอริต

แน่ทีเดียวละ

จูเลียต

พระราชินีมารีทรงตื่นบรรทมก่อนฟ้าสว่างอีกพะคะ

มาร์เกอริต

ถ้าอย่างนั้นก็น่าจะแต่งตัวเสร็จแล้วสิ

จูเลียต

หม่อมฉันได้ยินพระนางกรแสงในห้องบรรทมพะคะ

มาร์เกอริต

หัวเรากับร้องให้ พระนางก็ทำเป็นอยู่เพียงเท่านั้น (พูดกับจูเลียต) ให้พระนางมาพบเราประเดี๋ยวนี้ เจ้าไปตามมาที

ในตอนนี้เอง พระราชินีมารีก็ปรากฏตัวขึ้น แต่งตัวเหมือนกับที่บรรยายไปแล้วด้านบน

ทหารยาม

หนึ่งวินาทีก่อนพระราชินีมารีปรากฏตัว

พระราชินีทรงพระเจริญ

มาร์เกอริต พูดกับมารี

ตาแดงกำเขี้ยวน้องหญิง จักทำให้เจ้าไม่งดงามนะ

มารี

ข้าทราบพะคะ

มาร์เกอริต

อย่าได้สะอึกสะอื้นออกมาอีกนะ

มารี

แหม มันห้ามสะอื้นยากนักพะคะ

มาร์เกอริต

เอาเถิด อย่าได้ตื่นกลัวไปเลย มันไม่ช่วยอะไรหรอก เป็นเรื่องธรรมดาไม่ใช่หรือ เจ้าก็รู้อยู่แล้วว่า
อย่างไรมันก็ต้องเกิดขึ้นอยู่ดี ตอนนี้ก็ไม่ต้องรอคอยอีกต่อไปแล้ว

MARIE

Vous n'attendiez que cela.

MARGUERITE

Heureusement. Ainsi, tout est au point. (*A Juliette.*) Donnez-lui donc un autre mouchoir.

MARIE

J'espérais toujours...

MARGUERITE

C'est du temps perdu. Espérer, espérer! (*Elle hausse les épaules.*) Ils n'ont que ça à la bouche et la larme à l'œil. Quelles mœurs!

MARIE

Avez-vous revu le médecin? Que dit-il?

MARGUERITE

Ce que vous connaissez.

MARIE

Peut-être qu'il se trompe.

MARGUERITE

Vous n'allez pas recommencer le coup de l'espoir. Les signes ne trompent pas.

MARIE

Peut-être les a-t-il mal lus.

MARGUERITE

Les signes objectifs ne trompent pas. Vous le savez.

MARIE, *regardant le mur.*

Ah! Cette fissure!

MARGUERITE

Vous la voyez! Il n'y a pas que cela. C'est votre faute s'il n'est pas préparé, c'est votre faute si cela va le surprendre. Vous l'avez laissé faire, vous l'avez même aidé à s'égarer. Ah! La douceur de vivre. Vos bals, vos amusettes, vos cortèges; vos dîners d'honneur, vos artifices et vos feux d'artifice, les noces et vos voyages de noces! Combien de voyages de noces avez-vous faits?

มารี

ท่านก็คอยแต่เรื่องนั้น

มาร์เกอริต

โชคดีแล้ว ทุกอย่างกำลังเข้าที่เข้าทาง (พูดกับจูเลียต) เอาผ้าเช็ดหน้าให้พระนางอีกผืนที่

มารี

ข้าหวังมาตลอดว่า...

มาร์เกอริต

เสียเวลาเปล่าหนา เอาแต่หวังแล้วก็หวัง (ยกไหล่) ปากก็พร่ำแต่หวังทว่าน้ำตายังคงรินไหล ธรรมเนียม
กระไรกัน

มารี

ท่านได้พบหมอลวงอีกหรือไม่เพคะ เขาวางอย่างไรบ้าง

มาร์เกอริต

ก็อย่างที่รู้ ๆ กันอยู่

มารี

เขาอาจเข้าใจผิดก็ได้เพคะ

มาร์เกอริต

อย่ากลับมาเริ่มเรื่องความหวังอีกเลย สัญญาณต่าง ๆ ไม่โกหกหรอก

มารี

เขาอาจวินิจฉัยผิดก็ได้เพคะ

มาร์เกอริต

สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมไม่หลอกลวง เจ้าก็รู้ไม่ใช่หรือ

มารี มองผนัง

เอ๊ะ รอยแตกลั่น

มาร์เกอริต

เจ้าเห็นแล้วใช่ไหม ไม่ได้มีแค่นี้หรอก เป็นความผิดของเจ้านั่นแหละหากองค์ราชาไม่ได้ทรงเตรียม
พระทัยไว้ เจ้านั่นแหละผิดถ้าความเสื่อมโทรมทำให้พระองค์ทรงตกพระทัย เจ้าปล่อยให้พระองค์ทรง
ทำเช่นนั้น ทั้งยังมีส่วนช่วยให้ทรงหลงผิดอีก โอเอ๋ย ชีวิตที่แสนหวาน งานเด่นรำของพวกเจ้าเอ๋ย การ
พักผ่อนหย่อนใจเอ๋ย ขบวนแห่เอ๋ย งานเลี้ยงอาหารค่ำเพื่อเป็นเกียรติเอ๋ย อีกทั้งเล่ห์เพทุบายกับพล
เฉลิมฉลอง ยังมีงานแต่งงานกับการดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์ของพวกเจ้าอีก ไปดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์กันมาก
รอบแล้วเล่า

MARIE

C'était pour célébrer les anniversaires du mariage.

MARGUERITE

Vous les célébriez quatre fois par an. « Il faut bien vivre », disiez-vous...

MARIE

Il aime tellement les fêtes.

MARGUERITE

Les hommes savent. Ils font comme s'ils ne savaient pas! Ils savent et ils oublient. Lui, il est roi. Lui, il ne doit pas oublier. Il devait avoir le regard dirigé en avant, connaître les étapes, connaître exactement la longueur de sa route, voir l'arrivée.

MARIE

Mon pauvre chéri, mon pauvre petit roi.

MARGUERITE, à Juliette.

Donnez-lui encore un mouchoir. (*A Marie.*) Un peu de bonne humeur, voyons. Vous allez lui communiquer vos larmes, cela s'attrape. Il est déjà assez faible comme cela. Cette influence détestable que vous avez eue sur lui. Enfin! Il vous préférait à moi, hélas! Je n'étais pas jalouse, oh, pas du tout. Je me rendais compte simplement que ce n'était pas sage. Maintenant, vous ne pouvez plus rien pour lui. Et vous voilà toute baignée de larmes et vous ne me tenez plus tête. Et votre regard ne me défie plus. Où donc ont disparu votre insolence, votre sourire ironique, vos moqueries? Allons, réveillez-vous. Prenez votre place, tâchez de vous tenir bien droite. Tiens, vous avez toujours votre beau collier. Venez, prenez donc votre place.

MARIE, assise.

Je ne pourrai pas lui dire.

MARGUERITE

Je m'en chargerai. J'ai l'habitude des corvées.

MARIE

Ne le lui dites pas. Non, non, je vous en prie. Ne lui dites rien, je vous en supplie.

มารี

นั่นเพื่อฉลองครบรอบวันแต่งงานต่างหากเพคะ

มาร์เกอร์ิต

ฉลองตั้งปีละสี่ครั้ง “ต้องใช้ชีวิตให้เต็มที่” เจ้าเคยพูดไว้เช่นนั้น...

มารี

พระองค์ท่านทรงโปรดงานเลี้ยงยิ่งนัก

มาร์เกอร์ิต

มนุษย์ทุกคนต่างรู้แต่สร้างทำเป็นไม่รู้ ทุกคนรู้แต่กลับหลงลืมมันไป พระองค์ท่านทรงเป็นพระราชาทรงต้องไม่ลืม ทรงต้องมีสายพระเนตรมองไปข้างหน้า ทรงรู้ขั้นตอน ทรงรู้เส้นทางชีวิตที่ยาวไกลอย่างแน่ชัด ทรงมองเห็นจุดจบของชีวิต

มารี

ทูลหัวผู้นำสงสารของข้า พระราชาน้อย ๆ ผู้นำสงสาร

มาร์เกอร์ิต พูดกับจูเลียต

ส่งผ้าเช็ดหน้าให้พระนางอีกผืนที (พูดกับมารี) ดูซิ ทำอารมณ์ให้ดีขึ้นเสียหน่อยสิ เจ้าจะเอาน้ำตาไปส่งต่อให้พระองค์ท่าน มันติดกันได้นะ เหนือนี้ก็ทรงอ่อนแอพอแล้ว เจ้ามีอิทธิพลที่ไม่ดีต่อพระองค์ แต่แล้วก็ทรงโปรดเจ้ามากกว่าข้า แหม ข้าไม่ได้ฉลาดหรอกนะ ไม่เลยสักนิด เพียงแต่ข้ารู้สึกว่ามันไม่ฉลาดเอาเสียเลย ตอนนี้เจ้าก็ช่วยกระไรองค์ราชาไม่ได้อีกแล้ว ตัวเจ้าก็นอนจมกองน้ำตา และไม่สามารถมาต่อกรกระไรข้าได้อีก สายตาของเจ้าก็ไม่ได้ท้าทายข้าแล้วเช่นกัน นิสยอวดี รอยยิ้มเยาะ และท่าทีเย้ยหยันของเจ้าหายไปอยู่ที่ใดเสียแล้วเล่า เอาน่า กลับสู่ความเป็นจริงได้แล้ว มานั่งที่ของเจ้าเสียและพยายามยึดตัวตรงเข้าไว้ อ้าว สร้อยคอเส้นงามก็ยังอยู่นี่ มาสิ มานั่งที่ของเจ้า

มารี นั่งลง

ข้าทูลองค์ราชาไม่ได้เพคะ

มาร์เกอร์ิต

ประเดี๋ยวข้าจัดการเอง ข้าคุ้นเคยกับงานยาก ๆ เหล่านี้ดี

มารี

อย่าทูลพระองค์ท่านนะเพคะ ไม่นะ ไม่ได้โปรด อย่าทูลกระไรเลย ข้าขอร้องละ

MARGUERITE

Laissez-moi faire, je vous en supplie. Nous aurons cependant besoin de vous pour les étapes de la cérémonie. Vous aimez les cérémonies.

MARIE

Pas celle-là.

MARGUERITE, à *Juliette*.

Arrangez donc nos traînes comme il faut.

JULIETTE

Oui, Majesté.

Juliette s'exécute.

MARGUERITE

Moins amusant, bien entendu, que vos bals d'enfants, que vos bals pour vieillards, vos bals pour jeunes mariés, vos bals pour rescapés, vos bals pour décorés, vos bals pour femmes de lettres, vos bals pour organisateurs de bals, et tant d'autres bals. Ce bal-ci se passera en famille, sans danseur et sans danse.

MARIE

Non, ne lui dites rien. Il vaut mieux qu'il ne s'en aperçoive pas.

MARGUERITE

... Et qu'il termine par une chanson? Cela n'est pas possible.

MARIE

Vous n'avez pas de cœur.

MARGUERITE

Mais si, si, il bat.

MARIE

Vous êtes inhumaine.

MARGUERITE

Qu'est-ce que cela veut dire?

MARIE

C'est terrible, il n'est pas préparé.

มาร์เกอริต

ปล่อยให้ข้าจัดการเถิด ข้าขอละ ถึงอย่างไรเราก็ต้องการเจ้าสำหรับขั้นตอนงานพิธี เจ้าชอบงานพิธียิ่งนักนี่

มารี

แต่ไม่ใช่งานนี้เพคะ

มาร์เกอริต พูดกับจูเลียต

เตรียมการให้เรียบร้อยด้วย

จูเลียต

ทราบเกล้า ฯ เพคะ

จูเลียตออกไป

มาร์เกอริต

ก็แน่ละสิ งานพิธีนี้จะสนุกสนานน้อยกว่างานเลี้ยงต่าง ๆ ของเจ้า ไม่ว่าจะเป็นงานเลี้ยงเด็ก ๆ คนชรา คู่สมรสหนุ่มสาว ผู้รอดชีวิต ผู้ได้รับเครื่องราช นักเขียนสตรี หรือผู้จัดงานเลี้ยง และงานเลี้ยงอื่น ๆ อีกมากนัก งานนี้จะจัดขึ้นเป็นการภายใน ไม่มีนักเต้นและการเต้นรำ

มารี

อย่านะเพคะ ห้ามทุกอย่างอะไรพระองค์ท่านทั้งสิ้น น่าจะดีกว่าหากพระองค์ไม่ทรงทราบ

มาร์เกอริต

...แล้วงานจะจบลงด้วยบทเพลงอย่างนั้นหรือ ไม่มีทางเสียละ

มารี

ท่านเป็นคนไม่มีหัวใจ

มาร์เกอริต

มีสิ ก็เด่นอยู่เนื่ออย่างไรเล่า

มารี

ท่านไม่ใช่คน

มาร์เกอริต

หมายความว่าอย่างไร

มารี

ไม่ดีเลย พระองค์ไม่ได้เตรียมตัวมาก่อนเสียด้วยสิ

MARGUERITE

C'est votre faute s'il ne l'est pas. Il était comme un de ces voyageurs qui s'attardent dans les auberges en oubliant que le but du voyage n'est pas l'auberge. Quand je vous rappelais qu'il fallait vivre avec la conscience de son destin, vous me disiez que j'étais un bas-bleu et que c'était pompeux.

JULIETTE, *à part.*

C'est quand même pompeux.

MARIE

Au moins, qu'on le lui dise le plus doucement possible puisque c'est inévitable. Avec des ménagements, avec beaucoup de ménagements.

MARGUERITE

Il aurait dû être préparé depuis longtemps, depuis toujours. Il aurait dû se le dire chaque jour. Que de temps perdu! (*A Juliette.*) Qu'est-ce que vous avez à nous regarder avec vos yeux égarés? Vous n'allez pas vous effondrer, vous aussi. Vous pouvez vous retirer; n'allez pas trop loin, on vous appellera.

JULIETTE

Alors, vraiment, je ne balaye plus le living-room?

MARGUERITE

C'est trop tard. Tant pis. Retirez-vous.

Juliette sort par la droite.

MARIE

Dites-le-lui doucement, je vous en prie. Prenez tout votre temps. Il pourrait avoir un arrêt du cœur.

MARGUERITE

Nous n'avons pas le temps de prendre notre temps. Fini de folâtrer, finis les loisirs, finis les beaux jours, finis les gueuletons, fini votre strip-tease. Fini. Vous avez laissé les choses traîner jusqu'au dernier moment, nous n'avons plus de moment à perdre, évidemment puisque c'est le dernier. Nous avons quelques instants pour faire ce qui aurait dû être fait pendant des années, des années et des années. Quand il faudra me laisser seule avec lui, je vous le dirai. Vous avez encore un rôle à jouer, tranquillisez-vous, je l'aiderai.

มาร์เกอริต

ที่พระองค์ทรงเป็นเช่นนั้นก็เป็นความผิดของเจ้านั่นแหละ พระองค์ทรงเหมือนนักเดินทางที่มัวเพลิดเพลนอยู่ที่โรงแรมเล็ก ๆ โดยหลงลืมไปว่าจุดหมายปลายทางหาใช่โรงแรมเหล่านี้ไม่ เมื่อครั้งที่ข้าเตือนว่าต้องใช้ชีวิตอย่างมีสติตระหนักถึงวาระสุดท้าย เจ้าบอกว่าข้าทำเป็นอวดรู้และทะนงตัวว่าเก่ง

จูเลียต หันมาพูดกับผู้ชม

ก็ทะนงตัวจริงนั่นแหละ

มารี

หากเลียงไม่ได้จริง ๆ อย่างน้อยก็ทูลพระองค์ให้นุมนวลที่สุดเท่าที่จะทำได้เถิดนะเพคะ ต้องเตรียมการให้ดี ต้องไม่ให้กระทบกระเทือนพระทัยพระองค์ท่าน

มาร์เกอริต

องค์ราชาทรงควรเตรียมพระองค์มานานแล้ว เตรียมอยู่เสมอ ทรงควรเตือนพระองค์เองอยู่ทุกเมื่อ เชื้อวัน ช่างเสียเวลาไปเปล่า ๆ ปลื้ ๆ (พูดกับจูเลียต) โฉนเจ้าจึงมาเหม่อมองพวกเรากันเล่า เจ้าไม่ได้จะตายด้วยเสียหน่อย ออกไปได้แล้ว แต่อย่าไปไกลนักเล่าเพื่อพวกเราเรียกใช้

จูเลียต

อ้าว หม่อมฉันไม่ต้องกวาดลิฟวิ่งรุ่มแล้วจริงหรือเพคะ

มาร์เกอริต

ไม่ทันแล้วละ ช่างเถิด เจ้าออกไปได้

จูเลียตออกไปทางขวา

มารี

ทูลพระองค์ท่านให้นุมนวลหน่อยเถิดนะเพคะ ข้าขอรับรอง ไม่ต้องรีบร้อนกระไรนัก พระองค์ท่านอาจพระทัยวายได้

มาร์เกอริต

เรามามัวแต่เสียเวลากันไม่ได้แล้ว เลิกเล่นสนุก เลิกพักผ่อน เลิกวันหวาน เลิกงานเลี้ยง เลิกระบำ เปลื้องผ้า เลิกเสีย พวกเจ้าปล่อยให้เรื่องดำเนินมาจนถึงจุดสุดท้ายแล้ว เราไม่มีเวลาให้เสียอีกแล้ว เพราะมันก็ชัดเจนแล้วว่านี่คือวาระสุดท้าย เราเหลือเวลาน้อยนิดที่จะทำสิ่งที่ควรทำมาตั้งหลายปี หลาย ๆ ปี หลาย ๆ ปีแล้ว เมื่อถึงเวลาที่ต้องปล่อยให้ข้าอยู่กับองค์ราชาตามลำพัง ข้าจะบอกเจ้าเอง เจ้ายังมีหน้าที่รออยู่อีกนะ สงบจิตสงบใจเสีย ข้าจะช่วยพระองค์ท่านเอง

MARIE

Ce sera dur, comme c'est dur.

MARGUERITE

Aussi dur pour moi que pour vous, que pour lui. Ne pleurnichez pas. Je vous le répète, je vous le conseille, je vous l'ordonne.

MARIE

Il refusera.

MARGUERITE

Au début.

MARIE

Je le retiendrai.

MARGUERITE

Qu'il ne recule pas ou gare à vous. Il faut que cela se passe convenablement. Que ce soit une réussite, un triomphe. Il y a longtemps qu'il n'en a plus eu. Son palais est en ruines. Ses terres en friche. Ses montagnes s'affaissent. La mer a défoncé les digues, inondé le pays. Il ne l'entretient plus. Vous lui avez tout fait oublier dans vos bras dont je déteste le parfum. Quel mauvais goût! Bref, c'était le sien. Au lieu de consolider le sol, il laisse des hectares et des hectares s'engloutir dans les précipices sans fond.

MARIE

Ce que vous êtes regardante! D'abord, on ne peut pas lutter contre les tremblements de terre.

MARGUERITE

Ce que vous m'agacez!... Il aurait pu consolider, planter des conifères dans les sables, cimenter les terrains menacés. Mais non, maintenant le royaume est plein de trous comme un immense gruyère.

MARIE

On ne pouvait rien contre la fatalité, contre les érosions naturelles.

มารี

คงจะยากเย็นนัก ช่างยากเสียจริง

มาร์เกอริต

มันยากสำหรับข้าเหมือนกับที่ยากสำหรับเจ้าและพระองค์ท่านเช่นกัน หยุดคร่ำครวญเถิด ข้าพูดเป็นครั้งที่สอง ข้าแนะนำเจ้า ข้าสั่งเจ้า

มารี

พระองค์ท่านไม่ทรงเชื่อหรือเพคะ

มาร์เกอริต

ก็แค่ในตอนแรกนั้นละ

มารี

ข้าจะรั้งพระองค์ท่านไว้

มาร์เกอริต

อย่าทำให้พระองค์ไม่ทรงเชื่อข้า มิเช่นนั้นเจ้าโดนตีแน่ เรื่องนี้ต้องสำเร็จราบรื่น ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จหรือชัยชนะ พระองค์ก็ไม่ได้ทรงรับมาเนิ่นนานแล้ว วังของพระองค์กำลังล่มสลาย ผืนดินรกร้างว่างเปล่า ภูเขาทรุดตัวลง น้ำทะเลทลายคันดินและเข้าท่วมประเทศ พระองค์ไม่ทรงดูแลรักษาอะไรอีกแล้ว เจ้าทำให้พระองค์ทรงหลงมัวเมาอยู่ในอ้อมแขนของเจ้าที่ส่งกลิ่นน้ำหอมน่ารังเกียจ ช่างไร้รสนิยมนสิ้นดี ช่างเถิด นั่นมันเรื่องของเจ้า แทนที่จะทำให้ผืนดินแข็งแรง พระองค์กลับทรงปล่อยให้พื้นที่เฮกตาร์แล้วเฮกตาร์เล่าจมหายไปในหุบเหวลึกไร้ที่สิ้นสุด

มารี

ช่างรอบคอบจริงนะ แต่เราต้านทานแผ่นดินไหวไม่ได้เสียหน่อยนะเพคะ

มาร์เกอริต

น่ารำคาญเสียจริง พระองค์น่าจะทรงทำให้ดินแข็งแรง เทคอนกรีตบนพื้นที่แตกร้าว และทรงปลูกต้นไม้ในทราย แต่ก็ไม่เลย ตอนนี้อาณาจักรมีแต่รู้เต็มไปหมดเหมือนเนยแข็งขนาดใหญ่

มารี

เราไม่มีทางต่อสู้กับโชคชะตาหรือต้านทานการกัดเซาะตามธรรมชาติได้หรอก

MARGUERITE

Sans parler de toutes ces guerres désastreuses. Pendant que ses soldats ivres dormaient, la nuit ou après les copieux déjeuners des casernes, les voisins repoussaient les bornes des frontières. Le territoire national s'est rétréci. Ses soldats ne voulaient pas se battre.

MARIE

C'étaient des objecteurs de conscience.

MARGUERITE

On les appelait chez nous des objecteurs de conscience. Dans les armées de nos vainqueurs, on les appelait des lâches, des déserteurs et on les fusillait. Vous voyez le résultat : des gouffres vertigineux, des villes rasées, des piscines incendiées, des bistrots désaffectés. Les jeunes s'expatrient en masse. Au début de son règne, il y avait neuf milliards d'habitants.

MARIE

Ils étaient trop nombreux. Il n'y avait plus de place.

MARGUERITE

Maintenant, il ne reste plus qu'un millier de vieillards. Moins. Ils trépassent pendant que je vous parle.

MARIE

Il y a aussi quarante-cinq jeunes gens.

MARGUERITE

Ceux dont on n'a pas voulu ailleurs. On n'en voulait pas non plus; on nous les a renvoyés de force. D'ailleurs, ils vieillissent très vite. Rapatriés à vingt-cinq ans, ils en ont quatre-vingts au bout de deux jours. Vous n'allez pas prétendre qu'ils vieillissent normalement.

MARIE

Mais le Roi, lui, il est encore tout jeune.

MARGUERITE

Il l'était hier, il l'était cette nuit. Vous allez voir tout à l'heure.

มาร์เกอริต

นี่ยังไม่นับรวมสงครามที่ก่อให้เกิดหายนะทั้งหลาย ขณะที่พวกทหารมาหลับในตอนกลางคืนหรือหลังอาหารมื้อใหญ่ในค่าย ประเทศเพื่อนบ้านเขาก็ขยับแนวเขตแดนเข้ามา ผืนดินของประเทศก็หดแคบลง พวกทหารไม่มีกะจิตกะใจจะรบแล้ว

มารี

พวกคัดค้านโดยอ้างมโนธรรม

มาร์เกอริต

เราเรียกพวกนั้นว่าผู้คัดค้านโดยอ้างมโนธรรม แต่ในกองทัพของผู้ชนะจะเรียกพวกนั้นว่าคนขี้ลาด พวกหนีทหารและยิงทิ้งเสีย เขาก็เห็นผลลัพธ์แล้วนี่นา ทั้งหุบเหวลึกชัน เมืองราบเป็นหน้ากลอง สรรวายน้ำถูกเพลิงไหม้ และร้านอาหารร้างไร้ผู้คน คนหนุ่มสาวจำนวนมากต้องอพยพ ตอนต้นรัชสมัยของพระองค์เคยมีประชากรตั้งเก้าพันล้านคน

มารี

คนมากเสียจนมีที่ไม่พอแล้ว

มาร์เกอริต

แต่ตอนนี้เหลือเพียงคนแก่หนึ่งพันคน อาจจะน้อยกว่านี้เพราะระหว่างที่ข้าพุดกับเจ้าอยู่ พวกเขาจะล้มตายเพิ่มอีก

มารี

และยังมีคนหนุ่มสาวอยู่สี่สิบล้านคนด้วย

มาร์เกอริต

ที่อื่นก็ไม่ต้องถามคนพวกนี้ เราก็ไม่ต้องถามเช่นกัน พวกเขาถูกบังคับส่งกลับมาให้เรา นอกจากนี้พวกเขายังแก่เร็วมาก ถูกส่งตัวกลับมาตอนอายุสี่สิบล้าน แต่สองวันต่อมาก็อายุแปดสิบแล้ว เจ้าไม่ต้องแสวงหาเป็นว่าพวกเขาแก่ตามธรรมชาติเสีย

มารี

แต่พระองค์ท่านทรงยังหนุ่มยังแน่นอยู่นะเพคะ

มาร์เกอริต

เมื่อวานเป็นหนุ่ม คินนี่ก็ยังเป็นหนุ่ม ประเดี๋ยวเจ้าก็ได้เห็นเอง

LE GARDE, *annonçant.*

Voici Sa Sommité, le Médecin qui revient. Sa Sommité, Sa Sommité.

*Entre le Médecin par la grande porte à gauche qui s'ouvre et se referme
toute seule. Il a l'air à la fois d'un astrologue et d'un bourreau.
Il porte sur la tête un chapeau pointu, des étoiles. Il est vêtu
de rouge, une cagoule attachée à son coi, une grande lunette à la main.*

LE MÉDECIN, *à Marguerite.*

Bonjour, Majesté. (A Marie.) Bonjour, Majesté. Que Vos Majestés m'excusent, je suis un peu en retard, je viens directement de l'hôpital où j'ai dû faire -quelques interventions chirurgicales du plus haut intérêt pour la science.

MARIE

Le Roi n'est pas opérable.

MARGUERITE

En effet, il ne l'est plus.

LE MÉDECIN,

regardant Marguerite puis Marie.

Je sais. Pas Sa Majesté.

MARIE

Docteur, est-ce qu'il y a du nouveau? Cela va peut-être mieux, n'est-ce pas? N'est-ce pas? Une amélioration n'est pas impossible?

LE MÉDECIN

C'est une situation-type qui ne peut changer.

MARIE

C'est vrai, pas d'espoir, pas d'espoir. (En regardant Marguerite.) Elle ne veut pas que j'espère, elle me l'interdit.

MARGUERITE

Beaucoup de gens ont la folie des grandeurs. Vous avez une folie de la petitesse. On n'a jamais vu une reine pareille! Vous me faites honte. Ah! Elle va encore pleurer.

LE MÉDECIN

En vérité, il y a tout de même du nouveau si vous voulez.

ทหารยาม ประกาศ

นี่คือท่านผู้สูงศักดิ์ ท่านหมอลงกลับมาแล้ว ท่านผู้สูงศักดิ์ ผู้บุญหนักศักดิ์ใหญ่

หมอลงเดินเข้ามาทางประตูใหญ่ด้านซ้ายซึ่งเปิดและปิดเอง เขาดูเหมือน
ทั้งนักโหราศาสตร์และเพชรฆาตในคราวเดียว บนศีรษะสวมหมวกทรงกรวยลายดาว
สวมชุดสีแดงซึ่งมีหมวกคลุมติดอยู่กับคอเสื้อ ในมือถือกล้องโทรทรรศน์ขนาดใหญ่

หมอลง พูดกับมาร์เกอริต

ถวายเป็นพระยะคะ (พูดกับมารี) ถวายเป็นพระยะคะ พระอาญาไม่พ้นเกล้า กระหม่อมมาสายไป
เล็กน้อย พอดีเพิ่งกลับมาจากโรงพยาบาล กระหม่อมต้องผ่าตัดบางอย่างซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อ
วงการวิทยาศาสตร์พะยะคะ

มารี

พระองค์ท่านทรงรับการผ่าตัดไม่ได้นะ

มาร์เกอริต

ใช่ พระองค์ทรงรับการผ่าตัดไม่ได้แล้ว

หมอลง

มองมาร์เกอริต จากนั้นมองมารี

ทราบเกล้า ฯ พะยะคะ แต่กระหม่อมไม่ได้พูดถึงองค์ราชา

มารี

ท่านหมอ มีข่าวใหม่หรือไม่ อาจจะดีขึ้นก็ได้ใช่ไหม ใช่ไหม หากพระอาการจะดีขึ้นก็เป็นไปได้ใช่ไหม
เล่า

หมอลง

มันเป็นสถานการณ์ที่ต้องเป็นไป ที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้พะยะคะ

มารี

นั่นสินะ ไม่มีหวังแล้ว หมดหวัง (มองมาร์เกอริต) พระนางไม่ยอมให้ข้าคาดหวัง พระนางห้ามข้าไว้

มาร์เกอริต

ผู้คนมากมายหลงใหลไปกับความยิ่งใหญ่ แต่เจ้ากลับได้ปลื้มในเรื่องเล็กน้อย ไม่เคยเห็นพระราชินีที่ใด
เป็นเช่นนี้มาก่อน เจ้าทำให้ข้าขายชีหน้า โธเอ๋ย พระนางจะร้องให้อีกแล้ว

หมอลง

อันที่จริงก็มีข่าวใหม่เหมือนกันหากพระนางมีพระประสงค์จะทราบพะยะคะ

MARIE

Quel nouveau?

LE MÉDECIN

Du nouveau qui ne fait que confirmer les indications précédentes. Mars et Saturne sont entrés en collision.

MARGUERITE

On s'y attendait.

LE MÉDECIN

Les deux planètes ont éclaté.

MARGUERITE

C'est logique.

LE MÉDECIN

Le soleil a perdu entre cinquante et soixante-quinze pour cent de sa force.

MARGUERITE

Cela va de soi.

LE MÉDECIN

Il tombe de la neige au pôle Nord du soleil. La Voie lactée a l'air de s'agglutiner. La comète est épuisée de fatigue, elle a vieilli, elle s'entoure de sa queue, s'enroule sur elle-même comme un chien moribond.

MARIE

Ce n'est pas vrai, vous exagérez. Si, si, vous exagérez.

LE MÉDECIN

Vous voulez voir dans la lunette?

MARGUERITE, *au Médecin.*

Ce n'est pas la peine. On vous croit. Quoi d'autre?

LE MÉDECIN

Le printemps qui était là hier soir nous a quitté il y a deux heures trente. Voici novembre. Au-delà-des frontières, l'herbe s'est mise à pousser. Là-bas, les arbres reverdissent. Toutes les vaches vèlent deux fois par jour, un veau le matin, un second l'après-midi vers cinq heures, cinq heures et quart. Chez nous, les feuilles se sont desséchées, elles se décrochent. Les arbres soupirent et meurent. La terre se fend encore plus que d'habitude.

มารี

ข่าวอะไรหรือ

หมอลวง

ข่าวที่ยืนยันว่าข้อบ่งชี้ก่อนหน้านี้ถูกต้องแล้วพะยะค่ะ ดาวอังคารกับดาวเสาร์พุ่งชนกันแล้ว

มาร์เกอร์ิต

คิดไว้อยู่แล้วเชียว

หมอลวง

ดาวสองดวงนั้นระเบิดแตกไปแล้วพะยะค่ะ

มาร์เกอร์ิต

นั่นปะไร

หมอลวง

ดวงอาทิตย์อ่อนกำลังลงร้อยละห้าสิบถึงเจ็ดสิบห้า

มาร์เกอร์ิต

ก็ต้องเป็นเช่นนั้นอยู่แล้ว

หมอลวง

มีหิมะตกที่ขั้วโลกเหนือของดวงอาทิตย์ ทางช้างเผือกเหมือนจะกระจุกตัวเข้าหากัน ดาวหางหมดแรง เพราะเหน็ดเหนื่อยเต็มที มันอายุมากแล้ว หางของมันมันพันรอบตัวเองเหมือนหมาอาการร่อแร่

มารี

ไม่จริง ท่านหมอพุดเกินไป ไข่แล้ว ไข่ ท่านพุดเกินจริงสินะ

หมอลวง

พระนางมีพระประสงค์จะทอดพระเนตรผ่านกล้องโทรทัศน์ใหม่พะยะค่ะ

มาร์เกอร์ิต พุดกับหมอลวง

ไม่เป็นไร เราเชื่อเจ้า มีเรื่องอื่นอีกไหม

หมอลวง

ฤดูใบไม้ผลิที่คำวานนี้ยังอยู่ได้สิ้นสุดลงแล้วเมื่อสองชั่วโมงครึ่งที่ผ่านมา ตอนนี้เป็นเดือนพฤศจิกายน ข้ามเส้นพรมแดนไป หนาวเริ่มเจริญเติบโตขึ้น ต้นไม้ที่นั่นกลับมาเขียวชอุ่มอีกครั้ง วัวทุกตัวออกลูกวันละสองครั้ง ลูกวัวตัวแรกคลอดตอนเช้า ตัวที่สองคลอดตอนบ่ายราวห้าโมงหรือห้าโมงสิบห้านาที ส่วนที่นี้ใบไม้เขียวแห้งและหลุดร่วงจากต้น ต้นไม้หายใจเอือกสุดท้ายและตายลง พื้นดินแตกแยกออกจากกันมากกว่าที่เคย

LE GARDE, *annonçant.*

L'Institut météorologique du royaume nous fait remarquer que le temps est mauvais.

MARIE

J'entends la terre qui se fend, j'entends, oui, hélas, j'entends!

MARGUERITE

C'est la fissure qui s'élargit et se propage.

LE MÉDECIN

La foudre s'immobilise dans le ciel, les nuages pleuvent des grenouilles, le tonnerre gronde. On ne l'entend pas car il est muet. Vingt-cinq habitants se sont liquéfiés. Douze ont perdu leur tête. Décapités. Cette fois, sans mon intervention.

MARGUERITE

Ce sont bien les signes.

LE MÉDECIN

D'autre part...

MARGUERITE, *l'interrompant.*

Ne continuez pas, cela suffit. C'est ce qui arrive toujours en pareil cas. Nous connaissons.

LE GARDE, *annonçant.*

Sa Majesté, le Roi! (*Musique.*) Attention, Sa Majesté. Vive le Roi!

Le Roi entre par la porte du fond à droite.

Il a les pieds nus. Juliette entre derrière lui.

MARGUERITE

Où a-t-il semé ses pantoufles?

JULIETTE

Sire, les voici.

MARGUERITE, *au Roi.*

Quelle mauvaise habitude de marcher les pieds nus.

MARIE, *à Juliette.*

Mettez-lui ses pantoufles plus vite. Il va attraper froid.

ทหารยาม ประกาศ

สถาบันอุตุนิยมหาวิทยาลัยแห่งราชอาณาจักรแจ้งว่าสภาพอากาศเลวร้าย

มารี

ข้าได้ยินเสียงแผ่นดินแยก ข้าได้ยิน ไข่แล้ว อนิจจาเอ๋ย ข้าได้ยินมัน

มาร์เกอร์ิต

รอยแตกล้นกว้างและแผ่ขยายออกไป

หมอลหลวง

บนฟ้า ฟ้าผ่าก็ค้ำตั้งอยู่อย่างนั้น ฝนก็ตกหนักราวกับฟ้ารั่ว ฟ้าร้องคำรามก็ก้องแต่เราไม่ได้ยิน เพราะไม่มีเสียง ราษฎรยี่สิบห้าคนละลายเป็นของเหลว สิบสองคนถูกตัดหัว ครั้งนี้ไม่เกี่ยวกับข้านะ

มาร์เกอร์ิต

มันเป็นสัญญาณจริง ๆ

หมอลหลวง

นอกจากนั้นยังมี...

มาร์เกอร์ิต พูดแทรก

ไม่ต้องพูดต่อแล้ว แค่นี้ก็พอ มันเป็นอย่างนี้เสมอในกรณีเช่นนี้ เรารู้กันดีอยู่

ทหารยาม ประกาศ

พระราชเสด็จ (ดนตรี) ทั้งหมดลุกขึ้น ทรงพระเจริญ

พระราชเจ้ามาทางประตูด้านในทางขวา
เดินเท้าเปล่าโดยมีจูเลียตตามมาข้างหลัง

มาร์เกอร์ิต

ทรงทำฉลองพระบาทหล่นไว้ที่ใดเล่า

จูเลียต

อยู่ที่นี่พะคะ

มาร์เกอร์ิต พูดกับพระราช

ช่างนินยเสียกระไรเช่นนี้ถึงเดินเท้าเปล่า

มารี พูดกับจูเลียต

รีบสวมฉลองพระบาทให้พระองค์ท่านเร็วเข้า ประเดี๋ยวจะประชวรพระโรคหวัดไปเสียก่อน

MARGUERITE

Qu'il attrape froid ou non, cela n'a pas d'importance. C'est tout simplement une mauvaise habitude.

Pendant que Juliette met les pantoufles aux pieds du Roi et que Marie va à la rencontre de celui-ci, la musique royale continue de s'entendre.

LE MÉDECIN,

s'inclinant humblement et mielleusement.

Je me permets de souhaiter le bonjour à Votre Majesté. Ainsi que mes meilleurs vœux.

MARGUERITE

Ce n'est plus qu'une formule creuse.

LE ROI, *à Marie, puis à Marguerite.*

Bonjour, Marie. Bonjour, Marguerite. Toujours là? Je veux dire, tu es déjà là! Comment ça va? Moi, ça ne va pas! Je ne sais pas très bien ce que j'ai, mes membres sont un peu engourdis, j'ai eu du mal à me lever, j'ai mal aux pieds! Je vais changer de pantoufles. J'ai peut-être grandi! J'ai mal dormi, cette terre qui craque, ces frontières qui reculent, ce bétail qui beugle, ces sirènes qui hurlent, il y a vraiment trop de bruit. Il faudra tout de même que j'y mette bon ordre. On va tâcher d'arranger cela. Aïe, mes côtes! (*Au Docteur.*) Bonjour, Docteur. Est-ce un lumbago? (*Aux autres.*) J'attends un ingénieur... étranger. Les nôtres ne valent plus rien. Cela leur est égal. D'ailleurs, nous n'en avons pas. Pourquoi a-t-on fermé l'École Polytechnique? Ah, oui! Elle est tombée dans le trou. Pourquoi en bâtir d'autres puisqu'elles tombent dans le trou, toutes. J'ai mal à la tête, par-dessus le marché. Et ces nuages... J'avais interdit les nuages. Nuages! Assez de pluie. Je dis : assez. Assez de pluie. Je dis : assez. Ah! Tout de même. Il recommence. Idiot de nuage. Il n'en finit plus celui-là avec ces gouttes à retardement. On dirait un vieux pisseux. (*A Juliette.*) Qu'as-tu à me regarder? Tu es bien rouge aujourd'hui. C'est plein de toiles d'araignées dans ma chambre à coucher. Va donc les nettoyer.

JULIETTE

Je les ai enlevées toutes pendant que Votre Majesté dormait encore. Je ne sais d'où ça vient. Elles, n'arrêtent pas de repousser.

มาร์เกอริต

จะประจวบพระโรคหวัดหรือไม่ก็ช่างเถิด ก็แค่นี้เสียเลย

ระหว่างที่จูเลียตสวมรองเท้าให้พระราชินีและมารีกำลังเดินมาหา

ยังคงมีเสียงเพลงสรรเสริญพระบารมีดังประกอบตลอด

หมอลวง

โค้งคำนับนอบน้อมหยดย้อย

กระหม่อมขอพระราชทานถวายพระพรชัยมงคลแด่ฝ่าพระบาท ขอทรงพระเกษมสำราญพะย่ะค่ะ

มาร์เกอริต

ก็แค่คำพูดหลอกลวงนั่นแหละ

พระราชินี พูดกับมารี จากนั้นพูดกับมาร์เกอริต

สวัสดีมารี สวัสดีมาร์เกอริต ยังอยู่ที่นี้กันอีกหรือ ข้าพเจ้ามาถึงพวกเจ้ามาทั้งวันแล้ว สบายกันดีไหม ส่วนข้าไม่ค่อยสบายเอาเสียเลย ข้าก็ไม่ว่างรู้หรอกว่าตัวเองเป็นอะไร แขนขาชาเล็กน้อย ลูกยืนก็ลำบาก เจ็บที่เท้า นี่ข้าว่าจะเปลี่ยนรองเท้าอยู่เหมือนกัน บางทีอาจเป็นเพราะข้าโตขึ้น ข้านอนไม่ค่อยหลับ ทั้งเสียงแผ่นดินแยก เสียงชายแดนหด เสียงวัวร้อง เสียงเตี๊ยมกียไทยหวาน เสียงพวกนี้มันดังเกินไป ข้าต้องจัดการสักหน่อยแล้ว เดี๋ยวลองหาทางดู โอ๊ย ชีโครงข้า (พูดกับหมอลวง) สวัสดีหมอ ไซโรคปวดหลังไหม (พูดกับคนอื่น) เรารอวิศวกรคนหนึ่งอยู่...ชาวต่างชาติ วิศวกรของเราใช้การไม่ได้แล้ว พวกเขาไม่ใส่ใจหรอก อีกทั้งเราก็ไม่มีคนด้วย เหตุใดจึงปิดวิทยาลัยสารพัดช่างเสียเล่า อ้อใช่ มันตกลงไปในหลุมนี้นา แล้วไหนจะสร้างที่อื่นอีกในเมื่อพวกมันตกลงไปในหลุมหมดแล้ว เรายังปวดหัวเพิ่มมาอีกอย่าง แล้วเจ้าพวกเมฆนี่... เราเคยสั่งให้หยุดไปแล้วนี่นา นี่เจ้าเมฆ ฝนตกพอแล้ว เรบอกว่าพอแล้ว ฝนตกลงมาพอแล้ว เรบอกว่าพออย่างไรเล่า ปิดโธ่เอ๊ย มันเริ่มอีกแล้ว เจ้าเมฆนี่ มันไม่ยอมหยุด ไหลกะปริบกะปรอยอย่างกับฉี่ของคนแก่ (พูดกับจูเลียต) ไฉนเจ้าจึงมองเราเล่า วันนี้เจ้าหน้าบึ้งเชียวนะ ในห้องนอนเรามีเตียงนุ่มเต็มไปหมด ไปทำความสะอาดเสียสิ

จูเลียต

หม่อมฉันทำความสะอาดหมดแล้วตอนที่พระองค์บรรทมอยู่ ไม่รู้เหมือนกันว่ามาจากที่ใด มันเกิดขึ้นไม่หยุดหย่อนเลยพะคะ

LE MÉDECIN, *à Marguerite.*

Vous voyez, Majesté. Cela se confirme de plus en plus.

LE ROI, *à Marie.*

Qu'est-ce que tu as, ma beauté?

MARIE, *bafoillant.*

Je ne sais pas... rien... Je n'ai rien.

LE ROI

Tu as les yeux cernés. Tu as pleuré? Pourquoi?

MARIE

Mon Dieu!

LE ROI, *à Marguerite.*

Je défends qu'on lui fasse de la peine. Et pourquoi dit-elle « Mon Dieu »?

MARGUERITE

C'est une expression. (*A Juliette.*) Va nettoyer de nouveau les toiles d'araignées.

LE ROI

Ah, oui! Ces toiles d'araignées, c'est dégoûtant. Ça donne des cauchemars.

MARGUERITE, *à Juliette.*

Dépêchez-vous, ne traînez pas. Vous ne savez plus vous servir d'un balai?

JULIETTE

Le mien est tout usé. Il m'en faudrait un neuf, il m'en faudrait même douze.

Juliette sort.

LE ROI

Qu'avez-vous tous à me regarder ainsi? Est-ce qu'il y a quelque chose d'anormal? Il n'y a plus rien d'anormal puisque l'anormal est devenu habituel. Ainsi, tout s'arrange.

MARIE, *se précipitant vers le Roi.*

Mon Roi, vous boitez.

LE ROI,

faisant deux ou trois pas en boitant légèrement.

Je boite? Je ne boite pas. Je boite un peu.

หมอลหลวง พุดกับมาร์เกอร์ิต

พระนางก็ทรงเห็นแล้ว มันชัดเจนขึ้นทุกที ๆ พะยะคะ

พระราชา พุดกับมารี

เป็นกระไรไปหรือ โฉมงามของข้า

มารี พุดตะกุกตะกัก

ข้าไม่รู้... เปล่า... ข้าไม่ได้เป็นกระไรพะคะ

พระราชา

เจ้าตาบวมนี้ ร้องไห้มาหรือ เหตุใดจึงร้องไห้เล่า

มารี

คุณพระช่วย!

พระราชา พุดกับมาร์เกอร์ิต

ข้าสั่งห้ามใครทำร้ายจิตใจนาง เหตุใดนางถึงพูดว่า “คุณพระช่วย” อีกเล่า

มาร์เกอร์ิต

มันเป็นแค่คำอุทานพะคะ (พุดกับจูเลียต) ไปเซ็ดไยแมงมุมอีกรอบทีสิ

พระราชา

ใช่แล้ว ไยแมงมุมพวกนั้น ช่างน่าขยะแขยงเหลือทน มันทำให้ฉันรำย

มาร์เกอร์ิต พุดกับจูเลียต

รีบไปเร็วเข้า อย่ามัวชักช้ารำไร เจ้าใช้ไม้กวาดไม่เป็นแล้วหรือ

จูเลียต

ไม้กวาดของหม่อมฉันพังหมดแล้วพะคะ หม่อมฉันอยากได้ไม้กวาดใหม่ สักสิบสองอันก็ดีนะพะคะ

จูเลียตเดินออกไป

พระราชา

พวกเจ้าทุกคนมองหน้าเราทำไมกัน มีสิ่งใดผิดปกติอย่างนั้นหรือ ไม่มีอะไรผิดปกติอีกแล้วละในเมื่อ
ความผิดปกติกลายเป็นเรื่องปกติไปแล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ ทุกอย่างก็ลงตัว

มารี ปราดเข้าไปหาพระราชา

ราชาของข้า ท่านเดินกะเผลกนะพะคะ

พระราชา

เดินกะเผลกกะเผลกเล็กน้อยสองสามก้าว

ข้าเดินกะเผลกหรือ ไม่หรอก แค่วัยกเขยเล็กน้อยน่า

MARIE

Vous avez mal, je vais vous soutenir.

LE ROI

Je n'ai pas mal. Pourquoi aurais-je mal? Si, un tout petit peu. Ce n'est rien. Je n'ai pas besoin d'être soutenu. Pourtant, j'aime que tu me soutiennes.

MARGUERITE, *se dirigeant vers le Roi.*

Sire, je dois vous mettre au courant.

MARIE

Non, taisez-vous.

MARGUERITE, *à Marie.*

Taisez-vous.

MARIE, *au Roi.*

Ce n'est pas vrai ce qu'elle dit.

LE ROI

Au courant de quoi? Qu'est-ce qui n'est pas vrai? Marie, pourquoi cet air désolé? Que vous arrive-t-il?

MARGUERITE, *au Roi.*

Sire, on doit vous annoncer que vous allez mourir.

LE MÉDECIN

Hélas, oui, Majesté.

LE ROI

Mais je le sais, bien sûr. Nous le savons tous. Vous me le rappellerez quand il sera temps. Quelle manie avez-vous, Marguerite, de m'entretenir de choses désagréables dès le lever du soleil.

MARGUERITE

Il est déjà midi.

LE ROI

Il n'est pas midi. Ah, si, il est midi. Ça ne fait rien. Pour moi, c'est le matin. Je n'ai encore rien mangé. Que l'on m'apporte mon breakfast. A vrai dire, je n'ai pas trop faim. Docteur, il faudra que vous me donniez des pilules pour réveiller mon appétit et dégourdir mon foie. Je dois avoir la langue saburale, n'est-ce pas?

Il montre sa langue au Docteur.

มารี

ท่านเจ็บ ข้าช่วยพุงนะ

พระราช

ข้าไม่ได้เจ็บเสียหน่อย เหตุใดข้าจึงต้องเจ็บด้วยเล่า เออใช่ เจ็บเล็กน้อยน่า แต่ไม่เป็นไรหรอก ไม่จำเป็นต้องประคองข้า แต่ข้าก็ชอบที่เจ้าประคองนะ

มาร์เกอริต เดินตรงมาหาพระราช

ฝ่าพระบาท ข้ามีเรื่องต้องกราบทูลพะคะ

มารี

ไม่ได้นะ หยุดพูด

มาร์เกอริต พูดกับมารี

เจ้าเจ็บเสียเถิด

มารี พูดกับพระราช

ที่พระนางพูดไม่เป็นความจริงนะพะคะ

พระราช

จะบอกข้าเรื่องอะไรกัน แล้วสิ่งใดที่ไม่จริง เหตุใดเจ้าถึงดูโศกเศร้าเช่นนั้นเล่ามารี นี่มีเหตุอะไรกัน

มาร์เกอริต พูดกับพระราช

ฝ่าพระบาท ข้าขอกราบทูลว่าพระองค์กำลังจะเสด็จสวรรคตพะคะ

หมอลวง

เฮ้อ ใช่แล้วพะยะค่ะฝ่าพระบาท

พระราช

แน่ละสิ ข้ารู้อยู่แล้วว่า เราทุกคนก็รู้นี้ว่า เจ้าค่อยมาเตือนข้าเมื่อถึงเวลาแล้วก็แล้วกัน เจ้านี้มันนิสัย
อย่างไรกันมาร์เกอริต ไฉนจึงต้องมาพูดเรื่องแสงหลูกับข้าแต่เข้าตรู

มาร์เกอริต

เวลานี้เที่ยงแล้วพะคะ

พระราช

ยังไม่เที่ยงเสียหน่อย จริงด้วยสิ เที่ยงแล้วนี่นา แต่ช่างเถิด สำหรับข้ามันยังเข้าอยู่ ข้ายังไม่ได้กินอะไร
เลย ให้คนนำเบรกดัสต์มาที บอกตามตรงข้ายังไม่ค่อยหิวเลย หมอลวง เตียวเอายาเรียกน้ำย่อยกับ
ฟืนฟัดบมาให้เราด้วยนะ ลิ่นเราต้องมีผ้าขาวแนเลยใช้ไหม

แลบลิ่นใส่หมอลวง

LE MÉDECIN

En effet, Majesté.

LE ROI

Mon foie s'encrasse. Je n'ai rien bu hier soir, pourtant j'ai un mauvais goût dans la bouche.

LE MÉDECIN

Majesté, la reine Marguerite dit la vérité, vous allez mourir.

LE ROI

Encore? Vous m'ennuyez! Je mourrai, oui, je mourrai. Dans quarante ans, dans cinquante ans, dans trois cents ans. Plus tard. Quand je voudrai, quand j'aurai le temps, quand je le déciderai. En attendant, occupons-nous des affaires du royaume. *(Il monte les marches du trône.)* Aïe! Mes jambes, mes reins. J'ai attrapé froid dans ce palais mal chauffé, avec ces carreaux cassés qui laissent entrer la tempête et les courants d'air. A-t-on remplacé sur le toit les tuiles que le vent avait arrachées? On ne travaille plus. Il faudra que je m'en occupe moi-même. J'ai eu d'autres choses à faire. On ne peut compter sur personne. *(A Marie qui essaye de le soutenir.)* Non, j'arriverai. *(Il s'aide de son sceptre comme d'un bâton.)* Ce sceptre peut encore servir. *(Il réussit péniblement à s'asseoir, aidé tout de même par la reine Marie.)* Mais non, mais non, je peux. Ça y est! Ouf! Il est devenu bien dur ce trône. On devrait le faire rembourrer. Comment se porte le pays ce matin?

MARGUERITE

Ce qu'il en reste.

LE ROI

Ce sont encore de beaux restes. De toute façon, il faut s'en occuper, cela vous changera les idées. Qu'on fasse venir les ministres. *(Apparaît Juliette.)* Allez chercher les ministres, ils sont sans doute encore en train de dormir. Ils s'imaginent qu'il n'y a plus de travail.

JULIETTE

Ils sont partis en vacances. Pas bien loin puisque les terres se sont raccourcies et rabougries. Ils sont à l'autre bout du royaume, c'est-à-dire à trois pas, au coin du bois, au bord du ruisseau. Ils font la pêche, ils espèrent avoir un peu de poisson pour nourrir la population.

หมอลหลวง

จริงด้วยพะยะค่ะฝ่าพระบาท

พระราชา

ดับเราต้องเต็มไปด้วยไขมัน เมื่อเย็นวานเราไม่ได้ดื่มอะไรเลยแต่ก็ยังรู้สึกขมปาก

หมอลหลวง

ฝ่าพระบาท พระราชินีมาร์เกอริตทูลความจริงพะยะค่ะ พระองค์กำลังจะสวรรคต

พระราชา

ยังไม่หยุดอีก ช่างน่ารำคาญเสียจริง เราจะตาย ไข่ เราต้องตายแน่นอนอยู่แล้ว ในอีกสี่สิบปี ห้าสิบปี หรือสามร้อยปีโน้น เราจะตายก็ต่อเมื่อเราต้องการ เมื่อเรามีเวลา เมื่อเราตัดสินใจเอง ระหว่างนี้เราก็ดูแลอาณาจักรไปก่อน (เดินขึ้นบันไดไปยังพระราชบัลลังก์) โอ๊ย ขาข้า เอวข้า ข้าเป็นหวัดในวังอันหนาวเหน็บนี้ กับกระเบื้องแตก ๆ ที่ปล่อยให้พายุและลมเข้ามาได้ กระเบื้องที่ลมพัดปลิวไป มีคนไปเปลี่ยนหรือยังเล่า นั่น ไม่มีใครทำงานแล้ว ข้าต้องเป็นคนจัดการเองสินะ แต่ข้าก็ยังมียางอื่นที่ต้องทำอีก ไข่ใจใครไม่ได้เลยสักคน (พูดกับมารีที่พยายามประคอง) ไม่ต้อง ข้าเดินเองได้ (ใช้คทาต่างไม้เท้า) คทานี้ก็ยังมีประโยชน์นะ (นั่งลงบนพระราชบัลลังก์ด้วยความยากลำบากโดยมีพระราชินีมารีคอยช่วยอยู่) ไม่ต้อง ไม่ต้อง ข้านั่งเองได้ นืออย่างไรวะ โอ๊ย แก้อี้นี้แข็งเสียจริง ต้องยัดนุ่นเสียหน่อยแล้ว เข้านี้สถานการณ์บ้านเมืองเป็นอย่างไรบ้างเล่า

มาร์เกอริต

ก็เท่าที่เหลืออยู่พะคะ

พระราชา

ส่วนที่เหลืออยู่ก็ยังคงงดงาม ถึงอย่างนั้นก็ต้องดูแล มันจะทำให้เจ้าเปลี่ยนความคิด ให้เหล่าเสนาบดีมาพบข้าหน่อย (จูเลียตโผล่เข้ามา) ไปตามเสนาบดีมาที พวกนั้นคงกำลังนอนหลับอยู่ ฝันเฟื่องว่าไม่มีงานการให้ทำกันอีกแล้ว

จูเลียต

พวกท่านเสนาบดีออกไปเที่ยวตากอากาศกันพะคะ แต่ไม่ได้ไปไกลเพราะแผ่นดินหดตัวลงและพืชพันธุ์แคระแกร็น พวกเขายู่อีกด้านหนึ่งของอาณาจักร นั่นคือห่างออกไปสามก้าว ในป่าลึกลับลึามร กำลังตกปลากันอยู่พะคะ พวกเขาวางจะตกได้ปลาเล็กเล็กน้อยเพื่อเอามาเลี้ยงดูราษฎร

LE ROI

Va les chercher au coin du bois.

JULIETTE

Ils ne viendront pas, ils sont en congé. J'y vais voir quand même.

Elle va regarder par la fenêtre.

LE ROI

Quelle indiscipline!

JULIETTE

Ils sont tombés dans le ruisseau.

MARIE

Essaye de les repêcher.

Juliette sort.

LE ROI

Si j'avais deux autres spécialistes du gouvernement dans le pays, je les remplacerais.

MARIE

On en trouvera d'autres.

LE MÉDECIN

On n'en trouvera plus, Majesté.

MARGUERITE

Vous n'en trouverez plus, Béranger.

MARIE

Si, parmi les enfants des écoles lorsqu'ils seront grands. Il faut attendre un peu. Une fois repêchés, ces deux-là pourront bien gérer les affaires courantes.

LE MÉDECIN

A l'école, il n'y a plus que quelques enfants goitreux, débiles mentaux congénitaux, des mongoliens, des hydrocéphales.

LE ROI

La race n'est pas très bien portante, en effet. Tâchez de les guérir, Docteur, ou de les améliorer un peu. Qu'ils apprennent au moins les quatre, cinq premières lettres de l'alphabet. Autrefois, on les tuait.

พระราชา

ไปหาพวกนั้นตรงที่หนึ่งในป่า

จูเลียต

พวกเขาจะไม่มาเข้าเฝ้าเพคะเพราะอยู่ในช่วงลาพักร้อน แต่ประเดี๋ยวหม่อมฉันจะไปพบพวกเขาเองเพคะ
มองออกไปทางหน้าต่าง

พระราชา

ไว้ระเบียวินัยสันติ

จูเลียต

พวกเขาตกลงไปในลำธารแล้วเพคะ

มารี

พยายามเอาเบ็ดตกพวกเขาขึ้นมาให้ได้

จูเลียตออกไป

พระราชา

ถ้าข้ามีผู้เชี่ยวชาญฝ่ายบริหารประเทศคนอื่นอีกสักสองคน ข้าก็เปลี่ยนคนไปแล้ว

มารี

เราหาคนอื่นก็ได้นะเพคะ

หมอลหลวง

เราหาคนอื่นไม่ได้อีกแล้วพะย่ะค่ะฝ่าพระบาท

มาร์เกอริต

ท่านหาใครไม่ได้อีกแล้วเบรื่องเเม

มารี

ได้สิเพคะ เลือกเอาจากบรรดาเด็กนักเรียนเมื่อพวกเขาโตขึ้น เราต้องรออีกสักหน่อย พอได้ที่ก็ตก
ขึ้นมาได้สองคนนี้ก็จะสามารถจัดการสถานการณ์ปัจจุบันได้ดีแล้ว

หมอลหลวง

ที่โรงเรียนก็มีแต่เด็กคออหอยพอก ปัญญาอ่อนแต่กำเนิด เด็กดาวน์ซินโดรมและเด็กหัวบาตรพะย่ะค่ะ

พระราชา

สายพันธุ์ไม่ค่อยดีมาจริง ๆ พยายามรักษาหรือทำให้พวกเขาดีขึ้นสักหน่อยนะหมอ ให้เรียนตัวอักษร
อย่างน้อยสักสี่ห้าตัวแรก ถ้าเป็นเมื่อก่อนพวกเขาถูกฆ่าไปแล้ว

LE MÉDECIN

Sa Majesté ne pourrait plus se le permettre! Il n'y aurait plus de sujets.

LE ROI

Qu'on en fasse quelque chose!

MARGUERITE

On ne peut plus rien améliorer, on ne peut plus guérir personne, vous-même ne pouvez plus guérir.

LE MÉDECIN

Sire, vous ne pouvez plus guérir.

LE ROI

Je ne suis pas malade.

MARIE

Il se sent bien. (*Au Roi.*) N'est-ce pas?

LE ROI

Tout au plus quelques courbatures. Ce, n'est rien. D'ailleurs, ça va beaucoup mieux.

MARIE

Il dit que ça va bien, vous voyez, vous voyez.

LE ROI

Ça va même très bien.

MARGUERITE

Tu vas mourir dans une heure et demie, tu vas mourir à la fin du spectacle.

LE ROI

Que dites-vous ma chère? Ce n'est pas drôle.

MARGUERITE

Tu vas mourir à la fin du spectacle.

MARIE

Mon Dieu!

LE MÉDECIN

Oui, Sire, vous allez mourir. Vous n'aurez pas votre petit déjeuner demain matin. Pas de dîner ce soir non plus. Le cuisinier a éteint le gaz. Il rend son tablier. Il range pour l'éternité les nappes et les serviettes dans le placard.

หมอลหลวง

ฝ่าพระบาททรงปล่อยให้เกิดเรื่องเช่นนั้นไม่ได้อีกแล้วนะพะย่ะค่ะ จะไม่มีพสกนิกรเหลือแล้ว

พระราช

เช่นนั้นก็ทำอะไรเสียบ้างสิ

มาร์เกอริต

เราทำให้กระไรดีขึ้นไม่ได้แล้ว เรายกษาใครไม่ได้อีกแล้ว ตัวท่านเองก็รักษาไม่ได้แล้วเช่นกันพะคะ

หมอลหลวง

ใช่พะย่ะค่ะ ฝ่าพระบาททรงรักษาไม่ได้แล้ว

พระราช

เราไม่ได้ป่วยเสียหน่อย

มารี

พระองค์มีพระพลานามัยแข็งแรงดี (พูดกับพระราช) ใช่ไหมพะคะ

พระราช

อย่างมากที่สุดก็แค่ปวดเมื่อย แต่ไม่เป็นไร มันก็ดีขึ้นมากแล้ว

มารี

พระองค์ตรัสว่าสบายดี เห็นไหมเล่า เห็นไหม

พระราช

สบายดีมากเลยเชียว

มาร์เกอริต

ท่านจะตายในอีกหนึ่งชั่วโมงครึ่ง ท่านจะตายตอนจบการแสดง

พระราช

เจ้าพูดกระไรออกมาที่รัก นี่ไม่ตลกนะ

มาร์เกอริต

ท่านจะตายตอนจบการแสดง

มารี

ให้ตายสิ!

หมอลหลวง

ใช่พะย่ะค่ะ ฝ่าพระบาทกำลังจะสวรรคต พຼ່ງนี้เข้าฝ่าพระบาทจะไม่ได้เสวยพระกระยาหาร ไม่มีพระกระยาหารค่าสำหรับค่าคินนี้เช่นกัน พ่อครัวปิดแก๊สไปแล้ว เขาลาออก เขาได้จัดเก็บผ้าปูโต๊ะและผ้าเช็ดปากไว้ในตู้เก็บเครื่องครัวตลอดกาลแล้วพะย่ะค่ะ

MARIE

Ne dites pas si vite, ne dites pas si fort.

LE ROI

Qui donc a pu donner des ordres pareils sans mon consentement? Je me porte bien. Vous vous moquez. Mensonges. (A Marguerite.) Tu as toujours voulu ma mort. (A Marie.) Elle a toujours voulu ma mort. (A Marguerite.) Je mourrai quand je voudrai, je suis le Roi, c'est moi qui décide.

LE MÉDECIN

Vous avez perdu le pouvoir de décider seul, Majesté.

MARGUERITE

Tu ne peux même plus t'empêcher d'être malade.

LE ROI

Je ne suis pas malade. (A Marie.) N'as-tu pas dit que je ne suis pas malade? Je suis toujours beau.

MARGUERITE

Et tes douleurs?

LE ROI

Je n'en ai plus.

MARGUERITE

Bouge un peu, tu verras bien.

LE ROI,

qui vient de se rasseoir, se soulève.

Aïe!... C'est parce que je ne me suis pas mis dans la tête de ne pas avoir mal. Je n'ai pas eu le temps d'y penser! J'y pense, et je guéris. Le Roi se guérit lui-même mais j'étais trop préoccupé par les affaires du royaume.

MARGUERITE

Dans quel état il est ton royaume! Tu ne peux plus le gouverner, tu t'en aperçois toi-même, tu ne veux pas te l'avouer. Tu n'as plus de pouvoir sur toi; plus de pouvoir sur les éléments. Tu ne peux plus empêcher les dégradations, tu n'as plus de pouvoir sur nous.

มารี

อย่าทูลเร็วอย่างนั้นสิ อย่าเสียงดังเช่นนั้นด้วย

พระราชา

ใครมันบังอาจออกคำสั่งพรคนั้นโดยที่เราไม่อนุญาตกัน เราแข็งแรงสมบูรณ์ดี พวกเจ้าพูดเล่น พวกเจ้าโกหกทั้งเพ (พูดกับมารีเกอร์ิต) เจ้าอยากให้ข้าตายมาตลอด (พูดกับมารี) นางอยากให้ข้าตายมาตลอด (พูดกับมารีเกอร์ิต) ข้าจะตายได้ก็ต่อเมื่อข้าต้องการ ข้าคือพระราชา คนตัดสินใจคือตัวข้าคนนี้

หมอลวง

ฝ่าพระบาททรงสูญเสียอำนาจในการตัดสินใจด้วยพระองค์เองแล้วพะย่ะค่ะ

มารีเกอร์ิต

ท่านห้ามตัวเองป่วยยังไม่ได้เลย

พระราชา

ข้าไม่ได้ป่วย (พูดกับมารี) เจ้าพูดเองไม่ใช่หรือว่าข้าไม่ได้ป่วย ข้ารูปงามเสมอแหละ

มารีเกอร์ิต

แล้วอาการเจ็บปวดของท่านเล่า

พระราชา

ข้าหายแล้ว

มารีเกอร์ิต

เดี๋ยวก็รู้ ขยับหน่อยสิ

พระราชา

ลุกขึ้นยืนหลังจากเพ็งนั่งลง

โธ้ย!... เป็นเพราะข้าไม่ได้นึกไว้ก่อนว่าไม่เจ็บ ข้าไม่มีเวลาคิดถึงเรื่องนี้ แค่คิดข้าก็หายแล้ว พระราชารักษาตัวเองได้แต่ข้ามัวแต่ยุ่งอยู่กับการกิจในราชอาณาจักร

มารีเกอร์ิต

อาณาจักรของท่านอยู่ในสภาพใดกัน ท่านปกครองไม่ได้อีกแล้ว ท่านก็รู้อยู่แล้วแต่ไม่ยอมยอมรับมันเอง ท่านไม่มีอำนาจเหนือตัวเองอีกแล้ว ไม่มีอำนาจเหนือสรรพสิ่งใด ๆ อีกแล้วด้วย ท่านหยุดยั้งการเสื่อมสลายไม่ได้และไม่มีอำนาจเหนือพวกเราอีกต่อไป

MARIE

Tu auras toujours du pouvoir sur moi.

MARGUERITE

Pas même sur vous.

Juliette entre.

JULIETTE

On ne peut plus repêcher les ministres. Le ruisseau dans lequel ils sont tombés a coulé dans l'abîme avec les berges et les saules qui le bordaient.

LE ROI

Je comprends. C'est un complot. Vous voulez que j'abdique.

MARGUERITE

Cela vaudrait mieux. Abdique volontairement.

LE MÉDECIN

Abdiquez, Sire, cela vaut mieux.

LE ROI

Que j'abdique?

MARGUERITE

Oui. Abdique moralement, administrativement.

LE MÉDECIN

Et physiquement.

MARIE

Ne donne pas ton consentement. Ne les écoute pas.

LE ROI

Ils sont fous. Ou bien ce sont des traîtres.

JULIETTE

Sire, pauvre Sire, Sire, pauvre Sire.

MARIE, *au Roi.*

Il faut les faire arrêter.

LE ROI, *au Garde.*

Garde, arrête-les.

มารี

ท่านมีอำนาจเหนือข้าเสมอนะเพคะ

มาร์เกอร์ิต

ไม่มีเหนือเจ้าเช่นกัน

จูเลียตเข้ามา

จูเลียต

เราตกเสนาบดีพวกนั้นขึ้นมาไม่ได้แล้ว น้ำในลำธารที่พวกเขาตกลงไปได้ไหลลงไปในเหวลึกพร้อมกับ
ตลิ่งและต้นวิลโลว์ริมตลิ่งแล้วเพคะ

พระราชา

ข้าเข้าใจแล้ว เป็นการยึดอำนาจนี้เอง พวกเจ้าอยากให้ข้าสละราชสมบัติ

มาร์เกอร์ิต

แบบนี้ก็ดีกว่านะ ยอมสละราชสมบัติเอง

หมอลหลวง

สละราชสมบัติเถิดพะย่ะค่ะฝ่าพระบาท มันจะดีกว่า

พระราชา

ให้เราสละราชสมบัติอย่างนั้นหรือ

มาร์เกอร์ิต

ใช่แล้ว สละราชสมบัติในทุกด้าน ด้านจิตใจ ด้านการบริหารบ้านเมือง

หมอลหลวง

และด้านสังฆารด้วยพะย่ะค่ะ

มารี

อย่ายอมนะเพคะ อย่าไปฟังพวกเขา

พระราชา

พวกนั้นเป็นบ้า หรือไม่ก็เป็นกบฏ

จูเลียต

พระองค์ท่าน พระองค์ท่านผู้นำสงสาร พระองค์ท่านช่างน่าสงสารเหลือเกิน

มารี พูดกับพระราชา

ต้องจับกุมตัวพวกเขานะเพคะ

พระราชา พูดกับทหารยาม

ทหาร จับพวกเขาไว้

MARIE

Garde, arrête-les. (*Au Roi.*) C'est cela. Donne des ordres.

LE ROI, *au Garde.*

Arrête-les tous. Enferme-les dans la tour. Non, la tour s'est écroulée. Emmène-les, enferme-les à clef dans la cave, dans les oubliettes ou dans le clapier. Arrête-les, tous. J'ordonne.

MARIE, *au Garde.*

Arrête-les.

LE GARDE, *sans bouger*

Au nom de Sa Majesté... je vous... je vous arrête.

MARIE, *au Garde.*

Bouge donc.

JULIETTE

C'est lui qui s'arrête.

LE ROI, *au Garde.*

Fais-le, mais fais-le, Garde.

MARGUERITE

Tu vois, il ne peut plus bouger. Il a la goutte. Des rhumatismes.

LE MÉDECIN, *montrant le Garde.*

Sire, l'armée est paralysée. Un virus inconnu s'est introduit dans son cerveau et sabote les postes de commande.

MARGUERITE, *au Roi.*

Ce sont tes propres ordres, Majesté, tu le vois bien, qui le paralysent.

MARIE, *au Roi.*

Ne la crois pas. Elle veut t'hypnotiser. C'est un problème de volonté. Entraîne tout dans ta volonté.

LE GARDE

Je vous... au nom du Roi... je vous...

Il s'arrête de parler, la bouche entrouverte.

มารี

ทหาร จับตัวพวกนั้นไว้ (พูดกับพระราช) อย่างนั้นแหละ ออกคำสั่งเลยเพคะ

พระราช พูดกับทหารยาม

จับพวกนั้นไว้ทุกคน เอาไปขังไว้ในหอคอย ไม่ได้สิ หอคอยถล่มไปแล้ว พาพวกเขาไปขังไว้ในห้องใต้ดิน
ในคุกมืดหรือในกรงก็ได้ จับไว้ให้หมดทุกคน ข้าขอสั่ง

มารี พูดกับทหารยาม

จับพวกเขาเสียสิ

ทหารยาม ไม่ขยับเขยื้อน

ในนามขององค์ราชา... ข้าขอ... ข้าขอจับกุมพวกเจ้า

มารี พูดกับทหารยาม

ขยับสักทีสิ

จูเลียต

เขากลับไม่ขยับเขยื้อนเสียนี้

พระราช พูดกับทหารยาม

จัดการสิ จัดการเลยทหาร

มาร์เกอร์ิต

เห็นไหมเล่า เขาขยับไม่ได้แล้ว เขาเป็นเกาต์ โรคไขข้ออักเสบ

หมอลหลวง ซี่ไปที่ทหารยาม

กองทัพเป็นอัมพาตแล้วพะย่ะค่ะฝ่าพระบาท ไวรัสสิกลับได้ซ่อนไซ้เข้าไปในสมองและทำลายหน่วยสั่ง
การควบคุมพะย่ะค่ะ

มาร์เกอร์ิต พูดกับพระราช

เป็นคำสั่งของท่านเองนะฝ่าพระบาท เห็นชัดแล้วสินะว่าใครที่ทำให้เขาเป็นอัมพาต

มารี พูดกับพระราช

อย่าไปเชื่อนะเพคะ พระนางต้องการสะกดจิตท่าน มันเป็นเรื่องของเจตจำนง จัดการทุกอย่างตามที่
ท่านต้องการเถิดเพคะ

ทหารยาม

ข้าจะ... ในนามของ...พระองค์ท่าน... ข้าจะ...

เขาหยุดพูด อ้าปากค้าง

LE ROI, *au Garde.*

Qu'est-ce qui te prend? Parle, avance. Te crois-tu une statue?

MARIE, *au Roi.*

Ne lui pose pas de questions. Ne discute pas. Ordonne. Emporte-le dans le tourbillon de ta volonté.

LE MÉDECIN

Il ne peut plus remuer, vous voyez, Majesté. Il ne peut plus parler, il est pétrifié. Il ne vous écoute plus. C'est un symptôme caractéristique. Médicalement, c'est très net.

LE ROI

Nous verrons bien si je n'ai plus de pouvoir.

MARIE, *au Roi.*

Prouve que tu en as. Tu peux si tu veux.

LE ROI

Je prouve que je veux, je prouve que je peux.

MARIE

D'abord, lève-toi.

LE ROI

Je me lève.

Il fait un grand effort en grimaçant.

MARIE

Tu vois comme c'est simple.

LE ROI

Vous voyez comme c'est simple. Vous êtes des farceurs. Des conjurés, des bolcheviques. *(Il marche. A Marie qui veut l'aider.)* Non, non, tout seul... puisque je peux tout seul. *(Il tombe. Juliette se précipite pour le relever.)* Je me relève tout seul.

Il se relève tout seul, en effet, mais péniblement.

LE GARDE

Vive le Roi! *(Le Roi retombe.)* Le Roi se meurt.

พระราชา พูดกับทหารยาม

เจ้าเป็นกระไรละนั่น พูดต่อไปสิ คิดว่าตัวเองเป็นรูปปั้นหรือไร

มารี พูดกับพระราชา

หยุดถามเขาเถิดเพคะ ไม่ต้องต่อปากต่อคำกัน ออกคำสั่งไปเลยเพคะ นำเขาเข้าสู่ความปรารถนาที่
สลับซับซ้อนของท่าน

หมอลหลวง

เขาขยับไม่ได้แล้วพะย่ะค่ะ ฝ่าพระบาทก็ทรงเห็นแล้ว พูดไม่ได้แล้วด้วย ตัวแข็งทื่อ เขาไม่ฟังพระองค์
แล้ว นี่เป็นอาการบ่งชี้ ในทางการแพทย์นับว่าชัดเจนมาก

พระราชา

เดี๋ยวก็นี่ว่าเราไม่มีอำนาจอีกแล้วจริงหรือไม่

มารี พูดกับพระราชา

พิสูจน์เลยเพคะ ท่านทำได้หากต้องการ

พระราชา

ข้าจะพิสูจน์ว่าข้าต้องการ ข้าจะพิสูจน์ว่าข้าทำได้

มารี

อันดับแรก ยืนขึ้นเพคะ

พระราชา

ข้าลุกขึ้น

ใบหน้าเหยเกเพราะใช้ความพยายามอย่างยิ่งยวด

มารี

เห็นไหมเพคะว่าง่ายดายยิ่งนัก

พระราชา

พวกเจ้าเห็นหรือยังเล่าง่ายดายเพียงใด เจ้าพวกหลอกลวง พวกทมิฬ พวกคอมมิวนิสต์ (เดินไปหา
มารีที่อยากเข้ามาช่วย) ไม่ต้อง ไม่ต้อง ข้าเอง...ข้าเดินเองได้ (ล้มลงไปด้วยมือเดียวรีบร้อนมาช่วยพยุง
ขึ้นยืน) เราจะลุกขึ้นเอง

แล้วก็ลุกขึ้นด้วยตัวเองได้จริงอย่างทุกทีทุกเล

ทหารยาม

พระราชาทรงพระเจริญ (พระราชาทหกล้ม) พระราชาสวรรคต

MARIE

Vive le Roi!

Le Roi se relève péniblement, s'aidant de son sceptre.

LE GARDE

Vive le Roi! (*Le Roi retombe.*) Le Roi est mort.

MARIE

Vive le Roi! Vive le Roi!

MARGUERITE

Quelle comédie.

Le Roi se relève péniblement. Juliette, qui avait disparu, réapparaît.

JULIETTE

Vive le Roi!

Elle disparaît à nouveau. Le Roi retombe.

LE GARDE

Le Roi se meurt.

MARIE

Non. Vive le Roi! Relève-toi. Vive le Roi!

JULIETTE,

apparaissant puis disparaissant tandis que le Roi se relève.

Vive le Roi!

LE GARDE

Vive le Roi!

Cette scène doit être jouée en guignol tragique.

MARIE

Vous voyez bien, cela va mieux.

MARGUERITE

C'est le mieux de la fin, n'est-ce pas, Docteur?

LE MÉDECIN, à Marguerite.

C'est évident, ce n'est que le mieux de la fin.

มารี

ทรงพระเจริญ

พระราชใช้ศทาช่วยค้ำลูกขึ้นยืนอย่างยากลำบาก

ทหารยาม

พระราชาทรงพระเจริญ (พระราชาลัม) พระราชาสวรรค์

มารี

ทรงพระเจริญ ทรงพระเจริญ

มาร์เกอริต

ตกลงเป็นบ้า

พระราชาลูกขึ้นด้วยความยากเย็น จูเลียตซึ่งหายไปเมื่อครูได้ปรากฏตัวอีกครั้ง

จูเลียต

พระราชาทรงพระเจริญ

จูเลียตหายไปอีกครั้ง พระราชาลัมลงอีกแล้ว

ทหารยาม

พระราชาสวรรคต

มารี

ไม่นะ พระราชาทรงพระเจริญ ลูกขึ้นมาสิ ทรงพระเจริญ

จูเลียต

โผล่มาแล้วก็หายไปในขณะที่พระราชากำลังลูกขึ้นยืน

พระราชาทรงพระเจริญ

ทหารยาม

พระราชาทรงพระเจริญ

ฉากนี้น่าจะใช้หุ่นกระบอกเล่น

มารี

นั่นปะไร ทรงพระอาการดีขึ้น

มาร์เกอริต

ดีขึ้นก่อนจะถึงจุดจบ ไข่มุขท่านหมอ

หมอหลวง พูดกับมาร์เกอริต

ชัดเจนพะยะค่ะ เป็นเพียงอาการดีขึ้นก่อนจะถึงจุดจบเท่านั้น

LE ROI

J'avais glissé, tout simplement. Cela peut arriver. Cela arrive. Ma couronne!
(*La couronne était tombée par terre pendant la chute. Marie remet la couronne sur la tête du Roi.*) C'est mauvais signe.

MARIE

N'y crois pas.

Le sceptre du Roi tombe.

LE ROI

C'est mauvais signe.

MARIE

N'y crois pas. (*Elle lui donne son sceptre.*) Tiens-le bien dans ta main. Ferme le poing.

LE GARDE

Vive, vive... (*puis il se tait*).

LE MÉDECIN, au Roi.

Majesté...

MARGUERITE, au Médecin, montrant Marie.

Il faut la calmer celle-là; elle prend la parole à tort et à travers. Elle ne doit plus parler sans notre permission.

Marie s'immobilise.

MARGUERITE, au Médecin, montrant le Roi.

Essayez, maintenant, de lui faire comprendre.

LE MÉDECIN, au Roi.

Majesté, il y a des dizaines d'années ou bien il y a trois jours, votre empire était florissant. En trois jours, vous avez perdu les guerres que vous aviez gagnées. Celles que vous aviez perdues, vous les avez reperdues. Depuis que les récoltes ont pourri et que le désert a envahi notre continent, la végétation est allée reverdir les pays voisins qui étaient déserts jeudi dernier. Les fusées que vous voulez envoyer ne partent plus. Ou bien, elles décrochent, retombent avec un bruit mouillé.

LE ROI

Accident technique.

พระราชา

ข้าแค่ลื่นน่า มันเกิดขึ้นได้เนี่ย และมันก็เกิดแล้ว มงกุฏของข้าเล่า (มงกุฏร่วงลงพื้นตอนที่พระราชาล้ม
มารีสวมมงกุฏคืนให้บนศีรษะของพระราชา) มันเป็นलगร้าย

มารี

อย่าคิดเช่นนั้นสิเพคะ

คทาตกพื้น

พระราชา

มันเป็นलगร้าย

มารี

อย่าคิดแบบนั้นสิเพคะ (ส่งคทาคืนให้พระราชา) ถือไว้ให้ดินะเพคะ กำไว้แน่น ๆ

ทหารยาม

ทรงพระ ทรงพระ... (แล้วเงยไป)

หมอลหลวง พุดกับพระราชา

ฝ่าพระบาท...

มาร์เกอริต พุดกับหมอลหลวงขณะขึ้นไปหามารี

ต้องให้นางสงบปากสงบคำเสียที พุดจาเหลวไหลเลื่อนเปื้อนไปเรื่อย นางต้องไม่พูดถ้าไม่ได้รับอนุญาต
จากพวกเรา

มารีนั่งอยู่กับที่

มาร์เกอริต พุดกับหมอลหลวงขณะขึ้นไปหามารี

ตอนนี้ก็พยายามทำให้พระองค์เข้าใจหน่อย

หมอลหลวง พุดกับพระราชา

ฝ่าพระบาท เมื่อหลายสิบปีก่อนหรือเมื่อสามวันก่อน อาณาจักรของพระองค์ยังเจริญรุ่งเรืองอยู่ แต่
ภายในสามวันฝ่าพระบาทกลับทรงปราศในสงครามที่ทรงเคยได้รับชัยชนะ ส่วนที่ทรงเคยพ่ายแพ้ก็
พ่ายแพ้ซ้ำเดิม ตั้งแต่ผลผลิตเน่าเสียและพื้นที่ทะเลทรายรุกเข้าพื้นที่ทวีปของเรา พืชผลในประเทศ
เพื่อนบ้านก็กลับเขียวชอุ่มจากที่เคยแห้งแล้งเมื่อพฤษภาคมที่แล้ว ส่วนจรวดที่ฝ่าพระบาทมีพระประสงค์
จะส่งขึ้นไปก็ยังไม่ออก หรือไม่ก็บินขึ้นไปและตกลงมาดังจ๋อม

พระราชา

เป็นความผิดพลาดทางเทคนิคน่า

LE MÉDECIN

Autrefois, il n'y en avait pas.

MARGUERITE

Finie la réussite. Tu dois t'en rendre compte.

LE MÉDECIN

Vos douleurs, courbatures...

LE ROI

Je n'en avais jamais eu. C'est la première fois.

LE MÉDECIN

Justement. Là est le signe. C'est bien venu tout d'un coup, n'est-ce pas?

MARGUERITE

Tu devais t'y attendre.

LE MÉDECIN

Cela est venu tout d'un coup, vous n'êtes plus maître de vous-même. Vous le constatez, Sire. Soyez lucide. Allons, un peu de courage.

LE ROI

Je me suis relevé. Vous mentez. Je me suis relevé.

LE MÉDECIN

Vous avez très mal et vous ne pourrez pas faire un nouvel effort.

MARGUERITE

Bien sûr, cela ne va pas durer longtemps. (*Au Roi.*) Peux-tu encore faire quelque chose? Peux-tu donner un ordre qui soit suivi? Peux-tu changer quelque chose? Tu n'as qu'à essayer.

LE ROI

C'est parce que je n'avais pas mis toute ma volonté que cela s'est délabré. Simple négligence. Tout cela s'arrangera. Tout sera réparé, remis à neuf. On verra bien ce que je peux faire. Garde, bouge, approche.

MARGUERITE

Il ne peut pas. Il ne peut plus obéir qu'aux autres. Garde, fais deux pas. (*Le Garde avance de deux pas.*) Garde, recule.

Le Garde recule de deux pas.

หมอลหลวง

แต่เมื่อก่อนไม่เคยเป็นเช่นนี้นะพะยะค่ะ

มาร์เกอริต

ท่านยอมรับเสียเถิดว่าความสำเร็จได้สิ้นสุดแล้ว

หมอลหลวง

ความเจ็บปวดของพระองค์ กล้ามเนื้อที่อักเสบ...

พระราชา

เราไม่เคยเป็นมาก่อน นี่เป็นครั้งแรก

หมอลหลวง

ก็นี่แหละ มันเป็นสัญญาณ มันเกิดขึ้นกะทันหันใช่ไหมพะยะค่ะ

มาร์เกอริต

ท่านควรคิดถึงเรื่องพวกนี้ไว้อ่อนเสียด้วยซ้ำ

หมอลหลวง

มันเกิดขึ้นโดยไม่ทันตั้งตัว ฝ่าพระบาทไม่ใช่เจ้าชีวิตของพระองค์เองอีกแล้ว พระองค์ก็ทรงเห็นชัดแล้ว
ทรงยอมรับความจริงเถิด เอาเลย ทรงกล้าหาญหน่อยพะยะค่ะ

พระราชา

เราลุกขึ้นได้แล้ว พวกเจ้าโกหก เราลุกได้แล้ว

หมอลหลวง

ฝ่าพระบาทประจวบเหมาะมากและจะทรงออกแรงไม่ได้อีกพะยะค่ะ

มาร์เกอริต

แต่แน่นอนว่าจะเป็นอย่างนี้อีกไม่นานหรอก (พูดกับพระราชา) ท่านยังทำอะไรได้อีกไหม ท่านออก
คำสั่งแล้วมีคนปฏิบัติตามได้อีกหรือไม่ ท่านเปลี่ยนแปลงอะไรได้อีก ท่านก็ลองทำดูสิ

พระราชา

เพราะข้าไม่ได้เอาใจใส่ต่างหากเล่ามันถึงได้ทรุดโทรมอย่างนี้ แค่อะไรเอง ทุกอย่างจะเรียบร้อย จะ
ได้รับการปรับปรุงให้เหมือนใหม่ แล้วพวกเจ้าจะได้เห็นว่าข้าทำอะไรได้บ้าง ทหาร ขยับสิ มาใกล้ ๆ
นี้

มาร์เกอริต

เขาขยับไม่ได้หรอก เขาจะเชื่อฟังเฉพาะคำสั่งของคนอื่น ทหาร เดินสองก้าว (ทหารยามเดินหน้าสอง
ก้าว) ทหาร ถอยหลัง

ทหารยามถอยหลังสองก้าว

LE ROI

Que la tête du Garde tombe, que la tête du Garde tombe! (*La tête du Garde penche un peu à droite, un peu à gauche.*) Sa tête va tomber, sa tête va tomber.

MARGUERITE

Non. Elle est branlante, seulement. Pas plus qu'avant.

LE ROI

Que la tête du Médecin tombe, qu'elle tombe tout de suite! Allons, allons!

MARGUERITE

Jamais la tête du Médecin n'a mieux tenu sur ses épaules, jamais elle n'a été plus solide.

LE MÉDECIN

Je m'en excuse, Sire, vous m'en voyez tout confus.

LE ROI

Que la couronne de Marguerite tombe à terre, que sa couronne tombe.

C'est la couronne du Roi qui tombe de nouveau à terre.

Marguerite la ramasse.

MARGUERITE

Je vais te la remettre, va.

LE ROI

Merci. Qu'est-ce que c'est que cette sorcellerie? Comment échappez-vous à mon pouvoir? Ne pensez pas que cela va continuer. Je trouverai bien la cause de ce désordre. Il doit y avoir quelque chose de rouillé dans le mécanisme et les enchaînements subtils.

MARGUERITE, à Marie.

Tu peux parler, maintenant. Nous te le permettons.

MARIE, au Roi.

Dis-moi de faire quelque chose, je le ferai. Donne-moi un ordre. Ordonne, Sire, ordonne. Je t'obéis.

MARGUERITE, au Médecin.

Elle pense que ce qu'elle appelle l'amour peut réussir l'impossible. Superstition sentimentale. Les choses ont changé. Il n'en est plus question. Nous sommes déjà au-delà de cela. Déjà au-delà.

พระราช

ขอให้ทหารหัวขาด ขอให้ทหารหัวขาด (หัวของทหารยามเฝ้าไปทางขวาเล็กน้อย ทางซ้ายนิดหน่อย)
หัวจงขาด หัวจงขาด

มาร์เกอริต

ไม่ขาดหรอก แค่อินเอน ไม่มากกว่าแต่ก่อน

พระราช

ขอให้หัวของหมอลวงขาด ขาดประเดี๋ยวนี้ ขาดสิ ขาดสิ

มาร์เกอริต

หัวของหมอลวงไม่เคยตั้งอยู่บนบ่าได้ดีขนาดนี้มาก่อน ไม่เคยมั่นคงมากกว่านี้เลย

หมอลวง

ขอพระราชทานอภัยพะยะค่ะฝ่าพระบาท กระหม่อมสับสนไปหมดแล้ว

พระราช

ขอให้มงกุฎของมาร์เกอริตหล่นลงพื้น ขอให้มงกุฎหล่นพื้น

กลายเป็นมงกุฎของพระราชที่ตกลงพื้นอีกครั้ง

มาร์เกอริตหยิบมาสวมคืนให้

มาร์เกอริต

เออะ ข้าจะสวมให้ใหม่นะ

พระราช

ขอบใจ มันเป็นมนต์ดำอะไรกัน เจ้ารอดพ้นอำนาจของข้าได้อย่างไร อย่าคิดนะว่าจะรอดได้ตลอดไป
ข้าจะหาสาเหตุของความวุ่นวายครั้งนี้ ต้องมีอะไรสักอย่างขึ้นสนิมภายในเครื่องจักรและข้อต่อชิ้นเล็ก
ชิ้นน้อยเป็นแน่

มาร์เกอริต พูดกับมารี

ตอนนี้เจ้าพูดได้แล้ว ข้าอนุญาต

มารี พูดกับพระราช

สั่งให้ข้าทำอะไรสักอย่างสิเพคะ ข้าจะทำ สั่งข้า สั่งสิเพคะ ข้าเชื่อฟังท่าน

มาร์เกอริต พูดกับหมอลวง

นางคิดว่าสิ่งที่นางเรียกว่าความรักชนะทุกอย่างได้ อารมณ์อ่อนไหวมลาย สิ่งต่าง ๆ มันเปลี่ยนไปแล้ว
มันชัดเจน เรามาไกลเกินกว่านั้น ไกลเกินมาแล้ว

MARIE,

*qui s'est dirigée à reculons vers la droite
et se trouve maintenant près de la fenêtre.*

Ordonne, mon Roi. Ordonne, mon amour. Regarde comme je suis belle. Je sens bon.
Ordonnez que je vienne vers vous, que je vous embrasse.

LE ROI, à Marie.

Viens vers moi, embrasse-moi. (*Marie reste immobile.*) Entends-tu?

MARIE

Mais oui, je vous entends. Je le ferai.

LE ROI

Viens vers moi.

MARIE

Je voudrais bien. Je vais le faire. Je vais le faire. Mes bras retombent.

LE ROI

Alors, danse. (*Marie ne bouge pas.*) Danse. Alors, au moins, tourne-toi, va vers
la fenêtre, ouvre-la et referme.

MARIE

Je ne peux pas.

LE ROI

Tu as sans doute un torticolis, tu as certainement un torticolis. Avance vers moi.

MARIE

Oui, Sire.

LE ROI

Avance vers moi en souriant.

MARIE

Oui, Sire.

LE ROI

Fais-le donc!

MARIE

Je ne sais plus comment faire pour marcher. J'ai oublié subitement.

มารี

ก้าวถอยหลังไปทางขวา

และไปยืนอยู่ใกล้หน้าต่าง

ออกคำสั่งสีเพคะราชาของข้า สั่งเลยเพคะยอดรักของข้า มองข้าสีเพคะว่างดงามเพียงใด มีกลิ่นหอม
ปานใด สั่งให้ข้าไปหาท่านสีเพคะ ให้ข้าได้โอบกอดท่านไว้

พระราชฯ พุดกับมารี

จงมาหาข้า จงโอบกอดข้า (มารียืนตัวแข็งทื่อ) ได้ยินไหม

มารี

ได้ยินเพคะ ข้าได้ยิน ข้าจะทำตามเพคะ

พระราชฯ

มาหาข้า

มารี

ข้าอยากไปเพคะ ข้าจะไป ข้าจะไป แต่แขนข้ามันตกลงเพคะ

พระราชฯ

อย่างนั้นก็เดินสิ (มารีไม่ขยับเขยื้อน) เดิน ไม่อย่างนั้นก็หมุนตัว เดินไปที่หน้าต่าง เปิดและปิดมัน

มารี

ข้าทำไม่ได้เพคะ

พระราชฯ

เจ้าคงจะคอเคล็ดสินะ คอเคล็ดแน่ทีเดียวละ เดินมาหาข้านี้มา

มารี

เพคะ

พระราชฯ

เดินมาหาข้าแล้วยิ้มด้วย

มารี

เพคะ

พระราชฯ

อย่างนั้นก็ทำเสียสิ

มารี

ข้าไม่รู้ว่าเดินต้องทำอะไรเพคะ อยู่ ๆ ข้าก็ล้มไป

MARGUERITE, à Marie.

Fais quelques pas vers lui.

Marie avance un peu en direction du Roi.

LE ROI

Vous voyez, elle avance.

MARGUERITE

C'est moi qu'elle a écoutée. (*A Marie.*) Arrête. Arrête-toi.

MARIE

Pardonne-moi, Majesté, ce n'est pas ma faute.

MARGUERITE, au Roi.

Te faut-il d'autres preuves?

LE ROI

J'ordonne que des arbres poussent du plancher. (*Pause.*) J'ordonne que le toit disparaisse. (*Pause.*) Quoi? Rien? J'ordonne qu'il y ait la pluie. (*Pause. Toujours rien ne se tasse.*) J'ordonne qu'il y ait la foudre et que je la tiennne dans ma main. (*Pause.*) J'ordonne que les feuilles repoussent. (*Il va à la fenêtre.*) Quoi! Rien? J'ordonne que Juliette entre par la grande porte: (*Juliette entre par la petite porte au fond à droite.*) Pas par celle-là, par celle-ci. Sors par cette porte. (*Il montre la grande porte. Elle sort par la petite porte, à droite, en face. A Juliette.*) J'ordonne que tu restes. (*Juliette sort.*) J'ordonne qu'on entende les clairons. J'ordonne que les cloches sonnent. J'ordonne que cent vingt et un coups de canon se fassent entendre en mon honneur. (*Il prête l'oreille.*) Rien!... Ah si! J'entends quelque chose.

LE MÉDECIN

Ce n'est que le bourdonnement de vos oreilles, Majesté.

MARGUERITE, au Roi.

N'essaye plus. Tu te rends ridicule.

MARIE, au Roi.

Tu te fatigues trop mon petit Roi. Ne désespère pas. Tu es plein de sueur. Repose-toi un peu. Nous allons recommencer tout à l'heure. Nous réussirons dans une heure.

มาร์เกอริต พูดกับมารี

เดินไปหาเขาสี

มารีขยับไปทางพระราชินีเล็กน้อย

พระราชินี

เจ้าเห็นไหม นางก้าวได้แล้ว

มาร์เกอริต

นางฟังข้าต่างหากเล่า (พูดกับมารี) หยุด จงหยุดเดิน

มารี

ขอภัยเพคะฝ่าพระบาท ไม่ใช่ความผิดของข้านะเพคะ

มาร์เกอริต พูดกับพระราชินี

อยากได้หลักฐานอื่นอีกไหมเล่า

พระราชินี

เราขอสั่งให้ต้นไม้งอกขึ้นมาจากพื้น (นิ่ง) เราขอสั่งให้หลังคาหายไป (นิ่ง) กระจกไหน ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นเลยหรือ เราขอสั่งให้ฝนตก (นิ่ง) *ยังคงไม่มีอะไรเกิดขึ้น* เราขอสั่งให้ฟ้าผ่าและในมือเราถือสายฟ้าไว้ (นิ่ง) เราขอสั่งให้ใบไม้ผลิออกอีกครั้ง (เดินไปที่หน้าต่าง) กระจกไหน ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นเลย เราขอสั่งให้จูเลียตเข้ามาทางประตูใหญ่ (จูเลียตเข้ามาทางประตูเล็กด้านในทางขวา) ไม่ใช่บานนั้น บานนี้สิ ออกทางประตูนี้ (พระราชินีไปที่ประตูใหญ่แต่จูเลียตออกทางประตูเล็กทางขวาด้านหน้า พระราชินีพูดกับจูเลียต) เราขอสั่งให้เจ้าอยู่ก่อน (จูเลียตออกไป) เราขอสั่งให้เสียงแตรดัง เราขอสั่งให้ระฆังดัง เราขอสั่งให้ยิงสลุตหนึ่งร้อยยี่สิบเอ็ดนัดให้สมพระเกียรติเรา (เจ็ยหูฟัง) ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นเลย... โอ้ นั่นปะไรเล่า เราได้ยินเสียงบางอย่าง

หมอลาง

ก็แค่หูอ่อนเท่านั้นพะย่ะค่ะฝ่าพระบาท

มาร์เกอริต พูดกับพระราชินี

อย่าพยายามอีกเลย ท่านจะขายหน้าเสียเอง

มารี พูดกับพระราชินี

เหน็ดเหนื่อยเกินไปแล้วพระราชนัดดา ๆ ของข้า อย่าสิ้นหวังสิเพคะ เหนือท่านออกมานัก พักผ่อนสักนิดเถิด ประเดี๋ยวเราค่อยเริ่มกันใหม่ เราจะทำสำเร็จในอีกหนึ่งชั่วโมงเพคะ

MARGUERITE, *au Roi.*

Tu vas mourir dans une heure vingt-cinq minutes.

LE MÉDECIN

Oui, Sire. Dans une heure vingt-quatre minutes cinquante secondes.

LE ROI, *à Marie.*

Marie!

MARGUERITE

Dans une heure vingt-quatre minutes quarante et une secondes. (*Au Roi.*) Prépare-toi.

MARIE

Ne cède pas.

MARGUERITE, *à Marie.*

N'essaye plus de le distraire. Ne lui tends pas les bras. Il est déjà sur la pente, tu ne peux plus le retenir. Le programme sera exécuté point par point.

LE GARDE, *annonçant.*

La cérémonie commence!

Mouvement général. Mise en place de cérémonie.

Le Roi est sur le trône, Marie à ses côtés.

LE ROI

Que le temps retourne sur ses pas.

MARIE

Que nous soyons il y a vingt ans.

LE ROI

Que nous soyons la semaine dernière.

MARIE

Que nous soyons hier soir. Temps retourne, temps retourne; temps, arrête-toi.

MARGUERITE

Il n'y a plus de temps. Le temps a fondu dans sa main.

มาร์เกอริต พูดกับพระราช

ท่านจะตายในอีกหนึ่งชั่วโมงยี่สิบห้านาที

หมอลหลวง

ใช่แล้วพะยะค่ะ อีกหนึ่งชั่วโมงยี่สิบสี่นาทีห้าสิบวินาที

พระราช พูดกับมารี

มารี!

มาร์เกอริต

อีกหนึ่งชั่วโมงยี่สิบสี่นาทีสี่สิบเอ็ดวินาที (พูดกับพระราช) เตรียมตัวให้พร้อมละ

มารี

อย่ายอมแพ้ะพะคะ

มาร์เกอริต พูดกับมารี

อย่าพยายามทำให้เขาไขว้เขวอีก ไม่ต้องยื่นมือให้เขา เขาอยู่บนเนินแล้ว เจ้าคุณรู้เขาไว้ไม่ได้อีกแล้ว
แผนการจะดำเนินไปตามขั้นตอน

ทหารยาม ประกาศ

พิธีเริ่มแล้ว

เคลื่อนไหวก้าวไป เริ่มจัดพิธี

พระราชนั่งบนพระราชบัลลังก์ส่วนมารีอยู่ข้าง ๆ

พระราช

ขอให้เวลาย้อนกลับไป

มารี

ขอให้เราย้อนกลับไปยี่สิบปีก่อน

พระราช

ขอให้ตอนนี้เป็นอาทิตย์ที่แล้ว

มารี

ขอให้ตอนนี้เป็นเมื่อวานเย็น เวลาจย้อนกลับ เวลาจย้อนกลับ เวลาจหยุดประเดี๋ยวนี้

มาร์เกอริต

ไม่มีเวลาอีกแล้ว เขาเป็นคนปล่อยให้เวลาผ่านไปเรื่อย ๆ เอง

LE MÉDECIN,

à Marguerite, après avoir regardé dans sa lunette dirigée vers le haut.

En regardant par la lunette qui voit au-delà des murs et des toits, on aperçoit un vide, dans le ciel, à la place de la constellation royale. Sur les registres de l'univers, Sa Majesté est portée défunte.

LE GARDE

Le Roi est mort, vive le Roi!

MARGUERITE, *au Garde.*

Idiot, tu ferais mieux de te taire.

LE MÉDECIN

En effet, il est bien plus mort que vif.

LE ROI

Non. Je ne veux pas mourir. Je vous en prie, ne me laissez pas mourir. Soyez gentils, ne me laissez pas mourir. Je ne veux pas.

MARIE

Que faire pour lui donner la force de résister? Moi-même, je faiblis. Il ne me croit plus, il ne croit plus qu'eux. (*Au Roi.*) Espère tout de même, espère encore.

MARGUERITE, *à Marie.*

Ne l'embrouille pas. Tu ne lui fais plus que du tort.

LE ROI

Je ne veux pas, je ne veux pas.

LE MÉDECIN

La crise était prévue; elle est tout à fait normale. Déjà la première défense est entamée.

MARIE, *à Marguerite.*

La crise passera.

LE GARDE, *annonçant.*

Le Roi passe!

LE MÉDECIN

Nous regretterons beaucoup Votre Majesté! On le dira, c'est promis.

หมอลหลวง

พูดกับมาร์เกอร์ิตหลังมองผ่านกล้องโทรทัศน์ไปบนฟ้า

เมื่อครั้งที่ส่องกล้องโทรทัศน์ไปเหนือผนังและหลังคา กระหม่อมเห็นช่องว่างในตำแหน่งของกลุ่มดาว
ฤกษ์ราชวงศ์บนฟ้า ในบันทึกแห่งจักรวาลพระองค์ท่านเสด็จสวรรคตแล้วพะย่ะค่ะ

ทหารยาม

พระราชาสวรรคต ทรงพระเจริญ

มาร์เกอร์ิต พูดกับทหารยาม

เจ้าโง่ หุบปากเสียยังดีกว่า

หมอลหลวง

จริงซี พระองค์ตายทั้งเป็น

พระราช

ไม่จริง ข้าไม่อยากตาย ได้โปรดเถิด อย่าปล่อยให้ข้าตาย กรุณาเถิด อย่าปล่อยให้ข้าตายเลย ข้ายังไม่
อยากตาย

มารี

ต้องทำอะไรให้พระองค์ท่านทรงมีพลังต้านทานได้กันนะ ตัวข้านั้นช่างอ่อนแอเสียเหลือเกิน
พระองค์ท่านไม่ทรงเชื่อข้าอีกต่อไปแล้ว ทรงเชื่อแต่พวกนั้น (พูดกับพระราช) อย่างไรก็ตามเสียต้อยยังมี
หวังนะเพคะ ยังคงมีหวัง

มาร์เกอร์ิต พูดกับมารี

อย่าไปทำให้เขาสับสนสิ เจ้ามีแต่จะสร้างปัญหา

พระราช

ข้าไม่อยากตาย ข้าไม่อยากตาย

หมอลหลวง

วิกฤติอย่างนี้เป็นสิ่งที่คาดการณ์ไว้แล้ว เป็นเรื่องปกติมาก กลไกป้องกันด่านแรกเริ่มทำงานแล้ว

มารี พูดกับมาร์เกอร์ิต

วิกฤตินี้จะผ่านพ้นไปได้เพคะ

ทหารยาม ประกาศ

พระราชาสวรรคต

หมอลหลวง

พวกเราเศร้าโศกเสียใจยิ่งนักฝ่าพระบาท เราจะพูดประโยคนี้ นี่คือคำสัญญา

LE ROI

Je ne veux pas mourir.

MARIE

Hélas! Ses cheveux ont blanchi tout d'un coup. (En effet, les cheveux du Roi ont blanchi.) Les rides s'accumulent sur son front, sur son visage. Il a vieilli soudain de quatorze siècles.

LE MÉDECIN

Si vite démodé.

LE ROI

Les rois devraient être immortels.

MARGUERITE

Ils ont une immortalité provisoire.

LE ROI

On m'avait promis que je ne mourrais que lorsque je l'aurais décidé moi-même.

MARGUERITE

C'est parce qu'on pensait que tu déciderais plus tôt. Tu as pris goût à l'autorité, il faut que tu décides de force. Tu t'es enlisé dans la boue tiède des vivants. Maintenant, tu vas geler.

LE ROI

On m'a trompé. On aurait dû me prévenir, on m'a trompé.

MARGUERITE

On t'avait prévenu.

LE ROI

Tu m'avais prévenu trop tôt. Tu m'avertis trop tard. Je ne veux pas mourir... Je ne voudrais pas. Qu'on me sauve puisque je ne peux plus le faire moi-même.

MARGUERITE

C'est ta faute si tu es pris au dépourvu, tu aurais dû t'y préparer. Tu n'as jamais eu le temps. Tu étais condamné, il fallait y penser dès le premier jour, et puis, tous les jours, cinq minutes tous les jours. Ce n'était pas beaucoup. Cinq minutes tous les jours. Puis dix minutes, un quart d'heure, une demi-heure. C'est ainsi que l'on s'entraîne.

พระราชา

ข้าไม่อยากตาย

มารี

โธเอ๋ย อยู่ดี ๆ พระเกศาของพระองค์ท่านก็เป็นสีขาว (จริงด้วย เส้นผมกลายเป็นสีขาว) รอยเหี่ยวย่นก็มากองรวมกันบนพระพักตร์ ที่พระนลาฏ พระองค์ท่านทรงชราขึ้นสืบสืบศตวรรษในทันทีทันใด

หมอลหลวง

ทรงพระชราเร็วมากจริง ๆ

พระราชา

พระราชาคควรเป็นอมตะสิ

มาร์เกอริต

พวกเขาเป็นอมตะแค่เพียงชั่วคราว

พระราชา

มีคนเคยสัญญากับข้าว่าข้าจะตายก็ต่อเมื่อข้าเป็นคนตัดสินใจจะตายเอง

มาร์เกอริต

นั่นเพราะคนคิดว่าท่านจะตัดสินใจเร็วกว่านี้ ท่านชอบใช้อำนาจ ก็ต้องบังคับให้ท่านตัดสินใจ ท่านได้จมลงไปในปลักโคลนอุ่น ๆ ของโลกมนุษย์ ตอนนี้ท่านกำลังจะแข็งตาย

พระราชา

มีคนโกหกข้า น่าจะเตือนข้าก่อน มีคนหลอกข้า

มาร์เกอริต

เราเคยเตือนท่านแล้ว

พระราชา

เจ้าเตือนข้าเร็วเกิน เจ้าบอกข้าช้าไป ข้าไม่อยากตาย... ข้าไม่ได้อยากตาย ใครก็ได้ช่วยข้าทีเพราะข้าช่วยตัวเองไม่ได้แล้ว

มาร์เกอริต

เป็นความผิดของท่านนั่นแหละที่ไม่ได้ตั้งตัว ท่านควรเตรียมพร้อมรับมือมาก่อน แต่ท่านไม่เคยมีเวลา ท่านถูกชะตากำหนด ควรจะคิดตั้งแต่เกิดเสียด้วยซ้ำไป จากนั้นต้องคิดทุกวัน วันละห้านาทีทุกวัน ไม่ได้มากมายเลย ห้านาทีทุกวัน จากนั้นเพิ่มเป็นสิบนาที สิบห้านาที สามสิบนาที ต้องฝึกฝนเช่นนี้

LE ROI

J'y avais pensé.

MARGUERITE

Jamais sérieusement, jamais profondément, jamais de tout ton être.

MARIE

Il vivait.

MARGUERITE

Trop. (*Au Roi.*) Tu aurais dû garder cela comme une pensée permanente au tréfonds de toutes tes pensées.

LE MÉDECIN

Il n'a jamais été prévoyant, il a vécu au jour le jour comme n'importe qui.

MARGUERITE

Tu t'accordais des délais. A vingt ans, tu disais que tu attendrais la quarantième année pour commencer l'entraînement. A quarante ans...

LE ROI

J'étais en si bonne santé, j'étais si jeune!

MARGUERITE

A quarante ans, tu t'es proposé d'attendre jusqu'à cinquante ans. A cinquante ans...

LE ROI

J'étais plein de vie, comme j'étais plein de vie!

MARGUERITE

A cinquante ans, tu voulais attendre la soixantaine. Tu as eu soixante ans, quatre-vingt-dix ans, cent vingt-cinq ans, deux cents ans, quatre cents ans. Tu n'ajournais plus les préparatifs pour dans dix ans, mais pour dans cinquante ans. Puis, tu as remis cela de siècle en siècle.

LE ROI

J'avais justement l'intention de commencer. Ah! Si je pouvais avoir un siècle devant moi peut-être aurais-je le temps!

LE MÉDECIN

Il ne vous reste qu'un peu plus d'une heure, Sire. Il faut tout faire en une heure.

พระราชา

ข้าก็เคยคิดนะ

มาร์เกอริต

แต่ไม่เคยคิดจริงจัง ไม่เคยคิดลึกซึ้ง ไม่เคยคิดจากตัวตนของท่านเอง

มารี

พระองค์ทรงใช้ชีวิต

มาร์เกอริต

ใช้มากเกินไป (พูดกับพระราชา) ท่านควรจะคิดถึงเรื่องนี้ตลอดเวลา

หมอลวง

พระองค์ท่านไม่เคยมีพระราชดำริล่วงหน้าหรอก เพียงดำรงพระชนม์ชีพไปวัน ๆ เหมือนใครต่อใคร

มาร์เกอริต

ท่านผัดวันประกันพรุ่งไปเรื่อย ตอนอายุสี่สิบท่านบอกว่าพอสี่สิบค่อยเริ่มฝึก แต่พออายุสี่สิบ...

พระราชา

ตอนนั้นข้าแข็งแรงดียิ่งนัก ข้ายังหนุ่มยังแน่นอยู่มาก

มาร์เกอริต

พออายุสี่สิบท่านก็บอกให้รอนอายุห้าสิบ แต่พออายุห้าสิบ...

พระราชา

ตอนนั้นข้าเปี่ยมด้วยพลังชีวิต ข้าเคยเปี่ยมด้วยพลังชีวิต

มาร์เกอริต

ตอนอายุห้าสิบท่านก็อยากคอยให้ถึงหกสิบก่อน พอท่านหกสิบ เก้าสิบ หนึ่งร้อยสี่สิบห้า สองร้อย จนสี่ร้อยปี ท่านไม่ได้เลื่อนเวลาเตรียมเพียงแค่อายุสี่สิบแต่เลื่อนถึงห้าสิบปี จากนั้นท่านก็เลื่อนไปอีกศตวรรษแล้วศตวรรษเล่า

พระราชา

ตอนนั้นข้าก็ตั้งใจจะเริ่มคิดจริง ๆ อนิจจาเอ๋ย ถ้าข้ามีเวลาอีกสักร้อยปี บางทีข้าคงมีเวลา

หมอลวง

ฝ่าพระบาททรงเหลือเวลาอีกชั่วโมงกว่า ต้องทรงทำทุกอย่างให้เรียบร้อยภายในหนึ่งชั่วโมงพะย่ะค่ะ

MARIE

Il n'aura pas le temps, ce n'est pas possible. Il faut lui donner du temps.

MARGUERITE

C'est cela qui est impossible. Mais en une heure, il a tout son temps.

LE MÉDECIN

Une heure bien remplie vaut mieux que des siècles et des siècles d'oubli et de négligence. Cinq minutes suffisent, dix secondes conscientes. On lui donne une heure : soixante minutes, trois mille six cents secondes. Il a de la chance.

MARGUERITE

Il a flâné sur les routes.

MARIE

Nous avons régné, il a travaillé.

LE GARDE

Des travaux d'Hercule.

MARGUERITE

Du bricolage.

Entre Juliette.

JULIETTE

Pauvre Majesté, pauvre Sire, il a fait l'école buissonnière.

LE ROI

Je suis comme un écolier qui se présente à l'examen sans avoir fait ses devoirs. Sans avoir préparé sa leçon...

MARIE, au Roi.

Ne t'inquiète pas.

LE ROI

... Comme un comédien qui ne connaît pas son rôle le soir de la première et qui a des trous, des trous, des trous. Comme un orateur qu'on pousse à la tribune, qui ne connaît pas le premier mot de son discours, qui ne sait même pas à qui il s'adresse. Je ne connais pas ce public, je ne veux pas le connaître, je n'ai rien à lui dire. Dans quel état suis-je!

มารี

พระองค์ท่านจะไม่มีเวลาแล้ว เป็นไปไม่ได้หรอก ต้องใช้เวลาพระองค์อีก

มาร์เกอร์ิต

นั่นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ แต่ในหนึ่งชั่วโมงนี้เขายังมีเวลา

หมอลหลวง

หนึ่งชั่วโมงที่ได้ทำอะไรอย่างเต็มที่นั่นดีกว่าศตวรรษแล้วศตวรรษเล่าที่ลืมนั่นและละเลย หานาที่ก็เพียงพอ สิบวินาทีที่คิดได้ เวลาหนึ่งชั่วโมง เท่ากับมีหกสิบวินาที สามพันหกร้อยวินาที พระองค์ท่านทรงโชคดีแล้ว

มาร์เกอร์ิต

ที่ผ่านมาเขามัวแต่เกลียด

มารี

พวกเราปกครองแผ่นดิน พระองค์ก็ทรงงานอย่างไรเล่า

ทหารยาม

งานหนักใหญ่โตมโหฬาร

มาร์เกอร์ิต

งานซ่อมแซมเล็ก ๆ น้อย ๆ

จูเลียตเข้ามา

จูเลียต

พระองค์ท่านผู้นำสงสาร พระองค์ช่างน่าสงสารเสียเหลือเกิน ทรงเคยหนีเรียนด้วยนะเพคะ

พระราชา

ข้าเหมือนนักเรียนที่ไปสอบโดยไม่ได้ทำการบ้าน ไม่ได้เตรียมบทเรียนมาก่อน...

มารี พูดกับพระราชา

อย่าทรงกลัดกลุ้มไปเลยเพคะ

พระราชา

...เหมือนนักแสดงที่ไม่รู้บทตัวเองในคืนเปิดตัวรอบแรก ในหัวว่างเปล่า ว่างเปล่า ว่างเปล่า เหมือนนักพูดที่โดนผลักไปหน้าเวทีโดยไม่รู้วาคำแรกของบทพูดคืออะไร ไม่รู้แม้กระทั่งพูดกับใคร ข้าไม่รู้จักผู้ชมที่วานี้ ไม่อยากรู้จัก ข้าไม่มีอะไรจะพูดด้วย นี่ข้าอยู่ในสภาพใดกัน

LE GARDE, *annonçant.*

Le Roi fait allusion à son état.

MARGUERITE

Dans quelle ignorance!

JULIETTE

Il voudrait encore faire l'école buissonnière pendant plusieurs siècles.

LE ROI

J'aimerais redoubler.

MARGUERITE

Tu passeras l'examen. Il n'y a pas de redoublants.

LE MÉDECIN

Vous n'y pouvez rien, Majesté. Et nous n'y pouvons rien. Nous ne sommes que les représentants de la médecine qui ne fait pas de miracle.

LE ROI

Le peuple est-il au courant? L'avez-vous averti? Je veux que tout le monde sache que le Roi va mourir. (Il se précipite vers la fenêtre, l'ouvre dans un grand effort car il boite un peu plus.) Braves gens, je vais mourir. Écoutez-moi, votre Roi va mourir.

MARGUERITE, *au Médecin.*

Il ne faut pas qu'on entende. Empêchez-le de crier.

LE ROI

Ne touchez pas au Roi. Je veux que tout le monde sache que je vais mourir.

Il crie.

LE MÉDECIN

C'est un scandale.

LE ROI

Peuple, je dois mourir.

MARGUERITE

Ce n'est plus un roi, c'est un porc qu'on égorge.

MARIE

Ce n'est qu'un roi, ce n'est qu'un homme.

ทหารยาม ประกาศ

พระราชาทรงหวนนึกถึงสภาพของพระองค์

มาร์เกอริต

ในสภาพโง่งมละลื

จูเลียต

พระองค์ท่านยังมีพระประสงค์จะหนีเรียนอีกหลายร้อยปี

พระราชา

เราอยากเข้าชั้น

มาร์เกอริต

ท่านจะสอบผ่าน ไม่มีการเรียนซ้ำชั้น

หมอลหลวง

องค์ราชาทรงทำอะไรไม่ได้แล้ว พวกเราก็ทำไม่ได้เหมือนกัน เราเป็นแค่ตัวแทนของการแพทย์ที่สร้างปาฏิหาริย์ไม่ได้

พระราชา

เหล่าราษฎรรู้หรือไม่ พวกเจ้าได้แจ้งพวกเขาหรือยัง เราอยากให้ทุกคนรู้ว่าพระราชากำลังจะตายแล้ว (เดินตรงไปที่หน้าต่างแล้วออกแรงเปิดอย่างหนักหน่วงเพราะเดินโซซัดโซเซมากจนเล็กน้อย) ประชาชนผู้รักดีทั้งหลาย เรากำลังจะตาย ฟังสิ พระราชาของพวกเจ้ากำลังจะตายแล้ว

มาร์เกอริต พูดกับหมอลหลวง

ต้องไม่ให้ใครได้ยิน อย่าให้เขาตะโกนสิ

พระราชา

อย่าแตะต้องพระราชาณะ ข้าอยากให้ทุกคนรู้ว่าข้ากำลังจะตาย

แพดเลีย

หมอลหลวง

น่าอัปยศอดสูนัก

พระราชา

ประชาชนทั้งหลาย เราต้องตาย

มาร์เกอริต

นี่ไม่ใช่พระราชาแล้ว นี่มันหมูถูกเชือด

มารี

นี่เป็นแค่พระราชาพระองค์หนึ่ง เป็นแค่มนุษย์คนหนึ่ง

LE MÉDECIN

Majesté, songez à la mort de Louis XIV, à celle de Philippe II, à celle de Charles Quint qui a dormi vingt ans dans son cercueil. Le devoir de Votre Majesté est de mourir dignement.

LE ROI

Mourir dignement? (*A la fenêtre.*) Au secours! Votre Roi va mourir.

MARIE

Pauvre Roi, mon pauvre Roi.

JULIETTE

Cela ne sert à rien de crier.

On entend un faible écho dans le lointain « Le Roi va mourir! »

LE ROI

Vous entendez?

MARIE

Moi j'entends, j'entends.

LE ROI

On me répond, on va peut-être me sauver.

JULIETTE

Il n'y a personne.

On entend l'écho : « Au secours! »

LE MÉDECIN

Ce n'est rien d'autre que l'écho qui répond avec retardement.

MARGUERITE

Le retardement habituel dans ce royaume où tout fonctionne si mal.

LE ROI, *quittant la fenêtre.*

Ce n'est pas possible. (*Revenant à la fenêtre.*) J'ai peur. Ce n'est pas possible.

MARGUERITE

Il s' imagine qu'il est le premier à mourir.

MARIE

Tout le monde est le premier à mourir.

หมอลหลวง

นึกถึงการสวรรคตของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 พระเจ้าฟิลิปที่ 2 พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 5 ที่ทรงหลบไหลไป
ยี่สิบปีในพระโกศสียะเยอะ หน้าที่ของฝ่าพระบาทคือสวรรคตอย่างสมพระเกียรติ

พระราชา

ตายอย่างสมเกียรติเช่นนั้นหรือ (ไปที่หน้าต่าง) ช่วยด้วย พระราชาของพวกเจ้าจะตายแล้ว

มารี

พระองค์ท่านผู้นำสงสาร พระองค์ท่านผู้นำสงสารของข้า

จูเลียต

ทรงตะโกนไปก็ไม่มีประโยชน์อันใด

ได้ยินเสียงสะท้อนแผ่วเบามาจากไกล ๆ ว่า “พระราชา กำลังจะตาย”

พระราชา

พวกเจ้าได้ยินไหม

มารี

ข้าได้ยินเพคะ ข้าได้ยิน

พระราชา

มีคนตอบข้า อาจมีคนมาช่วยข้า

จูเลียต

ไม่มีใครสักคนเพคะ

ได้ยินเสียงสะท้อนว่า “ช่วยด้วย”

หมอลหลวง

ไม่มีกระไรนอกจากเสียงที่สะท้อนกลับมาซ้ำพะเยอะ

มาร์เกอริต

ล่าช้าเป็นธรรมดาในอาณาจักรที่ทุกอย่างทำงานล่าช้าถึงเพียงนี้

พระราชา ผลจากหน้าต่าง

เป็นไปไม่ได้ (กลับไปหน้าต่าง) ข้ากลัวเหลือเกิน มันเป็นไปไม่ได้

มาร์เกอริต

เขาคิดว่าตัวเองเป็นคนแรกที่ตายหรืออย่างไรกัน

มารี

ทุกคนก็ตายเป็นครั้งแรกทั้งนั้น

MARGUERITE

C'est bien pénible.

JULIETTE

Il pleure comme n'importe qui.

MARGUERITE

Sa frayeur ne lui inspire que des banalités. J'espérais qu'il aurait eu de belles phrases exemplaires. (*Au Médecin.*) Je vous charge de la chronique. Nous lui prêterons les belles paroles des autres. Nous en inventerons au besoin.

LE MÉDECIN

Nous lui prêterons des sentences édifiantes. (*A Marguerite.*) Nous soignerons sa légende. (*Au Roi.*) Nous soignerons votre légende, Majesté.

LE ROI, à la fenêtre.

Peuple, au secours... Peuple, au secours!

MARGUERITE

Vas-tu finir, Majesté? Tu te fatigues en vain.

LE ROI, à la fenêtre.

Qui veut me donner sa vie? Qui veut donner sa vie au Roi, sa vie au bon Roi, sa vie au pauvre Roi?

MARGUERITE

Indécent !

MARIE

Qu'il tente toutes ses chances, même les plus improbables.

JULIETTE

Puisqu'il n'y a personne dans le pays.

Elle sort.

MARGUERITE

Il y a les espions.

LE MÉDECIN

Il y a les oreilles ennemies qui guettent aux frontières.

มาร์เกอริต

ช่างทุกข์ทรมาณ

จูเลียต

พระองค์กระแสงเหมือนใครต่อใคร

มาร์เกอริต

ความหวาดกลัวทำให้เขาทำแต่สิ่งธรรมดาทั่วไป ข้าเคยหวังว่าเขาจะได้กล่าวประโยคสละสลวยที่ผู้คน
จะได้จดจำ (พูดกับหมอลวง) เราให้เจ้ารับผิดชอบบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ พวกเราจะให้พระองค์ใช้
ถ้อยคำที่งดงามของผู้อื่น ถ้าจำเป็นเราก็แต่งขึ้นมาใหม่เสีย

หมอลวง

พวกเราจะให้พระองค์ท่านทรงใช้ประโยคที่เป็นต้นแบบ (พูดกับมาร์เกอริต) พวกเราจะดูแลตำนาน
ของพระองค์ท่านพะย่ะค่ะ (พูดกับพระราชฯ) ฝ่าพระบาท พวกกระหม่อมจะรักษาเกียรติยศของ
พระองค์เองพะย่ะค่ะ

พระราชฯ อยู่ที่นี่ต่าง

ประชาชนทั้งหลาย ช่วยด้วย... ประชาชนทั้งหลาย ช่วยด้วย

มาร์เกอริต

ท่านจะหยุดได้หรือยัง เสียแรงเปล่าน่า

พระราชฯ อยู่ที่นี่ต่าง

มีใครอยากให้ชีวิตแก่เราบ้าง มีใครอยากให้ชีวิตกับพระราชฯ พระราชฯผู้แสนดี พระราชฯผู้นำสงสาร
บ้าง

มาร์เกอริต

ช่างน่าหนาเสียจริง

มารี

ปล่อยให้พระองค์ทรงได้ลองพยายามทุกวิถีทาง แม้แต่สิ่งที่ไม่มีความเป็นไปได้เกิดเพคะ

จูเลียต

เพราะไม่มีใครหลงเหลืออยู่ในประเทศเลย

ออกไป

มาร์เกอริต

มีพวกสายลับอยู่

หมอลวง

มีหูดของข้าศึกที่ซ่อนอยู่ที่ยายแดน

MARGUERITE

Sa peur va nous couvrir tous de honte.

LE MÉDECIN

L'écho ne répond plus. Sa voix ne porte plus. Il a beau crier, sa voix s'arrête. Elle ne va même pas jusqu'à la clôture du jardin.

MARGUERITE, *tandis que le Roi gémit.*

Il beugle.

LE MÉDECIN

Il n'y a plus que nous qui l'entendions. Lui-même ne s'entend plus.

Le Roi se retourne. Il fait quelques pas vers le milieu de la scène.

LE ROI

J'ai froid, j'ai peur, je pleure.

MARIE

Ses membres s'engourdissent.

LE MÉDECIN

Il est perclus de rhumatismes. (A Marguerite.) Une piqûre pour le calmer?

*Juliette apparaît avec un fauteuil d'infirme à roulettes
et dossier avec couronne et insignes royaux.*

LE ROI

Je ne veux pas de piqûre.

MARIE

Pas de piqûre.

LE ROI

Je sais ce que cela veut dire. J'en ai fait faire. (A Juliette.) Je ne vous ai pas dit d'apporter ce fauteuil. Je veux me promener, je veux prendre l'air.

Juliette laisse le fauteuil dans un coin du plateau, à droite, et sort.

MARGUERITE

Assieds-toi dans le fauteuil. Tu vas tomber.

Le Roi chancelle, en effet.

มาร์เกอริต

ความตระหนกของเขาจะทำให้เราทุกคนต้องอับอาย

หมอลหลวง

ไม่มีเสียงสะท้อนกลับมาแล้ว พระสุรเสียงของพระองค์ท่านไม่มีผลอีกต่อไป ต่อให้ทรงตะโกนจน
สวรรรคต พระสุรเสียงก็ไปไม่ถึงรั้วที่สวนเสียด้วยซ้ำ

มาร์เกอริต ขณะพระราชารำครวญ

ร้องแรกแหกกระเชออยู่นั้นปะไร

หมอลหลวง

นอกจากพวกเราก็ไม่มีใครได้ยินฝ่าพระบาทแล้วพะย่ะค่ะ ตัวพระองค์เองก็ไม่ได้ยินเช่นกัน

พระราชาทันกลับมาและเดินสองสามก้าวไปกลางเวที

พระราชาราช

ข้าหนาว ข้ากลัว ข้าร้องไห้

มารี

พระกรกับพระเพลาของพระองค์ท่านทรงเริ่มอ่อนแรงแล้ว

หมอลหลวง

พระองค์ทรงพระดำเนินโยกเขยักเพราะโรครุมตอยด์ (พูดกับมาร์เกอริต) ฉีดยาสักเข็มเพื่อบรรเทา
หนอยไหมพะย่ะค่ะ

จูเลียตปรากฏตัวพร้อมมรดกชิ้นคนพิการ
โดยที่พนักพิงมีตรามงกุฎและตราราชวงศ์

พระราชาราช

เราไม่ยากฉียดยา

มารี

ไม่ได้ฉียดยาพะคะ

พระราชาราช

ข้ารู้ว่าหมายถึงสิ่งใด ข้าเคยฉิดมาแล้ว (พูดกับจูเลียต) เราไม่ได้บอกให้เจ้าเอาเก้าอี้ตัวนี้มา เราอยากไป
เดินเล่น ไปสูดอากาศเสียหน่อย

จูเลียตปล่อยเก้าอี้ไว้มุมขวาเวทีจากนั้นเดินออกไป

มาร์เกอริต

นั่งบนเก้าอี้เสียสิ ประเดี๋ยวก็ล้มลงไปหรอก

พระราชาราชเดินโซเซ

LE ROI

Je n'accepte pas. Je veux rester debout.

Juliette revient avec une couverture.

JULIETTE

Vous seriez mieux, Sire, plus confortable avec une couverture sur les genoux et une bouillotte.

Elle sort.

LE ROI

Non, je veux rester debout, je veux hurler. Je veux hurler. *(Il crie.)*

LE GARDE, *annonçant.*

Sa Majesté hurle!

LE MÉDECIN, *à Marguerite.*

Il ne va pas hurler longtemps. Je connais le processus. Il va se fatiguer. Il s'arrêtera, il nous écouterà.

Juliette entre apportant encore un vêtement chaud et la bouillotte.

LE ROI, *à Juliette.*

Je vous défends.

MARGUERITE

Assieds-toi vite, assieds-toi.

LE ROI

Je n'obéis pas. *(Il veut monter les marches du trône, n'y arrive pas. Il va s'asseoir, tout de même, en s'effondrant, sur le trône de la Reine à gauche.)* Je tombe malgré moi.

*Juliette, après avoir suivi le Roi avec les objets indiqués ci-dessus,
les remettre dans le fauteuil à roulettes.*

MARGUERITE, *à Juliette.*

Prends son sceptre, il est trop lourd.

LE ROI,

à Juliette qui revient vers lui avec un bonnet.

Je ne veux pas de ce bonnet. *(On ne lui en met pas.)*

พระราชา

ข้าไม่เชื่อ ข้าอยากยืน

จูเลียตกลับมาพร้อมผ้าคลุม

จูเลียต

ฝ่าพระบาทจะทรงดีขึ้น ใช้ผ้าคลุมพระชานุกักระเป้าน้ำร้อนจะทรงสบายยิ่งขึ้นเพคะ

ออกไป

พระราชา

ไม่เอา เราอยากยืน เราอยากร้องตะโกน เราอยากตะโกน (แผดเสียง)

ทหารยาม ประกาศ

พระราชาทรงตะโกน

หมอลหลวง พูดกับมาร์เกอริต

พระองค์ท่านไม่ทรงตะโกนนานหรือกลัวจะคะ กระหม่อมรู้ขึ้นตอน ประเดี๋ยวก็ทรงเหนื่อยแล้วหยุด และฟังพวกเราเอง

จูเลียตเข้ามาอีกครั้งพร้อมเสื้อผ้านหนาวกับกระเป้าน้ำร้อน

พระราชา พูดกับจูเลียต

เราสั่งห้ามเจ้า

มาร์เกอริต

นั่งลงเร็วเข้า นั่งสิ

พระราชา

ข้าไม่นั่ง (อยากขึ้นบันไดไปที่พระราชบัลลังก์แต่ไปไม่ถึง ขณะกำลังจะนั่งลงบนพระราชอาสน์ของพระราชินีทางซ้ายก็กลับล้มพุงลง) ข้าไม่ได้ตั้งใจล้มนะ

จูเลียตวางของที่กล่าวถึงก่อนหน้าลงบนรถเข็นอีกครั้งหลังจากถือเดินตามพระราชาไป

มาร์เกอริต พูดกับจูเลียต

ถือคทาของพระองค์ด้วย มันหนักเกินไป

พระราชา

พูดกับจูเลียตที่เดินมาหาตนพร้อมหมวก

เราไม่อยากจะหมวกใบนี้ (ไม่ได้สวมให้)

JULIETTE

C'est une couronne moins lourde.

LE ROI

Laisse-moi mon sceptre.

MARGUERITE

Tu n'as plus la force de le tenir.

LE MÉDECIN

Plus la peine de vous appuyer dessus. On vous portera, on vous roulera dans le fauteuil.

LE ROI

Je veux le garder.

MARIE, à Juliette.

Laisse-lui le sceptre puisqu'il le désire.

Juliette regarde la reine Marguerite d'un air interrogateur.

MARGUERITE

Après tout, je n'y vois pas d'inconvénient.

Juliette rend le sceptre au Roi.

LE ROI

Ce n'est peut-être pas vrai. Dites-moi que ce n'est pas vrai. C'est un cauchemar. (*Silence des autres.*) Il y a peut-être une chance sur dix, une chance sur mille. (*Silence des autres; le Roi sanglote.*) Je gagnais souvent à la loterie.

LE MÉDECIN

Majesté!

LE ROI

Je ne peux plus vous écouter, j'ai trop peur.

Il sanglote, il gémit.

MARGUERITE

Tu dois écouter, Sire.

จูเลียต

นี่เป็นมงกุฎที่เบากว่าเพคะฝ่าพระบาท

พระราชา

เอาคทาของเรามา

มาร์เกอริต

ท่านไม่มีแรงถือคทาแล้ว

หมอลหลวง

ฝ่าพระบาทไม่ต้องพุงพระองค์บนคทาแล้วพะย่ะค่ะ พวกเราจะเข็นรถพาฝ่าพระบาทไป

พระราชา

เราอยากถือคทาไว้

มารี พูดกับจูเลียต

ส่งคทาให้พระองค์ ในเมื่อพระองค์มีพระประสงค์จะถือมัน

มองไปทางพระราชินีมาร์เกอริตด้วยท่าทางไม่แน่ใจ

มาร์เกอริต

เอาเถิด เราไม่ขัดข้องอะไร

จูเลียตยื่นคทาให้พระราชา

พระราชา

บางทีนี้อาจไม่ใช่เรื่องจริง บอกข้าสิว่านี่มันไม่จริง มันคือฝันร้าย (คนอื่นเจียบ) อาจมีโอกาสนึงในสิบ หรือหนึ่งในพันก็ได้นะ (คนอื่นเจียบส่วนพระราชาร้องให้คร่ำครวญ) ข้าถูกลือตเตอร์ออกจะบ่อย

หมอลหลวง

ฝ่าพระบาทพะย่ะค่ะ

พระราชา

ข้าฟังต่อไปไม่ได้แล้ว ข้ากลัวเหลือเกิน

สะอึกสะอื้นและคร่ำครวญ

มาร์เกอริต

ฝ่าพระบาท... ท่านต้องฟัง

LE ROI

Je ne veux pas de vos paroles. Elles me font peur. Je ne veux plus entendre parler.
(A Marie qui voulait s'approcher de lui.) N'approche pas, toi non plus. Ta pitié me fait peur.
Le Roi gémit de nouveau.

MARIE

Il est comme un petit enfant. Il est redevenu un petit enfant.

MARGUERITE

Un petit enfant barbu, ridé, moche. Que vous êtes indulgente!

JULIETTE, à Marguerite.

Vous ne vous mettez pas à sa place.

LE ROI

Parlez-moi, au contraire, parlez. Entourez-moi, retenez-moi. Qu'on me soutienne. Non, je veux fuir.

Il se lève difficilement et ira s'installer sur l'autre petit trône à droite.

JULIETTE

Ses jambes ne le portent plus.

LE ROI

J'ai du mal aussi à bouger mes bras. Est-ce que cela commence? Non. Pourquoi suis-je né si ce n'était pas pour toujours? Maudits parents. Quelle drôle d'idée, quelle bonne blague! Je suis venu au monde il y a cinq minutes, je me suis marié il y a trois minutes.

MARGUERITE

Cela fait deux cent quatre-vingt-trois ans.

LE ROI

Je suis monté sur le trône il y a deux minutes et demie.

MARGUERITE

Il y a deux cent soixante-dix-sept ans et trois mois.

LE ROI

Pas eu le temps de dire ouf! Je n'ai pas eu le temps de connaître la vie.

พระราชา

ข้าไม่ยากไต่ยีนคำพูดของพวกเจ้า มันทำให้ข้ากลัว ข้าไม่ยากฟังพวกเจ้าพูด (พูดกับมารีที่อยากเข้า
มาใกล้) อย่าเข้ามา เจ้าก็เหมือนกัน ความสงสารของเจ้าทำให้ข้ากลัว

ครวญครางอีกครั้ง

มารี

พระองค์ท่านทรงเหมือนเด็กตัวน้อย ๆ ทรงกลายเป็นเด็กน้อยเสียแล้ว

มาร์เกอริต

เด็กน้อยมีหนวดเครา เทียว่น อับลักษณ์ หมมเจ้านี้ช่างมองโลกในแง่ดีเหลือเกินนะ

จูเลียต พูดกับมาร์เกอริต

พระนางไม่ได้ทรงเป็นองค์ราชา พระนางไม่ทรงเข้าพระทัยหรือเพคะ

พระราชา

แทนที่จะเถียงกัน พูดกับข้าสิ พูดสิ มาหอมล้อมข้า จูตริ่งข้าไว้ ให้ใครมาพุงข้า ไม่เอาละ ข้าอยากหนี
ไป

ลุกขึ้นยืนด้วยความยากลำบากและจะไปนั่งอยู่ที่พระราชอาสน์ตัวเล็กด้านขวา

จูเลียต

พระเพลาของพระองค์ท่านพุงพระองค์ไม่ไหวแล้ว

พระราชา

แขนข้าก็ขยับไม่ได้เหมือนกัน มันเริ่มแล้วหรือ ไม่นะ ข้าจะเกิดมาทำไมถ้าไม่ได้เป็นอมตะ พ่อแม่ฉิบ
หาย ความคิดตลกสิ้นดี เรื่องล้อเลียนกระไรกันนี้ ข้าเพิ่งมาเกิดมาเมื่อห้าปีที่ที่แล้ว ข้าเพิ่งแต่งงานเมื่อ
สามปีที่ที่แล้ว

มาร์เกอริต

น้ำมันสองร้อยแปดสิบสามปีต่างหาก

พระราชา

ข้าได้ขึ้นครองราชย์สองนาปีที่ครึ่ง

มาร์เกอริต

มันสองร้อยเจ็ดสิบเจ็ดปีกับอีกสามเดือนมาแล้ว

พระราชา

ไม่มีเวลาจะกล่าวคำใด ข้าไม่มีเวลารู้จักชีวิตเลย

MARGUERITE, *au Médecin.*

Il n'a fait aucun effort pour cela.

MARIE

Ce ne fut qu'une courte promenade dans une allée fleurie, une promesse non tenue, un sourire qui s'est refermé.

MARGUERITE, *au Médecin, continuant.*

Il avait pourtant les plus grands savants pour lui expliquer. Et des théologiens, et des personnes d'expérience, et des livres qu'il n'a jamais lus.

LE ROI

Je n'ai pas eu le temps.

MARGUERITE, *au Roi.*

Tu disais que tu avais tout ton temps.

LE ROI

Je n'ai pas eu le temps, je n'ai pas eu le temps, je n'ai pas eu le temps.

JULIETTE

Il remet cela.

MARGUERITE, *au Médecin.*

C'est tout le temps la même chose.

LE MÉDECIN

Ça va plutôt mieux. Il gémit, il pleure, mais il commence tout de même à raisonner.

Il se plaint, il s'exprime, il proteste, cela veut dire qu'il commence à se résigner.

LE ROI

Je ne me résignerai jamais.

LE MÉDECIN

Puisqu'il dit qu'il ne le veut pas, c'est un signe qu'il va se résigner. Il met la résignation en question. Il se pose le problème.

MARGUERITE

Enfin!

มาร์เกอริต พูดกับหมอลวง

พระองค์ไม่ทรงพยายามอะไรเลยสำหรับเรื่องนี้

มารี

มันเป็นแค่การเดินเล่นระยะสั้น ๆ ในเส้นทางสายดอกไม้ เป็นเพียงสัญญาณมปาก เป็นรอยยิ้มที่หุบไป

มาร์เกอริต พูดกับหมอลวงต่อ

แต่กระนั้นก็มีปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่หลายคนอธิบายให้พระองค์ฟัง มีนักเทววิทยา มีผู้มากประสบการณ์ และมีหนังสือที่พระองค์ไม่เคยอ่าน

พระราช

ข้าไม่มีเวลา

มาร์เกอริต พูดกับพระราช

ท่านเคยพูดว่ามีเวลาเหลือเฟือ

พระราช

ข้าไม่มีเวลา ข้าไม่มีเวลา ข้าไม่มีเวลา

จูเลียต

ทรงผัดวันประกันพรุ่ง

มาร์เกอริต พูดกับหมอลวง

เป็นเหมือนเดิมตลอด

หมอลวง

ประเดี๋ยวจะทรงดีขึ้นแล้วพะย่ะค่ะ ถึงจะทรงโอดครวญและกรรแสงแต่พระองค์ก็ทรงเริ่มมีเหตุผลมากขึ้น ทรงพำนัก ตรัสระบาย และทรงประทั่วนั้นหมายความว่าทรงเริ่มยอมจำนนแล้ว

พระราช

เราไม่มีวันยอมจำนน

หมอลวง

การตรัสว่าไม่มีพระประสงค์จะยอมจำนนนี้แหละเป็นสัญญาณว่าจะทรงยอมจำนน พระองค์ท่านทรงแคลงใจเรื่องการยอมจำนน ทรงตั้งคำถามกับมัน

มาร์เกอริต

ในที่สุด!

LE MÉDECIN

Majesté, vous avez fait cent quatre-vingts fois la guerre. A la tête de vos armées, vous avez participé à deux mille batailles. D'abord, sur un cheval blanc avec un panache rouge et blanc très voyant et vous n'avez pas eu peur. Ensuite, quand vous avez modernisé l'armée, debout sur un tank ou sur l'aile de l'avion de chasse en tête de la formation.

MARIE

C'était un héros.

LE MÉDECIN

Vous avez frôlé mille fois la mort.

LE ROI

Je la frôlais seulement. Elle n'était pas pour moi, je le sentais.

MARIE

Tu étais un héros, entends-tu? Souviens-toi.

MARGUERITE

Tu as fait assassiner par ce médecin et bourreau ici présent...

LE ROI

Exécuter, non pas assassiner.

LE MÉDECIN, à Marguerite.

Exécuter, Majesté, non pas assassiner. J'obéissais aux ordres. J'étais un simple instrument, un exécutant plutôt qu'un exécuter, et je le faisais euthanasique. D'ailleurs, je le regrette. Pardon.

MARGUERITE, au Roi.

Je dis : tu as fait massacrer mes parents, tes frères rivaux, nos cousins et arrière-petits-cousins, leurs familles, leurs amis, leur bétail. Tu as fait incendier leurs terres.

LE MÉDECIN

Sa Majesté disait que de toute façon ils allaient mourir un jour.

LE ROI

C'était pour des raisons d'État.

หมอลหลวง

พระองค์ทรงทำสงครามมาแล้วหนึ่งร้อยแปดสิบครั้ง ทรงเป็นแม่ทัพเข้าร่วมศึกมาสองพันครั้ง เริ่มแรกทรงสู้รบบนหลังม้าสีขาวประดับด้วยช่อขนนกสีแดงกับขาวเด่นสะดุดตายิ่งนัก และพระองค์ก็ไม่ทรงหวาดหวั่น หลังจากทรงปฏิรูปกองทัพให้ทันสมัย พระองค์ทรงยืนบนรถถังหรือไม่ก็บนปีกเครื่องบินขับไล่ศัตรูที่ห้าวขบวน

มารี

พระองค์ทรงเคยเป็นวีรบุรุษ

หมอลหลวง

พระองค์ทรงเฉียดตายมาแล้วนับพันครั้ง

พระราช

ก็แค่เฉียดตาย ตอนนั้นเราจะไม่ตายหรอก เราสู้ก็ได้

มารี

ท่านเคยเป็นวีรบุรุษ ได้ยินไหมเพคะ จำได้หรือไม่

มาร์เกอร์ิต

ท่านได้สั่งให้หมอลหลวงเพชรฆาตที่ยืนอยู่ตรงนี้เป็นผู้สังหาร...

พระราช

ประหารต่างหากเล่า มิใช่สังหาร

หมอลหลวง พูดกับมาร์เกอร์ิต

เป็นการประหารพะยะค่ะ มิใช่สังหาร กระหม่อมแค่ปฏิบัติตามคำสั่ง กระหม่อมเป็นเพียงเครื่องมือเป็นคนลงมือแต่ไม่ใช่คนสั่งการ และกระหม่อมก็ลงมืออย่างนุ่มนวล อีกอย่างกระหม่อมก็เสียใจ ขอพระราชทานอภัย

มาร์เกอร์ิต พูดกับพระราช

ข้าพุดว่า ท่านสั่งสังหารหมู่พ่อแม่ของข้า พี่น้องคู่แข่งท่าน ลูกพี่ลูกน้อง กับเหลนของพวกเรา ครอบครัวพวกเรา เพื่อนพ้องมิตรสหายพวกเรา วัวควายพวกเรา ท่านสั่งเผาแผ่นดินพวกเรา

หมอลหลวง

ฝ่าพระบาทเคยตรัสว่าถึงอย่างไรวันหนึ่งพวกเราก็ต้องตายอยู่ดีพะยะค่ะ

พระราช

มันเป็นการพลีชีพเพื่อชาติ

MARGUERITE

Tu meurs aussi pour une raison d'État.

LE ROI

Mais l'État, c'est moi.

JULIETTE

Le malheureux! Dans quel état!

MARIE

Il était la loi, au-dessus des lois.

LE ROI

Je ne suis plus la loi.

LE MÉDECIN

Il l'admet. C'est de mieux en mieux.

MARGUERITE

Ça facilite la chose.

LE ROI, *gémissant.*

Je ne suis plus au-dessus des lois, je ne suis plus au-dessus des lois.

LE GARDE, *annonçant.*

Le Roi n'est plus au-dessus des lois.

JULIETTE

Il n'est plus au-dessus des lois, pauvre vieux. Il est comme nous. On dirait mon grand-père.

MARIE

Pauvre petit, mon pauvre enfant.

LE ROI

Un enfant! Un enfant! Alors je recommence! Je veux recommencer. (*A Marie.*) Je veux être un bébé, tu seras ma mère. Alors, on ne viendra pas me chercher. Je ne sais pas lire, je ne sais pas écrire, je ne sais pas compter. Qu'on me mène à l'école avec des petits camarades. Combien font deux et deux?

JULIETTE

Deux et deux font quatre.

มาร์เกอริต

ท่านก็พลีชีพเพื่อชาติเหมือนกัน

พระราชา

ข้านี้แหละคือชาติ

จูเลียต

โธ่เอ๋ย ชาติกระไรกันเล่า

มารี

พระองค์คือกฎหมาย ทรงอยู่เหนือกฎหมายทั้งปวง

พระราชา

ข้าไม่ใช่กฎหมายอีกแล้ว

หมอลวง

พระองค์ทรงยอมรับแล้ว ทรงดีขึ้นเรื่อย ๆ แล้วพะยะค่ะ

มาร์เกอริต

ค่อยทำให้เรื่องง่ายขึ้นหน่อย

พระราชา ร้องครวญคราง

ข้าไม่ได้อยู่เหนือกฎหมายอีกต่อไปแล้ว ข้าไม่ได้อยู่เหนือกฎหมายอีกแล้ว

ทหารยาม ประกาศ

พระราชาไม่ได้ทรงอยู่เหนือกฎหมายอีกแล้ว

จูเลียต

พระองค์ท่านไม่ได้ทรงอยู่เหนือกฎหมายอีกแล้ว ตาแก่ผู้นำสงสาร พระองค์ทรงเป็นเหมือนพวกเรา เหมือนท่านปู่ของข้า

มารี

เด็กน้อยผู้นำสงสาร เด็กน้อยที่นำสงสารของข้า

พระราชา

เด็กน้อยหรือ เป็นเด็กน้อย ดีละ ข้าจะเริ่มต้นใหม่ ข้าอยากเริ่มต้นใหม่ (พูดกับมารี) ข้าอยากเป็นเด็กทารก ส่วนเจ้าก็เป็นแม่ของข้า จะได้ไม่มีใครมาตามหาข้า ข้าอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ นับเลขก็ไม่เป็น ให้คนพาข้าไปโรงเรียนกับเพื่อนร่วมชั้นตัวน้อย ๆ ที่ สองบวกสองเป็นเท่าใดนะ

จูเลียต

สองบวกสองเป็นสี่เพคะ

MARGUERITE, *au Roi*.

Tu le sais.

LE ROI

C'est elle qui a soufflé... Hélas, on ne peut pas tricher. Hélas, hélas, tant de gens naissent en ce moment, des naissances innombrables dans le monde entier.

MARGUERITE

Pas dans notre pays.

LE MÉDECIN

La natalité est réduite à zéro.

JULIETTE

Pas une salade ne pousse, pas une herbe.

MARGUERITE, *au Roi*.

La stérilité absolue, à cause de toi.

MARIE

Je ne veux pas qu'on l'accable.

JULIETTE

Tout repoussera peut-être.

MARGUERITE

Quand il aura accepté. Sans lui.

LE ROI

Sans moi, sans moi. Ils vont rire, ils vont bouffer, ils vont danser sur ma tombe. Je n'aurai jamais existé. Ah, qu'on se souvienne de moi. Que l'on pleure, que l'on désespère. Que l'on perpétue ma mémoire dans tous les manuels d'histoire. Que tout le monde connaisse ma vie par cœur. Que tous la revivent. Que les écoliers et les savants n'aient pas d'autre sujet d'étude que moi, mon royaume, mes exploits. Qu'on brûle tous les autres livres, qu'on détruise toutes les statues, qu'on mette la mienne sur toutes les places publiques. Mon image dans tous les ministères, dans les bureaux de toutes les sous-préfectures, chez les contrôleurs fiscaux, dans les hôpitaux. Qu'on donne mon nom à tous les avions, à tous les vaisseaux, aux voitures à bras et à vapeur. Que tous les autres rois, les guerriers, les poètes, les ténors, soient oubliés...

มาร์เกอริต พูดกับพระราช

ท่านก็รู้อยู่แล้วนี่

พระราช

นางเป็นคนกระซิบบอก โจ้ ข้าโง่งไม่ได้สินะ เอ้อ มีคนมากมายเกิดในตอนนี้ เกิดกันนับไม่ถ้วน

มาร์เกอริต

แต่ไม่ใช่ในประเทศเรา

หมอลวง

อัตราการเกิดลดลงเหลือศูนย์พะยะค่ะ

จูเลียต

พืชผักก็ไม่งอก อีกทั้งหญ้าก็ไม่ขึ้นเพคะ

มาร์เกอริต พูดกับพระราช

เป็นหมันโดยสมบูรณ์ เป็นเพราะท่านนั่นแหละ

มารี

ข้าไม่ยากให้ไปซ้ำเติมพระองค์ท่านเลย

จูเลียต

ทุกสิ่งทุกอย่างอาจกลับมาเจริญงอกงามอีกครั้งก็ได้พะคะ

มาร์เกอริต

ก็ต่อเมื่อเขายอมรับนั่นแหละ เมื่อไม่มีเขา

พระราช

ถ้าไม่มีข้า ถ้าไม่มีข้า พวกเขาจะหัวเราะ จะพากันสวาปาม จะเดินร่ากันบนหลุมศพของข้า ราวกับว่าข้าไม่เคยมีชีวิตอยู่มาก่อน โอ้ ขอให้ผู้คนจดจำข้าเอาไว้ ขอให้พวกเขารำให้ ขอให้สิ้นหวัง ขอให้มึนเรื่องราวของข้าในหนังสือประวัติศาสตร์ทุกเล่ม ขอให้ทุกคนรู้จักชีวิตของข้าอย่างกระจ่างแจ้ง ขอให้ทุกคนหวนรำลึกถึงมัน ขอให้นักเรียนและนักปราชญ์ทั้งหลายศึกษาแต่เรื่องราวของข้า อาณาจักรของข้า และวีรกรรมของข้า จงเผาหนังสืออื่น ๆ ทุกเล่ม จงทำลายรูปปั้นทุกรูป จงเอารูปปั้นของข้าไปตั้งไว้ในลานกว้างทุกแห่ง มีรูปของข้าอยู่ในทุกกระทรง ในทุกที่ว่าการอำเภอ ในที่ตรวจสอบภาษี และในโรงพยาบาล จงตั้งชื่อเครื่องบินและเรือเดินสมุทรทุกลำ รวมทั้งรถลากและรถไอน้ำตามชื่อของข้า ขอให้ลืมนักพระราชองค์อื่น ๆ ลืมนักรบ นักกวี นักร้องเสียงแหลมสูง และนักปราชญ์...

et qu'il n'y ait plus que moi dans toutes les consciences. Un seul nom de baptême, un seul nom de famille pour tout le monde. Que l'on apprenne à lire en épelant mon nom : B-é-Bé, Bérenger. Que je sois sur les icônes, que je sois sur les millions de croix dans toutes les églises. Que l'on dise des messes pour moi, que je sois l'hostie. Que toutes les fenêtres éclairées aient la couleur et la forme de mes yeux, que les fleuves dessinent dans les plaines le profil de mon visage! Que l'on m'appelle éternellement, qu'on me supplie, que l'on m'implore.

MARIE

Peut-être reviendras-tu?

LE ROI

Peut-être reviendrai-je. Que l'on garde mon corps intact dans un palais sur un trône, que l'on m'apporte des nourritures. Que des musiciens jouent pour moi, que des vierges se roulent à mes pieds refroidis.

Le Roi s'est levé pour dire cette tirade.

JULIETTE, à *Marguerite*.

C'est le délire, Madame.

LE GARDE, *annonçant*.

Sa Majesté, le Roi délire.

MARGUERITE

Pas encore. Il est encore trop sensé. A la fois trop et pas assez.

LE MÉDECIN, *au Roi*.

Si telle est votre volonté, on embaumera votre corps, on le conservera.

JULIETTE

Tant qu'on pourra.

LE ROI

Horreur! Je ne veux pas qu'on m'embaume. Je ne veux pas de ce cadavre. Je ne veux pas qu'on me brûle! Je ne veux pas qu'on m'enterre, je ne veux pas qu'on me donne aux vautours ni aux fauves. Je veux qu'on me garde dans des bras chauds, dans des bras frais, dans des bras tendres, dans des bras fermes.

ขอให้มีเพียงข้าอยู่ในทุกห้วงขณะจิต ให้ชื่อของข้าเป็นชื่อเดียวในพิธีล้างบาป เป็นนามสกุลเพียงหนึ่งเดียวของทุกคน ขอให้เรียนวิธีอ่านสะกดชื่อข้าว่า บอ-เอ-เบ เบรื่องเเม ขอให้ข้าอยู่ในรูปเคารพทั้งหลาย อยู่บนไม้กางเขนหลายล้านอันในโบสถ์ทุกหนแห่ง ขอให้ทำพิธีมิสซาให้ข้า ให้ข้าเป็นแผ่นปัง ขอให้หน้าต่างที่ต้องแสงทุกบานมีสีและรูปทรงเดียวกับนัยน์ตาข้า ให้แม่น้ำซึ่งไหลผ่านที่ราบปรากฏเป็นภาพด้านข้างใบหน้าข้า จงเรียกชื่อข้าชั่วกัลปาวสาน จงขอร้องข้า จงอ้อนวอนข้า

มารี

ท่านอาจจะฟื้นคืนชีพเช่นนั้นหรือเพคะ

พระราช

ข้าอาจจะฟื้นคืนชีพก็ได้ จงให้คนเก็บรักษาร่างของข้าไว้บนบัลลังก์ในวัง ห้ามผู้ใดหรือสิ่งใดแตะต้องให้คนนำอาหารมาให้ข้าด้วย จัดให้มีนักดนตรีมาเล่นให้ข้าฟัง ให้หญิงพรหมจรรย์กลิ้งไปมาอยู่แทบเท้าอันเย็นชืดของข้า

พระราชาลุกขึ้นยืนเพื่อกล่าวบทพูดตอนนี้

จูเลียต พูดกับมาร์เกอริต

นี่เป็นอาการเพื่อเพคะพระนาง

ทหารยาม ประกาศ

พระราชาทรงเพื่อ

มาร์เกอริต

ยังหอรอก เขายังคงมีสติอยู่มากเกินไป ทั้งมากเกินและน้อยเกินในเวลาเดียวกัน

หมอลหลวง พูดกับพระราช

หากนั่นคือพระประสงค์ของฝ่าพระบาท พวกกระหม่อมจะดองพระศพ จะเก็บรักษาไว้พะยะค่ะ

จูเลียต

นานเท่าที่พวกเราทำได้

พระราช

อ้อ น่าขยะแขยง ข้าไม่อยากให้ดองศพข้า ข้าไม่อยากได้ซากศพนี้ ข้าไม่อยากให้เผาข้า ข้าไม่อยากให้ฝังข้า ข้าไม่อยากให้เอาร่างข้าไปให้อีแร้ง และสัตว์กินซากทั้งหลายกิน ข้าอยากให้ออบกอดข้าไว้ในอ้อมแขนอันอบอุ่น ในอ้อมแขนที่เย็นสบาย ในอ้อมแขนที่อ่อนโยน ในอ้อมแขนที่มั่นคงแข็งแรง

JULIETTE

Il ne sait pas très bien ce qu'il veut.

MARGUERITE

Nous déciderons pour lui. (*A Marie.*) Ne vous évanouissez pas. (*Juliette pleure.*) Celle-là aussi. C'est toujours pareil.

LE ROI

Si l'on se souvient de moi, ce sera pour combien de temps? Qu'ils se souviennent jusqu'à la fin des temps, et après la fin des temps, dans vingt mille ans, dans deux cent cinquante-cinq milliards d'années... Plus personne pour personne. Ils oublieront avant. Des égoïstes, tous, tous. Ils ne pensent qu'à leur vie, qu'à leur peau. Pas à la mienne. Si toute la terre s'use et fond, cela viendra, si tous les univers éclatent, ils éclateront, que ce soit demain ou dans des siècles et des siècles, c'est la même chose. Ce qui doit finir est déjà fini.

MARGUERITE

Tout est hier.

JULIETTE

Même aujourd'hui c'était hier.

LE MÉDECIN

Tout est passé.

MARIE

Mon chéri, mon Roi, il n'y a pas de passé, il n'y a pas de futur. Dis-le-toi, il y a un présent jusqu'au bout, tout est présent; sois présent. Sois présent.

LE ROI

Hélas! Je ne suis présent qu'au passé.

MARIE

Mais non.

MARGUERITE, *au Roi.*

C'est cela, sois lucide, Béranger.

จูเลียต

พระองค์ท่านไม่รู้แน่ชัดว่าต้องการสิ่งใดกันแน่

มาร์เกอริต

พวกเราจะตัดสินใจแทนตัวเอง (พูดกับมารี) อย่าเป็นลมไปก่อนเสียเล่า (จูเลียตร้องไห้) นั่นก็อีกคน เป็นแบบนี้ตลอด

พระราชา

ถ้าหากผู้คนจดจำข้าได้ มันจะได้نانเท่าใดกันหนอ ขอให้จดจำข้าไว้จวบจนเวลาหยุดหมุน ทรายชั่วฟ้าดินสลาย และจากนั้นในอีกสองหมื่นปี อีกสองแสนห้าหมื่นห้าพันปี... จนไม่มีใครทำเพื่อใครอีกแล้ว พวกเขาจะพากันลืมไปก่อนหน้านั้นเสียอีก พวกเห็นแก่ตัว ทุกคนเลย ทุกคน พวกนั้นก็คิดถึงแต่เรื่องของตัวเองกับเรื่องปากท้องเท่านั้นแหละ ไม่ได้คิดถึงเรื่องของข้าหรือ ถ้าแผ่นดินทั้งหมดผุกร่อนและหลอมละลาย มันก็จะเป็นอย่างนั้นแหละ ถ้าจักรวาลทั้งหมดแตกกระจาย มันก็จะแตกกระจาย ไม่ว่าจะเป็นพรุ่งนี้ หรือในอีกหลายต่อหลายศตวรรษ มันก็เหมือนกันนั้นแหละ สิ่งที่ต้องจบก็ได้จบไปแล้ว

มาร์เกอริต

ทุกสิ่งคือวันวาน

จูเลียต

แม้แต่วันนี้ก็คือวันวาน

หมอลหลวง

ทุกสิ่งคืออดีต

มารี

ยอดรักของข้า ราชาของข้า ไม่มีอดีตหรือ ไม่มีอนาคต ท่านต้องบอกตัวเองอย่างนี้ มีแค่ปัจจุบันอยู่ทุกขณะ ทุกสิ่งคือปัจจุบัน จงอยู่กับปัจจุบันสิ จงอยู่กับปัจจุบัน

พระราชา

เฮ้อ ข้าก็อยู่กับปัจจุบันแคในอดีตนั่นแหละ

มารี

ไม่ใช่ซะเพคะ

มาร์เกอริต พูดกับพระราชา

อย่างนั้นแหละ ตั้งสติไว้ เบื้องเฉม

MARIE

Oui, sois lucide, mon Roi, mon chéri. Ne te tourmente plus. Exister, c'est un mot, mourir est un mot, des formules, des idées que l'on se fait. Si tu comprends cela, rien ne pourra t'entamer. Saisis-toi, tiens-toi bien, ne te perds plus de vue, plonge dans l'ignorance de toute autre chose. Tu es, maintenant, tu es. Ne sois plus qu'une interrogation infinie qu'est-ce que c'est, qu'est-ce que... L'impossibilité de répondre est la réponse même, elle est ton être même qui éclate, qui se répand. Plonge dans l'étonnement et la stupéfaction sans limites ainsi tu peux être sans limites, ainsi tu peux être infiniment. Sois étonné, sois ébloui, tout est étrange, indéfinissable. Écarte les barreaux de la prison, enfonce ses murs, évade-toi des définitions. Tu respireras.

LE MÉDECIN

Il étouffe.

MARGUERITE

La peur lui bouche l'horizon.

MARIE

Laisse-toi inonder par la joie, par la lumière, sois étonné, sois ébloui. L'éblouissement pénètre les chairs et les os comme un flot, comme un fleuve de lumière éclatant. Si tu le veux.

JULIETTE

Il voudrait bien.

MARIE,

joignant les mains; ton des supplications.

Souviens-toi, je t'en supplie, de ce matin de juin au bord de la mer, où nous étions ensemble, la joie t'éclairait, te pénétrait. Tu l'as eue cette joie, tu disais qu'elle était là, inaltérable, féconde, intarissable. Si tu l'as dit, tu le dis. Cette resplendissante aurore était en toi. Si elle l'était, elle l'est toujours. Retrouve-la. En toi-même, cherche-la.

LE ROI

Je ne comprends pas.

MARIE

Tu ne te comprends plus.

มารี

ใช่เพคะ ตั้งสติไว้ ราชาชองข้า ยอดรักของข้า อย่าได้ทุกข์ทรมานอีกเลย มีชีวิตก็เป็นเพียงคำ ๆ หนึ่ง
ดับสูญก็เป็นเพียงคำ ๆ หนึ่ง เป็นวิวิธ เป็นความคิดที่เราสร้างขึ้นมาก หากท่านเข้าใจก็จะมีสิ่งใดทำ
อะไรท่านได้ ตั้งสติให้ดี หนักแน่นไว้ อย่าได้ไขว้เขว ดำดิ่งลงสู่ความไม่รู้ในเรื่องอื่น ๆ ทั้งหมด ท่านมี
ชีวิตอยู่ ตอนนี้ ท่านมีชีวิตอยู่ อย่าเพียงตั้งคำถามไม่มีที่สิ้นสุดว่านั่นอะไร นี่อะไร... การตอบไม่ได้ก็เป็น
คำตอบอย่างหนึ่ง นั่นก็คือตัวตนของท่านเองที่ระเบิดออกและแพร่กระจายไป จดจ่ออยู่กับความ
ประหลาดใจ และความตกตะลึงที่ไม่มีขีดจำกัด เช่นนั้นท่านจึงจะไร้ขีดจำกัด เช่นนั้นท่านจึงจะไร้ที่
สิ้นสุด จงประหลาดใจ จงตื่นตะลึง ทุกสิ่งล้วนแปลกใหม่เกินพรรณนา แหกกรงขังออกมาเสียสิ จง
ทำลายกำแพง หลุดออกจากคำจำกัดความทั้งหลาย ท่านจะได้หายใจต่อไป

หมอลวง

พระองค์หายใจไม่ออก

มาร์เกอร์ิต

ความกลัวดับทุกอย่าง

มารี

ปล่อยให้ตัวท่านลื่นไถลไปด้วยความปิติยินดี ด้วยแสงสว่าง จงประหลาดใจ จงตื่นตะลึง ความเจิดจ้า
แทรกเข้าไปยังเนื้อหนังและกระดูกราวกับน้ำไหลบ่า ราวกับสายน้ำแห่งแสงสว่างไหลทะลัก หากท่าน
ต้องการเช่นนั้น

จูเลียต

พระองค์ต้องการเพคะ

มารี

ประสานมือ น้ำเสียงสวดอ่อนนวล

ได้โปรดเถิด ท่านจงนึกถึงเช้าวันนั้นในเดือนมิถุนายน ที่เราอยู่ด้วยกันริมทะเลสี ความสุขทำให้ท่าน
เบิกบาน และมันได้แทรกซึมเข้าไปในตัวท่าน ท่านเคยมีความสุข ท่านกล่าวว่ามันจะคงอยู่อย่างนั้นไม่
มีวันเปลี่ยนแปลง สมบูรณ์พร้อมและคงอยู่ตลอดกาล หากในตอนนั้นท่านกล่าวเช่นนั้น ตอนนี้ท่านก็
กล่าวเช่นเดิม รัศมีโชติช่วงชัชวาลนี้เคยอยู่ในตัวท่าน ถ้ามันเคยอยู่ มันก็ต้องอยู่ตลอดไป ตามหาสิ ใน
ตัวของท่านนั่นละ ค้นหาสิเพคะ

พระราช

ข้าไม่เข้าใจ

มารี

ท่านไม่เข้าใจอีกต่อไปแล้ว

MARGUERITE

Il ne s'est jamais compris.

MARIE

Ressaisis-toi.

LE ROI

Comment m'y prendre? On ne peut pas, ou bien on ne veut pas m'aider. Moi-même, je ne puis m'aider. O soleil, aide-moi soleil, chasse l'ombre, empêche la nuit. Soleil, soleil éclaire toutes les tombes, entre dans tous les coins sombres et les trous et les recoins, pénètre en moi. Ah! Mes pieds commencent à refroidir, viens me réchauffer, que tu entres dans mon corps, sous ma peau, dans mes yeux. Rallume leur lumière défaillante, que je voie, que je voie, que je voie. Soleil, soleil, me regretteras-tu? Petit soleil, bon soleil, défends-moi. Dessèche et tue le monde entier s'il faut un petit sacrifice. Que tous meurent pourvu que je vive éternellement même tout seul dans le désert sans frontières. Je m'arrangerai avec la solitude. Je garderai le souvenir des autres, je les regretterai sincèrement. Je peux vivre dans l'immensité transparente du vide. Il vaut mieux regretter que d'être regretté. D'ailleurs, on ne l'est pas. Lumière des jours, au secours!

LE MÉDECIN, *à Marie.*

Ce n'est pas de cette lumière que vous parliez. Ce n'est pas ce désert dans la durée que vous lui recommandiez. Il ne vous a pas comprise, il ne peut plus, pauvre cerveau.

MARGUERITE

Vaine intervention. Ce n'est pas la bonne voie.

LE ROI

Que j'existe même avec une rage de dents pendant des siècles et des siècles. Hélas, ce qui doit finir est déjà fini.

LE MÉDECIN

Alors, Sire, qu'est-ce que vous attendez?

MARGUERITE

Il n'y a que sa tirade qui n'en finit plus. (*Montrant la reine Marie et Juliette.*) Et ces deux femmes qui pleurent. Elles l'enlissent davantage, ça le colle, ça l'attache, ça le freine.

มาร์เกอริต

เขาไม่เคยเข้าใจหรอก

มารี

ตั้งสติสิเพคะ

พระราชา

ทำอะไรเล่า นี่ช่วยข้าไม่ได้หรือไม่อยากช่วยกันแน่ ข้าเองช่วยตัวเองไม่ได้ โอ้ ดวงอาทิตย์เอ๋ย จงช่วยข้าที เจ้าดวงอาทิตย์ จงขับไล่เงามืดและยับยั้งราตรีกาล ดวงอาทิตย์เอ๋ย เจ้าจงฉายแสงไปยังหลุมศพทุกหนแห่ง เข้าไปในทุกมุมมืด ทุกรอยโหว่ ทุกซอกหลืบ และแทรกซึมเข้ามาในตัวข้า อ๊ะ แท้ข้าเริ่มเย็นลงแล้ว มาทำให้ข้าอุ่นขึ้นหน่อยซิ จงเข้ามาในร่างกายของข้า ได้ผิวหนังของข้า ในดวงตาของข้า จุดไฟอันอ่อนแรงขึ้นมาอีกครั้ง ให้ข้าเห็น ให้ข้าเห็น ให้ข้าเห็น ดวงอาทิตย์เอ๋ย เจ้าดวงอาทิตย์ เจ้าจะอาลัยข้าไหม เจ้าดวงอาทิตย์ดวงน้อย เจ้าดวงอาทิตย์ที่แสนดี จงปกป้องคุ้มครองข้า ถ้าจำเป็นต้องเสียสละเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็จงแผดเผาโลกทั้งใบเสียเถิด ขอให้ทุกคนตายเพื่อทำให้ข้าเป็นอมตะ แม้ว่าข้าจะต้องอยู่ลำพังในทะเลทรายไร้ที่สิ้นสุดก็ตามที ข้าจะรับมือกับความอ้างว้างเอง ข้าจะจดจำคนอื่น ๆ ไว้ และจะอาลัยพวกเขาด้วยใจจริง ข้าใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่ว่างเปล่าอันกว้างขวางที่แสงส่องไปทั่วได้ การเป็นผู้เสียใจเพราะสูญเสียย่อมดีกว่าเป็นผู้จากไปให้ผู้อื่นเสียใจ อีกอย่างนะ บางคนก็ไม่ได้เสียใจด้วยข้า แสงสว่างจากเจ้าดวงอาทิตย์เอ๋ย จงช่วยข้าด้วย

หมอลหลวง พูดกับมารี

นี่ไม่ใช่แสงสว่างที่พระนางตรัสถึงพะยะค่ะ ไม่ใช่ทะเลทรายนี้ในช่วงเวลานั้นที่พระนางทรงได้ชี้นำ พระองค์ไม่เข้าใจพระนาง พระองค์ท่านทำไม่ได้อีกแล้ว สมองใช้การไม่ได้แล้ว

มาร์เกอริต

ไร้ประโยชน์สินดี นี่ไม่ใช่วิธีที่ถูกต้อง

พระราชา

ขอให้ข้ายังมีชีวิตอยู่ แม้ว่าจะต้องทนอยู่กับอาการปวดฟันหลายต่อหลายศตวรรษก็ตามที เฮ้อ สิ่งที่ต้องจบก็ได้จบไปแล้ว

หมอลหลวง

ถ้าอย่างนั้น ฝ่าพระบาท พระองค์ทรงรอสิ่งใดอยู่หรือพะยะค่ะ

มาร์เกอริต

มีเพียงบทพูดเดียวของเขานั่นแหละที่ไม่จบไม่สิ้น (ซีไปทีราซินีมารีกับจูเลียต) และยังมีผู้หญิงสองคนนี่ที่ร้องไห้อยู่อีก พวกหล่อนทำให้เขาจมดิ่งลงลึกขึ้น มันยึดติดเขา ผูกติดเขา คุกรั้งเขา

LE ROI

Non, on ne pleure pas assez autour de moi, on ne me plaint pas assez. On ne s'angoisse pas assez. (*A Marguerite.*) Qu'on ne les empêche pas de pleurer, de hurler, d'avoir pitié du Roi, du jeune Roi, du pauvre petit Roi, du vieux Roi. Moi, j'ai pitié quand je pense qu'elles me regretteront, qu'elles ne me verront plus, qu'elles seront abandonnées, qu'elles seront seules. C'est encore moi qui pense aux autres, à tous. Entrez en moi, vous autres, soyez moi, entrez dans ma peau. Je meurs, vous entendez, je veux dire que je meurs, je n'arrive pas à le dire, je ne fais que de la littérature.

MARGUERITE

Et encore!

LE MÉDECIN

Ses paroles ne méritent pas d'être consignées. Rien de nouveau.

LE ROI

Ils sont tous des étrangers. Je croyais qu'ils étaient ma famille. J'ai peur, je m'enfonce, je m'engloutis, je ne sais plus rien, je n'ai pas été. Je meurs.

MARGUERITE

C'est cela la littérature.

LE MÉDECIN

On en fait jusqu'au dernier moment. Tant qu'on est vivant, tout est prétexte à littérature.

MARIE

Si cela pouvait le soulager.

LE GARDE, annonçant.

La littérature soulage un peu le Roi!

LE ROI

Non, non. Je sais, rien ne me soulage. Elle me remplit, elle me vide. Ah, la la, la, la, la, la, la. (*Lamentations. Puis, sans déclamation, comme s'il gémissait doucement.*) Vous tous, innombrables, qui êtes morts avant moi, aidez-moi. Dites-moi comment vous avez fait pour mourir, pour accepter. Apprenez-le-moi. Que votre exemple me console, que je m'appuie sur vous comme sur des béquilles, comme sur des bras fraternels....

พระราชา

ไม่ใช่เสียหน่อย ผู้คนยังรำไห้รอบตัวข้าไม่พอ ยังเห็นใจข้าไม่พอ ยังวิตกกังวลกับข้าไม่พอ (พูดกับมาร์เกอร์) อย่าได้ห้ามผู้คนหลังน้ำตา ร้องไห้คร่ำครวญ และเมตตาสงสารพระราชา พระราชาหนุ่มน้อย พระราชาตัวน้อยผู้นำสงสาร พระราชาเฒ่า ตัวข้าเองก็สงสารนะเมื่อคิดว่าพวกหล่อนจะโศกเศร้า เพราะข้า จะไม่ได้เห็นข้าอีก จะต้องถูกทอดทิ้ง จะต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว ก็ยังเป็นข้าอีกนั่นละที่นึกถึง ทุกคน เข้ามาในตัวข้าสิ พวกเจ้าทั้งหลาย มาเป็นข้า เข้ามาในผิวหนังของข้า ข้ากำลังจะตาย พวกเจ้า ฟังสิ ข้าหมายถึงข้ากำลังจะตาย ข้าพูดมันไม่ได้ ข้าแค่แต่งเรื่องขึ้นมาเท่านั้น

มาร์เกอร์

ยังจะพูดอีก

หมอหลวง

ไม่ต้องจดบันทึกพระราชดำรัสของพระองค์ท่านหรอก ไม่มีสิ่งใดแปลกใหม่

พระราชา

พวกเขาทุกคนล้วนเป็นคนแปลกหน้า ข้าเคยคิดว่าพวกเขาเป็นครอบครัวของข้าเสียอีก ข้ากลัว เหลือเกิน ข้ากำลังจมลงไป ข้ากำลังกลืนกินตัวเอง ข้าไม่รู้อะไรอีกแล้ว ข้าไม่เคยรู้เลย ข้ากำลังจะตาย

มาร์เกอร์

นั่นแหละที่เป็นเรื่องแต่ง

หมอหลวง

คนเราจะทำแบบนั้นจนกระทั่งวาระสุดท้าย ตราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่ ไต่ ๆ ก็ล้วนเป็นข้ออ้างสำหรับการ แต่งเรื่องขึ้นมาทั้งสิ้น

มารี

มันอาจช่วยบรรเทาอาการพระองค์ได้นะ

ทหารยาม ประกาศ

เรื่องแต่งบรรเทาอาการองค์ราชาได้เล็กน้อย

พระราชา

ไม่หอรอก ไม่หอรอก ข้ารู้ ไม่มีสิ่งใดบรรเทาอาการข้าได้หอรอก มันเติมเต็มข้า มันทำให้ข้าว่างเปล่า เอ้อ ฮือ ๆ ๆ ๆ ๆ ๆ (ร้องครวญคราง จากนั้นส่งเสียงร่ำไห้กับคร่ำครวญแผ่วเบาไร้อารมณ์) พวกเจ้าทั้งหลายมากมายนับไม่ถ้วนที่ตายก่อนข้า จงช่วยเหลือข้า จงบอกข้าว่าพวกเจ้าทำอะไรถึงตาย ถึงยอมรับความตายได้ จงสอนข้าที ให้ตัวอย่างจากพวกเจ้าปละบโยนข้า ให้ข้าได้ฟังพาพวกเจ้าเหมือน ฟังพาไม้ค้ายัน เหมือนแขนของพี่น้อง...

Aidez-moi à franchir la porte que vous avez franchie. Revenez de ce côté-ci un instant pour me secourir. Aidez-moi, vous, qui avez eu peur et n'avez pas voulu. Comment cela s'est-il passé? Qui vous a soutenus? Qui vous a entraînés, qui vous a poussés? Avez-vous eu peur jusqu'à la fin? Et vous, qui étiez forts et courageux, qui avez consenti à mourir avec indifférence et sérénité, apprenez-moi l'indifférence, apprenez-moi la sérénité, apprenez-moi la résignation.

Les répliques qui suivent doivent être dites et jouées comme un rituel, avec solennité, presque chantées, avec des mouvements divers des comédiens, agenouillements, bras tendus, etc.

JULIETTE

Vous les statues, vous les lumineux, ou les ténébreux, vous les anciens, vous les ombres, vous les souvenirs...

MARIE

Apprenez-lui la sérénité.

LE GARDE

Apprenez-lui l'indifférence.

LE MÉDECIN

Apprenez-lui la résignation.

MARGUERITE

Faites-lui entendre raison et qu'il se calme.

LE ROI

Vous, les suicidés, apprenez-moi comment il faut faire pour acquérir le dégoût de l'existence. Apprenez-moi la lassitude. Quelle drogue faut-il prendre pour cela?

LE MÉDECIN

Je peux prescrire des pilules euphoriques, des tranquillisants.

MARGUERITE

Il les vomirait.

JULIETTE

Vous, les souvenirs...

จงช่วยข้าก้าวผ่านประตูบานที่พวกเจ้าเคยเข้าไปแล้ว จงหวนกลับมาฝั่งนี้สักครู่หนึ่งเพื่อช่วยเหลือข้า
 จงช่วยข้า พวกเจ้าที่เคยหวาดกลัวและไม่อยากตาย ความตายเกิดขึ้นได้อย่างไร ใครค้ำจุนพวกเจ้า ใคร
 ฝึกฝนพวกเจ้า ใครผลักดันพวกเจ้ากัน พวกเจ้าหวาดกลัวกันจนถึงวาระสุดท้ายเลยไหม แล้วพวกเจ้า
 เล่า คนที่เคยแข็งแกร่งและกล้าหาญ คนที่ยอมรับความตายได้อย่างสง่างามโดยไม่ยินดียินร้าย จงสอน
 ให้ข้าปล่อยวาง ให้ข้าสุขุม ให้ข้าจำยอม

บทพูดต่อมาต้องพูดและแสดงอย่างยิ่งใหญ่ แทบจะเป็นการขับร้องคล้ายพิธีกรรม

โดยนักแสดงเคลื่อนไหวร่างกายหลายรูปแบบ

อย่างเช่น คุณเข้า กางแขนออก เป็นต้น

จูเลียต

ท่านทั้งหลาย ผู้เป็นรูปสลัก ผู้เป็นแสงสว่าง หรือความมืดมิด เป็นผู้อาวุโส เป็นร่มเงา ผู้เป็นความทรง
 จำทั้งหลาย...

มารี

โปรดสอนพระองค์ให้สุขุม

ทหารยาม

โปรดสอนพระองค์ให้ปล่อยวาง

หมอหลวง

โปรดสอนพระองค์ให้จำยอม

มาร์เกอริต

ทำให้เขารับฟังเหตุผลและสงบลง

พระราชอา

พวกเจ้า เหล่าผู้ที่ฆ่าตัวตาย จงสอนวิธีเกลียดชังการมีชีวิตอยู่ให้ข้าที สอนข้าให้เหนียวแน่นท้อแท้ นี่
 ต้องใช้ยาวนานใดกันจึงจะเป็นดังที่กล่าวมา

หมอหลวง

กระหม่อมสามารถส่งจ่ายยาหลอนประสาท และยาระงับประสาทได้พะย่ะค่ะ

มาร์เกอริต

เขาคงจะอาเจียนมันออกมา

จูเลียต

ท่านทั้งหลาย ผู้เป็นความทรงจำ...

LE GARDE

Vous, les vieilles images...

JULIETTE

...Qui n'existez plus que dans les mémoires...

LE GARDE

Souvenirs de souvenirs de souvenirs...

MARGUERITE

Ce qu'il doit apprendre, c'est de céder un peu, puis de s'abandonner carrément.

LE GARDE

...Nous vous invoquons.

MARIE

Vous, les brumes, vous, les rosées...

JULIETTE

Vous, les fumées, vous, les nuages...

MARIE

Vous, les saintes, vous les sages, vous les folles, aidez-le puisque je ne peux l'aider.

JULIETTE

Aidez-le.

LE ROI

Vous, qui êtes morts dans la joie, qui avez regardé en face, qui avez assisté à votre propre fin...

JULIETTE

Aidez le Roi.

MARIE

Aidez-le vous tous, aidez-le, je vous en supplie.

LE ROI

Vous, les morts heureux, vous avez vu quel visage près du vôtre? Quel sourire vous a détendus et fait sourire? Quelle est la lumière dernière qui vous a éclairés?

ทฬารยาม

ท่านทั้งหลาย ผู้เป็นภาพเก่า ๆ ...

จูเลียต

...ที่ตอนนี้มีอยู่แค่ในความทรงจำ...

ทฬารยาม

ความทรงจำของความทรงจำของความทรงจำ...

มาร์เกอริต

สิ่งที่เขาต้องเรียนรู้ นั่นคือการยอมเล็กน้อย จากนั้นก็ปลดปล่อยตัวเองไปเลย

ทฬารยาม

...พวกเราขอวิงวอนท่าน

มารี

ท่านทั้งหลาย ที่เป็นหมอก ที่เป็นน้ำค้าง...

จูเลียต

ท่านทั้งหลาย ที่เป็นควัน ที่เป็นเมฆ...

มารี

ท่านทั้งหลาย ที่เป็นนักบุญ ที่เป็นนักปราชญ์ ที่เป็คนบ้า ขอได้โปรดช่วยพระองค์ด้วยเถิด เพราะตัวข้าพเจ้าช่วยพระองค์ไม่ได้

จูเลียต

โปรดช่วยพระองค์ด้วยเถิด

พระราชา

พวกเจ้าทั้งหลาย ผู้ที่ตายด้วยความปิติ ผู้ที่ได้เผชิญหน้ากับความตาย ผู้ที่เป็นประจักษ์พยานแห่งวาระสุดท้ายของตนเอง...

จูเลียต

โปรดช่วยพระราชาด้วยเถิด

มารี

พวกท่านทุกคนโปรดช่วยพระองค์ด้วย ช่วยพระองค์ท่านที่เถิด ข้าพเจ้าร้อง

พระราชา

พวกเจ้า เหล่าผู้ตายอย่างมีความสุขทั้งหลาย พวกเจ้าได้เห็นหรือไม่ ว่าใบหน้าแบบใดกันที่ใกล้เคียงกับของพวกเจ้า รอยยิ้มแบบใดกันที่ผ่อนคลายอารมณ์ และทำให้พวกเจ้ายิ้มได้ แสงสว่างสุดท้ายแบบใดกัน ที่ส่องสว่างให้แก่พวกเจ้า

JULIETTE

Aidez-le, vous, les milliards de défunts.

LE GARDE

Oh, Grand Rien, aidez le Roi.

LE ROI

Des milliards de morts. Ils multiplient mon angoisse. Je suis leurs agonies. Ma mort est innombrable. Tant d'univers s'éteignent en moi.

MARGUERITE

La vie est un exil.

LE ROI

Je sais, je sais.

LE MÉDECIN

En somme, Majesté, vous retournerez dans votre patrie.

MARIE

Tu iras là, où tu étais avant de naître. N'aie pas si peur. Tu dois connaître cet endroit, d'une façon obscure, bien sûr.

LE ROI

J'aime l'exil. Je me suis expatrié. Je ne veux pas y retourner. Quel était ce monde?

MARGUERITE

Souviens-toi, fais un effort.

LE ROI

Je ne vois rien, je ne vois rien.

MARGUERITE

Souviens-toi, allons, pense, allons, réfléchis. Pense, pense donc, tu n'as jamais pensé.

LE MÉDECIN

Il n'y a plus jamais pensé.

MARIE

Autre monde, monde perdu, monde oublié, monde englouti, remontez à la surface.

จูเลียต

โปรดช่วยพระองค์ด้วยเถิด ท่านผู้วายชนม์หลายพันล้านทั้งหลาย

ทหารยาม

โอ้ การดับสูญ โปรดช่วยพระองค์ด้วยเถิด

พระราชา

คนตายหลายพันล้าน พวกเขายังทำให้ข้าวิตกเป็นทวีคูณ เหมือนความตายอยู่ล้อมรอบตัวข้า
ความตายของข้านี้มีเหลือคณานับ จักรวาลมากมายพินาศลงที่ข้า

มาร์เกอริต

ชีวิตคือการพลัดถิ่น

พระราชา

ข้ารู้ ข้ารู้

หมอลวง

โดยสรุป ฝ่าพระบาท พระองค์จะทรงกลับบ้านเกิดนั้นเองพะย่ะค่ะ

มารี

ท่านจะไปในที่ที่ท่านเคยอยู่ก่อนจะเกิด ไม่ต้องกลัวขนาดนี้ ท่านต้องรู้จักสถานที่นั้นเป็นแน่ แม้จะไม่
ชัดเจนนักก็ตามที

พระราชา

ข้าชื่นชอบการพลัดถิ่น ข้าเคยพลัดถิ่นมาก่อน แต่ข้าไม่อยากจะกลับไปที่นี่อีก nữa ว่าแต่โลกที่ว่าเป็น
อย่างไรนะ

มาร์เกอริต

นิกสิ พยายามหน่อย

พระราชา

ข้ามองไม่เห็นสิ่งใดเลย ข้ามองไม่เห็นอะไรเลย

มาร์เกอริต

นิกติ ๆ สิ เร็วเข้า คิตสิ เร็ว ทบทวนเสีย คิตสิ คิต ก็ท่านไม่เคยคิดอะไรเลยนะสิ

หมอลวง

พระองค์คิดถึงมันไม่ออกอีกต่อไปแล้ว

มารี

โลกใบอื่นเอ๋ย โลกที่สาบสูญ โลกที่ถูกกลืน โลกที่ถูกกลืนกิน พวกเจ้าจงปรากฏขึ้นมาใหม่

JULIETTE

Autre plaine, autre montagne, autre vallée...

MARIE

Rappelez-lui votre nom.

LE ROI

Aucun souvenir de cette patrie.

JULIETTE

Il ne se souvient pas de sa patrie.

LE MÉDECIN

Il est trop affaibli, il n'est pas en état.

LE ROI

Aucune nostalgie, si ténue, si fugitive soit-elle.

MARGUERITE

Enfonce-toi dans tes souvenirs, plonge dans l'absence de souvenirs, au-delà du souvenir. (*Au Médecin.*) Il n'a du regret que pour ce monde-ci.

MARIE

Souvenir au-delà du souvenir, apparais-lui, aide-le.

LE MÉDECIN

Pour le faire plonger, voyez-vous, c'est toute une histoire.

MARGUERITE

Il faudra bien.

LE GARDE

Sa Majesté n'a jamais été bathyscaphe.

JULIETTE

Domage. Il n'est pas entraîné.

MARGUERITE

Il faudra bien qu'il apprenne le métier.

จูเลียต

ที่ราบอื่น ๆ เอ้ย ภูเขาสูงอื่นเอ้ย หุบเขาแห่งอื่นเอ้ย...

มารี

เตือนให้มันจำชื่อของท่านให้ได้สิ

พระราชา

ข้าจำอะไรเกี่ยวกับบ้านเกิดนี้ได้เลย

จูเลียต

องค์ราชาจำบ้านเกิดของพระองค์เองไม่ได้

หมอหลวง

พระองค์ท่านอ่อนแอมากเกินไป พระองค์ไม่อยู่ในสภาพที่จะ निकออกได้หรอก

พระราชา

ข้าไม่ได้อยากหวนระลึกถึงสิ่งใดเลย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ผูกพันหรือไม่ก็ตาม

มาร์เกอริต

จงมุดตัวเข้าไปในความทรงจำทั้งหลาย ดำลงไปในพื้นที่ที่ไม่มีความทรงจำ ซึ่งอยู่ลึกกว่าพื้นที่ความทรงจำไปอีก (พูดกับหมอหลวง) พระองค์เสียดายแต่กับโลกใบนั้นแค่นั้น

มารี

ความทรงจำที่อยู่ลึกกว่าความทรงจำ ปรากฏให้พระองค์เห็นสิ ช่วยหน่อยเถิด

หมอหลวง

ฝ่าพระบาททรงเห็นไหมพะย่ะค่ะ ว่าการที่จะทำให้พระองค์ทรงดำลงไปได้นั้น มันเป็นเรื่องใหญ่

มาร์เกอริต

แต่ก็ต้องทำ

ทหารยาม

พระองค์ไม่ทรงเคยเป็นยานสำรวจน้ำลึก

จูเลียต

น่าเสียดายนัก พระองค์ไม่เคยฝึกดำน้ำ

มาร์เกอริต

เขาจำต้องเรียนรู้ทักษะนี้แล้วละ

LE ROI

Quand elle est en danger de mort, la moindre fourmi se débat, elle est abandonnée, brusquement arrachée à sa collectivité. En elle aussi, tout l'univers s'éteint. Il n'est pas naturel de mourir, puisqu'on ne veut pas. Je veux être.

JULIETTE

Il veut toujours être, il ne connaît que cela.

MARIE

Il a toujours été.

MARGUERITE

Il faudra qu'il ne regarde plus autour, qu'il ne s'accroche plus aux images, il faut qu'il rentre en lui et qu'il s'enferme. (*Au Roi.*) Ne parle plus, tais-toi, reste dedans. Ne regarde plus, cela te fera du bien.

LE ROI

Je ne veux pas de ce bien.

LE MÉDECIN, à Marguerite.

On n'en est pas encore là pour l'instant. Il ne peut pas maintenant. Votre Majesté doit le pousser, bien sûr, pas trop fort encore.

MARGUERITE

Ce ne sera pas facile, mais nous avons la patience.

LE MÉDECIN

Nous sommes sûrs du résultat.

LE ROI

Docteur, Docteur, l'agonie a-t-elle commencé?... Non, vous vous trompez... pas encore... pas encore. (*Sorte de soupir de soulagement.*) Ça n'a pas encore commencé. Je suis, je suis ici. Je vois, il y a ces murs, il y a ces meubles, il y a de l'air, je regarde les regards, les voix me parviennent, je vis, je me rends compte, je vois, j'entends, je vois, j'entends. Les fanfares!

Sortes de fanfares très faibles. Il marche.

พระราชา

เมื่อมดตกอยู่ในอันตรายถึงชีวิต มดตัวใดก็ตามจะพยายามต่อสู้ มันจะถูกทอดทิ้งและตัดขาดออกจากฝูงทันที นี่ก็เช่นกัน ทั้งจักรวาลก็ดับสูญ มันผิดธรรมชาติถ้าคนเราต้องตายทั้งที่ยังไม่อยากจะตาย ข้าอยากมีชีวิตอยู่

จูเลียต

พระองค์ก็อยากมีชีวิตอยู่ตลอดนั่นละ รู้จักอยู่แค่นั้น

มารี

พระองค์เป็นเช่นนั้นเสมอ

มาร์เกอริต

เขาต้องไม่หันไปสนใจสิ่งรอบตัวอีก ต้องไม่ยึดติดกับมโนภาพ เขาต้องย้อนกลับสู่ตนเอง ปิดตนเองอยู่ภายใน (พูดกับพระราชา) ไม่ต้องพูดแล้ว อยู่เงียบ ๆ ข้างในตนเองเช่นนั้นละ อย่าได้มองดูสิ่งใดอีก ท่านจะรู้สึกดี

พระราชา

แต่ข้าไม่อยากได้ดีเช่นนั้น

หมอลหลวง พูดกับมาร์เกอริต

ตอนนี้เรายังไม่ถึงขั้นนั้นพะย่ะค่ะ พระองค์ท่านยังทำไม่ได้ในตอนนี้ พระนางทรงต้องกระตุ้นพระองค์ แต่แน่นอนว่าต้องไม่ทรงรุนแรงเกินไปนัก

มาร์เกอริต

มันไม่ถ่วงน้ำหนักหรอก แต่พวกเราก็อึดทนได้

หมอลหลวง

พวกเรามั่นใจว่าต้องได้ผล

พระราชา

หมอลหลวง หมอลหลวง ระยะใกล้ตายเริ่มขึ้นหรือยัง... ไม่หรอก เจ้าเข้าใจผิดแล้ว ยังหรอก ยัง (คล้ายกับว่าถอนหายใจด้วยความโล่งอก) มันยังไม่เริ่มขึ้น ข้ายังอยู่ ข้ายังอยู่ตรงนี้ ข้ามองเห็นแล้ว มีผนัง มีเครื่องเรือน มีลมพัด ข้ามองเห็นสายตาทั้งหลาย ข้าได้ยินเสียง ข้ายังมีชีวิตอยู่ ข้ามีสติ ข้าเห็น ข้าได้ยิน ข้าเห็น ข้าได้ยิน เสียงประโคนนั้น!

พระราชาเดิน มีเสียงประโคนเบา ๆ

LE GARDE

Le Roi marche, vive Je Roi!

Le Roi tombe

JULIETTE

Il tombe.

LE GARDE

Le Roi tombe, le Roi meurt.

Le Roi se relève

MARIE

Il se relève.

LE GARDE

Le Roi se relève, vive le Roi!

MARIE

Il se relève.

LE GARDE

Vive le Roi! (*Le Roi tombe.*) Le Roi est mort.

MARIE

Il se relève. (Il se relève en effet.) Il est vivant.

LE GARDE

Vive le Roi!

Le Roi se dirige vers son trône.

JULIETTE

Il veut s'asseoir sur son trône.

MARIE

Il règne! Il règne!

LE MÉDECIN

Et maintenant, c'est le délire.

ทหารยาม

พระราชเสด็จ ทรงพระเจริญ

พระราชาทกลัม

จูเลียต

พระองค์ทกลัม

ทหารยาม

พระราชาทรงทกลัม พระราชาสวรรคต

พระราชาลุกขึ้น

มารี

พระองค์ลุกขึ้น

ทหารยาม

พระราชาทรงลุกขึ้น ทรงพระเจริญ

มารี

พระองค์ลุกขึ้นได้

ทหารยาม

ทรงพระเจริญ (พระราชาทกลัม) พระราชาสวรรคต

มารี

พระองค์ลุกขึ้นได้ (ลุกขึ้นยืนได้จริง) พระองค์ยังมีชีวิตอยู่

ทหารยาม

ทรงพระเจริญ

พระราชาดินไปยังพระราชบัลลังก์

จูเลียต

พระองค์อยากนั่งบนพระราชบัลลังก์

มารี

เขาจะครองบัลลังก์ เขาจะครองบัลลังก์

หมอหลวง

ตอนนี้คืออาการเพื่อ

MARIE,

au Roi qui essaye de gravir les marches du trône en titubant.

Ne lâche pas, accroche-toi. (A Juliette qui veut aider le Roi.) Tout seul, il peut tout seul.

Il n'arrive pas à gravir les marches du trône.

LE ROI

Pourtant, j'ai des jambes.

MARIE

Avance.

MARGUERITE

Il nous reste trente-deux minutes trente secondes.

LE ROI

Je me relève.

LE MÉDECIN

C'est l'avant-dernier sursaut.

Il a parlé à Marguerite.

Le Roi tombe dans le fauteuil à roulettes que Juliette vient justement d'avancer. On le couvre, on lui met une bouillotte, il dit toujours :

LE ROI

Je me relève.

La bouillotte, la couverture, etc., viennent petit à petit dans la scène qui suit, apportées par Juliette.

MARIE

Tu es essoufflé, tu es fatigué, repose-toi, tu te relèveras après.

MARGUERITE, à Marie.

Ne mens pas. Ça ne l'aide pas.

LE ROI, dans son fauteuil.

J'aimais la musique de Mozart.

MARGUERITE

Tu l'oublieras.

มารี

พูดกับพระราชินีที่พยายามปีนขึ้นบันไดไปยังพระราชบัลลังก์อย่างโซซัดโซเซ
 อายายอมแพ้พะเพคะ เภาเอาไว้ (พูดกับจูเลียตที่อยากเข้าไปช่วยพระราชินี) ปล่อยพระองค์ พระองค์
 ทำเองได้

พระราชินีปีนขึ้นบันไดบัลลังก์ไม่สำเร็จ

พระราชินี

แต่กระนั้น ข้าก็ยังมิชนะ

มารี

ปีนต่อสิพะคะ

มาร์เกอริต

เราเหลือเวลาอีกสามสิบสองนาที่ สามสิบวินาที

พระราชินี

ข้าลุกขึ้นได้

หมอลหลวง

เป็นอาการกระดูกก่อนครั้งสุดท้าย

หมอลหลวงพูดกับมาร์เกอริต

พระราชินีล้มลงบนรถเข็นที่จูเลียตเพิ่งเข็นเข้ามา มีคนห่มผ้าคลุมและส่งกระเป๋าน้ำร้อนให้
 ขณะที่พระราชินีพูดอยู่ตลอดเวลาว่า

พระราชินี

ข้าลุกขึ้นได้

จูเลียตทยอยนำกระเป๋าน้ำร้อน ผ้าคลุม และของอื่น ๆ เข้ามาในฉาก

มารี

ท่านหายใจไม่ทันแล้วนั้น เหนื่อยแล้ว พักเถิดนะพะคะ ประเดี๋ยวค่อยลุกขึ้นทีหลัง

มาร์เกอริต พูดกับมารี

อย่าโกหกเลย มันช่วยเขาไม่ได้หรอก

พระราชินี นั่งอยู่บนรถเข็น

ข้าเคยชอบเพลงของโมซาร์ทนะ

มาร์เกอริต

ประเดี๋ยวท่านก็ล้มมัน

LE ROI, à *Juliette*.

As-tu raccommodé mon pantalon? Penses-tu que ce ne soit plus la peine? Il y avait un trou dans mon manteau de pourpre. L'as-tu rapiécé? As-tu recousu les boutons qui manquaient à mon pyjama. As-tu fait ressemeler mes souliers?

JULIETTE

Je n'y ai plus pensé.

LE ROI

Tu n'y as plus pensé! A quoi penses-tu? Parle-moi, que fait ton mari?

Juliette a mis ou met sa coiffe d'infirmière et un tablier blanc.

JULIETTE

Je suis veuve.

LE ROI

A quoi penses-tu quand tu fais le ménage?

JULIETTE

A rien, Majesté.

*Tout ce qui va être dit par le Roi dans cette scène doit être dit avec
hébétude, stupéfaction, plutôt qu'avec pathétisme.*

LE ROI

D'où viens-tu? Quelle est ta famille?

MARGUERITE, au Roi.

Cela ne t'a jamais intéressé.

MARIE

Il n'a jamais eu le temps de lui demander.

MARGUERITE, au Roi.

Cela ne t'intéresse pas vraiment.

LE MÉDECIN

Il veut gagner du temps.

LE ROI, à *Juliette*.

Dis-moi ta vie. Comment vis-tu?

พระราชา พุดกับจูเลียต

เจ้าปะขุนกางเกงให้ข้าหรือยัง เจ้าคิดว่าไม่จำเป็นแล้วใช่ไหม บนเสื้อคลุมสีม่วงของข้ายังมีรูอยู่เลยนะ
เจ้าปะให้ข้าแล้วหรือ เจ้าได้เย็บกระดุมชุดนอนของข้าที่หลุดหายไปหรือยัง เจ้าได้ซ่อมพื้นรองเท้าให้ข้า
หรือเปล่า

จูเลียต

หม่อมฉันไม่ได้นึกถึงเรื่องพวกนั้นแล้วพะคะ

พระราชา

เจ้าไม่ได้นึกถึงเรื่องพวกนั้นแล้ว ถ้าอย่างนั้นเจ้านึกถึงเรื่องใดกัน บอกข้าสิ สามีของเจ้าทำงานอะไรกัน

จูเลียตสวมหมวกพยาบาลและผ้ากันเปื้อนสีขาว

จูเลียต

หม่อมฉันเป็นหม้ายพะคะ

พระราชา

เจ้าคิดถึงสิ่งใดอยู่ระหว่างที่ทำงานบ้าน

จูเลียต

ไม่ได้คิดถึงสิ่งใดเลยพะคะฝ่าพระบาท

ในฉากนี้ พระราชาจะต้องพุดด้วยความเฉื่อยชา มินง มากกว่าจะนำสงสารเห็นใจ

พระราชา

เจ้ามาจากที่ใดกัน ครอบครัวของเจ้าเป็นอย่างไร

มาร์เกอริต พุดกับพระราชา

ท่านไม่เคยสนใจเรื่องพวกนี้เสียหน่อย

มารี

ก็พระองค์ไม่มีเวลาถามนี่พะคะ

มาร์เกอริต พุดกับพระราชา

ท่านไม่ได้สนใจเรื่องพวกนี้จริงจิงหรือ

หมอหลวง

พระองค์อยากใช้เวลาพะยะคะ

พระราชา พุดกับจูเลียต

เล่าเรื่องของเจ้าให้ข้าฟังทีสิ เจ้าอยู่อย่างไรหรือ

JULIETTE

Je vis mal, Seigneur.

LE ROI

On ne peut pas vivre mal. C'est une contradiction.

JULIETTE

La vie n'est pas belle.

LE ROI

Elle est la vie

Ce n'est pas un véritable dialogue, le Roi se parle plutôt à lui-même.

JULIETTE

En hiver, quand je me lève, il fait encore nuit. Je suis glacée.

LE ROI

Moi aussi. Ce n'est pas le même froid. Tu n'aimes pas avoir froid?

JULIETTE

En été, quand je me lève, il commence à peine à faire jour. La lumière est blême.

LE ROI, avec ravissement.

La lumière est blême! Il y a toutes sortes de lumières : la bleue, la rose, la blanche, la verte, la blême!

JULIETTE

Je lave le linge de toute la maison au lavoir. J'ai mal aux mains, ma peau est crevassée.

LE ROI, avec ravissement.

Ça fait du mal. On sent sa peau. On ne t'a pas encore acheté une machine à laver? Marguerite, pas de machine à laver dans un palais!

MARGUERITE

On a dû la laisser en gages pour un emprunt d'État.

JULIETTE

Je vide des pots de chambre. Je fais les lits.

LE ROI

Elle fait les lits! On y couche, on s'y endort, on s'y réveille. Est-ce que tu t'es aperçu que tu te réveillais tous les jours? Se réveiller tous les jours... On vient au monde tous les matins.

จูเลียต

ชีวิตหม่อมฉันไม่ดีหรือพะคะฝ่าพระบาท

พระราชา

ถ้ามีชีวิตอยู่ก็ไม่ใช่เรื่องไม่ดีสิ มันขัดแย้งกันนะ

จูเลียต

ชีวิตไม่ได้สวยงามหรือพะคะ

พระราชา

นี่แหละชีวิต

พระราชาพูดกับตัวเองมากกว่าจะเป็นบทสนทนาที่แท้จริง

จูเลียต

ในฤดูหนาว ตอนที่ตื่นขึ้นมาฟ้ายังมีอยู่ หม่อมฉันหนาวจนแทบแข็งเลยพะคะ

พระราชา

ข้าก็ด้วย มันหนาวไม่เหมือนกัน เจ้าไม่ชอบหนาว ๆ หรือ

จูเลียต

ในฤดูร้อน ตอนที่ตื่นขึ้นมาฟ้าเริ่มสางแล้ว มีแสงอ่อน ๆ พะคะ

พระราชา น้ำเสียงตื่นเต็นดีใจ

แสงสีอ่อน ๆ นั้นปะไรเล่า มีทุกเฉดสีเลยเขียว ทั้งฟ้า ชมพู ขาว เขียว และแสงสีอ่อน

จูเลียต

หม่อมฉันซักผ้าของคนทั้งปราสาทที่ลานซักล้างพะคะ หม่อมฉันเจ็บมือ ผิวก็แห้งแตกด้วย

พระราชา น้ำเสียงตื่นเต็นดีใจ

มันทำให้เจ็บ รู้สึกได้ถึงผิวหนังที่ว้าเลย นี่เรายังไม่ได้ซื้อเครื่องซักผ้ามาให้เจ้าหรือ มาร์เกอริต ในวังของข้าไม่มีเครื่องซักผ้า

มาร์เกอริต

เราต้องเอามันไปมัดจำเพื่อกู้ยืมเงินของรัฐ

จูเลียต

หม่อมฉันเอากลังขยะในห้องนอนไปทิ้ง หม่อมฉันจัดเตียง

พระราชา

หล่อนเป็นคนจัดเตียง เตียงที่เรานอน เตียงที่เราหลับ เตียงที่เราตื่นขึ้นมา เจ้าสังเกตหรือไม่ว่าเจ้าได้ตื่นขึ้นมาทุกวัน ตื่นขึ้นมาทุกวัน... เราเกิดใหม่ทุกเช้า

JULIETTE

Je frotte les parquets. Je balaye, je balaye, je balaye. Ça n'en finit pas.

LE ROI, *avec ravissement*.

Ça n'en finit pas!

JULIETTE

J'en ai mal dans le dos.

LE ROI

C'est vrai. Elle a un dos. Nous avons un dos.

JULIETTE

J'ai mal aux reins.

LE ROI

Aussi des reins!

JULIETTE

Depuis qu'il n'y a plus de jardinier, je bêche, et je pioche. Je sème.

LE ROI

Et ça pousse!

JULIETTE

Je n'en peux plus de fatigue.

LE ROI

Tu aurais dû nous le dire.

JULIETTE

Je vous l'avais dit.

LE ROI

C'est vrai. Tant de choses m'ont échappé. Je n'ai pas tout su. Je n'ai pas été partout.

Ma vie aurait pu être pleine.

JULIETTE

Ma chambre n'a pas de fenêtre.

จูเลียต

หม่อมฉันถูกพื้นปาเก้ หม่อมฉันกวาด กวาด และกวาด แต่มันก็ยังไม่จบไม่สิ้นเลยพะคะ

พระราชาน้ำเลี้ยงต้นเต้านดีใจ

มันไม่จบไม่สิ้น

จูเลียต

หม่อมฉันปวดหลังพะคะ

พระราชาน้ำเลี้ยงต้นเต้านดีใจ

จริงสิ หล่อนมีหลัง พวกเราก็มีหลัง

จูเลียต

หม่อมฉันปวดเอวพะคะ

พระราชาน้ำเลี้ยงต้นเต้านดีใจ

ปวดเอวด้วย

จูเลีย

หม่อมฉันขูดดินด้วยจอบ ด้วยพลั่ว และต้องหว่านเมล็ดพืชเอง เพราะไม่มีคนทำสวนแล้ว

พระราชาน้ำเลี้ยงต้นเต้านดีใจ

แล้วมันก็งอกขึ้นมา

จูเลียต

หม่อมฉันเหนื่อยจนไม่ไหวแล้วพะคะ

พระราชาน้ำเลี้ยงต้นเต้านดีใจ

เจ้าน่าจะบอกพวกเรานะ

จูเลียต

หม่อมฉันบอกพระองค์ไปแล้วพะคะ

พระราชาน้ำเลี้ยงต้นเต้านดีใจ

จริงด้วย มีหลายเรื่องที่รอดหูรอดตาเราไป ก็เราไม่รู้ทุกเรื่องนี่นา เราไม่ได้อยู่ทุกหนทุกแห่งเสีย
หน่อย ชีวิตของเราน่าจะสมบูรณ์

จูเลียต

ห้องของหม่อมฉันไม่มีหน้าต่างพะคะ

LE ROI,

avec le même ravissement.

Pas de fenêtre! On sort. On cherche la lumière. On la trouve. On lui sourit. Pour sortir, tu tournes la clef dans la serrure, tu ouvres la porte, tu fais de nouveau tourner la clef, tu refermes la porte. Où habites-tu?

JULIETTE

Au grenier.

LE ROI

Pour descendre, tu prends l'escalier, tu descends une marche, encore une marche, encore une marche, encore une marche, encore une marche, encore une marche. Pour t'habiller, tu avais mis des bas, des souliers.

JULIETTE

Des souliers éculés!

LE ROI

Une robe. C'est extraordinaire!...

JULIETTE

Une robe moche, de quatre sous.

LE ROI

Tu ne sais pas ce que tu dis. Que c'est beau une robe moche.

JULIETTE

J'ai eu un abcès dans la bouche. On m'a arraché une dent.

LE ROI

On souffre beaucoup. La douleur s'atténue, elle disparaît. Quel soulagement! On est très heureux après.

JULIETTE

Je suis fatiguée, fatiguée, fatiguée.

LE ROI

Après on se repose. C'est bon.

JULIETTE

Je n'en ai pas le loisir.

พระราชา

น้ำเสียงตื่นเต้นใจเช่นเดิม

ไม่มีหน้าต่าง! เราออกจากห้อง เรามองหาแสงสว่าง เราเจอมันแล้ว เรายืมให้มัน ถ้าจะออกไป เจ้าก็แค่
หมุนกุญแจในตัวล็อก เปิดประตู หมุนกุญแจอีกรอบหนึ่ง ปิดประตู ว่าแต่เจ้าอยู่ที่ใดกัน

จูเลียต

ที่ห้องใต้หลังคาเพคะ

พระราชา

ถ้าจะลงมา เจ้าก็ลงบันได ก้าวลงมาทีละขั้น ละขั้น ละขั้น ละขั้น ละขั้น ละขั้น ละขั้น ถ้าจะแต่งตัว เจ้าก็สวม
ถุงน่อง และรองเท้า

จูเลียต

รองเท้าสีกมาก!

พระราชา

โอ้โห! เสื้อคลุมช่างยอดเยี่ยมเสียจริง...

จูเลียต

เสื้อคลุมอัปลักซ์ ราคา 4 สตางค์

พระราชา

เจ้าไม่รู้ตัวหรือว่าพูดสิ่งใดออกมา เสื้อคลุมอัปลักซ์งดงามจะตาย

จูเลียต

หม่อมฉันเคยมีตุ่มหนองในปาก เขาถอนฟันหม่อมฉันไปซี่หนึ่งเพคะ

พระราชา

เราทุกข์ทรมานกันมาก ความเจ็บปวดทุเลาลง แล้วมันก็หายไป ช่างน่าโล่งใจเสียนี้ จากนั้นเราก็มี
ความสุขกัน

จูเลียต

หม่อมฉันเหนื่อย เหนื่อย เหนื่อยเพคะ

พระราชา

จากนั้นเราก็พักผ่อน ก็หายแล้ว

จูเลียต

หม่อมฉันไม่มีเวลาวางให้พักผ่อนเพคะ

LE ROI

Tu peux espérer que tu l'auras... Tu marches, tu prends un panier, tu vas faire les courses. Tu dis bonjour à l'épicier.

JULIETTE

Un bonhomme obèse, il est affreux. Tellement laid qu'il fait fuir les chats et les oiseaux.

LE ROI

Comme c'est merveilleux. Tu sors ton porte-monnaie, tu payes, on te rend la monnaie. Au marché, il y a des aliments de toutes les couleurs, salade verte, cerises rouges, raisin doré, aubergine violette... tout l'arc-en-ciel!... Extraordinaire, incroyable. Un conte de fées.

JULIETTE

Ensuite, je rentre... Par le même chemin.

LE ROI

Deux fois par jour le même chemin! Le ciel au-dessus! Tu peux le regarder deux fois par jour. Tu respires. Tu ne penses jamais que tu respires. Penses-y. Rappelle-toi. Je suis sûr que tu n'y fais pas attention. C'est un miracle.

JULIETTE

Et puis, et puis, je lave la vaisselle de la veille. Des assiettes pleines de gras qui colle. Et puis, j'ai la cuisine à faire.

LE ROI

Quelle joie!

JULIETTE

Au contraire. Ça m'ennuie. J'en ai assez.

LE ROI

Ça t'ennuie! Il y a des êtres qu'on ne comprend pas. C'est beau aussi de s'ennuyer, c'est beau aussi de ne pas s'ennuyer, et de se mettre en colère, et de ne pas se mettre en colère, et d'être mécontent et d'être content, et de se résigner et de revendiquer. On s'agite, et vous parlez et on vous parle, vous touchez et on vous touche. Une féerie tout ça, une fête continue.

JULIETTE

En effet, ça n'arrête pas. Après, je dois encore servir à table.

LE ROI,

avec le même ravissement.

Tu sers à table! Tu sers à table! Que sers-tu à table?

JULIETTE

Le repas que j'ai préparé.

LE ROI

Par exemple, quoi?

JULIETTE

Je ne sais pas, le plat du jour, le pot-au-feu!

LE ROI

Le pot-au-feu!... Le pot-au-feu!

Rêveur.

JULIETTE

C'est un repas complet.

LE ROI

J'aimais tellement le pot-au-feu; avec des légumes, des pommes de terre, des choux et des carottes, qu'on mélange avec du beurre et qu'on écrase avec la fourchette pour en faire de la purée.

JULIETTE

On pourrait lui en apporter.

LE ROI

Qu'on m'en apporte.

MARGUERITE

Non.

JULIETTE

Si ça lui fait plaisir.

LE MÉDECIN

Mauvais pour sa santé. Il est à la diète.

จูเลียต

ที่จริง งานไม่เลิกรา หลังจากนั้น หม่อมฉันยังต้องไปเสิร์ฟอาหารอีก

พระราชา

น้ำเสียงตื่นเต้นดีใจเช่นเดิม

โอ้! เสิร์ฟอาหาร เสิร์ฟอาหาร เจ้าเสิร์ฟอะไรหรือ

จูเลียต

เป็นอาหารที่หม่อมฉันเตรียมไว้พะคะ

พระราชา

เช่นสิ่งใดบ้างเล่า

จูเลียต

หม่อมฉันก็ไม่ทราบพะคะ เป็นอาหารประจำวัน อ้อ! เป็นเมนูเนื้อตุ๋นกับผักพะคะ

พระราชา

โอ้! เนื้อตุ๋น... เนื้อตุ๋น

เพื่อฝัน

จูเลียต

อย่างเดียวก็น่าพอใจแล้วพะคะ

พระราชา

ข้าชอบเนื้อตุ๋นมากเลยนะ มีผัก มันฝรั่ง กะหล่ำปลี และแครอท คลุกเคล้ากับเนยแล้วใช้ส้อมบีบทำมันบด

จูเลียต

เราน่าจะนำไปเสิร์ฟให้พระองค์ได้นะพะคะ

พระราชา

ให้คนนำมาให้เราสิ

มาร์เกอริต

ไม่ได้

จูเลียต

ถ้าจะทำให้พระองค์มีความสุข

หมอลวง

มันไม่ดีต่อสุขภาพ พระองค์กำลังลดน้ำหนักอยู่

LE ROI

Je veux du pot-au-feu.

LE MÉDECIN

Ce n'est pas recommandé pour la santé des mourants.

MARIE

C'est peut-être son dernier désir.

MARGUERITE

Il faut qu'il s'en détache.

LE ROI, *rêveur.*

Le bouillon... les pommes de terre chaudes... les carottes bien cuites.

JULIETTE

Il fait encore des jeux de mots.

LE ROI, *avec fatigue.*

Je n'avais encore jamais remarqué que les carottes étaient si belles. (*A Juliette.*) Va vite tuer les deux araignées de la chambre à coucher. Je ne veux pas qu'elles me survivent. Non, ne les tue pas. Elles ont peut-être quelque chose de moi... Il est mort, le pot-au-feu... disparu de l'univers. Il n'y a jamais eu de pot-au-feu.

LE GARDE, *annonçant.*

Pot-au-feu défendu sur toute l'étendue du territoire.

MARGUERITE

Enfin! Une chose faite! Il y a renoncé. C'est par les désirs les moins importants que l'on doit commencer. Il faut s'y prendre avec beaucoup d'adresse, oui, on peut commencer maintenant. Doucement, comme pour un pansement qui entoure une plaie à vif, un pansement dont on soulève d'abord les marges les plus éloignées du cœur de la blessure. (*S'approchant du Roi.*) Essuie sa sueur, Juliette, il est tout trempé. (*A Marie.*) Non, pas toi.

LE MÉDECIN, *à Marguerite.*

C'est sa terreur qui s'en va petit à petit par les pores. (*Il examine le malade tandis que Marie peut se mettre un moment à genoux en se couvrant le visage de ses mains.*) Voyez-vous, sa température a baissé, pourtant, il n'a presque plus la chair de poule.

พระราชา

ข้าอยากกินเนื้อตุ๋น

หมอลหลวง

มันไม่เหมาะสำหรับสุขภาพของผู้ที่กำลังจะตายพะยะค่ะ

มารี

นี้อาจเป็นความปรารถนาสุดท้ายของพระองค์ก็ได้

มาร์เกอริต

เขาต้องงดกินมัน

พระราชา เพื่อฝัน

น้ำซุป... มันฝรั่งร้อน ๆ ... แครอทสุกได้ที่

จูเลียต

พระองค์ยังคงพูดเล่นคำอยู่

พระราชา ท่าทางอ่อนล้า

ข้าไม่เคยสังเกตมาก่อนเลยว่าแครอทจะงดงามถึงเพียงนี้ (พูดกับจูเลียต) รีบไปกำจัดแมงมุมสองตัวที่อยู่ในห้องนอนของเราเร็วเข้า เราไม่อยากให้พวกมันอายุยืนกว่าเรา ไม่ดีกว่า ไม่ต้องฆ่ามัน บางทีพวกมันอาจสำคัญต่อเราก็ได้... มันตายแล้ว... เนื้อตุ๋น... สาบสูญไปจากโลกนี้แล้ว ไม่เคยมีเนื้อตุ๋นมาก่อน

ทหารยาม ประกาศ

ห้ามทำเนื้อตุ๋นทั่วราชอาณาจักร

มาร์เกอริต

ในที่สุดก็ทำสำเร็จแล้วหนึ่งอย่าง เขาเลิกสนใจเนื้อตุ๋นแล้ว เราต้องเริ่มจากความปรารถนาที่เล็กน้อยที่สุดนี้ละ ต้องจัดการเรื่องนี้อย่างรอบคอบ ไข่แล้ว เราเริ่มได้ตั้งแต่ตอนนี้เลย ต้องค่อย ๆ ทำราวกับพันผ้าพันแผลรอบแผลสด ผ้าพันแผลที่เราพันขอบอยู่ห่างจากใจกลางบาดแผลมากที่สุด (ขยับเข้าไปใกล้พระราชา) เช็ดเหงื่อให้พระองค์หน่อย จูเลียต พระองค์เหงื่อท่วมแล้วนั่น (พูดกับมารี) ไม่ต้อง เจ้าไม่ต้อง

หมอลหลวง พูดกับมาร์เกอริต

เป็นความหวาดกลัวของพระองค์ที่ค่อย ๆ ซึมออกมาทางรูขุมขนพะยะค่ะ (หมอลหลวงตรวจอาการผู้ป่วย ในขณะที่มารีทรุดตัวลงนั่งคุกเข่าประเดี๋ยวหนึ่ง พร้อมยกมือขึ้นปิดหน้า) ทอดพระเนตรสิพะยะค่ะ อุณหภูมิร่างกายของพระองค์ลดต่ำลง แต่ทว่า พระองค์แทบจะไม่ขณลุกอีกแล้ว

Ses cheveux qui s'étaient hérissés se détendent et se couchent. Il n'est pas encore habitué à l'épouvante, non, non, mais il peut la regarder dedans, c'est pour cela qu'il ose fermer les yeux. Il les rouvrira. Les traits sont encore défaits mais regardez comme les rides et la vieillesse s'installent sur son visage. Déjà il les laisse progresser. Il aura encore des secousses, ça ne vient pas si vite. Mais il n'aura plus les coliques de la terreur. Cela aurait été déshonorant. Il aura encore de la terreur, de la terreur pure, sans complication abdominale. On ne peut espérer une mort exemplaire. Toutefois, ce sera à peu près convenable. Il mourra de sa mort et non plus de sa peur. Il faudra quand même l'aider, Majesté, il faudra beaucoup l'aider, jusqu'à la dernière seconde, jusqu'au tout dernier souffle.

MARGUERITE

Je l'aiderai. Je le lui ferai sortir. Je le décollerai. Je déferai tous les nœuds, je démêlerai l'écheveau embrouillé, je séparerai les grains de cette ivraie têtue, énorme, qui s'y cramponne.

LE MÉDECIN

Ce ne sera pas commode.

MARGUERITE

Ou a-t-il pu attraper tant de mauvaises herbes, toutes ces herbes folles?

LE MÉDECIN

Petit à petit. Elles ont poussé avec les années.

MARGUERITE

Tu deviens sage, Majesté. N'es-tu pas plus tranquille?

MARIE,

se relevant, au Roi.

Tant qu'elle n'est pas là, tu es là. Quand elle sera là, tu n'y seras plus, tu ne la rencontreras pas, tu ne la verras pas.

MARGUERITE

Les mensonges de la vie, les vieux sophismes! Nous les connaissons. Elle a toujours été là, présente, dès le premier jour, dès le germe. Elle est la pousse qui grandit, la fleur qui s'épanouit, le seul fruit.

เส้นผมที่ชี้ได้ชี้ได้ก็คล้ายตัวลูล่ง พระองค์ยังไม่คุ้นชินกับความหวาดกลัว ไม่ ไม่ แต่พระองค์มองเข้าไปข้างในมันได้ พระองค์จึงกล้าหลับตา จากนั้นก็ลืมตาใหม่ สีหน้าพระองค์ท่านยังคงสับสนยุ่งเหยิง แต่ดูสิ ริ้วรอยและความขราฝงอยู่บนพระพักตร์พระองค์ พระองค์ปล่อยให้มันเพิ่มมากขึ้น พระองค์จะยังคงตัวสั่นอยู่ แต่อาการนั้นจะไม่มาถึงเรื้อรังหรอก แต่พระองค์จะไม่ปวดท้องเพราะหวาดกลัวอีก ช่างน่าอัศจรรย์ พระองค์จะยังคงหวาดกลัวอยู่ เป็นความหวาดกลัวล้วน ๆ โดยไร้ภาวะแทรกซ้อนในช่องท้อง เราจะคาดหวังความตายอย่างเป็นสุขไม่ได้หรอก ถึงกระนั้น มันก็ใกล้จะเข้าที่เข้าทางแล้ว พระองค์จะสวรรคตเพราะถึงเวลา ไม่ใช่สวรรคตเพราะหวาดกลัวอีกต่อไป ถึงอย่างนั้นก็ยังต้องช่วยพระองค์อยู่ดี พระนางพะย่ะค่ะ ต้องช่วยพระองค์อย่างมาก ช่วยจนวินาทีสุดท้าย จวบจนลมหายใจสุดท้าย

มาร์เกอริต

เราจะช่วยเขา เราจะเอามันออกไปให้เขา เราจะเอามันออกไป เราจะคลี่คลายทุกเงื่อนปม เราจะสะสางความสับสนยุ่งเหยิง เราจะคัดแยกพืชพันธุ์ดีออกจากวัชพืชต่อต้านต้นมึนเมาที่เกาะติดหนึบนี้เอง

หมอลหลวง

มันไม่ตายตายหรือพะย่ะค่ะ

มาร์เกอริต

เขาไปคว่ำเอาวัชพืชบ้า ๆ เลว ๆ มากมายพวกนี้มาจากที่ใด

หมอลหลวง

พวกมันเติบโตขึ้นทุก ๆ ปี ที่ละนิดทีละหน่อย

มาร์เกอริต

ท่านฉลาดขึ้นนี้ ฝ่าพระบาท ท่านไม่รู้สึกรู้ว่าสงบขึ้นหรือ

มารี

ลุกขึ้นยืนแล้วพูดกับพระราชอา

ตราบใดที่ความตายไม่ได้อยู่ตรงนี้ ท่านก็อยู่ที่นี่ แต่หากความตายอยู่ที่นี่ ท่านก็จะไม่ได้อยู่ตรงนั้นแล้ว ท่านจะไม่ได้พบกับมัน ท่านจะมองไม่เห็นมัน

มาร์เกอริต

เรื่องโกหกของชีวิต! ข้ออ้างเหตุผลเก่า ๆ แบบผิด ๆ พวกเรารู้จักมันดี ความตายก็อยู่ตรงนั้นมาตลอดนั่นละ ตอนนี้อยู่อยู่มาตั้งแต่วันแรก อยู่มาตั้งแต่ตอนงอก เป็นต้นอ่อนที่โตขึ้นมา เป็นดอกไม้ที่เบ่งบาน สิ่งสุดท้ายที่เหลืออยู่ก็คือผลลัพธ์แห่งชีวิต ซึ่งก็คือความตาย

MARIE, à *Marguerite*.

Cela aussi est une vérité première, nous la connaissons aussi.

MARGUERITE

C'est la première vérité. Et la dernière. N'est-ce pas, Docteur?

LE MÉDECIN

Les deux choses sont vraies. Cela dépend du point de vue.

MARIE, au *Roi*.

Tu me croyais, autrefois.

LE ROI

Je meurs.

LE MÉDECIN

Il a changé de point de vue. Il s'est déplacé.

MARIE

S'il faut regarder des deux côtés, regarde aussi du mien.

LE ROI

Je meurs. Je ne peux pas. Je meurs.

MARIE

Ah! Je perds mon pouvoir sur lui.

MARGUERITE, à *Marie*.

Ton charme et tes charmes ne jouent plus.

LE GARDE, *annonçant*.

Le charme de la reine Marie ne joue plus beaucoup sur le Roi.

MARIE, au *Roi*.

Tu m'aimais, tu m'aimes encore, je t'aime toujours.

MARGUERITE

Elle ne pense qu'à elle.

JULIETTE

C'est naturel.

MARIE

Je t'aime toujours, je t'aime encore.

มารี พูดกับมาร์เกอร์ิต

นั่นเป็นความจริงข้อแรกด้วยเช่นกัน พวกเรารู้กันอยู่แล้วนี่เพคะ

มาร์เกอร์ิต

มันเป็นข้อแรก และจะเป็นข้อสุดท้าย ไม่ใช่หรือท่านหมอ

หมอหลวง

ทั้งสองข้อล้วนจริงแท้ ขึ้นอยู่กับมุมมองพะยะค่ะ

มารี พูดกับพระราช

เมื่อก่อนท่านเชื่อใจข้านะเพคะ

พระราช

ข้ากำลังจะตาย

หมอหลวง

พระองค์เปลี่ยนมุมมองแล้ว พระองค์พัฒนาไปอีกขั้นแล้ว

มารี

หากต้องมองจากทั้งสองด้าน ก็มาดูจากทางด้านของข้าด้วย

พระราช

ข้ากำลังจะตาย ข้าทำอะไรไม่ได้ ข้ากำลังจะตาย

มารี

โธ่เอ๋ย ข้าไม่มีอำนาจเหนือพระองค์อีกต่อไปแล้ว

มาร์เกอร์ิต พูดกับมารี

เสน่ห์และเวทมนตร์ทั้งหลายของเจ้าไม่ได้ผลอีกแล้ว

ทหารยาม ประกาศ

เสน่ห์ของพระราชินีมารีไม่มีความหมายต่อพระราชแล้ว

มารี พูดกับพระราช

ท่านเคยรักข้า ท่านยังรักข้าอยู่ และข้าก็รักท่านเสมอพะคะ

มาร์เกอร์ิต

นางก็คิดถึงแต่ตัวเอง

จูเลียต

เป็นเรื่องธรรมดาพะคะ

มารี

ข้ารักท่านเสมอ ข้ายังรักท่านอยู่นะเพคะ

LE ROI

Je ne sais plus, cela ne m'aide pas.

LE MÉDECIN

L'amour est fou.

MARIE, *au Roi.*

L'amour est fou. Si tu as l'amour fou, si tu aimes insensément, si tu aimes absolument, la mort s'éloigne. Si tu m'aimes moi, si tu aimes tout, la peur se résorbe. L'amour te porte, tu t'abandonnes et la peur t'abandonne. L'univers est entier, tout ressuscite, le vide se fait plein.

LE ROI

Je suis plein, mais de trous. On me ronge. Les trous s'élargissent, ils n'ont pas de fond. J'ai le vertige quand je me penche sur mes propres trous, je finis.

MARIE

Ce n'est pas fini, les autres aimeront pour toi, les autres verront le ciel pour toi.

LE ROI

Je me meurs.

MARIE

Entre dans les autres, sois les autres. Il y aura toujours... cela, cela.

LE ROI

Quoi cela?

MARIE

Tout cela qui est. Cela ne périt pas.

LE ROI

Il y a encore... il y a encore... il y a encore si peu.

MARIE

Les générations jeunes agrandissent l'univers.

LE ROI

Je meurs.

MARIE

Des constellations sont conquises.

พระราชา

ข้าไม่รู้แล้ว ความรักช่วยกระไรข้าไม่ได้

หมอลหลวง

ความรักเป็นความบ้าคลั่ง

มารี พูดกับพระราชา

ความรักเป็นความบ้าคลั่ง ถ้าท่านมีรักที่บ้าคลั่ง ถ้าท่านรักอย่างขาดสติ ถ้าท่านรักโดยไม่มีเงื่อนไข ความตายก็จะจากไป ถ้าท่านรักข้า ถ้าท่านรักทุกสิ่งทุกอย่าง ความกลัวก็จะอันตรธานไป ความรักจะโอบอุ้มท่าน ท่านจะสละตัวตนและความกลัวก็จะสลายไป จักรวาลจะสมบูรณ์พร้อม ทุกอย่างจะฟื้นคืนชีพได้ ความว่างเปล่าจะถูกเติมเต็ม

พระราชา

ตัวข้าเต็ม แต่เต็มไปด้วยรู มีคนทะเยอทะยาน ขยายใหญ่ขึ้น และลึกลงไปไม่สิ้นสุด ข้ารู้สึกมันหัวเวลา ก้มมองรูทั้งหลายของตัวเอง ข้าจบสิ้นแล้ว

มารี

มันยังไม่จบเพคะ คนอื่น ๆ จะรักเพื่อท่าน คนอื่น ๆ จะมองฟ้าเพื่อท่าน

พระราชา

ข้ากำลังจะตาย

มารี

เข้าไปในตัวคนอื่น กลายเป็นคนอื่น สิ่งนั้นจะมี... อยู่เสมอ สิ่งนั้น

พระราชา

สิ่งนั้นคือสิ่งใดกัน

มารี

ทุกสิ่งที่เป็นอยู่ สิ่งนั้นจะไม่แตกดับไป

พระราชา

ยังมี...อยู่ ยังมี...อยู่ ยังมี...อยู่นิดหน่อย

มารี

คนรุ่นใหม่กำลังแผ่ขยายจักรวาล

พระราชา

ข้ากำลังจะตาย

มารี

กลุ่มดาวต่าง ๆ ถูกพิชิต

LE ROI

Je meurs.

MARIE

Les téméraires enfoncent les portes des cieux.

LE ROI

Qu'ils les défoncent.

LE MÉDECIN

Ils sont aussi en train de fabriquer les élixirs de l'immortalité.

LE ROI, *au Médecin.*

Incapable! Pourquoi ne les as-tu pas inventés toi-même avant?

MARIE

De nouveaux astres sont sur le point d'apparaître.

LE ROI

Je rage.

MARIE

Ce sont des étoiles toutes neuves. Des étoiles vierges.

LE ROI

Elles se flétriront. D'ailleurs, cela m'est égal.

LE GARDE, *annonçant.*

Ni les anciennes ni les nouvelles constellations n'intéressent plus Sa Majesté, le roi Bérenger!

MARIE

Une science nouvelle se constitue.

LE ROI

Je meurs.

MARIE

Une autre sagesse remplace l'ancienne, une plus grande folie, une plus grande ignorance, tout à fait différente, tout à fait pareille. Que cela te console, que cela te réjouisse.

LE ROI

J'ai peur, je meurs.

พระราชา

ข้ากำลังจะตาย

มารี

คนบ้าบิ่นฟังประตูสวรรค์

พระราชา

ขอให้พวกเขาฟังประตูสวรรค์

หมอลวง

พวกเขากำลังปรุ่ยาอายุวัฒนะเพื่อให้มีชีวิตอมตะด้วยพะยะค่ะ

พระราชา พูดกับหมอลวง

เป็นไปได้ เหตุใดเจ้าจึงไม่ปรุ่มันขึ้นมาเสียก่อนเล่า

มารี

กลุ่มดาวดวงใหม่กำลังจะปรากฏขึ้น

พระราชา

ข้าโกรธอยู่นะ

มารี

พวกนั้นเป็นดาวดวงใหม่เอี่ยมอ่อง เป็นกลุ่มดาวหญิงสาวพรหมจรรย์เพคะ

พระราชา

ประเดี๋ยวพวกนั้นก็เหี่ยว อีกอย่าง ข้าไม่สนใจหรอก

ทหารยาม ประกาศ

องค์ราชาเบรื่องเฉ พระองค์ไม่ทรงสนพระทัยอีกต่อไปแล้ว ไม่ว่าจะป็นกลุ่มดาวดวงใหม่หรือดวงเก่า

มารี

มีศาสตร์แขนงใหม่เกิดขึ้น

พระราชา

ข้ากำลังจะตาย

มารี

ปัญญาแขนงใหม่ เข้ามาแทนที่แขนงเก่า บ้าคลั่งกว่าเดิม โง่เง่ากว่าเดิม แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่ก็เหมือนเดิมทุกกระเปียดนี้ว ขอให้มันปลอดภัยนท่านได้ ขอให้มันทำให้ท่านเบิกบาน

พระราชา

ข้ากลัว ข้ากำลังจะตาย

MARIE

Tu as préparé tout cela.

LE ROI

Sans le faire exprès.

MARIE

Tu as été une étape, un élément, un précurseur. Tu es de toutes les constructions. Tu comptes. Tu seras compté.

LE ROI

Je ne serai pas le comptable. Je meurs.

MARIE

Tout ce qui a été sera, tout ce qui sera est, tout ce qui sera a été. Tu es inscrit à jamais dans les registres universels.

LE ROI

Qui consultera les archives? Je meurs, que tout meure, non, que tout reste, non, que tout meure puisque ma mort ne peut remplir les mondes! Que tout meure. Non, que tout reste.

LE GARDE

Sa Majesté le Roi veut que tout le reste reste.

LE ROI

Non, que tout meure.

LE GARDE

Sa Majesté le Roi veut que tout meure.

LE ROI

Que tout meure avec moi, non, que tout reste après moi. Non, que tout meure. Non, que tout reste. Non, que tout meure, que tout reste, que tout meure.

MARGUERITE

Il ne sait pas ce qu'il veut.

JULIETTE

Je crois qu'il ne sait plus ce qu'il veut.

มารี

ท่านได้เตรียมทุกอย่างไว้ครบแล้ว

พระราชา

เตรียมโดยไม่ได้ตั้งใจ

มารี

ท่านเป็นกระบวนการก่อสร้างทั้งหลาย เป็นทั้งขั้นตอน เป็นส่วนประกอบ เป็นผู้ริเริ่ม ท่านมีความสำคัญ

พระราชา

ข้าไม่มีหน้าที่ดูแลใครแล้ว ข้ากำลังจะตาย

มารี

ทุกสิ่งที่เคยเป็นก็จะเป็น ทุกสิ่งที่จะเป็นก็เป็นในปัจจุบัน ทุกสิ่งที่จะเป็นก็เคยเป็นมาแล้ว ท่านจะสถิตอยู่ในสุริยะจักรวาลชั่ววันรันดร์

พระราชา

แล้วใครจะไปค้นหาที่หोजดหมายเหตุกัน ข้ากำลังจะตาย ขอให้ทุกอย่างตาย ไม่สิ ขอให้ทุกอย่างคงอยู่ ไม่ใช่สิ ขอให้ทุกอย่างตาย เพราะความตายของข้าใส่ไว้ในโลกไม่ได้นี้ ขอให้ทุกอย่างตาย ไม่ ๆ ขอให้ทุกอย่างคงอยู่

ทหารยาม

องค์ราชามีพระราชประสงค์ให้ทุกอย่างที่เหลืออยู่ยังคงอยู่ต่อไป

พระราชา

ไม่เอา ขอให้ทุกอย่างตาย

ทหารยาม

องค์ราชามีพระราชประสงค์ให้ทุกอย่างตาย

พระราชา

ขอให้ทุกอย่างตายไปกับข้า ไม่สิ ขอให้ทุกอย่างคงอยู่หลังข้าตาย ไม่ใช่ ขอให้ทุกอย่างตาย ไม่ ๆ ขอให้ทุกอย่างคงอยู่ ไม่ใช่สิ ขอให้ทุกอย่างตาย ขอให้ทุกอย่างอยู่ ขอให้ทุกอย่างตาย

มาร์เกอริต

เขาไม่รู้ว่าตัวเองต้องการสิ่งใดกันแน่

จูเลียต

หม่อมฉันก็คิดว่าพระองค์ไม่รู้ตัวแล้วว่าอยากได้สิ่งใดกันแน่

LE MÉDECIN

Il ne sait plus ce qu'il veut. Son cerveau dégénère, c'est la sénilité, le gâtisme.

LE GARDE, *annonçant.*

Sa Majesté devient gâ...

MARGUERITE, *au Garde, l'interrompant.*

Imbécile, tais-toi. Ne donne plus de bulletins de santé pour la presse. Ça ferait rire ceux qui peuvent encore rire et entendre. Ça réjouit les autres, ils surprennent tes paroles par la télégraphie.

LE GARDE, *annonçant.*

Bulletins de santé suspendus, d'ordre de Sa Majesté, la reine Marguerite.

MARIE, *au Roi.*

Mon Roi, mon petit Roi...

LE ROI

Quand j'avais des cauchemars, et que je pleurais en dormant, tu me réveillais, tu m'embrassais; tu me calmais.

MARGUERITE

Elle ne peut plus le faire.

LE ROI, *à Marie.*

Quand j'avais des insomnies et que je quittais la chambre, tu te réveillais aussi. Tu venais me chercher dans la salle du trône, dans ta robe de nuit rose avec des fleurs, et tu me ramenaïs me coucher en me prenant par la main.

JULIETTE

Avec mon mari, c'était pareil.

LE ROI

Je partageais avec toi mon rhume, ma grippe.

MARGUERITE

Tu n'auras plus de rhume.

LE ROI

On ouvrait les yeux en même temps, le matin, je les fermerai tout seul ou chacun de son côté. Nous pensions aux mêmes choses en même temps...

หมอลวง

พระองค์ไม่รู้แล้วว่าพระองค์เองต้องการอะไร สมอมเสื่อมไปแล้ว มันคือความชราภาพ เป็นโรคสมอม เสื่อมพะยะค่ะ

ทหารยาม ประกาศ

องค์ราชาทรงสมอมซะ...

มาร์เกอริต พูดแทรกทหารยาม

เจ้าโง่ หุบปากไป ไม่ต้องรายงานสุขภาพของพระองค์ให้สื่อฟังแล้ว มีแต่จะทำให้คนที่ยังหัวเราะออก กับคนที่ได้ยินหัวเราะเยาะเอาได้ มันทำให้คนอื่นขบใจ พวกนั้นรู้ว่าเจ้าพูดอะไรจากทางโทรเลข

ทหารยาม ประกาศ

พระราชินีมาร์เกอริตมีพระราชโองการ ให้ระงับการรายงานสุขภาพขององค์ราชาชั่วคราว

มารี พูดกับพระราช

ราชาของข้า ราชาน้อย ๆ ของข้า...

พระราช

เวลาที่ข้าฝันร้าย และร้องไห้ตอนกำลังหลับ เจ้ามาปลุกข้าให้ตื่น เจ้าโอบกอดข้า เจ้าปล่อยให้ข้าสงบลง

มาร์เกอริต

นางทำแบบนั้นไม่ได้แล้ว

พระราช พูดกับมารี

เวลาที่ข้านอนไม่หลับและเดินออกไปจากห้อง เจ้าก็ตื่นขึ้นมามีด้วย เจ้ามาหาข้าที่ห้องพระโรง จับมือข้า และพาเดินกลับไปส่งที่เตียง โดยที่ตัวเจ้ายังคงสวมชุดนอนสีชมพูลายดอก

จูเลียต

หม่อมฉันก็ทำอย่างนั้นกับสามีเช่นกันเพคะ

พระราช

ข้าแพร่ทั้งวัดและใช้วัดใหญ่ให้เจ้า

มาร์เกอริต

ท่านจะไม่ใช่หวัดแล้ว

พระราช

พวกเราได้ลิ้มตาตื่นขึ้นพร้อมกันในตอนเช้า ส่วนข้าจะหลับตาลงคนเดียวหรือเราต่างคนต่างทำ เราคิดเหมือนกันในเวลาเดียวกัน...

Tu terminais la phrase que j'avais commencée dans ma tête. Je t'appelais pour que tu me frottes le dos quand je prenais mon bain. Tu choisissais mes cravates. Je ne les aimais pas toujours. Nous avions des conflits à ce sujet. Personne ne l'a su, personne ne le saura.

LE MÉDECIN

Ce n'était pas très important.

MARGUERITE

Quel petit bourgeois! Vraiment, ça ne doit pas se savoir.

LE ROI, à Marie.

Tu n'aimais pas que je sois décoiffé. Tu me peignais.

JULIETTE

C'est attendrissant tout cela.

MARGUERITE, au Roi.

Tu ne seras plus dépeigné.

JULIETTE

C'est tout de même bien triste.

LE ROI

Tu essayais ma couronne, tu en frottais les perles pour les faire briller.

MARIE, au Roi.

M'aimes-tu? M'aimes-tu? Je t'aime toujours. M'aimes-tu encore? Il m'aime encore. M'aimes-tu en ce moment? Je suis là... ici... je suis... regarde, regarde... Vois-moi bien... vois-moi un peu.

LE ROI

Je m'aime toujours, malgré tout je m'aime, je me sens encore. Je me vois. Je me regarde.

MARGUERITE, à Marie.

Assez! (*Au Roi.*) Ne regarde plus derrière. On te le recommande. Ou alors dépêche-toi. Tout à l'heure, on te l'ordonnera. (*A Marie.*) Tu ne peux plus lui faire que du tort, je te l'avais dit.

LE MÉDECIN, regardant sa montre.

Il se met en retard... Il retourne.

เจ้าต่อประโยคที่ข้าคิดอยู่ในหัวให้จบได้ ข้าเรียกเจ้าให้มาช่วยอุหลังตอนอาบน้ำ เจ้าเลือกเนคไทให้ข้า แต่ก็ได้ถูกใจข้าตลอดหรอก เราเถียงกันเรื่องนี้ ไม่มีใครรู้และจะไม่มีใครรู้ด้วย

หมอลหลวง

มันไม่ได้สำคัญมากมายกระไรนัก

มาร์เกอร์ิต

ไม่รู้จะพูดทำไม ที่จริงแล้วไม่ต้องบอกให้ใครรู้ก็ได้

พระราชา พูดกับมารี

เจ้าไม่ชอบให้ข้าผสมยุ่ง เจ้าจึงมักหวิผมให้ข้า

จูเลียต

สิ่งเหล่านี้ช่างน่าซาบซึ้งยิ่งนัก

มาร์เกอร์ิต พูดกับพระราชา

ท่านจะไม่ผสมยุ่งอีกแล้ว

จูเลียต

อย่างไรเสียก็น่าเศร้ามาก

พระราชา

เจ้าเซ็ดมงกุฎให้ข้า และยังขัดไข่มุกให้เงงามอีกด้วย

มารี พูดกับพระราชา

ท่านรักข้าไหม ท่านรักข้าหรือเปล่า ข้ารักท่านเสมอจนเพคะ ท่านยังรักข้าอยู่ไหม เขายังรักข้าอยู่ ตอนนี้ท่านรักข้าหรือเปล่า ข้าอยู่นี้... ตรงนี้เพคะ... ข้าอยู่... มองสิเพคะ มอง... มองข้าดี ๆ ... มองข้าหน่อยเถิด

พระราชา

ข้ารักตัวเองเสมอแหละ ไม่ว่าอย่างไรข้าก็รักตัวเอง ข้ายังรู้สึกได้ ข้ามองเห็นตัวเอง ข้าเฝ้าดูตัวเอง

มาร์เกอร์ิต พูดกับมารี

พอได้แล้ว (พูดกับพระราชา) เลิกย้อนอดีตได้แล้ว เราแนะนำเจ้าแล้วนี่ แล้วก็เร่งมือเร็วเข้า ประเดี๋ยวเราจะออกคำสั่งกับเจ้า (พูดกับมารี) เจ้ามีแต่จะทำให้เขาเสียหาย ข้าบอกเจ้าไปแล้วนะ

หมอลหลวง ดูนานีกา

พระองค์เริ่มล่าช้า... ทรงมัวแต่เล่าย้อนอยู่

MARGUERITE

Ce n'est rien. Ne vous inquiétez pas, monsieur le Docteur, monsieur le Bourreau.
Ces retours, ces tours et ces détours... C'était prévu, c'est dans le programme.

LE MÉDECIN

Avec une bonne crise cardiaque, nous 'n'aurions pas eu tant d'histoires.

MARGUERITE

Les crises cardiaques, c'est pour les hommes d'affaires.

LE MÉDECIN

... Ou bien une double pneumonie!

MARGUERITE

C'est pour les pauvres, pas pour les rois.

LE ROI

Je pourrais décider de ne pas mourir.

JULIETTE

Vous voyez, il n'est pas guéri.

LE ROI

Si je décidais de ne pas vouloir, si je décidais de ne pas vouloir, si je décidais de ne pas me décider!

MARGUERITE

Nous pouvons te décider.

LE GARDE, *annonçant.*

La Reine et le docteur peuvent obliger le Roi à se décider.

LE MÉDECIN

C'est notre devoir.

LE ROI

Qui peut vous donner la permission de toucher au Roi, à part le Roi?

MARGUERITE

La force nous le donne, la force des choses, le suprême Décret, les consignes.

LE MÉDECIN, *à Marguerite.*

C'est nous maintenant qui sommes le commandement et les consignes.

มาร์เกอริต

ไม่เป็นไร ไม่ต้องกังวลไปหรือท่านหมอ ทานเพชรฆาต การเล่าย้อนเหล่านี้ การวนไปวนมาและการ
เฉไฉทั้งหลายแหล่... ได้ถูกคาดการณ์ไว้แล้ว มันถูกกำหนดเอาไว้แล้ว

หมอลวง

ถ้าเกิดหัวใจวายเสีย เราก็ไม่ต้องมีเรื่องยุ่งยากมากมายอะไร

มาร์เกอริต

หัวใจวายนั่นสำหรับพวกนักธุรกิจ

หมอลวง

...หรือเป็นปอดบวมทั้งสองข้างไปเลยดี

มาร์เกอริต

นั่นสำหรับพวกคนจน ไม่ใช่สำหรับพระราช

พระราช

ข้าตัดสินใจที่จะไม่ตายได้

จูเลียต

เห็นไหมเพคะ พระองค์ยังไม่หาย

พระราช

ถ้าข้าตัดสินใจที่จะไม่ต้องการ ถ้าข้าตัดสินใจที่จะไม่ต้องการ ถ้าข้าตัดสินใจที่จะไม่ตัดสินใจเอง

มาร์เกอริต

พวกเราตัดสินใจแทนท่านได้

ทหารยาม ประกาศ

พระราชินีและท่านหมอลวงสามารถบังคับให้พระราชาทรงตัดสินพระทัยได้

หมอลวง

นั่นเป็นหน้าที่พวกเราอยู่แล้ว

พระราช

ใครอนุญาตให้พวกเจ้าอาจเอื้อมพระราชากัน ถ้าไม่ใช่ตัวพระราช

มาร์เกอริต

พลั้งอนุญาตพวกเรา พลั้งแห่งสารพัดสิ่ง กฎหมายสูงสุด คำบัญชา

หมอลวง พูดกับมาร์เกอริต

ตอนนี้พวกเราเป็นกฎหมายและคำบัญชา

LE GARDE,

*pendant que Juliette se met à pousser le Roi dans son fauteuil à roulettes
et le promène autour du plateau.*

Majesté, mon Commandant, c'est lui qui avait inventé la poudre. Il a volé le feu aux Dieux puis il a mis le feu aux poudres. Tout a failli sauter. Il a tout retenu dans ses mains, il a tout reficelé. Je l'aidais, ce n'était pas commode. Il n'était pas commode. Il a installé les premières forges sur la terre. Il a inventé la fabrication de l'acier. Il travaillait dix-huit heures sur vingt-quatre. Nous autres, il nous faisait travailler davantage encore. Il était ingénieur en chef. Monsieur l'Ingénieur a fait le premier ballon, puis le ballon dirigeable. Enfin, il a construit de ses mains le premier aéroplane. Cela n'a pas réussi tout de suite. Les premiers pilotes d'essai, Icare et tant d'autres, sont tombés dans la mer jusqu'au moment où il a décidé de piloter lui-même. J'étais son mécanicien. Bien avant encore, quand il était petit dauphin, il avait inventé la brouette. Je jouais avec lui. Puis, les rails, le chemin de fer, l'automobile. Il a fait les plans de la tour Eiffel, sans compter les faucilles, les charrues, les moissonneuses, les tracteurs. *(Au Roi.)* N'est-ce pas monsieur le Mécanicien, vous vous en souvenez?

LE ROI

Les tracteurs, tiens, j'avais oublié.

LE GARDE

Il a éteint les volcans, il en a fait surgir d'autres. Il a bâti Rome, New York, Moscou, Genève. Il a fondé Paris. Il a fait les révolutions, les contre-révolutions, la religion, la réforme, la contre-réforme.

JULIETTE

On ne le dirait pas à le voir.

LE GARDE

Il a écrit *L'Illiade et L'Odyssée*.

LE ROI

Qu'est-ce qu'une auto?

JULIETTE, *toujours le poussant dans son fauteuil.*

Ça roule tout seul.

ทหารยาม

ขณะที่จูเลียตเริ่มเข็นรถเข็นที่พระราชานั่งอยู่ไปรอบ ๆ เวที

องค์ราชา ผู้บังคับบัญชาเหนือข้า พระองค์ประดิษฐานขึ้นบน พระองค์ขโมยไฟมาจากเทพเจ้าและเผาดิน
ป็น ทุกอย่างเกือบระเบิด พระองค์ควบคุมทุกอย่างไว้ในกำมือ พระองค์ผูกมัดทุกอย่างไว้ด้วยกันอีก
ครั้ง ข้าได้ช่วยพระองค์ด้วย มันไม่ง่ายเลย ไม่ง่ายเลยจริง ๆ พระองค์ได้ก่อตั้งโรงตีเหล็กขึ้นเป็นแห่ง
แรกในแผ่นดิน ได้คิดค้นการผลิตเหล็ก โหมงานสิบแปดชั่วโมงต่อวัน ส่วนพวกเรา พระองค์ยังให้พวก
เราทำงานหนักกว่าเสียด้วยซ้ำ พระองค์เป็นหัวหน้าวิศวกร ท่านวิศวกรใหญ่ได้สร้างบอลลูนลูกแรกขึ้น
จากนั้นก็เป็นเรือเหาะ ในที่สุดก็สร้างเครื่องร่อนลำแรกขึ้นด้วยมือตัวเอง มันไม่ได้สำเร็จได้ใน
ทันทีทันใดหรอกนะ นักบินทดลองกลุ่มแรก มีอิการ์และคนอื่น ๆ อีกมาก ได้บินตกทะเลจนพระองค์
ตัดสินใจบินด้วยพระองค์เอง ส่วนข้านั้นเป็นช่างซ่อมเครื่องยนต์ เน้นนานก่อนหน้านั้น เมื่อครั้งยังเป็น
มกุฎราชกุมาร พระองค์ได้ประดิษฐ์รถเข็น ข้าก็เล่นด้วยกันกับพระองค์ จากนั้นก็ยังสร้างราง รางรถไฟ
และรถยนต์ พระองค์ทำแผนที่หอไอเฟล นี่ยังไม่พูดถึงเคียวเกี่ยวข้าว คันไถ เครื่องตัดและนวดข้าว
และรถไฟไถเลยนะ (พูดกับพระราชินี) ไซ้ใหม่พะยะคะท่านวิศวกรใหญ่ ฝ่าพระบาทจำได้ไหม

พระราชินี

รถไฟ โอ้! ข้าลืมไปแล้ว

ทหารยาม

พระองค์ดับภูเขาไฟ และทำให้ภูเขาไฟลูกอื่น ๆ ปรากฏขึ้น พระองค์สร้างกรุงโรม นครนิวยอร์ก
กรุงมอสโก และนครเจนีวา พระองค์ได้ก่อตั้งกรุงปารีส ก่อการปฏิวัติต่อต้านการปฏิวัติ ก่อตั้งศาสนา
ทำการปฏิรูป ต่อต้านการปฏิรูป

จูเลียต

เราไม่พูดอย่างนี้ต่อหน้าพระองค์หรอก

ทหารยาม

พระองค์ยังแต่งมหากาพย์อีเลียดและโอดิสซีย์

พระราชินี

รถยนต์คือสิ่งใดกัน

จูเลียต เข็นรถเข็นพระราชินีอยู่ตลอด

มันคือสิ่งที่เล่นเองได้พะคะ

LE GARDE

Et en même temps, monsieur l'Historien a fait les meilleurs commentaires sur Homère et l'époque homérique.

LE MÉDECIN

Dans ce cas, vraiment, c'était lui le plus qualifié.

LE ROI

J'ai fait tout cela! Est-ce vrai?

LE GARDE

Il a écrit des tragédies, des comédies, sous le pseudonyme de Shakespeare.

JULIETTE

C'était donc lui Shakespeare?

LE MÉDECIN, *au Garde.*

Vous auriez dû nous le dire depuis le temps qu'on se casse la tête pour savoir qui c'était.

LE GARDE

C'était un secret. Il m'avait défendu. Il a inventé le téléphone, le télégraphe, il les a installés lui-même. Il faisait tout de ses mains.

JULIETTE

Il ne savait plus rien faire de ses mains. Pour la moindre réparation, il appelait le plombier.

LE GARDE

Mon Commandant, vous étiez si adroit!

MARGUERITE

Il ne sait plus se chauffer, se déchauffer.

LE GARDE

Il n'y a pas longtemps, il a inventé la fission de l'atome.

JULIETTE

Il ne sait plus allumer ni éteindre une lampe.

LE GARDE

Majesté, mon Commandant, Maître, monsieur le Directeur...

ทหารยาม

ในเวลาเดียวกันนั้น ท่านนักประวัติศาสตร์ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับโฮเมอร์ และยุคสมัยโฮเมอร์อย่างดีที่สุด

หมอหลวง

ในกรณีนี้ เขาก็เป็นคนที่มีความสามารถมากที่สุดจริง ๆ นั่นแหละ

พระราช

โอ้! ข้าทำทั้งหมดนั่นเลย จริงไหมนะ

ทหารยาม

พระองค์แต่ละครโศกและละครตลก โดยใช้นามปากกาว่าเชคสเปียร์

จูเลียต

พระองค์คือเชคสเปียร์เองหรือนี่

หมอหลวง พูดกับทหารยาม

เจ้านายจะบอกเสียตั้งแต่ตอนที่พวกเราคิดกันหัวแทบแตกว่าใครคือเชคสเปียร์

ทหารยาม

มันเป็นความลับ พระองค์ให้ข้าปิดบังไว้ พระองค์ยังได้ประดิษฐ์โทรศัพท์และโทรเลข โดยเป็นผู้ติดตั้งด้วยพระองค์เอง พระองค์ได้ทำทุก ๆ อย่างด้วยพระหัตถ์ของพระองค์เอง

จูเลียต

พระองค์กระทำให้สิ่งใดด้วยพระหัตถ์พระองค์เองไม่ได้แล้ว ขนาดจะซ่อมแซมอะไรนิดหน่อยก็ยังต้องเรียกช่างประปา

ทหารยาม

ท่านผู้บังคับบัญชาของข้า ท่านช่างชำนาญเสียจริง

มาร์เกอริต

เขาสวมรองเท้ากับถอดรองเท้าไม่เป็นแล้ว

ทหารยาม

เมื่อไม่นานมานี้ พระองค์ได้คิดค้นการแบ่งตัวของอะตอม

จูเลียต

พระองค์เปิดและปิดโคมไฟไม่เป็นแล้ว

ทหารยาม

องค์ราชา ผู้บังคับบัญชาของข้า เจ้านาย ท่านผู้อำนวยการ...

MARGUERITE, *au Garde*.

Nous connaissons tous ses mérites passés. N'en fais plus l'inventaire.

Le Garde reprend sa place.

LE ROI, *pendant qu'on le promène*.

Qu'est-ce qu'un cheval?... Voici des fenêtres, voici des murs, voici un plancher.

JULIETTE

Il reconnaît les murs.

LE ROI

J'ai fait des choses. Qu'a-t-on dit que j'ai fait? Je ne sais plus ce que j'ai fait. J'oublie, j'oublie. (*Pendant qu'on le pousse.*) Voici un trône.

MARIE

Tu te souviens de moi? Je suis là, je suis là.

LE ROI

Je suis là J'existe.

JULIETTE

Il ne se souvient même plus d'un cheval.

LE ROI

Je me souviens d'un petit chat tout roux.

MARIE

Il se souvient d'un chat.

LE ROI

J'avais un petit chat tout roux. On l'appelait le chat juif. Je l'avais trouvé dans un champ, volé à sa mère, un vrai sauvage. Il avait quinze jours, peut-être plus. Il savait déjà griffer et mordre. Il était féroce. Je lui ai donné à manger, je l'ai caressé, je l'ai emmené. Il était devenu le chat le plus doux. Une fois, il s'est caché dans la manche du manteau d'une visiteuse, Madame. C'était l'être le plus poli, une politesse naturelle, un prince. Il venait nous saluer, les yeux tout engourdis, quand on rentrait au milieu de la nuit. Il allait se recoucher en titubant. Le matin, il nous réveillait pour se coucher dans notre lit. Un jour, on a fermé la porte. Il a essayé de l'ouvrir, il la poussait avec le derrière, il s'est fâché, il a fait un beau tapage; il a boudé une semaine.

มาร์เกอร์ิต พูดกับทหารยาม

พวกเรารับรู้ว่าคุณความดีที่พระองค์เคยสร้างไว้ เจ้าไม่ต้องพรรณนาแล้ว

ทหารยามกลับไปทำหน้าที่เดิม

พระราชา ขณะมีคนเซ็นรถเข็นให้อยู่

ม้าคือสิ่งใดหรือ... นี่คือน้ำต่าง นี่คือน้ำนี้ นี่คือน้ำนี้

จูเลียต

พระองค์รู้จักคนนั่งเสียด้วย

พระราชา

ข้าทำอะไรไปตั้งหลายอย่าง ผู้คนพูดกันหรือไม่ว่าข้าเป็นคนทำ ข้าไม่รู้แล้วว่าข้าทำอะไรลงไปบ้าง
ข้าจำไม่ได้ ข้าจำไม่ได้ (พูดขณะที่คนเซ็นรถเข็นอยู่) นี่คือน้ำต่าง

มารี

ท่านจำข้าได้ไหม ข้าอยู่นี่เพคะ ข้าอยู่นี่

พระราชา

ข้าอยู่นี่ ข้ายังมีชีวิตอยู่

จูเลียต

แม้แต่ข้าพระองค์ก็ลืมไปแล้ว

พระราชา

แต่ข้าจำแม่นน้อยสีแดงอิฐได้นะ

มารี

พระองค์จำแม่นได้

พระราชา

ข้าเคยมีแม่น้อยสีแดงอิฐตัวหนึ่ง คนเรียกมันว่าแมวยิว ข้าไปเจอมันในป่าจึงขโมยมาจากแม่ของมันซึ่งเป็นแมวป่า มันอายุได้สิบห้าวันหรืออาจมากกว่านั้น รู้จักขวนและกัดเป็นแล้วด้วย ดุเอาเรื่องอยู่ ข้าให้อาหารมัน ลูกขนมัน แล้วก็พามันมา มันกลายเป็นแมวที่เชื่องที่สุด มีอยู่ครั้งหนึ่ง มันเข้าไปซ่อนในแขนเสื้อคลุมของแขกผู้หญิงท่านหนึ่ง มันเป็นสิ่งมีชีวิตที่สุภาพที่สุด สุภาพโดยธรรมชาติ เหมือนเป็นเจ้าชายองค์หนึ่ง ตอนที่เรากลับมากลางดึก มันก็เข้ามาทักทายด้วยสายตาเชื่องซึม จากนั้นก็เดินโซเซกลับไปนอนต่อ พอรุ่งเช้า มันก็มาปลุกให้เราตื่นเพื่อจะนอนบนเตียงของเรา วันหนึ่ง เราปิดประตูไว้ มันก็พยายามไขก้นดันให้ประตูเปิด มันโกรธส่งเสียงโวยวายยกใหญ่ จากนั้นมันนอนไปเป็นอาทิตย์เฉียวละ

Il avait très peur de l'aspirateur, c'était un chat poltron, un désarmé, un chat poète. On lui a acheté une souris mécanique. Il s'est mis à la renifler d'un air inquiet. Quand on a tourné la clef et que la souris s'est mise à marcher, il a craché, il s'est enfui, il s'est blotti sous l'armoire. Quand il a grandi, des chattes rôdaient autour de la maison, lui faisaient la cour, l'appelaient. Cela l'affolait, il ne bougeait pas. On a voulu lui faire connaître le monde. Nous l'avons mis sur le trottoir près de la fenêtre. Il était atterré. Des pigeons l'entouraient, il avait peur des pigeons. Il m'a appelé avec désespoir, gémissant, tout collé contre le mur. Les animaux, les autres chats étaient pour lui des créatures étranges dont il se méfiait ou des ennemis qu'il craignait. Il ne se sentait bien qu'avec nous. Nous étions sa famille. Il n'avait pas peur des hommes. Il sautait sur leurs épaules sans les avertir, leur léchait les cheveux. Il croyait que nous étions des chats et que les chats étaient autre chose. Un beau jour, tout de même, il a dû se dire qu'il devait sortir. Le gros chien des voisins l'a tué. Il était comme une poupée-chat, une poupée pantelante, l'œil crevé, une patte arrachée, oui, comme une poupée abîmée par un enfant sadique.

MARIE, à Marguerite.

Tu n'aurais pas dû laisser la porte ouverte; je t'avais avertie.

MARGUERITE

Je détestais cette bête sentimentale et froussarde.

LE ROI

Ce que j'ai pu le regretter! Il était bon, il était beau, il était sage, toutes les qualités. Il m'aimait, il m'aimait. Mon pauvre chat, mon seul chat.

Cette tirade du chat doit être dite avec le moins d'émotion possible; le Roi doit la dire en prenant un air plutôt d'hébétude, avec une sorte de stupeur rêveuse, sauf peut-être cette toute dernière réplique qui exprime une détresse.

LE MÉDECIN

Je vous dis qu'il retarde.

MARGUERITE

J'y veille. Il est dans les délais réglementaires. Je vous dis que c'était prévu.

มันกลัวเครื่องดูดฝุ่นมาก เป็นแมวขี้กลัว ไม่เป็นพิษเป็นภัย เป็นแมวกวี พอเราซื้อหนูไขลานมาให้ มันก็เริ่มดมฟุดฟิดอย่างกล้า ๆ กลัว ๆ และเมื่อเราไขลานหนูก็เริ่มเดิน มันกลับส่งเสียงร้องใส่แล้วแผ่นหนีไปนอนซุกอยู่ใต้ตู้เสื้อผ้า พอมันโตนะ แมวตัวเมียก็มาเดินค้อม ๆ มอง ๆ อยู่รอบปราสาทและส่งเสียงร้องเรียก แต่มันกลับตกใจกลัวไม่ยอมขยับเขยื้อนอีก เราอยากเปิดโลกกว้างให้มัน จึงอุ้มมันไปวางไว้บนทางเดินใกล้หน้าต่าง มันก็ตกใจขวัญหนีดีฝ่อ พอพวกนกพิราบมาอยู่ล้อมรอบมัน มันก็ดันกล้วนกพิราบ เบียดตัวติดกำแพง แล้วร้องครวญครางเรียกข้าอย่างหมดหวังไปเสียอีก สำหรับมันแล้วเหล่าสัตว์ทั้งหลายและแมวตัวอื่นล้วนเป็นสัตว์ประหลาดที่มันไม่ไว้วางใจ หรือเห็นเป็นศัตรูน่ากลัว มันรู้สึกสบายใจแค่กับพวกเรา พวกเราเป็นครอบครัวของมัน มันไม่กลัวมนุษย์ มันจะกระโดดขึ้นโหล่โดยไม่เตือนล่วงหน้าแล้วเลียผมแปะลิ้น ๆ มันคิดว่าพวกเราเป็นแมว และคิดว่าแมวจริง ๆ เป็นอย่างอื่น อยู่มาวันหนึ่ง มันคิดว่าถึงอย่างไรมันก็ต้องออกไปข้างนอกให้ได้ และแล้วมันก็ถูกหมาตัวใหญ่บ้านข้าง ๆ กัดตาย สภาพมันเหมือนตุ๊กตาแมว ตุ๊กตาที่หายใจติดขัด ดวงตาเป็นรู อึ้งเท่าฉีกขาด ไข่แล้ว เหมือนตุ๊กตาที่ถูกทำลายด้วยน้ำมือเด็กชาติสนิม

มารี พุดกับมาร์เกอร์ิต

ท่านไม่น่าเปิดประตูทิ้งไว้เลย ข้าเตือนท่านแล้ว

มาร์เกอร์ิต

ข้าเกลียดเจ้าสัตว์อ่อนไหวและขี้ขลาดนั้น

พระราชอา

สิ่งที่ข้ายังเสียดายอยู่คือ มันทนเสียดี น่ารัก และฉลาด ดีไปหมดทุกอย่าง มันรักข้า มันรักข้า แมวที่น่าสงสารของข้า แมวเพียงตัวเดียวของข้า

บทพูดเดียวที่กล่าวถึงแมวนี้ต้องพูดอย่างไรอารมณ์

ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ พระราชอาต้องพูดด้วยท่าทีรุนแรง เพื่อฝัน ยกเว้นช่วงบรรทัดสุดท้ายที่แสดงความเสียใจออกมา

หมอหลวง

กระหม่อมกราบทูลพระนางแล้วว่าองค์ราชาไม่เป็นไปตามกำหนดเวลาแล้วพะย่ะค่ะ

มาร์เกอร์ิต

เราจับตาอยู่นะ พระองค์อยู่ในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ ข้าบอกแล้วว่าคาดการณ์ไว้แล้ว

LE ROI

Je rêvais de lui... Qu'il était dans la cheminée, couché sur la braise, Marie s'étonnait qu'il ne brûlât pas; j'ai répondu « les chats ne brûlent pas, ils sont ignifugés ». Il est sorti de la cheminée en miaulant, il s'en dégageait une fumée épaisse, ce n'était plus lui, quelle métamorphose! C'était un autre chat, laid, gros. Une énorme chatte. Comme sa mère, la chatte sauvage. Il ressemblait à Marguerite.

*Juliette laisse quelques moments le Roi dans son fauteuil roulant,
au milieu, sur le devant du plateau, face au public.*

JULIETTE

C'est malheureux tout de même, c'est bien dommage, c'était un si bon roi.

Circulation.

LE MÉDECIN

Il n'était pas commode. Assez méchant. Rancunier. Cruel.

MARGUERITE

Vaniteux.

JULIETTE

Il y en avait de plus méchants.

MARIE

Il était doux, il était tendre.

LE GARDE

Nous l'aimions bien.

LE MÉDECIN, *au Garde et à Juliette.*

Vous vous en plaigniez pourtant tous les deux.

JULIETTE

On oublie ça.

LE MÉDECIN

J'ai dû intervenir plusieurs fois pour vous, auprès de lui.

MARGUERITE

Il n'écoutait que la reine Marie.

พระราชา

ข้าฝืนถึงมัน... มันอยู่ในเตาผิง นอนอยู่บนถ่านคุกรุ่น มารียังประหลาดใจที่มันไม่ถูกเผา ข้าตอบไปว่า
“แมวไม่ไหม้ไฟหรอก มันไม่ติดไฟ” มันร้องเหมียว ๆ ขณะเดินออกมาจากเตาผิง มีกลุ่มควันหนา
ออกมาจากตัวมัน มันไม่ใช่แมวตัวเดิมแล้ว แปลงร่างอะไรกันนี้ มันกลายเป็นแมวตัวอื่น น่าเกลียด
อ้วน แมวตัวใหญ่เบ้อเริ่มเต็ม เหมือนแม่ของมัน เจ้าแมวป่าตัวนั้น เหมือนมาร์เกอร์ิตเลย

จูเลียตปล่อยให้พระราชานั่งอยู่บนรถเข็นซึ่งหยุดอยู่ตรงกลางด้านหน้าเวทีสักครู่หนึ่ง
โดยหันหน้าออกไปทางผู้ชม

จูเลียต

ถึงกระนั้นก็เกิด ช่างโชคร้ายเสียจริง น่าเสียดายนัก ช่างเป็นพระราชาก็ดีเสียเหลือเกิน

เดินไปมาบนเวที

หมอลหลวง

พระองค์เป็นคนเข้มงวด ค่อนข้างใจร้าย เจ้าคิดเจ้าแค้น โหดเหี้ยม

มาร์เกอร์ิต

หลงตัวเองด้วย

จูเลียต

ยังมีคนชั่วกว่านี้อีกนะเพคะ

มารี

พระองค์เป็นคนใจดีมีเมตตา สุภาพอ่อนโยน

ทหารยาม

พวกเรารักพระองค์

หมอลหลวง พูดกับทหารยามและจูเลียต

แต่พวกเจ้าทั้งคู่ก็เคยบ่นพระองค์เช่นนั้นนะ

จูเลียต

ลืมไปแล้วเจ้าคะ

หมอลหลวง

ข้าเคยต้องยื่นมือเข้าแทรกตั้งหลายครั้งเพื่อช่วยพวกเจ้า

มาร์เกอร์ิต

พระองค์ฟังแต่ราชินีมารี

LE MÉDECIN

Il était dur, il était sévère, sans être juste pour autant.

JULIETTE

On le voyait si peu. On le voyait quand même, on le voyait souvent.

LE GARDE

Il était fort. Il faisait couper des têtes, c'est vrai.

JULIETTE

Pas tellement.

LE GARDE

C'était pour le salut public.

LE MÉDECIN

Résultat : nous sommes entourés d'ennemis.

MARGUERITE

Vous entendez comme ça dégringole. Nous n'avons plus de frontières, un trou qui grandit nous sépare des pays voisins.

JULIETTE

Cela vaut mieux. Ils ne peuvent plus nous envahir.

MARGUERITE

L'abîme grandit. Au-dessous il y a le trou, au-dessus il y a le trou.

LE GARDE

Nous nous maintenons à la surface.

MARGUERITE

Pour très peu de temps.

MARIE

Il vaut mieux périr avec lui.

MARGUERITE

Nous ne sommes plus qu'une surface, nous ne serons plus que l'abîme.

หมอลหลวง

พระองค์เป็นคนแข็งแกร่ง เข้มงวด แต่ไม่ยุติธรรม

จูเลียต

เราไม่ค่อยเห็นพระองค์หรอก แต่เราก็ยังได้เห็นอยู่ดี เราเห็นบ่อยอยู่นะ

ทหารยาม

พระองค์เป็นคนเข้มแข็ง พระองค์สั่งตัดหัวคนได้ นั่นนะของจริงเลย

จูเลียต

ก็ไม่เชิงนะ

ทหารยาม

นั่นทำเพื่อความอยู่รอดของประเทศชาติ

หมอลหลวง

ผลลัพธ์ก็คือ พวกเราโดนศัตรูปิดล้อม

มาร์เกอร์ิต

พวกเจ้าต่างก็ได้ยินเสียงกล่มอย่างรวดเร็ว พวกเราไม่มีชายแดนแล้ว หลุมที่ขยายใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ ได้แยกพวกเราออกจากประเทศเพื่อนบ้าน

จูเลียต

เช่นนั้นก็ยังดีสิเพคะ พวกนั้นจะได้รู้กรานเราไม่ได้อีกต่อไป

มาร์เกอร์ิต

เหวลึกขยายใหญ่ขึ้น ข้างใต้มีรู ข้างบนก็มีรู

ทหารยาม

ส่วนพวกเราอยู่บนพื้นผิว

มาร์เกอร์ิต

เพียงครู่เดียวนั้นละ

มารี

ให้ตายพร้อมเขายังดีกว่า

มาร์เกอร์ิต

พวกเราเป็นแค่พื้นผิว พวกเราจะเป็นแค่เหวลึก

LE MÉDECIN

Tout cela, c'est bien sa faute. Il n'a rien voulu laisser après lui. Il n'a pas pensé à ses successeurs. Après lui, le déluge. Pire que le déluge, après lui, rien. Un ingrat, un égoïste.

JULIETTE

De mortui nihil nisi bene.

Il était le roi d'un grand royaume.

MARIE

Il en était le centre. Il en était le cœur.

JULIETTE

Il en était la résidence.

LE GARDE

Le royaume s'étendait tout autour, très loin, très loin. On n'en voyait pas les bornes.

JULIETTE

Illimité dans l'espace.

MARGUERITE

Mais limité dans la durée. A la fois infini et éphémère.

JULIETTE

Il en était le prince, le premier sujet, il en était le père, il en était le fils. Il en fut couronné roi au moment même de sa naissance.

MARIE

Ils ont grandi ensemble, son royaume et lui.

MARGUERITE

Ils disparaissent ensemble.

JULIETTE

Il était le roi, maître de tous les univers.

LE MÉDECIN

Un maître contestable. Il ne le connaissait pas, son royaume.

MARGUERITE

Il le connaissait mal.

หมอลวง

ทั้งหมดเป็นความผิดขององค์ราชานั่นแหละ พระองค์ไม่อยากจะให้มีอะไรหลงเหลืออยู่หลังจากที่พระองค์จากไปแล้ว ไม่ได้นึกถึงคนที่อยู่ข้างหลังเลย หลังพระองค์จากไปก็มีฝนท่าใหญ่ ที่แย่งกว่านั้นก็คือไม่มีอะไรเหลือเลย คนเนรคุณ คนเห็นแก่ตัว

จูเลียต

พูดแต่สิ่งที่ดีเกี่ยวกับความตาย

พระองค์เคยเป็นพระราชแห่งอาณาจักรใหญ่โต

มารี

พระองค์เคยเป็นศูนย์กลาง เป็นดวงใจของอาณาจักร

จูเลียต

พระองค์เคยเป็นบ้านเรือนในราชอาณาจักร

ทหารยาม

อาณาจักรแผ่ขยายไปรอบด้าน ไกลแสนไกลกว้างใหญ่ไพศาล มองไม่เห็นพรมแดนหรอก

จูเลียต

อาณาเขตไร้ขีดจำกัด

มาร์เกอร์ิต

แต่จำกัดเรื่องเวลา อาณาเขตอยู่เหนือกาลเวลาแต่ก็ไม่จริงยั่งยืน

จูเลียต

พระองค์เคยเป็นเจ้าของแห่งอาณาจักร เป็นไพร่ฟ้าคนแรก เคยเป็นบิดา เคยเป็นบุตร พระองค์ได้รับการอวยยศขึ้นเป็นพระราชาทันทีที่เกิดมา

มารี

ทั้งคู่โตมาด้วยกัน ตัวพระองค์กับอาณาจักรของพระองค์นะ

มาร์เกอร์ิต

และทั้งคู่ก็จะหายไปพร้อมกัน

จูเลียต

พระองค์เป็นพระราช เจ้าแห่งจักรวาลทั้งปวง

หมอลวง

เป็นเจ้าที่น่าแคลงใจ พระองค์ไม่ได้รู้จักมันเสียหน่อย อาณาจักรของพระองค์นะ

มาร์เกอร์ิต

ไม่รู้จักเลย

MARIE

C'était trop étendu.

JULIETTE

La terre s'effondre avec lui. Les astres s'évanouissent. L'eau disparaît. Disparaissent le feu, l'air, un univers, tant d'univers. Dans quel garde-meuble, dans quelle cave, dans quelle chambre de débarras, dans quel grenier pourra-t-on caser tout cela? Il en faut de la place.

LE MÉDECIN

Quand les rois meurent, ils s'accrochent aux murs, aux arbres, aux fontaines, à la lune; ils s'accrochent...

MARGUERITE

Et ça se décroche.

LE MÉDECIN

Cela fond, cela s'évapore, il n'en reste pas une goutte, pas une poussière, pas une ombre.

JULIETTE

Il emporte tout cela dans son gouffre.

MARIE

Il avait bien organisé son univers. Il n'en était pas tout à fait maître. Il le serait devenu. Il meurt trop tôt. Il avait réparti l'année en quatre saisons. Il s'était tout de même bien arrangé. Il avait imaginé les arbres, les fleurs, les odeurs, les couleurs.

LE GARDE

Un monde à la mesure du Roi.

MARIE

Il avait inventé les océans et les montagnes près de cinq mille mètres le mont Blanc.

LE GARDE

Plus de huit mille l'Himalaya.

MARIE

Les feuilles tombaient des arbres, elles repoussaient.

JULIETTE

C'était astucieux.

มารี

มันกว้างใหญ่เกินไปนะ

จูเลียต

แผ่นดินพังทลายไปพร้อมพระองค์ ดวงดาวสาบสูญ น้ำสูญหาย ไฟหาย ลมหาย จักรวาลหาย เอกภพมากมายสูญหาย เราจะซ่อนมันไว้ที่ใดได้กัน ในตู้ ห้องใต้ดิน ห้องเก็บของ หรือห้องใต้หลังคา มันกินที่เอาเรื่องอยู่นะ

หมอหลวง

เมื่อพวกพระราชบิดาตาย ร่างของพระองค์ท่านทั้งหลายก็จะยึดติดแน่นกับกำแพง ต้นไม้ น้ำพุ ดวงจันทร์ พวกพระองค์ยึดติดแน่น...

มาร์เกอร์

แล้วก็จะหลุดออกเอง

หมอหลวง

มันหลอมละลาย มันระเหยเป็นไอ ไม่มีเหลือแม้แต่หยดเดียว ไม่มีฝุ่นผง ไม่มีแม้แต่เงา

จูเลียต

พระองค์หอบทั้งหมดนั้นลงหลุมไปด้วย

มารี

พระองค์จัดระเบียบจักรวาลของพระองค์ได้ดี แม้จะไม่ใช่ว่าโดยสมบูรณ์ แต่ก็คงจะได้เป็นอย่างดีนั้น พระองค์ตายเร็วเกินไปนัก พระองค์จัดแบ่งให้แต่ละปีมีสี่ฤดูกาล จัดการได้เป็นอย่างดี พระองค์ยังจินตนาการให้มีต้นไม้ ดอกไม้ กลิ่นหอม และสีอื่นอีกด้วย

ทหารยาม

เป็นโลกตามแบบองค์ราชา

มารี

พระองค์ได้สร้างมหาสมุทรและภูเขา ห่างจากยอดเขามองบลังค์ห้าพันเมตร

ทหารยาม

ห่างจากเทือกเขาหิมาลัยมากกว่าแปดพันเมตร

มารี

ใบไม้ร่วงหล่นจากต้น แล้วมันก็งอกขึ้นมาใหม่

จูเลียต

ฉลาดเสียจริง

MARIE

Dès le premier jour de sa naissance, il avait créé le soleil.

JULIETTE

Et ça ne suffisait pas. Il faisait faire aussi du feu.

MARGUERITE

Il y a eu les étendues sans limites, il y a eu les étoiles, il y a eu le ciel, il y a eu des océans et des montagnes, il y a eu des plaines, il y a eu des visages, il y a eu des édifices, il y a eu des chambres, il y a eu des lits, il y a eu de la lumière, il y a eu de la nuit, il y a eu des guerres, il y a eu la paix.

LE GARDE

Il y a eu un trône.

MARIE

Il y a eu sa main.

MARGUERITE

Il y a eu un regard. Il y a eu la respiration...

JULIETTE

Il respire toujours.

MARIE

Il respire encore, puisque je suis là.

MARGUERITE, *au Médecin.*

Respire-t-il encore?

JULIETTE

Oui, Majesté. Il respire encore puisque nous sommes là.

LE MÉDECIN, *examinant le malade.*

Oui, oui, c'est évident. Il respire encore. Les reins ne fonctionnent plus, mais le sang circule. Il circule, comme ça. Il a le cœur solide.

MARGUERITE

Il faudra qu'il en vienne à bout. A quoi bon un cœur qui bat sans raison?

มารี

พอเกิดมาวันแรกพระองค์ก็สร้างดวงอาทิตย์แล้ว

จูเลียต

ไม่เพียงเท่านั้นนะ พระองค์ยังสร้างไฟด้วย

มาร์เกอร์ิต

เคยมีพื้นที่กว้างใหญ่ไร้พรมแดน เคยมีดวงดาว มีท้องฟ้า มีมหาสมุทร มีภูเขา มีที่ราบ มีผู้คน มีบ้านเรือน มีห้องหับ มีเตียงนอน มีแสงสว่าง มีความมิด มีสงคราม และมีสันติภาพ

ทหารยาม

เคยมีพระราชบัลลังก์

มารี

เคยมีพระราชอำนาจ

มาร์เกอร์ิต

เคยมีแววดา เคยมีลมหายใจ...

จูเลียต

พระองค์ยังหายใจอยู่

มารี

พระองค์ยังหายใจอยู่เพราะข้าอยู่ที่นั่นะสิ

มาร์เกอร์ิต พูดกับหมอหลวง

พระองค์ยังหายใจอยู่ไหม

จูเลียต

พระองค์ยังหายใจอยู่เพคะพระนาง เป็นเพราะพวกเรายู่นี่กัน

หมอหลวง ตรวจผู้ป่วย

ใช่แล้วพะย่ะค่ะ ใช่แล้ว ชัดเจนเลยทีเดียวนะ พระองค์ยังหายใจอยู่พะย่ะค่ะ ไตหยุดทำงานไปแล้วแต่เลือดยังคงไหลเวียนอยู่ มันไหลเวียนไปอย่างนั้น พระองค์มีหัวใจที่แข็งแรง

มาร์เกอร์ิต

เขาต้องไปให้ถึงจุดจบ หัวใจที่เต้นอย่างไม่มีเหตุผลจะมีอะไรดีกัน

LE MÉDECIN

En effet. Un cœur fou. Vous entendez? (*On entend les battements affolés du cœur du Roi.*) Ça part, ça va très vite, ça ralentit, ça part de nouveau à toute allure.

Les battements de cœur du Roi ébranlent la maison. La fissure s'élargit au mur, d'autres apparaissent. Un pan peut s'écrouler ou s'effacer.

JULIETTE

Mon Dieu! Tout va s'écrouler!

MARGUERITE

Un cœur fou, un cœur de fou!

LE MÉDECIN

Un cœur en panique. Il la communique à tout le monde.

MARGUERITE, à Juliette.

Cela va se calmer, bientôt.

LE MÉDECIN

Nous connaissons toutes les phases. C'est toujours ainsi lorsqu'un univers s'anéantit.

MARGUERITE, à Marie.

C'est bien la preuve que son univers n'est pas unique.

JULIETTE

Il ne s'en doutait pas.

MARIE

Il m'oublie. En ce moment, il est en train de m'oublier. Je le sens, il m'abandonne. Je ne suis plus rien s'il m'oublie. Je ne peux plus vivre si je ne suis pas dans son cœur affolé. Tiens bon, tiens bon. Serre tes mains de toutes tes forces. Ne me lâche pas.

JULIETTE

Il n'a plus de force.

MARIE

Cramponne-toi, ne me lâche pas. C'est moi qui te fais vivre. Je te fais vivre, tu me fais vivre. Comprends-tu? Si tu m'oublies, si tu m'abandonnes; je ne peux plus exister, je ne suis plus rien.

หมอลหลวง

จริงด้วย หัวใจเต้นผิดจังหวะไปหมด ทุกคนได้ยินไหม (ได้ยินเสียงหัวใจของพระราชินีอย่างตื่นตระหนก) หัวใจเต้น เต้นเร็วมาก ช้าลงแล้ว เต้นใหม่เต็มกำลังเลย

เสียงหัวใจพระราชินีสั่นสะเทือนปราสาททั้งหลัง รอยแตกบนผนังขยายกว้างและยัง

ปรากฏที่อื่นเพิ่ม ผนังบางส่วนน่าจะถล่มลงมาหรือเลื่อนหายไป

จูเลียต

โอ้! คุณพระ ทุกสิ่งทุกอย่างจะพังทลายลง

มาร์เกอริต

หัวใจที่บ้าคลั่ง หัวใจของคนบ้าชัด ๆ

หมอลหลวง

หัวใจที่กำลังตื่นกลัว มันบอกให้ทุกคนรับรู้

มาร์เกอริต พูดกับจูเลียต

มันจะสงบลงเอง อีกไม่นานหรอก

หมอลหลวง

พวกเราทุกชั้นตอนนั้นแหละ มันเป็นเช่นนี้ทุกครั้งที่จักรวาลจะสลายตัว

มาร์เกอริต พูดกับมารี

นั่นเป็นหลักฐานชั้นดีว่าจักรวาลของพระองค์ไม่ได้พิเศษแต่อย่างใด

จูเลียต

พระองค์ไม่ระแคะระคายเลย

มารี

พระองค์ลืมนะ ตอนนี้พระองค์กำลังลืมนะ ข้ารู้สึกได้ พระองค์ทอดทิ้งข้า ข้าจะไม่มีอะไรเลยถ้าพระองค์หลงลืมข้า ข้ามีชีวิตอยู่ต่อไปไม่ได้ถ้าข้าไม่มีตัวตนอยู่ในหัวใจที่บ้าคลั่งนั้นของพระองค์ ตั้งสติ เพคะ ยึดมั่นไว้ กำมือแน่น ๆ ด้วยแรงทั้งหมดที่มี อย่าปล่อยข้านะเพคะ

จูเลียต

พระองค์ไม่มีแรงแล้ว

มารี

จับไว้แน่น ๆ เพคะ อย่าปล่อยข้า ข้านี้แหละที่จะทำให้ท่านมีชีวิตอยู่ ข้าทำให้ท่านมีชีวิตอยู่ ท่านก็ทำให้ข้ามีชีวิตอยู่ เข้าใจไหมเพคะ ถ้าท่านลืมนะ ถ้าท่านทอดทิ้งข้า ข้าก็จะมีชีวิตอยู่อีกไม่ได้ ข้าจะไม่มีตัวตนอีกต่อไป

LE MÉDECIN

Il sera une page dans un livre de dix mille pages que l'on mettra dans une bibliothèque qui aura un million de livres, une bibliothèque parmi un million de bibliothèques.

JULIETTE

Pour retrouver cette page, ce ne sera pas commode.

LE MÉDECIN

Mais si. Ça se retrouvera, dans le catalogue, par ordre alphabétique et par ordre des matières... jusqu'au jour où le papier sera réduit en poussière... et encore, cela brûlera certainement avant. Il y a toujours des incendies dans les bibliothèques.

JULIETTE

Il serre les poings. De nouveau il s'accroche, il résiste. Il revient à lui.

MARIE

Il revient à moi.

JULIETTE, à Marie.

Votre voix le réveille, il a les yeux ouverts, il vous regarde.

LE MÉDECIN

Oui, son cœur accroche encore.

MARGUERITE

Dans quel état pour un agonisant. Dans une haie d'épines. Il est dans une haie d'épines. Comment le tirer de là? (*Au Roi.*) Tu es enlisé dans la boue, tu es pris dans les ronces.

JULIETTE

Quand il s'en détachera, ses souliers resteront.

MARIE

Tiens-moi bien, je te tiens. Regarde-moi, je te regarde.

Le Roi la regarde.

MARGUERITE

Elle t'embrouille. Ne pense plus à elle, tu seras soulagé.

LE MÉDECIN

Renoncez, Majesté. Abdiquez, Majesté.

หมอลวง

พระองค์จะเป็นเพียงกระดาษหน้าหนึ่งในหนังสือที่มีเป็นหมื่น ๆ หน้า ซึ่งเก็บไว้ในห้องสมุดที่มีหนังสือ
นับล้านเล่ม เป็นห้องสมุดแห่งหนึ่งในบรรดาห้องสมุดนับล้านแห่ง

จูเลียต

ถ้าจะหาหน้านั้นให้เจอก็ไม่ง่ายเลยนะ

หมอลวง

แหม หาเจอสิ หาในรายการหนังสือ เรียงตามลำดับอักษรและตามหัวข้อ... จนกระทั่งวันที่กระดาษ
สลายเป็นผุยผง... แต่มันจะไหม้ไฟไปก่อนหน้านั้นแน่ เกิดไฟไหม้ห้องสมุดอยู่เสมอแหละ

จูเลียต

พระองค์กำมือแน่นเขียว พระองค์พยายามมีชีวิตอีกครั้ง พระองค์ขัดขึ้น พระองค์กลับมามีสติ

มารี

พระองค์กลับมาหาข้า

จูเลียต พูดกับมารี

เสียงของพระนางปลุกพระองค์ให้ตื่นเพคะ พระองค์ลืมตาแล้ว พระองค์มองพระนางอยู่เพคะ

หมอลวง

ใช่แล้ว หัวใจของพระองค์กลับมาเต้นอีกครั้ง

มาร์เกอริต

สำหรับคนกำลังจะตายจะอยู่ในสภาพใด อยู่ในร้วลวดหนาม เขาอยู่ในร้วลวดหนาม จะดึงเขาออกมา
อย่างไรดีนะ (พูดกับพระราช) ท่านกำลังจมลงไปโคลน ดิฉันอยู่ในพุ่มไม้มีหนาม

จูเลียต

เมื่อพระองค์หลุดออกมาได้ ร่องเท้าของพระองค์ก็จะยังอยู่ในนั้น

มารี

จับข้าแน่น ๆ เพคะ ข้าจับท่านอยู่ มองข้าสิเพคะ ข้ามองท่านอยู่

พระราชามองมารี

มาร์เกอริต

นางทำให้ท่านสับสน ไม่ต้องไปนึกถึงนางแล้ว ท่านจะผ่อนคลายลง

หมอลวง

ตัดใจเถิดพะย่ะค่ะ สละพระราชสมบัติเถิดพะย่ะค่ะ

JULIETTE

Abdiquez donc puisqu'il le faut.

Juliette le pousse de nouveau dans son fauteuil qu'elle arrête devant Marie.

LE ROI

J'entends, je vois, qui es-tu? Es-tu ma mère, es-tu ma sœur, es-tu ma femme, es-tu ma fille, es-tu ma nièce, es-tu ma cousine?... Je te connais... Je te connais pourtant. (*On le tourne vers Marguerite.*) Impitoyable femme! Pourquoi restes-tu près de moi? Pourquoi te penches-tu sur moi? Va-t'en, va-t'en.

MARIE

Ne la regarde pas. Tourne tes regards vers moi, tiens les yeux bien ouverts. Espère. Je suis là. Rappelle-toi. Je suis Marie.

LE ROI, à Marie.

Marie!?

MARIE

Si tu ne te souviens plus, regarde-moi, apprends de nouveau que je suis Marie, apprends mes yeux, apprends mon visage, apprends mes cheveux, apprends mes bras.

MARGUERITE

Vous lui faites de la peine, il ne peut plus apprendre.

MARIE, au Roi.

Si je ne peux pas te retenir, tourne-toi quand même vers moi. Je suis là. Garde mon image, emporte-la.

MARGUERITE

Il ne pourrait pas la traîner, il n'a pas assez de force, c'est trop lourd pour une ombre, il ne faut pas que son ombre soit écorchée par les ombres. Il s'écroulerait sous le poids. Son ombre saignerait, il ne pourrait plus avancer. Il faut qu'il soit léger. (*Au Roi.*) Débarrasse-toi, allège-toi.

LE MÉDECIN

Il doit commencer à lâcher du lest. Débarrassez-vous, Majesté.

Le Roi se lève mais il a une autre démarche, des gestes saccadés, un air déjà un peu comme un somnambule. Cette démarche somnambulique se précisera de plus en plus.

จูเลียต

สละพระราชสมบัติเกิดเพคะเพราะมันจำเป็นต้องทำ

จูเลียตดันตัวพระราชชาติอยู่บนรถเข็นอีกครั้งซึ่งหล่อนได้ไปหยุดรถอยู่หน้ามารี

พระราชชาติ

ข้าได้ยินเสียง ข้ามองเห็น เจ้าเป็นใครหรือ ไซ่ท่านแม่ของข้าหรือเปล่า หรือเป็นน้องสาวของข้า เป็นภรรยาข้า ลูกสาวข้า หลานข้า ลูกพี่ลูกน้องข้า... ข้ารู้จักเจ้า... อย่างไรก็ตามเสียข้าก็รู้จักเจ้า (หันรถเข็นไปทางมาร์เกอริต) นางผู้หญิงใจร้าย เหตุใดเจ้าจึงมาอยู่ใกล้ข้ากัน แล้วเจ้าจะก้มมองข้าทำไมกัน ไปเลยนะ ไปให้พ้น

มารี

อย่าไปมองพระนางเลยเพคะ หันมามองข้านี้ เบิ่งตาดูข้า ได้โปรดเกิด ข้าอยู่ที่นี่ นึกให้ออกสัพเพคะ ข้าคือมารีอย่างไรเล่า

พระราชชาติ พูดกับมารี

มารีอย่างนั้นหรือ

มารี

ถ้าท่านจำไม่ได้แล้ว อย่างนั้นก็มองข้าเพคะ จดจำอีกครั้งว่าข้าคือมารี จำดวงตาของข้า จำใบหน้าของข้า จำผมของข้า จำอ้อมแขนของข้า

มาร์เกอริต

เจ้ากำลังทำร้ายเขา เขาจำอะไรไม่ได้แล้ว

มารี พูดกับพระราชชาติ

ถ้าหากข้าถูกรังท่านไว้ไม่ได้ กระนั้นก็จะหันกลับมามองข้า ข้าอยู่ตรงนี้ จำภาพข้าไว้ แล้วเอามันไปกับท่านด้วย

มาร์เกอริต

เขาคงเอามันไปด้วยไม่ได้หรอก เขาไม่มีแรงพอ มันหนักเกินไปสำหรับผู้ที่เป็นเพียงเงา เงาของเขาต้องไม่บาดเจ็บเพราะเงาอื่น ๆ เขาอาจล้มพับไปหากต้องรับน้ำหนัก เงาของเขาจะเล็ดไหล เขาเดินต่อไปไม่ไหวแล้ว เขาต้องน้ำหนักเบาหน่อย (พูดกับพระราชชาติ) กำจัดตัวเจ้าออกไปซิ ทำตัวเบา ๆ หน่อย

หมอลวง

ท่านต้องเริ่มสละตัวตน กำจัดตัวตนออกไปเลยพะย่ะค่ะ ฝ่าพระบาท

พระราชชาติลุกขึ้นแต่เสียหลัก เคลื่อนไหวติด ๆ ขัด ๆ

ลักษณะเหมือนคนเดินละเมอเล็กน้อย ท่าเดินละเมอนี้ชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ

LE ROI

Marie?

MARGUERITE, à Marie.

Tu vois, il ne comprend plus ton nom.

JULIETTE, à Marie.

Il ne comprend plus votre nom.

LE GARDE, toujours annonçant.

Le Roi ne comprend plus le nom de Marie!

LE ROI

Marie!

En prononçant ce nom, il peut tendre les bras, puis les laisser tomber.

MARIE

Il le prononce.

LE MÉDECIN

Il le répète sans comprendre.

JULIETTE

Comme un perroquet. Ce sont des syllabes mortes.

LE ROI,

à Marguerite, tourné vers elle.

Je ne te connais pas, je ne t'aime pas.

JULIETTE

Il sait ce que veut dire ne pas connaître.

MARGUERITE, à Marie.

C'est avec mon image qu'il partira. Elle ne l'encombrera pas. Elle le quittera quand il faudra. Il y a un dispositif qui lui permettra de se détacher toute seule. En appuyant sur le déclic, cela se commande à distance. (*Au Roi.*) Vois mieux.

Le Roi se tourne du côté du public.

MARIE

Il ne vous voit pas.

พระราชา

มารีหรือ

มาร์เกอริต พูดกับมารี

เห็นแล้วสินะว่าเขาไม่รู้จักชื่อเจ้าแล้ว

จูเลียต พูดกับมารี

พระองค์ไม่รู้จักชื่อของพระนางแล้ว

ทหารยาม ประกาศเช่นเคย

พระราชาไม่รู้จักชื่อของมารีแล้ว

พระราชา

มารี!

ขณะเอ่ยชื่อพระราชาก็ยื่นแขนมา จากนั้นปล่อยแขนตกลง

มารี

พระองค์พูดซ้ำ

หมอลวง

พระองค์พูดซ้ำโดยไม่เข้าใจความหมาย

จูเลียต

เหมือนนกแก้ว เป็นคำไม่มีความหมาย

พระราชา

หันหน้าไปพูดกับมาร์เกอริต

ข้าไม่รู้จักเจ้า ข้าไม่รักเจ้า

จูเลียต

พระองค์รู้จักความหมายของคำว่าไม่รู้จัก

มาร์เกอริต พูดกับมารี

เขาจะจากไปพร้อมภรรยาของข้า มันไม่ได้กินที่เท่าไร มันจะหายไปเองเมื่อถึงเวลา มีอุปกรณ์ที่จะทำ
ให้มันแยกออกไปเอง สามารถส่งการทางไกลได้ขณะกดตั้งกรีก (พูดกับพระราชา) ดูให้ดีนะ

พระราชาทันมาทางผู้ชม

มารี

พระองค์มองไม่เห็นพระนาง

MARGUERITE

Il ne te voit plus.

Marie disparaît brusquement par un artifice scénique.

LE ROI

Il y a encore... il y a...

MARGUERITE

Ne vois plus ce qu'il y a.

JULIETTE

Il ne voit plus.

LE MÉDECIN, *examinant le Roi.*

En effet, il ne voit plus.

*Il a fait bouger son doigt devant les yeux du Roi; il a pu aussi promener
une bougie allumée ou un briquet ou une allumette,
devant les yeux de Bérenger. Son regard ne réagit plus.*

JULIETTE

Il ne voit plus. Le médecin l'a constaté officiellement.

LE GARDE

Sa Majesté est officiellement aveugle.

MARGUERITE

Il regardera en lui. Il verra mieux.

LE ROI

Je vois les choses, je vois les visages et les villes et les forêts, je vois l'espace, je vois le temps.

MARGUERITE

Vois plus loin.

LE ROI

Je ne peux pas plus loin.

JULIETTE

L'horizon l'entoure et l'enferme.

มาร์เกอริต

เขามองไม่เห็นเจ้าแล้ว

มาร์ทายตัวไปอย่างฉับพลันด้วยเทคนิคพิเศษบนเวที

พระราชา

ยังมีอีก... ยังมี...

มาร์เกอริต

ไม่ต้องมองแล้วว่าสิ่งใดบ้าง

จูเลียต

ไม่ต้องมองแล้วเพคะ

หมอลหลวง ตรวจจากรพระราชา

ใช่พะยะค่ะ ฝ่าพระบาทมองไม่เห็นแล้ว

หมอลหลวงกระดิกนิ้วไปมาตรงหน้าพระราชา เขายังโบกเทียนติดไฟ

ไฟแช็ก หรือไม้ขีดไฟตรงหน้าเบรื่องเมอีกด้วย

แต่สายตาของเบรื่องเมไม่เคยเลื่อนไหวตามอีกต่อไป

จูเลียต

พระองค์มองไม่เห็นแล้ว ท่านหมอลหลวงรับรองอย่างเป็นทางการแล้ว

ทหารยาม

มีประกาศอย่างเป็นทางการ ว่าองค์ราชาพระเนตรบอด

มาร์เกอริต

เขาจะมองเข้าไปในตัวเอง เขาจะมองได้ชัดขึ้น

พระราชา

ข้ามองเห็นสิ่งของ ข้ามองเห็นใบหน้า มองเห็นบ้านเมือง มองเห็นป่าไม้ ข้ามองเห็นอวกาศ ข้ามองเห็นเวลา

มาร์เกอริต

มองให้ไกลกว่านี้

พระราชา

ไกลกว่านี้ไม่ได้แล้ว

จูเลียต

ขอบฟ้าล้อมรอบพระองค์ และกักขังพระองค์อยู่

MARGUERITE

Lance ton regard au-delà de ce que tu vois. Derrière la route, à travers la montagne, par-delà la forêt que tu n'as jamais défrichée.

LE ROI

L'océan, je ne peux pas aller plus loin, je ne sais pas nager.

LE MÉDECIN

L'absence d'exercices!

MARGUERITE

Ce n'est que la façade. Va plus au fond des choses.

LE ROI

J'ai un miroir dans mes entrailles, tout se reflète, je vois de mieux en mieux, je vois le monde, je vois la vie qui s'en va.

MARGUERITE

Va au-delà des reflets.

LE ROI

Je me vois. Derrière toute chose, je suis. Plus que moi partout. Je suis la terre, je suis le ciel, je suis le vent, je suis le feu. Suis-je dans tous les miroirs ou bien suis-je le miroir de tout?

JULIETTE

Il s'aime trop.

LE MÉDECIN

Maladie psychique bien connue : narcissisme.

MARGUERITE

Viens, approche.

LE ROI

Il n'y a pas de chemin.

JULIETTE

Il entend. Il tourne la tête quand on parle, il prête l'oreille, il tend un bras, il tend l'autre.

มาร์เกอริต

มองไปให้ไกลกว่าสิ่งที่เห็นอยู่ตรงหน้าสิ เลยถนนไปอีก ข้ามผ่านภูเขา เลยจากป่าที่ท้านไม่เคยแผ้วถาง
สิ

พระราชา

มหาสมุทรหรือ ข้าไปไกลกว่านั้นไม่ได้แล้วนะ ข้าว่าอย่าไม่เป็น

หมอลวง

ขาดการฝึกฝนปะไรเล่า

มาร์เกอริต

มันก็แค่เปลือกนอกเท่านั้น มองลงไปให้ถึงก้นบึ้งของสิ่งต่าง ๆ สิ

พระราชา

ข้ามีกระจกอยู่ในตบไตใส่พุงของข้า สะท้อนให้เห็นหมดทุกอย่างเลย ข้ามองเห็นได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ข้าเห็น
โลก และข้าเห็นชีวิตที่จากไป

มาร์เกอริต

ไปให้ไกลกว่าภาพสะท้อนอีก

พระราชา

ข้ามองเห็นตัวเอง เบื้องหลังทุกสรรพสิ่ง ก็คือตัวข้า ทุกหนทุกแห่ง ข้าเป็นยิ่งกว่าตัวข้า ข้าเป็นพื้นดิน
ข้าเป็นท้องฟ้า ข้าเป็นสายลม ข้าเป็นไฟ นี่ตัวข้าสถิตอยู่ในกระจกทุกบาน หรือว่าข้าเป็นกระจก
สะท้อนทุกสรรพสิ่งกันนะ

จูเลียต

องค์ราชารักตัวพระองค์เองมากเกินไปแล้ว

หมอลวง

เป็นความเจ็บป่วยทางจิตที่เราทั้งคู่จักกันดี โรคหลงตัวเองอย่างไรเล่า

มาร์เกอริต

มานี้ เข้ามาใกล้ ๆ นี่

พระราชา

มันไม่มีทางเดินไป

จูเลียต

พระองค์ไต่บัน พระองค์หันหน้ามาตอนเราพูด พระองค์หุ้ผึ้ง พระองค์ยื่นแขนออกมาข้างหนึ่ง พระองค์
ยื่นอีกข้างออกมาด้วย

LE GARDE

Que veut-il saisir?

JULIETTE

Il cherche un appui.

Depuis quelques instants, le Roi avance à l'aveuglette, d'un pas mal assuré.

LE ROI

Où sont les parois? Où sont les bras? Où sont les portes? Où sont les fenêtres?

JULIETTE

Les murs sont là, Majesté, nous sommes tous là. Voici un bras.

Juliette conduit le Roi vers la droite, lui fait toucher le mur.

LE ROI

Le mur est là. Le sceptre!

Juliette le lui donne.

JULIETTE

Le voici.

LE ROI

Garde, où es-tu? Réponds.

LE GARDE

Toujours à vos ordres, Majesté. Toujours à vos ordres. (*Le Roi fait quelques pas vers le Garde. Il le touche.*) Mais oui, je suis là; mais oui, je suis là.

JULIETTE

Vos appartements sont de ce côté-ci, Majesté.

LE GARDE

On ne vous abandonnera pas, Majesté, je vous le jure.

Le Garde disparaît subitement.

JULIETTE

Nous sommes là, près de vous, nous resterons là.

Juliette disparaît subitement.

ทหารยาม

พระองค์อยากได้สิ่งใดกัน

จูเลียต

พระองค์หาที่พุงตัว

พระราชาก้าวเดินอย่างคนตาบอด ก้าวเท้าอย่างระแวงระวังเป็นเวลาครู่หนึ่งมาแล้ว

พระราชา

ผนังอยู่ที่ใดกัน ไม่เท้าอยู่ที่ใด ประตู่อยู่ที่ใด หน้าต่างอยู่ที่ใด

จูเลียต

ผนังอยู่ตรงนี้เพคะ ฝ่าพระบาท พวกเราทุกคนก็อยู่ตรงนี้ ส่วนนี้คือที่ไม่เท้าเพคะ

จูเลียตพาพระราชาไปทางขวาให้เขาแตะผนัง

พระราชา

ผนังอยู่ตรงนี้ เอกาทมานี่

จูเลียตยื่นคทาให้

จูเลียต

นี้เพคะ

พระราชา

ทหาร เจ้าอยู่ที่ใด ตอบมา

ทหารยาม

น้อมรับพระราชโองการเสมอพะย่ะค่ะฝ่าพระบาท พร้อมรับใช้เสมอ (พระราชาก้าวเดินไปทางทหารยาม 2-3 ก้าวแล้วล้มสลบตัว) ไซ้พะย่ะค่ะ กระหม่อมอยู่ที่นี่ ไซ้พะย่ะค่ะ กระหม่อมอยู่ที่นี่

จูเลียต

ฝ่าพระบาท ห้องของพระองค์อยู่ทางด้านนี้เพคะ

ทหารยาม

พวกเราจะไม่ทอดทิ้งพระองค์พะย่ะค่ะ ฝ่าพระบาท กระหม่อมขอสาบาน

ทหารยามหายไประหว่างกะทันหัน

จูเลียต

พวกเราอยู่ตรงนี้เพคะ ใกล้ ๆ พระองค์ พวกเราจะยืนอยู่ที่นี่

จูเลียตหายไประหว่างกะทันหัน

LE ROI

Garde! Juliette! Répondez! Je ne vous entends plus. Docteur, Docteur, suis-je devenu sourd?

LE MÉDECIN

Non, Majesté, pas encore.

LE ROI

Docteur!

LE MÉDECIN

Excusez-moi, Majesté_, je dois partir. Je suis bien obligé. Je suis navré, je m'excuse.

*Le Médecin se retire. Il sort en s'inclinant, comme une marionnette,
par la porte à gauche au fond. Il est parti à reculons,
avec force courbettes, toujours en s'excusant.*

LE ROI

Sa voix s'éloigne, le bruit de ses pas faiblit, il n'est plus là!

MARGUERITE

Il est médecin, il a des obligations professionnelles.

LE ROI, tend les bras;

*Juliette avant de partir devra avoir mis le fauteuil
dans un coin pour ne pas gêner le jeu.*

Où sont les autres? (*Le Roi arrive à la porte de gauche premier plan puis se dirige vers la porte de droite premier plan.*) Ils sont partis, ils m'ont enfermé.

MARGUERITE

Ils t'encombraient, tous ces gens. Ils t'empêchaient d'aller, de venir. Ils se suspendaient à toi, ils se fourraient dans tes pattes. Admets-le, ils te gênaient. Maintenant, ça ira mieux. (*Le Roi marche avec plus d'aisance.*) Il te reste un quart d'heure.

LE ROI

J'avais besoin de leurs services.

MARGUERITE

Je les remplace. Je suis la reine-à-tout-faire.

พระราชา

ทหาร จูเลียต ตอบลี ข้าไม่ได้ยินเสียงพวกเจ้า หมอ หมอ ข้าทูลหนักไปแล้วหรือ

หมอหลวง

มิได้พะยะค่ะ ยังไม่ทูลทวง

พระราชา

หมอ!

หมอหลวง

ขอภัยพะยะค่ะ กระหม่อมต้องไปแล้วพะยะค่ะฝ่าพระบาท กระหม่อมจำเป็นต้องไป กระหม่อม
เสียใจ กระหม่อมขอภัยพะยะค่ะ

หมอหลวงถอยไป เขาโค้งตัวลงเหมือนหุ่นกระบอก
ออกไปทางประตูซ้ายมือด้านหลัง เขาเดินถอยหลังออกไป
โดยก้มหัวลงและพูดขอโทษตลอดเวลา

พระราชา

เสียงของเขาห่างออกไป เสียงฝีเท้าก็เบาลง เขาไม่อยู่ตรงนั้นแล้วนี่

มาร์เกอริต

เขาเป็นหมอ เขามีพันธะทางวิชาชีพ

พระราชา ยืนแขนออกไป

ก่อนออกจากฉาก จูเลียตต้องเซ็นรถเข็น
ไปหลบมุมไว้เพื่อไม่ให้เกะกะขวางทาง

คนอื่นอยู่ที่ใดกัน (พระราชาเดินมาที่ประตูซ้ายมือด้านหน้าเวที จากนั้นตรงไปยังประตูขวามือ
ด้านหน้า) พวกนั้นไปกันหมดแล้ว พวกเขายังเข้าไว้

มาร์เกอริต

พวกนั้นเป็นตัวถ่วงสำหรับท่าน พวกเขาทุกคนเลย พวกนั้นถ่วงไม่ให้ท่านจากไปหรือเข้ามา พวกเขา
เกาะติดท่าน สร้างความรำคาญให้ท่าน ยอมรับเสียเถิดว่าพวกเราสร้างปัญหาให้ท่าน แต่ตอนนี้ มันจะดี
ขึ้น (พระราชาเดินสะดวกมากขึ้น) ท่านเหลือเวลาอีกสิบห้านาที

พระราชา

ข้าต้องการให้พวกเขามารับใช้

มาร์เกอริต

ข้าจะทำแทนพวกเขาเอง ข้าคือพระราชินีที่ทำได้ทุกอย่าง

LE ROI

Je n'ai donné aucun congé. Fais-les revenir, appelle-les.

MARGUERITE

Ils ont décroché. C'est que tu l'as voulu.

LE ROI

Je n'ai pas voulu.

MARGUERITE

Ils n'auraient pas pu s'en aller si tu ne l'avais pas voulu. Tu ne peux plus revenir sur ta volonté. Tu les as laissés tomber.

LE ROI

Qu'ils reviennent.

MARGUERITE

Tu ne sais plus leur nom. Comment s'appelaient-ils? (*Silence du Roi.*) Combien étaient-ils?

LE ROI

Qui donc?... Je n'aime pas qu'on m'enferme. Ouvre les portes.

MARGUERITE

Patiente un peu. Tout à l'heure, les portes seront grandes ouvertes.

LE ROI, *après un silence.*

Les portes... les portes... Quelles portes?

MARGUERITE

Y a-t-il eu des portes, y a-t-il eu un monde, as-tu vécu?

LE ROI

Je suis.

MARGUERITE

Ne bouge plus. Cela te fatigue.

Le Roi fait ce qu'elle lui dit.

LE ROI

Je suis... Des bruits, des échos émergent des profondeurs, cela s'éloigne, cela se calme.

Je suis sourd.

พระราชา

ข้าไม่ได้ไล่ใครออกสักคน ให้พวกเขากลับมา ไปเรียกมาที

มาร์เกอริต

พวกเขาไปแล้ว มันเป็นเรื่องที่ท่านต้องการนี้

พระราชา

ข้าไม่ได้ต้องการเสียหน่อย

มาร์เกอริต

พวกเขาคงจะไม่ไปกันหรอกถ้าท่านไม่ได้ต้องการ ท่านจะกลับมาเปลี่ยนใจไม่ได้แล้วด้วย ท่านได้ปล่อย
พวกเขาไปแล้ว

พระราชา

ขอให้พวกเขากลับมา

มาร์เกอริต

ท่านจำชื่อพวกเขาไม่ได้แล้ว พวกเขาชื่อว่าอะไร (พระราชาปิดปากเงียบ) พวกเขามีกันกี่คน

พระราชา

ใครหรือ... ข้าไม่ชอบถูกขัง เปิดประตูสิ

มาร์เกอริต

อดทนหน่อย ประเดี๋ยวประตูก็เปิดกว้างแล้ว

พระราชา หลังจากเงียบไปครู่หนึ่ง

ประตู... ประตู... ประตูบานใดกันเล่า

มาร์เกอริต

เคยมีประตูอยู่หรือเปล่า เคยมีโลกใหม่ ท่านเคยมีชีวิตอยู่ไหม

พระราชา

ข้ายังอยู่

มาร์เกอริต

อย่าขยับตัวสิ มันจะทำให้ท่านเหนื่อย

พระราชาทำตามที่หล่อนบอก

พระราชา

ข้ายังอยู่... เสียง เสียงสะท้อนมาจากส่วนลึกข้างใต้นั้น มันห่างออกไป มันหายไปแล้ว ข้าหุนหันแล้ว

MARGUERITE

Moi, tu m'entendras, tu m'entendras mieux. (*Le Roi est debout, immobile, il se tait.*)
 Il arrive que l'on fasse un rêve. On s'y prend, on y croit, on l'aime. Le matin, en ouvrant les yeux, deux mondes s'entremêlent encore. Les visages de la nuit s'estompent dans la clarté. On voudrait se souvenir, on voudrait les retenir. Ils glissent entre vos mains, la réalité brutale du jour les rejette. De quoi ai-je rêvé se dit-on? Que se passait-il? Qui embrassais-je? Qui aimais-je? Qu'est-ce que je disais et que me disait-on? On se retrouve avec le regret imprécis de toutes ces choses qui furent ou qui semblaient avoir été. On ne sait plus ce qu'il y avait eu autour de soi. On ne sait plus.

LE ROI

Je ne sais plus ce qu'il y avait autour. Je sais que j'étais plongé dans un monde, ce monde m'entourait. Je sais que c'était moi et qu'est-ce qu'il y avait, qu'est-ce qu'il y avait?

MARGUERITE

Des cordes encore t'enlacent que je n'ai pas dénouées. Ou que je n'ai pas coupées. Des mains s'accrochent encore à toi et te retiennent.

Tournant autour du Roi, Marguerite coupe dans le vide, comme si elle avait dans les mains des ciseaux invisibles.

LE ROI

Moi. Moi. Moi.

MARGUERITE

Ce toi n'est pas toi. Ce sont des objets étrangers, des adhérences, des parasites monstrueux. Le gui poussant sur la branche n'est pas la branche, le lierre qui grimpe sur le mur n'est pas le mur. Tu ploies sous le fardeau, tes épaules sont courbées, c'est cela qui te vieillit. Et ces boulets que tu traînes, c'est cela qui entrave ta marche. (*Marguerite se penche, elle enlève des boulets invisibles des pieds du Roi, puis elle se relève en ayant l'air de faire un grand effort pour soulever les boulets.*) Des tonnes, des tonnes, ça pèse des tonnes. (*Elle fait mine de jeter ces boulets en direction de la salle puis se redresse allégée.*) Ouf! Comment as-tu pu traîner cela toute une vie! (*Le Roi essaye de se redresser.*) Je me demandais pourquoi tu étais voûté, c'est à cause de ce sac. (*Marguerite fait mine d'enlever un sac des épaules du Roi et de le jeter.*)

มาร์เกอริต

ข้านะ ท่านจะได้ยินข้า ท่านจะได้ยินข้าชัดขึ้น (พระราชายืนนิ่งเงยกริบ) บางทีคนเราก็ฝัน ยึดติดกับความฝันนั้น เราเชื่อมั่น เราชื่นชอบมัน ตอนเช้าเมื่อลืมตาตื่นขึ้น โลกทั้งสองใบก็ประสานเข้าด้วยกันอีกครั้ง โคมหน้าในของราตรีกลพราวมัวภายใต้แสงสว่าง ผู้คนอยากจดจำ อยากเก็บรักษามันไว้ แต่แล้วมันก็ลื่นหลุดมือไป เพราะความเป็นจริงอันโหดร้ายยามกลางวันไม่ยอมรับมัน ผู้คนจะถามตัวเองว่าข้าฝันถึงสิ่งใดกันหนอ เกิดอะไรขึ้นกันนะ ข้าจุมพิตใครกัน ข้ารักใครหรือ ข้าพูดสิ่งใดออกไปและใครพูดอะไรกับข้า ผู้คนเผชิญกับความเสียใจที่เลื่อนรางจากทุกสิ่งที่เคยเกิดขึ้น หรือเหมือนกับว่าเคยเกิดขึ้น เราไม่รู้อีกต่อไปว่ามีสิ่งใดอยู่รอบตัว เราไม่รู้แล้ว

พระราช

ข้าไม่รู้แล้วว่ามิสิ่งใดอยู่รอบ ๆ ข้ารู้ว่าข้าได้จมลงไปในโลกใบหนึ่ง โลกใบนี้ได้โอบล้อมข้าไว้ ข้ารู้ว่านี่คือตัวข้าและมันนั้นมีอะไรอยู่ แล้วมันมีอะไรละ

มาร์เกอริต

เขื่อยังคงพันรอบตัวท่านอยู่ ข้าไม่ได้แก้มัดให้ และก็ไม่ได้ตัดออก มือทั้งหลายยังคงเกาะติดและเหนียวรั้งท่านไว้

มาร์เกอริตเดินวนรอบตัวพระราช

จากนั้นท่าทางตัดกลางอากาศ รวากับถ้อยกรรไกรล่องหนอยู่

พระราช

ข้าเอง ข้าเอง ข้าเอง

มาร์เกอริต

ตัวท่านไม่ใช่ท่าน เป็นวัตถุแปลกประหลาด เป็นสิ่งยึดเกาะติดแน่น เป็นปรสิตรั่วร้าย ต้นกาฝากที่เติบโตบนกิ่งไม้ไม่ได้หมายความว่ามันจะเป็นกิ่งไม้ ไม่เลื้อยที่เลื้อยไปตามกำแพงก็ไม่ใช่กำแพง ท่านคือตัวอยู่ใต้ภาระอันหนักอึ้ง ไหล่ของท่านจุ่มลง นั่นแหละที่ทำให้ท่านแก่ชรา และลูกตุ้มที่ท่านลากอยู่ก็ขัดขวางอย่างก้าวของท่าน (มาร์เกอริตก้มตัวลง ยกลูกตุ้มล่องหนออกจากเท้าของพระราช จากนั้นก็ลุกขึ้นพร้อมท่าทางราวกับต้องพยายามอย่างหนักในการยกเหล่าลูกตุ้มออกไป) หลายต้น หลายต้น มันหนักหลายต้น (มาร์เกอริตทำเหมือนโยนลูกตุ้มไปทางห้องนอน จากนั้นยึดตัวที่เบาขึ้นมา) เฮ้อ นี่ท่านลากมันมาตลอดชีวิตได้อย่างไรกัน (พระราชพยายามลุกขึ้นยืน) ข้าสงสัยมาตลอดว่าเหตุใดท่านจึงหลังค่อม ที่แท้เป็นเพราะแบกกระสอบนี้เอง (มาร์เกอริตทำเหมือนยกกระสอบออกจากไหล่พระราชและโยนทิ้งไป)

Et de cette besace. (*Même geste de Marguerite pour la besace.*) Et de ces godasses de rechange.

LE ROI, *sorte de grognement.*

Non.

MARGUERITE

Du calme! Tu n'en auras plus besoin de ces chaussures de rechange. Ni de cette carabine, ni de cette mitraillette. (*Mêmes gestes que pour la besace.*) Ni de cette boîte à outils. (*Mêmes gestes; protestation du Roi.*) Ni de ce sabre. Il a l'air d'y tenir. Un vieux sabre tout rouillé. (*Elle le lui enlève bien que le Roi s'y oppose maladroitement.*) Laisse-moi donc faire. Sois sage. (*Elle donne une tape sur les mains du Roi.*) Tu n'as plus besoin de te défendre. On ne te veut plus que du bien; des épines sur ton manteau et des écailles, des lianes, des algues, des feuilles humides et gluantes. Elles collent, elles collent. Je les décolle, je les détache, elles font des taches, ce n'est pas net. (*Elle fait des gestes pour décoller et détacher.*) Le rêveur se retire de son rêve. Voilà, je t'ai débarrassé de ces petites misères, de ces petites saletés. Ton manteau est plus beau maintenant, tu es plus propre. Ça te va mieux. Maintenant, marche. Donne-moi la main, donne-moi donc la main, n'aie plus peur, laisse-toi glisser, je te retiendrai. Tu n'oses pas.

LE ROI, *sorte de bégaiement.*

Moi.

MARGUERITE

Mais non! Il s'imagine qu'il est tout. Il croit que son être est tout l'être. Il faut lui faire sortir cela de la tête. (*Puis, comme pour l'encourager.*) Tout sera gardé dans une mémoire sans souvenir. Le grain de sel qui fond dans l'eau ne disparaît pas puisqu'il rend l'eau salée. Ah, voilà, tu te redresses, tu n'es plus voûté, tu n'as plus mal aux reins, plus de courbatures. N'est-ce pas que c'était pesant? Guéri, tu es guéri. Tu peux avancer, avance, allons, donne-moi la main. (*Les épaules du Roi se voûtent de nouveau légèrement.*) Ne courbe plus les épaules puisque tu n'as plus de fardeau... Ah, ces réflexes conditionnés, c'est tenace... Il n'y a plus de fardeau sur tes épaules, je t'ai dit. Redresse-toi. (*Elle l'aide à se redresser.*) La main!... (*Indécision du Roi.*)

และยังมีกระเปาะสพายใบนี้อีก (มาร์เกอริตทำท่าแบบเดิมกับกระเปาะสพาย) และรองเท้าสำรอง เหล่านี้อีก

พระราช คำรามเสียงออกจุมเล็กน้อย

ไม่นะ

มาร์เกอริต

อยู่เฉย ๆ สิ ท่านไม่ต้องใช้รองเท้าสำรองพวกนี้อีกแล้ว รวมถึงปีนยวกับปีนกลนี้ด้วย (ทำท่าเหมือนตอนที่ทำกับกระเปาะสพาย) กล่องเครื่องมือนี้ก็ไม่ต้อง (มาร์เกอริตทำท่าเดิมแต่พระราชขัดขึ้น) ดาบนี้ก็ด้วย เขาทำเหมือนไม่ยอมปล่อยดาบเก่า ๆ สนิมขึ้นเขรอะทั้งเล่ม (มาร์เกอริตหยิบดาบออกไปแม้ว่าพระราชจะขัดขึ้นอย่างมุ่งมั่นก็ตามที) ปล่อยให้ข้าจัดการเถิด อยู่นิ่ง ๆ (ดีมีพระราช) ท่านไม่ต้องปกป้องตัวเองแล้ว พวกเราอยากให้ท่านได้แต่สิ่งดี ๆ นี่มีหนามดำเสื้อคลุมท่านอยู่ และยังมีเกล็ดเกรวล์ย สหรัยทะเล และใบไม้เปียก ๆ เหนียว ๆ ติดอยู่ด้วย มันติด มันติด ข้าจะหยิบออกให้ ข้าจะดึงมันออก มันทิ้งรอยเปื้อนไว้ เห็นไม่ชัดหรอก (ทำท่าทางหยิบและดึงออก) คนที่ฝันได้ตื่นจากความฝันแล้ว นืออย่างไรเล่า ข้าได้ขจัดความลำบากและสิ่งสกปรกเล็ก ๆ น้อย ๆ พวกนี้ออกจากท่านให้แล้ว ตอนนี้เสื้อคลุมของท่านก็งดงามขึ้น ท่านสะอาดสะอ้านยิ่งขึ้น มันเหมาะกับท่านมากกว่าเดิมนะ เอาละ ตอนนี้ก็เดินเสียสิ ส่งมือมาให้ข้า ส่งมือท่านมา อย่างกลัวไปเลย ทำตัวตามสบาย ข้าจะจับท่านไว้เอง ท่านไม่กลัวนี่

พระราช พุดตะกุกตะกักเล็กน้อย

ข้า

มาร์เกอริต

ไม่เอาล่ะ เขาคิดว่าตัวเองเป็นทุกสิ่งทุกอย่าง เขาเชื่อว่าตัวตนของเขาคือตัวตนของทุกสรรพสิ่ง ต้องเอาความคิดพวกนั้นออกจากหัวเขาให้ได้ (จากนั้นก็พุดเหมือนให้กำลังใจพระราช) ทุกอย่างจะถูกเก็บรักษาไว้ในความทรงจำโดยปราศจากความจำ เม็ดเกล็ดที่ละลายในน้ำไม่ได้หายไปไหนเพราะมันได้ทำให้น้ำมีรสเค็มแล้ว โอ้! อย่างนั้นแหละ ท่านยึดตัวตรงได้ หลังไม่ค่อม เอวไม่ปวด กล้ามเนื้อไม่ปวดร้าวแล้ว เมื่อก่อนมันหนักใช้ไหม หายแล้ว ท่านหายแล้ว ท่านสามารถก้าวไปข้างหน้าได้ เดินหน้าสิ ไปสิ ส่งมือมาให้ข้า (ไหลของพระราชจุ่มลงเล็กน้อยอีกครั้ง) อย่างโอ้โฮอีกสิเพราะท่านไม่มีน้ำหนักคอยถ่วงแล้ว... แฮ่ ปฏิบัติตอบสนองอัตโนมัติพวกนี้ทำอย่างไรก็ยังอยู่... ไม่มีน้ำหนักกดทับบนไหล่ท่านแล้ว ข้าบอกท่านแล้วนะ ยึดตัวตรงสิ (ช่วยพระราชยึดตัวขึ้น) ส่งมือมานี้... (พระราชลั่นเล)

Qu'il est désobéissant! Ne tiens pas le poing serré, écarte les doigts. Que tiens-tu? (*Elle lui desserre les doigts.*) C'est tout son royaume qu'il tient dans la main. En tout petit : des microfilms... des graines... (*Au Roi.*) Ces graines ne repousseront pas, la semence est altérée, c'est de la mauvaise graine. Laisse tomber, défais tes doigts, je t'ordonne de desserrer les doigts, lâche les plaines, lâche les montagnes. Comme ceci. Ce n'était plus que de la poussière. (*Elle lui prend la main et l'entraîne malgré, encore, une résistance du Roi.*) Viens. De la résistance encore! Où peut-il en trouver? Non, n'essaye pas de te coucher, ne t'assois pas non plus, aucune raison de trébucher. Je te guide, n'aie pas peur. (*Elle le guide en le tenant par la main sur le plateau.*) N'est-ce pas que tu peux, n'est-ce pas que c'est facile? J'ai aménagé une pente douce. Plus tard elle sera plus dure, cela ne fait rien, tu auras repris des forces. Ne tourne pas la tête pour regarder ce que tu ne pourras plus jamais voir, concentre-toi, penche-toi sur ton cœur, entre, entre, il le faut.

LE ROI,

les yeux fermés et avançant toujours tenu par la main.

L'empire... A-t-on jamais connu un tel empire : deux soleils, deux lunes, deux voûtes célestes l'éclairent, un autre soleil se lève, un autre encore. Un troisième firmament surgit, jaillit, se déploie! Tandis qu'un soleil se couche, d'autres se lèvent... A la fois, l'aube et le crépuscule... C'est un domaine qui s'étend par-delà les réservoirs des océans, par-delà les océans qui engloutissent les océans.

MARGUERITE

Traverse-les.

LE ROI

Au-delà des sept cent soixante-dix-sept pôles.

MARGUERITE

Plus loin, plus loin. Trotte, allons, trotte.

LE ROI

Bleu, bleu.

ช่างดีอะไรอย่างนั้นะ อย่ากำมือสิ กางนิ้วออก ท่านกำลังไต่อยู่ในมือละนั่น (มาร์เกอริตคลายนิ้วพระราชอาออก) เขากำอาณาจักรทั้งหมดไว้ในมือนี้เอง อยู่ในสภาพยอส่วน เป็นไมโครฟิล์ม... เมล็ดพืช... (พูดกับพระราชอา) เมล็ดพวกนี้ไม่ออกขึ้นมาใหม่หรอก มันเน่าแล้ว มันเป็นเมล็ดไม้ดี ทั้งไปเกิดคลายนิ้วมือเสียที ข้าสั่งให้ท่านกางนิ้วมือออก ปล่อยที่ราบ ปล่อยภูเขาไปเสีย อย่างนั้นแหละ ตอนนี้มันก็เป็นแค่ฝุ่นผง (มาร์เกอริตจับมือพระราชอาและจูงไป แม้ว่าเขาจะยังขัดขึ้นก็ตามที) มาเถิด ยังจะขัดขึ้นอีกนะ ไปเอามาจากที่ใดกันละนี้ ไม่เอา อย่าพยายามนอนลงสิ ห้ามนั่งด้วย ไม่มีสาเหตุให้เดินสะดวกได้เลยนะ ข้าจะนำทางท่านเอง อย่างกลัวไปเลย (มาร์เกอริตจูงมือนำทางพระราชอาบนเวที) ท่านก็ทำได้ไม่ใช่หรือ มันง่ายตายไม่ใช่หรือไร ข้าจัดการทางลาดเอียงนิด ๆ ไว้ ต่อไปมันก็จะยากขึ้น แต่ไม่เป็นไรหรอก ประเดี๋ยวพละกำลังของท่านก็จะฟื้นคืนมาแล้ว อย่าหันกลับไปมองสิ่งที่ท่านจะไม่มีวันได้เห็นอีก ตั้งใจหน่อย ก็มองจิตใจของตัวเองสิ เข้าไปข้างใน เข้าไปข้างใน ต้องทำอย่างนั้นแหละ

พระราชอา

หลับตาลง เดินตามที่ถูกจูงมือไป

อาณาจักร... มีใครรู้จักอาณาจักรแบบนี้ไหม อาณาจักรที่มีพระอาทิตย์สองดวง พระจันทร์สองดวง เส้นขอบฟ้าโค้งส่องสว่างสองเส้น พระอาทิตย์อีกดวงหนึ่งขึ้นแล้ว แต่ก็ยังมีอีกดวง จู๋ ๆ ท้องฟ้าผืนที่สามก็ปรากฏขึ้น พุ่งขึ้นมาและกระจายออกไป ในขณะที่พระอาทิตย์ดวงหนึ่งตก อีกดวงก็ขึ้นมา... เป็นรุ่งอรุณและสนธยาในเวลาเดียวกัน... เป็นอาณาเขตที่แผ่ขยายเหนืออ่างเก็บน้ำของมหาสมุทรเหนือมหาสมุทรที่กลืนกินมหาสมุทรอีกหลายแห่ง

มาร์เกอริต

ก้าวข้ามไปสิ

พระราชอา

ข้ามชั่วโลกทั้งเจ็ดร้อยเจ็ดสิบเจ็ดไป

มาร์เกอริต

ไกลอีก ไกลอีก วังเหยาะ ๆ ไปสิ วังเหยาะ ๆ ไป

พระราชอา

สีฟ้า สีฟ้า

MARGUERITE

Il perçoit encore les couleurs. Des souvenirs colorés. Ce n'est pas une nature auditive. Son imagination est purement visuelle... c'est un peintre... trop partisan de la monochromie. (*Au Roi.*) Renonce aussi à cet empire. Renonce aussi aux couleurs. Cela t'égare encore, cela te retarde. Tu ne peux plus t'attarder, tu ne peux plus t'arrêter, tu ne dois pas. (*Elle s'écarte du Roi.*) Marche tout seul, n'aie pas peur. Vas-y. (*Marguerite, dans un coin du plateau, dirige le Roi de loin.*) Ce n'est plus le jour, ce n'est plus la nuit, il n'y a plus de jour, il n'y a plus de nuit. Laisse-toi diriger par cette roue qui tourne devant toi. Ne la perds pas de vue, suis-la, pas de trop près, elle est embrasée, tu pourrais te brûler. Avance, j'écarte les broussailles, attention, ne heurte pas cette ombre qui est à ta droite... Mains gluantes, mains implorantes, bras et mains pitoyables, ne revenez pas, retirez-vous. Ne le touchez pas, ou Évite vous frappe! (*Au Roi.*) Ne tourne pas la tête. Evite le précipice à ta gauche, ne crains pas ce vieux loup qui hurle... ses crocs sont en carton, il n'existe pas. (*Au loup.*) Loup, n'existe plus! (*Au Roi.*) Ne crains pas non plus les rats. Ils ne peuvent pas mordre tes orteils. (*Aux rats.*) Rats et vipères, n'existent plus! (*Au Roi.*) Ne te laisse pas apitoyer par le mendiant qui te tend la main... Attention à la vieille femme qui vient vers toi... Ne prends pas le verre d'eau qu'elle te tend. Tu n'as pas soif. (*A la vieille femme imaginaire.*) Il n'a pas besoin d'être désaltéré, bonne femme, il n'a pas soif. N'encombrez pas son chemin. Évanouissez-vous. (*Au Roi.*) Escalade la barrière... Le gros camion ne t'écrasera pas, c'est un mirage... Tu peux passer, passe... Mais non, les pâquerettes ne chantent pas, même si elles sont folles. J'absorbe leurs voix; elles, je les efface!... Ne prête pas l'oreille au murmure du ruisseau. Objectivement, on ne l'entend pas. C'est aussi un faux ruisseau, c'est une fausse voix... Fausses voix, taisez-vous. (*Au Roi.*) Plus personne ne t'appelle. Sens, une dernière fois, cette fleur et jette-la. Oublie son odeur. Tu n'as plus la parole. A qui pourrais-tu parler? Oui, c'est cela, lève le pas, l'autre. Voici la passerelle, ne crains pas le vertige. (*Le Roi avance en direction des marches du trône.*) Tiens-toi tout droit, tu n'as pas besoin de ton gourdin, d'ailleurs tu n'en as pas. Ne te baisse pas, surtout, ne tombe pas. Monte, monte. (*Le Roi commence à monter les trois ou quatre marches du trône.*) Plus haut, encore plus haut, monte, encore plus haut, encore plus haut,

มาร์เกอริต

เขายังรับรู้สึได้ ความทรงจำที่มีสีสัน ไม่ใช่การรับรู้ตามธรรมชาติ จินตนาการของเขาเป็นเรื่องการมองเห็นเพียงอย่างเดียว... เป็นจิตรกร... ยึดติดการใช้สีเดียวมากเกินไป (พูดกับพระราช) ตัดขาดจากอาณาจักรนี้เสีย ตัดขาดจากสีต่าง ๆ ด้วย มันทำให้ท่านหลงทางอยู่ มันหน่วงเหนี่ยวท่านไว้ แต่ท่านจะมัวอืดอาดอยู่ไม่ได้ ท่านหยุดไม่ได้แล้ว ท่านต้องไม่หยุด (ขยับตัวออกจากพระราช) เดินไปคนเดียวสิ ไม่ต้องกลัว ไปเลย (มาร์เกอริตกำกับพระราชอยู่ไกล ๆ จากมุมหนึ่งของเวที) มันไม่ใช่กลางวัน มันไม่ใช่กลางคืน ไม่มีกลางวันแล้ว ไม่มีกลางคืนอีกต่อไป ปล่อยให้กงล้อแห่งโชคชะตาที่หมุนอยู่ข้างหน้านำทางท่านไป อย่าได้คลาดสายตา ตามมันไป อย่าใกล้เกินไปนักสิ มันร้อนมาก ท่านอาจจะไหม้ได้ เดินต่อไป ข้าแหวกพุ่มไม้ไว้ให้แล้ว ระวังหน่อย อย่าชนเงาทางขวานั้น... มือเหนียว ๆ นี่ มือที่วอนขอ แชนกับมือที่นำอนาถ อย่าย้อนกลับมา พวกเจ้าจงไปเสีย อย่าไปจับเขาสิ ระวังอย่าไปชนเขา (พูดกับพระราช) ไม่ต้องหันไป เดินหลบเหวทางซ้ายด้วย ไม่ต้องกลัวหมาป่าแก่ ๆ ที่นอนอยู่นี้นะ... เขี้ยวของมันเป็นกระดากแข็ง มันไม่มีอยู่จริง (พูดกับหมาป่า) เจ้าหมาป่า จงหายไป (พูดกับพระราช) ไม่ต้องกลัวพวกหนูหรอก มันกัดนิ้วเท้าท่านไม่ได้ (พูดกับหนู) เจ้าหนูกับงูทั้งหลาย จงหายไป (พูดกับพระราช) อย่าปล่อยให้อาณาที่เย็นมือมารู้สึกเวทนาท่านได้... ระวังหญิงชราที่เข้ามาหาท่านด้วย... อย่ารับแก้วน้ำที่หล่นยื่นมาให้ ท่านไม่ได้หิวน้ำหรอก (พูดกับหญิงชราที่จินตนาการขึ้น) ไม่ต้องดับกระหายเขาหรอก แม่หญิง เขาไม่ได้หิวน้ำ อย่าได้ขวางทางเขาเลย จงสลายไปเสีย (พูดกับพระราช) ปืนประตุนั้นขึ้นมาสสิ... รถบรรทุกไม่บดขยี้ท่านหรอก มันเป็นแค่ภาพลวงตา... ท่านผ่านไปได้ ผ่านไปสิ ... ไม่ใช่ ดอกเดซี่ไม่ได้ร้องเพลงหรอก แม้ว่าพวกมันจะฟังเพื่อนก็ตามที ข้าดูตลกเสียพวกมันแล้ว ข้าหลบเสียงพวกมันไปแล้ว... ไม่ต้องเจียหูฟังเสียงสายน้ำบนพื้พำเลนนะ อันที่จริงเราก็ไม่ได้ยินหรอก มันเป็นสายน้ำปลอมเหมือนกัน เสียงก็ปลอม... เสียงปลอม พวกเจ้าจงเจีย (พูดกับพระราช) ไม่มีใครเรียกท่านอีกแล้ว ทางนั้นแหละ ดมกลิ่นดอกไม้เป็นครั้งสุดท้ายแล้วโยนทิ้งไป ลืมกลิ่นของมันเสีย ท่านพูดไม่ได้แล้ว ท่านจะพูดกับใครได้อีก ไซ้แล้ว นั่นแหละ ยกเท้าขึ้น ยกอีกข้าง นี่คือสะพานข้าม ไม่ต้องกลัวจะวิ่งเวียนหรอกนะ (พระราชเดินไปยังบันไดขึ้นบนบัลลังก์) ยืนตรง ๆ ท่านไม่ต้องใช้ไม้เท้าหรอก อีกอย่างท่านก็ไม่มีมันด้วย อย่าก้มตัวลงมา โดยเฉพาะอย่าล้มนะ ขึ้นไป ขึ้นไป (พระราชเริ่มเดินขึ้นบันไดสามสี่ขั้นไปยังบัลลังก์) ขึ้นไปอีก ขึ้นสูงไปอีก ขึ้นไป สูงขึ้นอีก สูงขึ้นอีก

encore plus haut. (*Le Roi est tout près du trône.*) Tourne-toi vers moi. Regarde-moi. Regarde à travers moi. Regarde ce miroir sans image, reste droit... Donne-moi tes jambes, la droite, la gauche. (*A mesure qu'elle lui donne ces ordres, le Roi raidit ses membres.*) Donne-moi un doigt, donne-moi deux doigts... trois... quatre... cinq... les dix doigts. Abandonne-moi le bras droit, le bras gauche, la poitrine, les deux épaules et le ventre. (*Le Roi est immobile, figé comme une statue.*) Et voilà, tu vois, tu n'as plus la parole, ton cœur n'a plus besoin de battre, plus la peine de respirer. C'était une agitation bien inutile, n'est-ce pas? Tu peux prendre place.

Disparition soudaine de la reine Marguerite par la droite.

Le Roi est assis sur son trône. On aura vu, pendant cette dernière scène, disparaître progressivement les portes, les fenêtres, les murs de la salle du trône. Ce jeu de décor est très important.

Maintenant, il n'y a plus rien sur le plateau sauf le Roi sur son trône dans une lumière grise. Puis, le Roi et son trône disparaissent également.

Enfin, il n'y a plus que cette lumière grise.

La disparition des fenêtres, portes, murs, Roi et trône doit se faire lentement, progressivement, très nettement. Le Roi assis sur son trône doit rester visible quelque temps avant de sombrer dans une sorte de brume.

RIDEAU

Paris, 15 octobre-15 novembre 1962.

สูงขึ้นอีก (พระราชชายาอยู่ใกล้พระราชบัลลังก์) จงหันมาหาข้า มองข้า มองทะลุตัวข้าไป มองกระจกที่ไม่
มีเงาสะท้อนนี้ มองตรงไว้... ยืนขึ้นมาให้ข้า ขาขวา ขาซ้าย (ยิ่งมาร์เกอริตลิ่ง แขนขาของพระราชาก็ยิ่ง
แข็งทื่อ) เอาหนึ่งนิ้วให้ข้า สองนิ้ว... สามนิ้ว... สี่นิ้ว... ห้านิ้ว... สิบนิ้ว ให้แขนขวากับข้า แขนซ้าย
หน้าอก ไหล่ทั้งสองข้าง และท้องด้วย (พระราชชายานิ่ง แข็งทื่อเหมือนรูปปั้น) นั่นแหละ ท่านก็เห็น
แล้ว ท่านพูดไม่ได้อีกต่อไป หัวใจของท่านก็ไม่จำเป็นต้องเต้นแล้ว ไม่ต้องหายใจแล้ว เป็นการ
เคลื่อนไหวที่ไร้ประโยชน์สิ้นดี ท่านว่าไหมละ นั่งที่ของท่านได้แล้ว

มาร์เกอริตหายตัวไปอย่างฉับพลันจากทางขวา

พระราชชายานั่งอยู่บนพระราชบัลลังก์ ในระหว่างฉากสุดท้ายนี้ ผู้คนจะเห็นว่าประตู หน้าต่าง และผนังห้อง
พระโรงค่อย ๆ หายไป การแสดงที่ฉากหายไปนี้สำคัญมาก

ในตอนนี้ ไม่มีสิ่งใดหลงเหลืออยู่บนเวทีแล้ว ยกเว้นพระราชชายานั่งอยู่บนบัลลังก์ภายใต้แสงขมุกขมัว
หลังจากนั้น พระราชาและบัลลังก์ของเขาก็หายไปเช่นกัน

สุดท้ายแล้วก็เหลือเพียงแสงขมุกขมัวนี้

ฉากที่หน้าต่าง ประตู ผนัง ตัวพระราชา และบัลลังก์หายไปต้องค่อย ๆ ทำอย่างเชื่องช้า ค่อยเป็นค่อย
ไป และเห็นได้อย่างชัดเจน พระราชชายานั่งอยู่บนบัลลังก์ต้องค้างให้เห็นอยู่สักครู่หนึ่งก่อนจะเลื่อนหายไป
ในม่านหมอก

ปิดม่าน

ปารีส 15 ตุลาคม-15 พฤศจิกายน 1962

The background of the page features a large, faint, circular seal of Thammasat University. The seal contains the university's name in Thai script at the top and "THAMMASAT UNIVERSITY" in English at the bottom, surrounding a central emblem.

ภาคที่ 2

วิเคราะห์บทแปล

วิเคราะห์บทแปล

ในการแปลบทละครเรื่อง *ราชันนิราศ* ผู้วิจัยได้ยึดหลักทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมาย (Théorie interprétative de la traduction) ของสถาบันชั้นสูงด้านการแปลและการล่าม (École Supérieure d'interprètes et de Traducteurs) หรือสถาบัน E.S.I.T. ของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในแวดวงการแปล กระบวนการแปลไม่ได้มุ่งถ่ายภาษาจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง แต่เริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจก่อนแล้วจึงสื่อความหมายที่เข้าใจนั้นออกมา กล่าวได้ว่ากระบวนการแปลเป็นกระบวนการทำความเข้าใจความหมาย และถ่ายทอดความหมายมากกว่าจะเป็นแค่การเปรียบเทียบภาษา หลักทฤษฎีดังกล่าวได้แบ่งกระบวนการแปลออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ การทำความเข้าใจต้นฉบับ (Compréhension) การผละออกจากภาษาต้นฉบับ (Déverbalisation) และการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับสู่บทแปล (Réexpression) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทำความเข้าใจต้นฉบับ (Compréhension)

ในขั้นแรก นักแปลจะต้องทำความเข้าใจต้นฉบับทั้งในแง่ของเนื้อหาและอารมณ์อย่างละเอียด เพื่อให้เข้าใจจุดประสงค์ที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อได้อย่างถ่องแท้

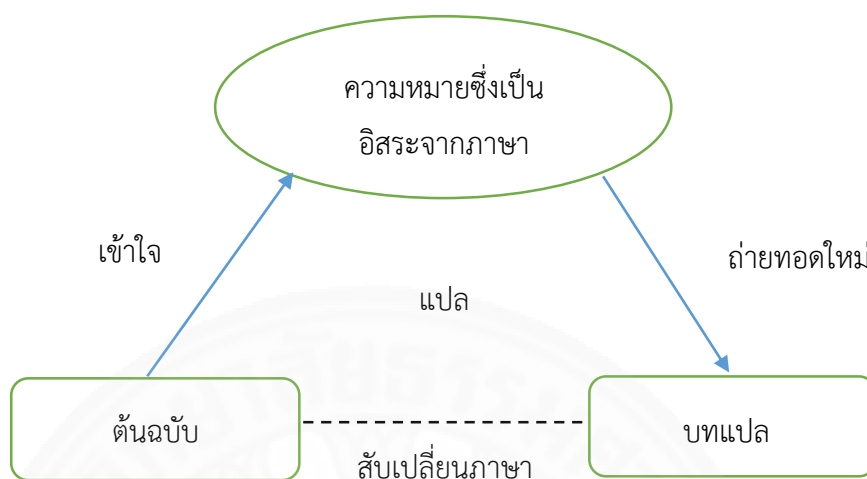
ขั้นตอนที่ 2 การผละออกจากภาษาต้นฉบับ (Déverbalisation)

เมื่อนักแปลเข้าใจต้นฉบับอย่างถ่องแท้แล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการผละออกจากต้นฉบับ กล่าวคือนักแปลต้องไม่ยึดติดกับคำ โครงสร้าง และรูปแบบของภาษาต้นฉบับ โดยจะต้องกักเก็บเฉพาะความหมายและอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นอิสระจากภาษาเอาไว้

ขั้นตอนที่ 3 การถ่ายทอดความหมายสู่ภาษาใหม่ (Réexpression)

เมื่อผละออกจากภาษาต้นฉบับได้ นักแปลจึงจะสามารถถ่ายทอดความหมายในภาษาปลายทางได้อย่างเป็นธรรมชาติ ในขั้นตอนนี้ นักแปลต้องถ่ายทอดโดยเลือกสรรถ้อยคำ สำนวน และโครงสร้างให้ถูกต้องตามอัจฉริยลักษณ์และความนิยมของภาษาปลายทาง โดยยังคงรักษาความหมายและอารมณ์ของเรื่องไว้ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

สามารถสรุปขั้นตอนการแปลทั้ง 3 ขั้นตอนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ในภาควิเคราะห์บทแปลเรื่อง *ราชันนิราศ* ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ระดับการทำความเข้าใจต้นฉบับ และระดับการถ่ายทอดความหมาย ในส่วนของการทำความเข้าใจต้นฉบับ ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะเฉพาะของบทละคร เพื่อให้เข้าใจความแตกต่างระหว่างบทละครและวรรณกรรมประเภทอื่น นอกจากนั้นยังต้องศึกษาแก่นเรื่องของบทละครเรื่อง *ราชันนิราศ* ว่าผู้ประพันธ์ต้องการสื่อสารสิ่งใดกับผู้อ่าน โดยมีองค์ประกอบหรือสัญลักษณ์สำคัญใดบ้างในเรื่องที่ส่งผลให้การสื่อสารนั้นครบถ้วน อีกทั้งต้องศึกษานิยายตัวละคร การพัฒนาอารมณ์ตัวละคร และความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร ซึ่งส่งผลต่อระดับภาษาที่ใช้ในเรื่อง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงคำสรรพนาม เพื่อให้เข้าใจบทละครได้อย่างชัดเจน

ในส่วนของการถ่ายทอดความหมาย ผู้วิจัยเน้นวิเคราะห์การถ่ายทอดคำสรรพนามในบทแปล เนื่องจากการใช้คำสรรพนามในเรื่องสื่อถึงนิสัย ความคิดและอารมณ์ตัว และส่งผลต่ออารมณ์ของงานประพันธ์ การเลือกใช้สรรพนามที่ถูกต้องและเหมาะสมจึงเป็นปัญหาสำคัญในการแปลบทละครเรื่องนี้ ดังนั้น การถ่ายทอดบทแปลนอกจากจะต้องรักษาความหมายและอารมณ์ให้ถูกต้องตรงตามต้นฉบับแล้ว ยังต้องเลือกใช้คำสรรพนามให้เหมาะสมกับระดับฐานะและอารมณ์ของตัวละคร และรักษาระดับภาษาให้เหมาะสมกับยุคสมัย เพื่อให้บทแปลก่อผลกระทบทางอารมณ์ต่อผู้อ่านดุจเดียวกับต้นฉบับ และยังสามารถนำไปใช้แสดงละครเวทีได้อย่างสมจริงและเป็นธรรมชาติอีกด้วย ในภาควิเคราะห์การถ่ายทอดความหมายนี้ ผู้วิจัยจึงได้แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ คือ การถ่ายทอดคำสรรพนามราชาศัพท์ และการเปลี่ยนแปลงคำสรรพนามในบทแปล

บทที่ 1

การทำความเข้าใจต้นฉบับ

ก่อนจะเริ่มแปลบทละครเรื่อง *ราชันนิราศ* ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะเฉพาะของบทละครว่ามีจุดมุ่งหมายและข้อแตกต่างจากงานเขียนประเภทอื่นอย่างไร และผู้ประพันธ์ประสงค์จะสื่อสิ่งใดให้ผู้อ่านทราบ ผู้วิจัยยังต้องวิเคราะห์นิสัยและพัฒนาการตัวละครทั้งทางด้านอารมณ์และความคิด รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวส่งผลกระทบต่อระดับภาษา น้ำเสียง และสรรพนามที่ตัวละครใช้ อีกทั้งต้องตีความฉากและองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งผู้ประพันธ์ใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อส่งผลให้เรื่องราวดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

1.1 ลักษณะเฉพาะของงานเขียนประเภทบทละคร

งานเขียนประเภทบทละครนั้นแตกต่างจากงานเขียนชนิดอื่นอย่างเช่นเรื่องสั้น นวนิยาย หรือบทกวี ความแตกต่างที่สำคัญนั้นอยู่ที่วัตถุประสงค์ในการเขียน บทละครไม่ได้เขียนขึ้นสำหรับใช้อ่านเท่านั้น แต่เพื่อนำไปจัดแสดงเป็นละครเพื่อให้ผู้ชมได้รับความเพลิดเพลิน ดังนั้นการดำเนินเรื่องจึงเน้นที่บทสนทนาและการดำเนินไปของตัวละคร ด้วยเหตุนี้การใช้ภาษาในละครจึงต้องสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจชัดเจนในทันที เนื่องจากคนดูไม่มีโอกาสหยุดคิดใคร่ครวญในระหว่างที่ดู เพราะละครจะต้องดำเนินเรื่องต่อไปเรื่อย ๆ บทสนทนาในละครจึงมักมีลักษณะกระชับ กระฉับกระเฉง และน่าสนใจ ในบทนำหนังสือ แปลแปลงและแปรรูปบทละคร (จักรกฤษณ์ ดวงพัตรา, 2544, น.10) มัทนี รัตน์ได้กล่าวถึงการแปลบทละครไว้ว่า

“ศาสตร์” และ “ศิลป์” ของการแปล-แปร-แปลง วรรณกรรมบทละครนั้นยากยิ่ง การแปลเพื่อการศึกษาหรืออ่านก็มีปัญหามากอยู่พอสมควร แต่การแปล หรือ ดัดแปลง เพื่อแสดงเป็นละครให้ผู้ชมไทยซึ่งมีภาษาและวัฒนธรรมต่างไปจากต้นฉบับนั้นยิ่งยากเป็นทวีคูณ เพราะต้อง “จินตนาการ” ถึงการแสดง และการเจรจาตามบทบาท ให้เป็นธรรมชาติ ไม่แปร่งหู และเป็นภาษาไทยอย่างสนิท ไร้กลิ่น “นมเนย” มีความเป็นไปได้ สมจริง น่าเชื่อ ไม่ขัดตา หรือขัดจังหวะในการแสดง กิริยาท่าทางและการกระทำต่างๆ บนเวที”

1.2 ลักษณะบทละครแนวแอบเสิร์ด

คำว่า “แอบเสิร์ด” (Absurd) หมายถึงความเหลวไหล ไร้สาระ กลุ่มแอบเสิร์ดมีความเชื่อหลักว่า ชีวิตไม่มีเหตุผล ไม่มีจุดหมาย ไม่มีสิ่งใดที่มีความหมายในโลกนี้ ลักษณะการเสนอเรื่องของ

ละครแอบเสิร์ดมักเสนอแบบตลกขบขัน บทละครจะแสดงออกถึงความคิดว่าโลกนี้ไร้สาระและแก่นสาร โครงเรื่องนำเสนอละครแบบไม่ปะติดปะต่อกัน ขาดเหตุผลเชื่อมโยง เน้นการขัดจังหวะและความไม่ประสานกันของเรื่อง การกระทำของตัวละครซ้ำซากจำเจ ตัวละครพูดหรือทำอะไรอย่างไม่มี ความหมายและไม่มีเหตุผล ในส่วนของตัวละครนั้น บางตัวมีลักษณะเหมือนหุ่นยนต์ หรือลักษณะนิสัยของแต่ละคนไม่คงเส้นคงวา ตัวละครบางตัวมีความงุนงงและความจำที่เลือนรางมาก กระทั่งไม่สามารถจำชื่อและเรื่องราวของตนเองได้ ผู้ชมจะเข้าใจละครแอบเสิร์ดได้ก็ต่อเมื่อถึงเหตุผลที่เคยชิน และไม่พยายามดูเพื่อเข้าใจเรื่องราว แต่ต้องใช้ความรู้สึกไปตามสิ่งที่เห็นเพราะละครแอบเสิร์ดจะเน้นที่วิธีเล่า ไม่ได้เน้นที่เรื่อง²

1.3 แก่นเรื่อง

ในเรื่อง *ราชันนิราศ* ผู้ประพันธ์นำเสนอภาพของมนุษย์ที่กำลังเผชิญหน้ากับความตาย เพื่อสื่อสารกับผู้อ่านว่ามนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะยิ่งใหญ่เพียงใดก็ล้วนมีความตายเป็นจุดจบทั้งสิ้น และยังสื่ออีกว่าคนรอบข้างสามารถช่วยให้เราเรียนรู้ และเข้าใจชีวิตจนนำไปสู่การยอมรับความตายได้ ง่ายตายยิ่งขึ้น ในเรื่องนี้ราชาเบร็องเหมคือผู้ที่ทำใจยอมรับว่าตนเองกำลังจะตายไม่ได้ แต่พระองค์ยังมีราชินีมาร์เกอริตคอยอยู่เคียงข้าง เพื่อชี้แนะแนวทางให้พระองค์เข้าใจและยอมรับได้ในที่สุด

1.4 สัญลักษณ์สำคัญในเรื่อง

ทุกองค์ประกอบในบทละครล้วนมีความหมาย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งของต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งแสงไฟ ทุกสิ่งล้วนเป็นสัญลักษณ์ที่สนับสนุนให้แนวคิดของเรื่องพัฒนาไปได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นสัญลักษณ์เหล่านี้จึงสำคัญมาก และเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ 3 ประการดังต่อไปนี้ คือ สิ่งก่อสร้าง แสงไฟ และเครื่องราชกกุธภัณฑ์

1.4.1 สิ่งก่อสร้าง

ในบทละครเรื่อง *ราชันนิราศ* ฉากในเรื่องเปรียบเสมือนร่างกายของราชาเบร็องเหมสภาพอาณาจักรที่เสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ สัมพันธ์กับสภาพร่างกายของพระองค์ที่กำลังร่วงโรย

² ชุตินา มณีวัฒนา, “ประวัติละครตะวันตก: ละครในศตวรรษที่ 20,” คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2562, http://www.elfar.ssru.ac.th/chutima_ma/pluginfile.php/40/block_html/content/10.แนวโน้มนของละครร่วมสมัย.pdf

ความทุกข์ทรมานของพระองค์สะท้อนออกมาเป็นผนังแตกร้าว ยิ่งราชาเบรื่องเฉเจ็บปวด ผนังก็ยิ่งแตกร้าวเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นยังมีฝุ่นผงและก้นบูหรืออยู่ในท้องพระโรงซึ่งไม่ควรจะมีลักษณะเช่นนี้

การที่ผู้ประพันธ์สร้างภาพความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายของราชาเบรื่องเฉกับสภาพอาณาจักรที่กำลังล่มสลาย ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพร่างกายที่ทรุดโทรมลงทุกวินาทีได้ชัดเจนขึ้น การนำเสนอภาพด้วยวิธีนี้ให้ข้อคิดแฝงว่า ไม่มีอะไรจีรังยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นร่างกายมนุษย์ที่แสนเปราะบางหรือจะเป็นสิ่งปลูกสร้างที่ทำจากวัสดุแข็งแกร่งสักเพียงใดก็ตาม เมื่อถึงตอนจบล้วนต้องดับสูญ ดังนั้นฉากต่าง ๆ ในเรื่องที่เป็นสัญลักษณ์เปรียบเสมือนร่างกายของพระองค์จึงสลายไปพร้อมกันในตอนจบ

ตัวอย่างที่ 1

LE MÉDECIN

En effet. Un cœur fou. Vous entendez? (*On entend les battements affolés du cœur du Roi.*) Ça part, ça va très vite, ça ralentit, ça part de nouveau à toute allure.

Les battements de cœur du Roi ébranlent la maison. La fissure s'élargit au mur, d'autres apparaissent. Un pan peut s'écrouler ou s'effacer.

(หน้า 167)

ตัวอย่างที่ 2

Le Roi est assis sur son trône. On aura vu, pendant cette dernière scène, disparaître progressivement les portes, les fenêtres, les murs de la salle du trône. Ce jeu de décor est très important.

Maintenant, il n'y a plus rien sur le plateau sauf le Roi sur son trône dans une lumière grise. Puis, le Roi et son trône disparaissent également.

(หน้า 193)

1.4.2 แสงไฟ

แสงไฟเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของชีวิต วัยเยาว์ ความรุ่งโรจน์ และความหวัง แต่แล้วเมื่อราชาเบรื่องเฉเสื่อมอำนาจ แสงไฟก็หายไปด้วย เช่น ไฟในท้องพระโรงจุดไม่ติด พระอาทิตย์ไม่ขึ้น ท้องฟ้ามืดครึ้ม โทนสีในเรื่องอิมคริมแสดงให้เห็นบรรยากาศมัวหม่นของความตายที่ค่อย ๆ คืบคลานเข้ามา เมื่อเบรื่องเฉเหลือเวลาน้อยลงไปทุกที แสงก็ค่อย ๆ เลือนหายไปด้วยจนกระทั่งในฉากสุดท้ายที่ราชาเบรื่องเฉสวรรคต ไฟก็หริ่งเหลือเพียงแสงขมุกขมัวเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 1

LE GARDE

J'ai essayé de faire du feu, Majesté. Ça ne fonctionne pas. Les radiateurs ne veulent rien entendre. Le ciel est couvert, les nuages n'ont pas l'air de vouloir se dissiper facilement. Le soleil est en retard. J'ai pourtant entendu le Roi lui donner l'ordre d'apparaître.

MARGUERITE

Tiens! Le soleil n'écoute déjà plus.

(หน้า 9)

ตัวอย่างที่ 2

Maintenant, il n'y a plus rien sur le plateau sauf le Roi sur son trône dans une lumière grise. Puis, le Roi et son trône disparaissent également. Enfin, il n'y a plus que cette lumière grise.

(หน้า 193)

1.4.3 เครื่องราชกกุธภัณฑ์

เครื่องราชกกุธภัณฑ์ หมายถึง สัญลักษณ์สำคัญแห่งความเป็นพระมหากษัตริย์ ซึ่งเครื่องราชกกุธภัณฑ์ที่ปรากฏในเรื่องได้แก่ คทา และมงกุฎ ในที่นี้ผู้วิจัยยังนับรวมถึงพระราชบัลลังก์อีกด้วย เครื่องราชกกุธภัณฑ์ทั้งสามสิ่งดังกล่าวล้วนเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ ในบทละครนั้นการเสื่อมอำนาจของราชาเบรื่องเฉสือผ่านการใช้คทาต่างไม้เท้าพุงตัว มงกุฎซึ่งเป็นเครื่องสวมพระเศียรที่แสดงถึงอำนาจตกพื้นบ่อยครั้ง และในที่สุดก็กลายเป็นหมวกแทนที่จะเป็นมงกุฎ ส่วนพระราชบัลลังก์นับเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ การที่ราชาเบรื่องเฉสือไม่สามารถเดินไปนั่งบนพระราชบัลลังก์ประจำตัวได้ด้วยพระองค์เอง จึงหมายถึงพระองค์ได้สูญเสียอำนาจที่เคยมีอยู่ไปแล้ว

ตัวอย่างที่ 1

LE ROI

[...] On ne peut compter sur personne. (A Marie qui essaye de le soutenir.) Non, j'arriverai. (Il s'aide de son sceptre comme d'un bâton.) Ce sceptre peut encore servir. (Il réussit péniblement à s'asseoir, aidé tout de même par la reine Marie.) Mais non, mais non, je peux. Ça y est! Ouf! Il est devenu bien dur ce trône. On devrait le faire rembourrer. Comment se porte le pays ce matin?

(หน้า 37)

ตัวอย่างที่ 2

LE ROI

J'avais glissé, tout simplement. Cela peut arriver. Cela arrive. Ma couronne!

(La couronne était tombée par terre pendant la chute. Marie remet la couronne sur la tête du Roi.) C'est mauvais signe.

MARIE

N'y crois pas.

Le sceptre du Roi tombe.

(หน้า 53)

ตัวอย่างที่ 3

LE ROI,

à Juliette qui revient vers lui avec un bonnet.

Je ne veux pas de ce bonnet. *(On ne lui en met pas.)*

JULIETTE

C'est une couronne moins lourde.

(หน้า 81,83)

ตัวอย่างที่ 4

MARIE,

au Roi qui essaye de gravir les marches du trône en titubant.

Ne lâche pas, accroche-toi. *(A Juliette qui veut aider le Roi.)* Tout seul, il peut tout seul.

Il n'arrive pas à gravir les marches du trône.

(หน้า 117)

1.5 การทำความเข้าใจตัวละคร

การแปลบทละครเรื่อง *ราชันนิราศ* ผู้วิจัยต้องวิเคราะห์ตัวละครอย่างละเอียด เนื่องจากทำให้เข้าใจแนวคิด นิสัยใจคอ อารมณ์ และการกระทำของตัวละครนั้น ๆ ได้ทุกแง่มุม ส่งผลให้สามารถถ่ายทอดอารมณ์และบทสนทนาออกมาได้เป็นธรรมชาติ และตรงกับสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อสารแก่ผู้อ่านมากที่สุด บทละครเรื่องนี้มีตัวละครทั้งสิ้น 6 ตัว ได้แก่ ราชาเบร็องเฌ ราชินีมาร์เกอริต ราชินิมารี หมอหลวง จูเลียต และทหารยาม โดยตัวละครในเรื่องไม่เพียงแต่มีหน้าที่ดำเนินเรื่องไปให้ถึงจุดจบเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวแทนปรัชญาการดำเนินชีวิตและสัญลักษณ์บางอย่างอีกด้วย

1.5.1 ราชาเบรื่องณ

บทละครเรื่อง *ราชันนิราศ* มุ่งเน้นที่พัฒนาการของตัวละครราชาเบรื่องณ ผู้เพิ่งรู้ว่าตนเองกำลังจะตาย ผู้อ่านจะสัมผัสได้ถึงความคิดและอารมณ์ของคนที่ไม่เคยเตรียมใจยอมรับความตายมาก่อน

ตามปกติแล้วปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นในผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะใกล้ตายแบ่งออกได้เป็น 5 ขั้นตอน³ ดังต่อไปนี้

1. การปฏิเสธและแยกตัว ผู้ป่วยจะตกใจและไม่ยอมรับ
2. โกรธ ผู้ป่วยจะโกรธคนรอบข้าง โชคชะตาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่ยุติธรรม
3. ต่อรอง เมื่อผู้ป่วยไม่สามารถเผชิญกับความจริงที่ตนเองจะตาย ผู้ป่วยก็จะต่อรองขอร้องคนหรือสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองมีชีวิตอยู่ต่อ
4. ซึมเศร้า ผู้ป่วยจะเจ็บขมลงเมื่อรู้ว่าตนเองไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากความตายได้
5. การยอมรับ ผู้ป่วยจะเริ่มทำใจยอมรับได้หลังจากเห็นว่าอาการซึมเศร้าไม่ก่อประโยชน์ ผู้ป่วยจะต้องการอยู่ใกล้ชิดคนที่ตนรักมากที่สุด

แม้ว่าบทละครเรื่อง *ราชันนิราศ* จะมีเพียง 1 องก์แต่สามารถแบ่งพัฒนาการของราชาเบรื่องณเมื่อต้องเผชิญหน้ากับความตายได้ 3 ขั้นตอนที่เห็นได้เด่นชัด ได้แก่ ขั้นปฏิเสธความจริง ขั้นดิ้นรนขัดขืน (หรือต่อรอง) และชั้นยอมจำนน ทั้งนี้ เพื่อให้เข้าใจตัวละครราชาเบรื่องณได้อย่างลึกซึ้ง ผู้วิจัยจึงแบ่งการวิเคราะห์ตัวละครราชาเบรื่องณออกเป็น 2 ส่วน คือ การพัฒนาตัวละครยามเผชิญหน้ากับความตาย และแนวคิดที่สื่อผ่านตัวละครราชาเบรื่องณ

1.5.1.1 การพัฒนาตัวละครยามเผชิญหน้ากับความตาย

ผู้อ่านจะได้รับรู้อารมณ์ความรู้สึกและความคิดของผู้ที่ไม่เคยเตรียมใจยอมรับความตายมาก่อน ราชาเบรื่องณจึงเปรียบเสมือนกระจกสะท้อนสิ่งที่มนุษย์ธรรมดาคนหนึ่งพึงแสดงออกเพื่อดิ้นรนหลีกเลี่ยงจากความตาย

(1) ขั้นปฏิเสธความจริง

ราชาเบรื่องณนำเสนอภาพของมนุษย์ธรรมดาคนหนึ่งที่ใช้ชีวิตอยู่เพื่อแสวงหาความสุขเท่านั้น และไม่เคยเตรียมใจรับความจริงว่าต้องตายมาก่อน แต่เดิมนั้นราชาเบรื่องณเป็นพระราชชายาผู้ยิ่งใหญ่ เคยนำกองทัพบกพิชิตดินแดนศัตรูมากมาย และเคยมีอำนาจเหนือธรรมชาติทั้งปวง

³ เอมอัชมา (รัตนวิมล) วัฒนบูรณนธ์, “มรณศึกษา,” กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2554.

ตัวอย่างที่ 1

LE ROI

Encore? Vous m'ennuyez! Je mourrai, oui, je mourrai. Dans quarante ans, dans cinquante ans, dans trois cents ans. Plus tard. Quand je voudrai, quand j'aurai le temps, quand je le déciderai [...]

(หน้า 35)

ตัวอย่างที่ 2

LE MÉDECIN

Majesté, vous avez fait cent quatre-vingts fois la guerre. A la tête de vos armées, vous avez participé à deux mille batailles. D'abord, sur un cheval blanc avec un panache rouge et blanc très voyant et vous n'avez pas eu peur. Ensuite, quand vous avez modernisé l'armée, debout sur un tank ou sur l'aile de l'avion de chasse en tête de la formation.

(หน้า 89)

จนกระทั่งวันหนึ่งราชินีมาร์เกอริตได้แจ้งว่าพระองค์จะสวรรคตในอีก 1 ชั่วโมง 30 นาที ในตอนแรกราชาเบร็องฌไม่เชื่อ แต่แล้วสถานการณ์ต่าง ๆ ก็ทำให้รู้ว่าเวลาของพระองค์หมดลงแล้วจริง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาณาจักรที่กำลังล่มสลาย ภัยธรรมชาติ ศัตรูที่บุกรุกดินแดน การที่พระองค์ไม่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ และไม่มีผู้ใดปฏิบัติตามคำสั่ง

ตัวอย่างที่ 1

MARGUERITE

Qu'il ne recule pas ou gare à vous. Il faut que cela se passe convenablement. Que ce soit une réussite, un triomphe. Il y a longtemps qu'il n'en a plus eu. Son palais est en ruines. Ses terres en friche. Ses montagnes s'affaissent. La mer a défoncé les digues, inondé le pays. Il ne l'entretient plus [...]

(หน้า 17)

ตัวอย่างที่ 2

LE ROI

J'ordonne que des arbres poussent du plancher. (*Pause.*) J'ordonne que le toit disparaisse. (*Pause.*) Quoi? Rien? J'ordonne qu'il y ait la pluie. (*Pause. Toujours rien ne se tasse.*) J'ordonne qu'il y ait la foudre et que je la tienne dans ma main. (*Pause.*)

J'ordonne que les feuilles repoussent. (*Il va à la fenêtre.*) Quoi! Rien? J'ordonne que Juliette entre par la grande porte: (*Juliette entre par la petite porte au fond à droite.*) Pas par celle-là, par celle-ci. Sors par cette porte. (*Il montre la grande porte. Elle sort par la petite porte, à droite, en face. A Juliette.*) J'ordonne que tu restes. (*Juliette sort.*) [...]

(หน้า 61)

(2) ขั้นต้นรณชาติ

ความจริงที่พระองค์กำลังจะสวรรคตปรากฏชัดเจนนับเรื่อย ๆ ซึ่งทำให้ราชาเบร็องเฌตื่นตระหนกและพยายามดิ้นรนต่อสู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ร้องตะโกนขอความช่วยเหลือ ร้องให้คร่ำครวญไม่ยอมตาย และพยายามหลอกตัวเองว่าร่างกายแข็งแรงดีอยู่ ทั้งที่ความจริงแล้วยืนแทบไม่ไหว ในขั้นนี้ราชาเบร็องเฌได้แสดงอาการต่าง ๆ ที่ไม่เป็นตัวของตัวเองออกมาเพื่อให้เห็นว่ากำลังขัดขึ้นสุดชีวิต ราชาเบร็องเฌยอมทำทุกอย่างแม้เป็นเรื่องน่าอัปยศจนไม่เหลือภาพลักษณ์ของราชาผู้สูงส่งน่ายำเกรงอีกต่อไป พระองค์เป็นเหมือนคนธรรมดาคนหนึ่งที่ยอมรับความจริงไม่ได้ ซึ่งการกระทำเหล่านี้เป็นสัญญาณเอาตัวรอดของมนุษย์ทุกคนที่ผู้ประพันธ์ถ่ายทอดให้เห็น

ตัวอย่างที่ 1

LE ROI

Le peuple est-il au courant? L'avez-vous averti? Je veux que tout le monde sache que le Roi va mourir. (Il se précipite vers la fenêtre, l'ouvre dans un grand effort car il boite un peu plus.) Braves gens, je vais mourir. Écoutez-moi, votre Roi va mourir.

MARGUERITE

Ce n'est plus un roi, c'est un porc qu'on égorge.

MARIE

Ce n'est qu'un roi, ce n'est qu'un homme.

(หน้า 73)

ตัวอย่างที่ 2

LE ROI

Un enfant! Un enfant! Alors je recommence! Je veux recommencer. (*A Marie.*) Je veux être un bébé, tu seras ma mère. Alors, on ne viendra pas me chercher. Je ne sais pas lire, je ne sais pas écrire, je ne sais pas compter. Qu'on me mène à l'école avec des petits camarades. Combien font deux et deux?

(หน้า 91)

(3) ขันยอมจำนน

ราชาเบร็องเอนแอลงเรื่อย ๆ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ พระองค์สูญเสียอำนาจในการควบคุมไปที่ละน้อยจนกระทั่งไม่หลงเหลืออีกต่อไป นอกจากจะควบคุมธรรมชาติไม่ได้ดังเคยแล้ว พระองค์ยังไม่สามารถสั่งหมอลวง มารี จูเลียต และทหารยามได้เช่นกัน การที่ราชาเบร็องเอนหมดอำนาจในการควบคุมทหารยามซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของกองทัพ หมายถึงพระองค์ไม่มีอำนาจควบคุมกองทัพแล้ว

ตัวอย่าง

LE ROI, *au Garde.*

Arrête-les tous. Enferme-les dans la tour. Non, la tour s'est écroulée. Emmène-les, enferme-les à clef dans la cave, dans les oubliettes ou dans le clapier. Arrête-les, tous. J'ordonne.

MARIE, *au Garde.*

Arrête-les.

LE GARDE, *sans bouger.*

Au nom de Sa Majesté... je vous... je vous arrête.

MARIE, *au Garde.*

Bouge donc.

JULIETTE

C'est lui qui s'arrête.

(หน้า 47)

ท้ายที่สุดราชาเบร็องเอนต้องยอมรับความจริงว่าร่างกายของพระองค์ทนไม่ไหวอีกต่อไป และทุกสิ่งกำลังล่มสลายรวมทั้งตัวพระองค์เองก็กำลังจะหายไปเช่นกัน ตลอดทั้งเรื่องราชินีมาร์เกอริตเป็นผู้ที่อยู่เคียงข้างพยายามทำให้ราชาเบร็องเอนเข้าใจ และยอมรับว่าความตายเป็นเรื่องธรรมดาที่ไม่มีผู้ใดหนีพ้น ทุกคนเกิดมาล้วนต้องตายทั้งสิ้น อยู่ที่ว่าเร็วหรือช้า ในที่สุดราชาเบร็องเอนก็ยอมรับว่าดิ้นรนไปก็ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง สิ่งสุดท้ายที่ทำได้คือทำใจยอมรับ

ตัวอย่าง

LE ROI

Non, non. Je sais, rien ne me soulage. Elle me remplit, elle me vide. Ah, la la, la, la, la, la, la. (*Lamentations. Puis, sans déclamation, comme s'il gémissait doucement.*) Vous tous, innombrables, qui êtes morts avant moi, aidez-moi. Dites-moi comment

vous avez fait pour mourir, pour accepter. Apprenez-le-moi. Que votre exemple me console, que je m'appuie sur vous comme sur des béquilles, comme sur des bras fraternels. Aidez-moi à franchir la porte que vous avez franchie. Revenez de ce côté-ci un instant pour me secourir. Aidez-moi, vous, qui avez eu peur et n'avez pas voulu. Comment cela s'est-il passé? Qui vous a soutenus? Qui vous a entraînés, qui vous a poussés? Avez-vous eu peur jusqu'à la fin? Et vous, qui étiez forts et courageux, qui avez consenti à mourir avec indifférence et sérénité, apprenez-moi l'indifférence, apprenez-moi la sérénité, apprenez-moi la résignation.

(หน้า 103)

1.5.1.2 แนวคิดที่สื่อผ่านตัวละครราชาเบร็องเฌ

ความคิดและนิสัยใจคอของราชาเบร็องเฌนำเสนอผ่านความรักที่มีต่อราชินีมารี ราชาเบร็องเฌรักใคร่ราชินีมารีมากกว่าราชินีมาร์เกอริต พระองค์ปฏิบัติต่อราชินีมารีด้วยความห่วงใย แต่กับราชินีมาร์เกอริตกลับห่างเหินเย็นชา ราชาเบร็องเฌรักราชินีมารีเพราะพระนางอ่อนโยน ช่างเห็นอกเห็นใจ และคอยตามใจราชาเบร็องเฌอยู่เสมอ ต่างจากราชินีมาร์เกอริตที่แม้คำพูดไม่หวานหู แต่สิ่งที่พูดก็เป็นความจริงเพราะต้องการเตือนสติราชาเบร็องเฌ จากจุดนี้เห็นได้ว่าราชาเบร็องเฌให้ความสำคัญกับอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าเหตุผล

ตัวอย่างที่ 1

LE ROI, à Marie.

Qu'est-ce que tu as, ma beauté?

MARIE, bafouillant.

Je ne sais pas... rien... Je n'ai rien.

LE ROI

Tu as les yeux cernés. Tu as pleuré? Pourquoi?

MARIE

Mon Dieu!

LE ROI, à Marguerite.

Je défends qu'on lui fasse de la peine. Et pourquoi dit-elle « Mon Dieu »?

(หน้า 33)

ตัวอย่างที่ 2

LE ROI

Mais je le sais, bien sûr. Nous le savons tous. Vous me le rappellerez quand il sera temps.

Quelle manie avez-vous, Marguerite, de m'entretenir de choses désagréables dès le lever du soleil.

(หน้า 35)

นอกจากนั้น ตัวละครราชาเบร็องเฌยังสะท้อนให้เห็นภาพการใช้ชีวิตของมนุษย์ว่า เหตุการณ์ต่างๆ ทั้งดีและร้ายที่มนุษย์ประสบมาล้วนทิ้งร่องรอยไว้ในตัวมนุษย์ เมื่อวันเวลาผ่านไป สิ่งที่เราสัมผัสไว้มากขึ้น หนักขึ้น และเมื่อถึงเวลาต้องจากไป ความตายจะเป็นสิ่งที่ปลดปล่อยพันธนาการทั้งปวง ผู้ประพันธ์ได้เสนอแนวคิดนี้ผ่านการกระทำของราชินีมาร์เกอริตที่ทรงทำท่ายกลูกตุ้มและกระสอบล่องหนออกจากราชาเบร็องเฌก่อนที่พระองค์จะสวรรคต

ตัวอย่าง

MARGUERITE

Ce toi n'est pas toi. Ce sont des objets étrangers, des adhérences, des parasites monstrueux. Le qui poussant sur la branche n'est pas la branche, le lierre qui grimpe sur le mur n'est pas le mur. Tu ploies sous le fardeau, tes épaules sont courbées, c'est cela qui te vieillit. Et ces boulets que tu traînes, c'est cela qui entrave ta marche. (*Marguerite se penche, elle enlève des boulets invisibles des pieds du Roi, puis elle se relève en ayant l'air de faire un grand effort pour soulever les boulets.*) Des tonnes, des tonnes, ça pèse des tonnes. (*Elle fait mine de jeter ces boulets en direction de la salle puis se redresse allégée.*) Ouf! Comment as-tu pu traîner cela toute une vie! [...]

(หน้า 185)

1.5.2 ราชินีมาร์เกอริต

ราชินีมาร์เกอริตเป็นตัวแทนของความจริงและเหตุผล พระนางได้รับความรักจากราชาเบร็องเฌเป็นอันดับสองรองจากราชินีมารี ราชินีมาร์เกอริตมีท่าทางเข้มงวด มองโลกตามความเป็นจริง และเข้าใจสัจธรรมของชีวิต รู้เหตุการณ์ล่วงหน้าว่าราชาเบร็องเฌจะเสด็จสวรรคตเวลาใด และยังเหลือเวลาอีกเท่าไร พระนางยังเป็นผู้คอยกล่าวเตือนราชาเบร็องเฌอยู่เสมอให้เตรียมใจนึกถึงความตายไว้บ้าง เพราะเรื่องนี้ต้องมาถึงสักวันหนึ่งในอนาคตแต่อีกฝ่ายกลับไม่เคยใส่ใจ

ตัวอย่างที่ 1

LE GARDE, *annonçant.*

Sa Majesté, la reine Marguerite, première épouse du Roi, suivie de Juliette, femme de ménage et infirmière de Leurs Majestés. Vive la Reine!

Marguerite, suivie de Juliette, entre par la porte à droite premier plan et sort par la grande porte.

LE GARDE, *annonçant.*

Sa Majesté, la reine Marie, seconde épouse du Roi, première dans son, cœur, suivie de Juliette, femme de ménage et infirmière de Leurs Majestés. Vive la Reine!

(หน้า 7)

จากตัวอย่างที่ 1 เป็นฉากเปิดตัวละครราชินีมาร์เกอริต จากคำพูดที่ทหารยามประกาศทำให้ทราบว่าราชินีมาร์เกอริตได้รับความรักจากราชาเบร็องฌ็องน้อยกว่าราชินีมารี

ตัวอย่างที่ 2

LE GARDE, *annonçant.*

Sa Sommité, monsieur le Médecin du Roi, chirurgien, bactériologue, bourreau et astrologue à la Cour. [...] (*Brusquement, il reprend son arme. La reine Marguerite fait de nouveau son apparition par la porte du fond à gauche. [...] Elle est sans âge, elle a un air plutôt sévère. Elle s'arrête au milieu du plateau sur le devant. Elle est suivie de Juliette.*) Vive la Reine!

(หน้า 7)

จากตัวอย่างที่ 2 ทำให้ทราบว่าราชินีมาร์เกอริตว่ามีลักษณะค่อนข้างเคร่งขรึมและไม่สามารถระบายได้

ตัวอย่างที่ 3

LE ROI

Tu m'avais prévenu trop tôt. Tu m'avertis trop tard. Je ne veux pas mourir... Je ne voudrais pas. Qu'on me sauve puisque je ne peux plus le faire moi-même.

MARGUERITE

C'est ta faute si tu es pris au dépourvu, tu aurais dû t'y préparer. Tu n'as jamais eu le temps. Tu étais condamné, il fallait y penser dès le premier jour, et puis, tous les jours, cinq minutes tous les jours. Ce n'était pas beaucoup. Cinq minutes tous les jours. Puis dix minutes, un quart d'heure, une demi-heure. C'est ainsi que l'on s'entraîne.

(หน้า 67)

ตัวอย่างที่ 3 แสดงให้เห็นว่าราชินีมาร์เกอริตมักกล่าวเตือนราชาเบร็องเฌให้เตรียมใจอยู่เสมอแต่อีกฝ่ายไม่เคยสนใจ

ตัวอย่างที่ 4

LE MÉDECIN

Je vous dis qu'il retarde.

MARGUERITE

J'y veille. Il est dans les délais réglementaires. Je vous dis que c'était prévu.

(หน้า 155)

ตัวอย่างที่ 4 แสดงให้เห็นว่าราชินีมาร์เกอริตรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าและได้คาดการณ์อาการของราชาเบร็องเฌไว้หมดแล้ว

ราชินีมาร์เกอริตเป็นคนเย็นชา ไม่มีอารมณ์อ่อนไหวใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อครั้งที่ราชาเบร็องเฌคร่ำครวญเสียใจถึงแมวสุดรักซึ่งตายไปแล้ว ราชินีมาร์เกอริตกลับพูดถึงได้อย่างไม่แยแสใด ๆ แสดงให้เห็นว่าราชินีมาร์เกอริตรังเกียจอารมณ์อ่อนไหวทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นความรักความอ่อนโยนที่ราชินีมาร์แสดงออกมา หรือความเศร้าเสียใจที่ราชาเบร็องเฌมีต่อแมว

ตัวอย่าง

MARGUERITE

Je détestais cette bête sentimentale et froussarde.

LE ROI

Ce que j'ai pu le regretter! Il était bon, il était beau, il était sage, toutes les qualités. Il m'aimait, il m'aimait. Mon pauvre chat, mon seul chat.

(หน้า 155)

ราชินีมาร์เกอริตยังเป็นตัวแทนของผู้ที่ใช้ชีวิตทุกวินาทีอย่างมีคุณค่า เพื่อไม่ต้องเสียใจภายหลัง การเตรียมตัวก่อนตายจึงหมายถึงการดำเนินชีวิตโดยไม่ประมาท ควรมีสติอยู่เสมอ พึงระลึกได้ว่าทุกวินาทีกำลังผ่านไปโดยไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขสิ่งใดได้อีก ดังเช่นที่ราชินีมาร์เกอริตพูดกับราชินีมาร์ว่า ราชาเบร็องเฌนั้นหลงทางไปกับสิ่งรอบข้างจนลืมไปแล้วว่าจุดสุดท้ายของชีวิตคือความตาย

ตัวอย่าง

MARGUERITE

C'est votre faute s'il ne l'est pas. Il était comme un de ces voyageurs qui s'attardent dans les auberges en oubliant que le but du voyage n'est pas l'auberge. Quand je vous

rappelais qu'il fallait vivre avec la conscience de son destin, vous me disiez que j'étais un bas-bleu et que c'était pompeux.

(หน้า 19)

ราชินีมาร์เกอริตเป็นผู้สอนให้ราชาเบร็องฌ็องรู้จักปล่อยวาง ไม่ยึดติดกับชีวิต อาณาจักรและอำนาจ โดยพยายามชี้แนะให้พระองค์สละพระราชสมบัติ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการเลิกยึดติดต่ออำนาจ ผู้ประพันธ์ได้สร้างบทบาทให้ราชินีมาร์เกอริตเปรียบเสมือนปรมาจารย์ในพุทธศาสนา นิกายเซน (Zen Buddhism) ซึ่งเป็นผู้ชี้แนะแนวทางสู่ความว่างเปล่าให้แก่ศิษย์⁴ แนวคิดของนิกายเซน ไม่ยอมรับการมีตัวตน เชื่อว่าร่างกายไม่มีตัวตน มีแต่ความว่างเปล่าเท่านั้นซึ่งตรงกับตอนจบของบทละครที่ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนสูญสลายไปหมด รวมทั้งตัวราชาเบร็องฌ็องด้วย เมื่อละครจบทุกสิ่งก็หายไป ไม่มีอะไรหลงเหลืออยู่ อันที่จริงแล้วความว่างเปล่าที่ว่านี้ก็คือความตายนั่นเอง

ตัวอย่าง

MARGUERITE

Cela vaudrait mieux. Abdique volontairement.

LE MÉDECIN

Abdiquez, Sire, cela vaut mieux.

LE ROI

Que j'abdique?

MARGUERITE

Oui. Abdique moralement, administrativement.

LE MÉDECIN

Et physiquement.

(หน้า 45)

1.5.3 ราชินีมารี

ราชินีมารีเป็นตัวแทนของผู้ที่ใช้ชีวิตเพื่อแสวงหาความสุขเพียงอย่างเดียวโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใดแก่ทั้งตนเองและผู้อื่น กิจกรรมของพระนางมีไว้เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน สังเกตได้จากคำพูดที่ราชินีมาร์เกอริตพูดเหน็บแนมราชินีมารีดังตัวอย่าง

⁴ Marie-Claude Hubert, "Eugene Ionesco," Malesherbes: Maury-Imprimeur S.A, 1990.

ตัวอย่าง**MARGUERITE**

Vous la voyez! Il n'y a pas que cela. C'est votre faute s'il n'est pas préparé, c'est votre faute si cela va le surprendre. Vous l'avez laissé faire, vous l'avez même aidé à s'égarer. Ah! La douceur de vivre. Vos bals, vos amusettes, vos cortèges; vos dîners d'honneur, vos artifices et vos feux d'artifice, les noces et vos voyages de noces! Combien de voyages de noces avez-vous faits? (หน้า 13)

ราชินีมีนิสัยอ่อนหวานนุ่มนวล และเป็นผู้ที่ราชาเบร็องเฌรักมากที่สุดเพราะความอ่อนโยนของพระนาง ราชินีมีรักใช้คำพูดที่คาดหวังไปในทางบวกว่าราชาเบร็องเฌจะอาการดีขึ้น ราชินีมีรพยายามหลอกตนเองและให้ความหวังกำลังใจแก่ราชาเบร็องเฌ แม้จะรู้อยู่เต็มอกว่าถึงอย่างไรราชาเบร็องเฌจะต้องสวรรคตก็ตาม

ตัวอย่างที่ 1**MARIE**

Avez-vous revu le médecin? Que dit-il?

MARGUERITE

Ce que vous connaissez.

MARIE

Peut-être qu'il se trompe.

MARGUERITE

Vous n'allez pas recommencer le coup de l'espoir. Les signes ne trompent pas.

MARIE

Peut-être les a-t-il mal lus.

MARGUERITE

Les signes objectifs ne trompent pas. Vous le savez.

(หน้า 13)

ตัวอย่างที่ 2**MARIE**

Docteur, est-ce qu'il y a du nouveau? Cela va peut-être mieux, n'est-ce pas? N'est-ce pas? Une amélioration n'est pas impossible?

(หน้า 25)

แม้ว่าบทบาทของราชินีมารีคือภรรยา แต่สิ่งที่พระนางแสดงออกทำให้รู้สึกถึงความ เป็นแม่มากกว่า ราชินีมารีปฏิบัติต่อราชาเบร็องเฌอย่างอ่อนโยน และมองอีกฝ่ายเหมือนเด็กตัว น้อย ๆ ที่น่าสงสาร ความทุกข์ทรมานที่ไม่อาจเข้าใจยอมรับว่าราชาเบร็องเฌกำลังจะตายส่งผลให้ พระนางร้องไห้อยู่บ่อยครั้ง และพยายามพุดลอบประโลมจิตใจราชาเบร็องเฌอยู่เสมอ

ตัวอย่าง

MARIE

Mon pauvre chéri, mon pauvre petit roi.

(หน้า 15)

ความรักรูปแบบแม่ของราชินีมารียังแสดงออกในรูปแบบการปกป้องดูแลจิตใจของ ราชาเบร็องเฌอีกด้วย ด้วยความรักมากจึงเป็นห่วงและไม่อยากให้ราชาเบร็องเฌรู้ความจริง ราชินี มารีจึงขอร้องราชินีมาร์เกอริตไม่ให้พูดถึงเรื่องที่พระราชากำลังจะสวรรคต แต่หลังจากที่รู้ว่าทำ อย่างไม่รู้ไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ ก็ยังขอให้บอกราชาเบร็องเฌอย่างนุ่มนวลแทน

ตัวอย่างที่ 1

MARIE

Ne le lui dites pas. Non, non, je vous en prie. Ne lui dites rien, je vous en supplie.

(หน้า 15)

ตัวอย่างที่ 2

MARIE

Au moins, qu'on le lui dise le plus doucement possible puisque c'est inévitable.

Avec des ménagements, avec beaucoup de ménagements.

(หน้า 19)

บทบาทความเป็นแม่ของราชินีมารีแสดงผ่านทางคำพูดของพระนางยาม ปลอบโยนราชาเบร็องเฌเมื่อพระองค์ฝันร้าย ราชินีมารีแสดงความอ่อนโยนออกมาหลายครั้ง ให้ภาพ ของแม่ที่คอยดูแลทะนุถนอมลูกรัก ราชินีมารีมักมองว่าราชาเบร็องเฌเป็นเพียงเด็กน้อยที่น่าสงสาร แม้ว่าจะขัดกับความจริงก็ตาม นอกจากนั้น ผู้อ่านยังสามารถสัมผัสความรักที่ราชาเบร็องเฌและราชินี มารีมีต่อกันได้จากคำพูดของราชาเบร็องเฌดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

MARIE, *au Roi.*

Mon Roi, mon petit Roi...

LE ROI

Quand j'avais des cauchemars, et que je pleurais en dormant, tu me réveillais, tu m'embrassais; tu me calmais.

(หน้า 143)

ตัวอย่างที่ 2

LE ROI

On ouvrait les yeux en même temps, le matin, je les fermerai tout seul ou chacun de son côté. Nous pensions aux mêmes choses en même temps... Tu terminais la phrase que j'avais commencée dans ma tête. Je t'appelais pour que tu me frottes le dos quand je prenais mon bain. Tu choisissais mes cravates. Je ne les aimais pas toujours. Nous avons des conflits à ce sujet. Personne ne l'a su, personne ne le saura.

(หน้า 143, 145)

ราชินีมารีนับเป็นตัวละครซึ่งเป็นตัวแทนของอารมณ์ความรู้สึก ขณะที่ราชาเบร็องเฌค่อย ๆ ยอมรับความจริงว่าพระองค์กำลังจะดับสูญ ราชินีมารีก็แสดงให้เห็นว่าพระนางหมดความสำคัญลง และไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อราชาเบร็องเฌอีกต่อไป จากเหตุการณ์นี้แสดงว่าราชาเบร็องเฌมีเหตุผลและยอมรับความจริงมากขึ้น ไม่ได้หลงเพ้อฝันนึกทำอะไรตามใจพระองค์เองเหมือนเมื่อก่อน นั่นคือเอนเอียงไปทางราชินีมาร์เกอริต ซึ่งเป็นตัวแทนของเหตุผลมากกว่าทางราชินีมารีที่เป็นตัวแทนของอารมณ์

ตัวอย่าง

MARIE, *au Roi*.

Tu me croyais, autrefois.

LE ROI

Je meurs.

LE MÉDECIN

Il a changé de point de vue. Il s'est déplacé.

MARIE

S'il faut regarder des deux côtés, regarde aussi du mien.

LE ROI

Je meurs. Je ne peux pas. Je meurs.

MARIE

Ah! Je perds mon pouvoir sur lui.

MARGUERITE, à Marie.

Ton charme et tes charmes ne jouent plus.

(หน้า 135)

1.5.4 หมอหลวง

หมอหลวงเป็นตัวแทนของคนมีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ ทำหน้าที่เป็น
 ศัลยแพทย์ แพทย์ พยาบาล นักแบคทีเรียวิทยาและนักโหราศาสตร์ เขาเป็นคนมีเหตุผลและเป็นผู้สนับสนุน
 ราชินีมาร์เกอริตในทุก ๆ ทาง

ตัวอย่างที่ 1LE GARDE, *annonçant.*

Sa Sommité, monsieur le Médecin du Roi, chirurgien, bactériologue, bourreau et astrologue
 à la Cour.

(หน้า 7)

ตัวอย่างที่ 2

LE MÉDECIN

Majesté, la reine Marguerite dit la vérité, vous allez mourir.

(หน้า 37)

หมอหลวงเป็นผู้วินิจฉัยอาการของราชาเบร็องเฌและยืนยันว่าพระองค์จะต้องตาย
 หมอหลวงสามารถบอกเหตุการณ์ล่วงหน้าได้จากการวิเคราะห์อาการและดูคำทำนายจากดวงดาว
 จากตำแหน่งหน้าที่ของเขานับได้ว่าเป็นผู้รอบรู้คนหนึ่งที่ได้ทั้งช่วยชีวิต ทำลายชีวิต และทำนาย
 ชีวิต ถึงกระนั้นเขาก็ไม่สามารถช่วยราชาเบร็องเฌให้รอดพ้นจากความตายได้

ตัวอย่างที่ 1

LE MÉDECIN,

à Marguerite, après avoir regardé dans sa lunette dirigée vers le haut.

En regardant par la lunette qui voit au-delà des murs et des toits, on aperçoit un vide,
 dans le ciel, à la place de la constellation royale. Sur les registres de l'univers,
 Sa Majesté est portée défunte.

(หน้า 65)

ตัวอย่างที่ 2

LE MÉDECIN, à Marguerite.

Il ne va pas hurler longtemps. Je connais le processus. Il va se fatiguer. Il s'arrêtera, il nous écoutera.

(หน้า 81)

1.5.5 ทหารยาม

ทหารยามเป็นตัวแทนของกองทัพซึ่งแสดงถึงแสนยานุภาพของอาณาจักร ตัวละครนี้มีหน้าที่ประกาศเบิกตัวละครทุกตัวตอนต้นเรื่อง แจ้งอาการของราชาเบร็องเฌเป็นระยะ ๆ ให้ผู้อ่านรับรู้ และประกาศท่าทางของตัวละครอื่น บทบาทของเขาเป็นกลาง ทำหน้าที่เหมือนหุ่นไม่มีอารมณ์ความรู้สึก เพียงประกาศสิ่งที่เกิดขึ้นเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 1

LE GARDE, annonçant.

Sa Majesté, le Roi! (*Musique.*) Attention, Sa Majesté. Vive le Roi!

Le Roi entre par la porte du fond à droite. Il a les pieds nus. Juliette entre derrière lui.

(หน้า 29)

ตัวอย่างที่ 2

LE ROI

Qui consultera les archives? Je meurs, que tout meure, non, que tout reste, non, que tout meure puisque ma mort ne peut remplir les mondes! Que tout meure. Non, que tout reste.

LE GARDE

Sa Majesté le Roi veut que tout le reste reste.

LE ROI

Non, que tout meure.

LE GARDE

Sa Majesté le Roi veut que tout meure.

(หน้า 141)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นฉากที่ทหารยามประกาศสิ่งที่ราชาเบร็องเฌต้องการให้ผู้ชมรับรู้ จากรูปประโยคดังกล่าวจึงเหมือนกล่าวซ้ำตามที่ราชาเบร็องเฌพูด

การที่ทหารยามป่วยเป็นโรคไขข้ออักเสบ แสดงว่ากองทัพไม่ได้ฝึกซ้อมและ
ขยับเขยื้อนลำบาก ข้อนี้นับบอกว่าอาณาจักรอ่อนแอ นอกจากนี้การที่ราชาเบร็องเเมออกคำสั่งแล้ว
ทหารยามไม่ปฏิบัติตาม แสดงว่าราชาเบร็องเเมสูญเสียอำนาจในการควบคุมกองทัพไปแล้ว
ตัวอย่าง

LE ROI, *au Garde*.

Arrête-les tous. Enferme-les dans la tour. Non, la tour s'est écroulée. Emmène-les,
enferme-les à clef dans la cave, dans les oubliettes ou dans le clapier. Arrête-les, tous.
J'ordonne.

MARIE, *au Garde*.

Arrête-les.

LE GARDE, *sans bouger*.

Au nom de Sa Majesté... je vous... je vous arrête.

MARIE, *au Garde*.

Bouge donc.

JULIETTE

C'est lui qui s'arrête.

LE ROI, *au Garde*.

Fais-le, mais fais-le, Garde.

MARGUERITE

Tu vois, il ne peut plus bouger. Il a la goutte. Des rhumatismes.

(หน้า 47)

1.5.6 จูเลียต

จูเลียตเป็นตัวแทนของประชาชน ทำหน้าที่เป็นนางกำนัลและนางพยาบาล จูเลียต
เล่าชีวิตประจำวันของเธอให้ราชาเบร็องเเมฟัง ทำให้ผู้อ่านรับรู้ชีวิตของทั้งสองคนช่างแตกต่างกัน
เหลือเกินทั้งที่เกิดมาเป็นมนุษย์เหมือนกัน ในตอนสุดท้ายจูเลียตก็ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของราชาเบร็องเเม
เช่นเดียวกับทหารยาม อันเป็นสัญญาณว่าพระองค์ทรงสูญเสียอำนาจที่มีต่อประชาชนไปแล้ว
ตัวอย่างที่ 1

LE ROI, *à Juliette*.

Dis-moi ta vie. Comment vis-tu?

JULIETTE

Je vis mal, Seigneur.

LE ROI

On ne peut pas vivre mal. C'est une contradiction.

JULIETTE

La vie n'est pas belle.

(หน้า 191, 121)

ตัวอย่างที่ 2

LE ROI

[...] Quoi! Rien? J'ordonne que Juliette entre par la grande porte: (Juliette entre par la petite porte au fond à droite.) Pas par celle-là, par celle-ci. Sors par cette porte. (Il montre la grande porte. Elle sort par la petite porte, à droite, en face. A Juliette.) J'ordonne que tu restes. (Juliette sort.) [...]

(หน้า 61)

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร

เมื่อผู้วิจัยทำความเข้าใจตัวละครทุกตัวอย่างละเอียดดีแล้ว ลำดับต่อมาคือการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร เนื่องจากจะทำให้ผู้วิจัยเข้าใจนิสัย และความคิดของตัวละครแต่ละตัวมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งผลต่อการถ่ายทอดบทแปลและการถ่ายทอดคำสรรพนามให้เหมาะสมอีกด้วย ดังนั้นการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครอย่างละเอียดจึงเป็นสิ่งสำคัญ

1.6.1 ราชาเบร็องฌและราชินีมาร์เกอริต

แม้ว่าตามฐานะทางสังคมแล้วราชาเบร็องฌและราชินีมาร์เกอริตนับเป็นคู่ครองกัน แต่ความสัมพันธ์ของทั้งสองกลับเป็นไปในรูปแบบกึ่งเพื่อนกึ่งอาจารย์ ไม่มีความรักใคร่ทะนุถนอมกันฉันท์คนรัก มีเพียงความห่วงใยที่แสดงออกอย่างเย็นชาเท่านั้น แต่เดิมราชินีมาร์เกอริตมักคอยตักเตือนราชาเบร็องฌอยู่ห่าง ๆ ให้ตระหนักถึงการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า และให้เตรียมใจยอมรับความตายที่ต้องมาถึงในสักวันอยู่เสมอ แต่ราชาเบร็องฌกลับเมินเฉยต่อคำแนะนำนั้นมาตลอด

ตัวอย่าง

MARGUERITE, *au Roi.*

Sire, on doit vous annoncer que vous allez mourir.

LE MÉDECIN

Hélas, oui, Majesté.

LE ROI

Mais je le sais, bien sûr. Nous le savons tous. Vous me le rappellerez quand il sera temps. Quelle manie avez-vous, Marguerite, de m'entretenir de choses désagréables dès le lever du soleil.

(หน้า 35)

ในช่วงท้ายเรื่อง บทบาทของราชินีมาร์เกอริตได้พัฒนาเป็นผู้ชี้นำแนวทางและเป็นหลักยึดให้ราชาเบร็องฌ ทำให้พระองค์ค่อย ๆ สงบจิตใจเพื่อยอมรับการความตายที่กำลังมาถึงได้ สรรพนามและน้ำเสียงจึงเป็นไปในเชิงสั่งสอน

ตัวอย่าง

MARGUERITE

[...] (Au Roi.) Renonce aussi à cet empire. Renonce aussi aux couleurs. Cela t'égare encore, cela te retarde. Tu ne peux plus t'attarder, tu ne peux plus t'arrêter, tu ne dois pas. (Elle s'écarte du Roi.) Marche tout seul, n'aie pas peur. Vas-y. (Marguerite, dans un coin du plateau, dirige le Roi de loin.) Ce n'est plus le jour, ce n'est plus la nuit, il n'y a plus de jour, il n'y a plus de nuit. Laisse-toi diriger par cette roue qui tourne devant toi. Ne la perds pas de vue, suis-la [...]

(หน้า 191)

1.6.2 ราชาเบร็องฌและราชินีมารี

ราชาเบร็องฌรักและทะนุถนอมราชินีมารีอย่างยิ่ง ทั้งสองครองรักกันฉันทสามี ภรรยา แสดงความรักต่อกันอย่างอ่อนหวานนุ่มนวลและมีความเป็นห่วงเป็นใยให้กันเปี่ยมล้น ราชินีมารีนั้นเป็นห่วงราชาเบร็องฌมาก เมื่อรู้ว่าอีกฝ่ายกำลังจะตายก็ทำใจไม่ได้จึงร้องไห้อยู่ตลอดเวลา อีกทั้งยังพยายามให้กำลังใจราชาเบร็องฌว่าอีกไม่นานพระองค์จะหายป่วยและจะไม่ตาย

ตัวอย่างที่ 1

LE ROI

Tu as les yeux cernés. Tu as pleuré? Pourquoi?

MARIE

Mon Dieu!

LE ROI, à Marguerite.

Je défends qu'on lui fasse de la peine. Et pourquoi dit-elle « Mon Dieu »?

(หน้า 33)

ตัวอย่างที่ 2

LE ROI, à Marie.

Tu n'aimais pas que je sois décoiffé. Tu me peignais.

(หน้า 145)

1.6.3 ราซินีมาร์เกอริตและราซินีมารี

ส่วนลึกในจิตใจของราซินีมาร์เกอริตคือความรักและความสำคัญจากราชาเบร็องเฌมากกว่า อีกทั้งราซินีมารียังมีส่วนทำให้ราชาเบร็องเฌละเลยคำตักเตือนของตน ราซินีมาร์เกอริตจึงข่มความรู้สึกไม่พอใจเหล่านั้นไว้ข้างใน ฉากหน้าราซินีมาร์เกอริตจึงปฏิบัติต่อราซินีมารีอย่างให้เกียรติเท่าเทียมกัน

ตัวอย่าง

MARGUERITE, à Marie.

Vous avez les yeux tout rouges, ma chère. Cela nuit à votre beauté.

(หน้า 11)

แต่แล้วเมื่อมีเหตุการณ์มากระทบความไม่พอใจที่สะสมไว้ ราซินีมาร์เกอริตจึงแสดงความขุ่นเคืองออกมาผ่านทางน้ำเสียงและสรรพนามเรียกราซินีมารีที่เปลี่ยนไป ดังตัวอย่างด้านล่างที่ราซินีมาร์เกอริตพูดด้วยน้ำเสียงเย้ยหยันและประชดประชันราซินีมารี

ตัวอย่าง

MARGUERITE, à Juliette.

[...] (A Marie.) [...] Cette influence détestable que vous avez eue sur lui. Enfin! Il vous préférait à moi, hélas! Je n'étais pas jalouse, oh, pas du tout. Je me rendais compte simplement que ce n'était pas sage. Maintenant, vous ne pouvez plus rien pour lui. Et vous voilà toute baignée de larmes et vous ne me tenez plus tête. Et votre regard ne me défie plus. Où donc ont disparu votre insolence, votre sourire ironique, vos moqueries? [...]

(หน้า 15)

บทที่ 2

การถ่ายทอดบทแปล

เมื่อเข้าใจลักษณะของบทละคร แก่นเรื่อง นิสัยใจคอของตัวละคร พัฒนาการตัวละคร และความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเป็นอย่างดีแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการถ่ายทอดบทแปลเป็นภาษาปลายทาง โดยยังคงรักษาเนื้อหา ลีลา และอารมณ์ของต้นฉบับได้อย่างครบถ้วนถูกต้องตาม อัจฉริยลักษณ์ของภาษาไทย และต้องถ่ายทอดให้กระชับ ชัดเจน และเป็นธรรมชาติเพื่อให้สามารถนำไปใช้พูดแสดงละครเวทีได้จริง ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์การถ่ายทอดคำสรรพนามราชาศัพท์ และการเปลี่ยนแปลงคำสรรพนามในบทแปล ว่ามีขั้นตอนและหลักการพิจารณาอย่างไร จึงจะสามารถเลือกใช้คำสรรพนามในบทแปลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมที่สุด

2.1 การถ่ายทอดคำสรรพนามราชาศัพท์

การเลือกใช้สรรพนามที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นปัญหาใหญ่ประการหนึ่งในการแปลบทละครเรื่องนี้ สรรพนามที่ตัวละครใช้ต้องสอดคล้องกับสถานะและบทบาทของตัวละคร และสรรพนามที่ใช้อาจเปลี่ยนไปตามความสัมพันธ์ของคู่สนทนาได้อีกด้วย ดังนั้นในการวิเคราะห์การถ่ายทอดคำสรรพนามต่อไปนี้ ผู้วิจัยจึงต้องประมวลผลที่ได้จากการทำความเข้าใจจากหัวข้อดังกล่าวมาพิจารณาร่วมกับหลักการใช้สรรพนามในภาษาไทย เพื่อให้สามารถเลือกใช้สรรพนามได้อย่างเหมาะสม

การแปลสรรพนามเป็นเรื่องละเอียดอ่อนเพราะในภาษาไทยมีคำให้เลือกใช้มากมาย ทั้งคำแทนตัวผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่พูดถึง ซึ่งแตกต่างจากในภาษาฝรั่งเศสที่มีคำสรรพนามให้ใช้ไม่มากนัก และวิธีการใช้ไม่ซับซ้อน สรรพนามแทนตัวผู้พูดคนเดียวกันในภาษาไทยจะใช้ไม่เหมือนกันก็ได้ขึ้นอยู่กับบริบท สถานการณ์ อารมณ์และคู่สนทนา นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาความเก่า-ใหม่ของเรื่องอีกด้วย⁵

⁵ วลัยยา วิวัฒน์ศรี, *การแปลวรรณกรรม*, กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

ตารางที่ 2.1

คำสรรพนามที่มีใช้ในภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทย

	คำสรรพนามบุรุษที่ 1	คำสรรพนามบุรุษที่ 2	คำสรรพนามบุรุษที่ 3
ภาษาฝรั่งเศส	Je, Nous	Tu, Vous	Il, Elle, On Ils, Elles
ภาษาไทย	ฉัน เรา ข้าพเจ้า ข้า กู ข้าพระพุทธเจ้า หม่อมฉัน ลูกข้า หนู ผม กระผม เกล้ากระผม เกล้า กระหม่อม กระหม่อม กัน อ้าว ดิฉัน เกล้ากระหม่อม ฉัน หม่อมฉัน	คุณ ท่าน แก เธอ เอ็ง มึง บรมบพิตร ตัว ตัวเอง เจ้า ไต้ฝ่าละออง ธุลีพระบาท ไต้ฝ่า ละอองพระบาท ไต้ฝ่าพระบาท ฝ่าพระบาท	เขา มัน พระองค์ ท้าว เธอ คุณเธอ เจ้าหล่อน แม่เจ้าประคุณ พระเดช พระคุณ พี่แก หมอ ตะแกล พ่อเจ้าประคุณ แก ท่าน เธอ หล่อน

ในภาษาไทยมีคำสรรพนามให้เลือกใช้มากมายขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น เพศ อายุ สถานะ ความสัมพันธ์ สถานการณ์ และอารมณ์ขณะพูด เป็นต้น จึงทำให้ต้องระมัดระวังการเลือกใช้คำสรรพนามเพื่อให้ได้คำที่เหมาะสม และสามารถหลีกเลี่ยงความหมายและอารมณ์จากต้นฉบับได้สมบูรณ์ที่สุด

ในเรื่อง *ราชันนิราศ* นั้นยังมีเรื่องเกี่ยวกับลำดับชนชั้นกษัตริย์เข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ต้องพิจารณาคำสรรพนามที่จะเลือกใช้เป็นพิเศษ เนื่องจากต้องเปลี่ยนไปใช้คำสรรพนามราชาศัพท์ที่ใช้สำหรับกราบทูลพระมหากษัตริย์ ในปัจจุบันราชาศัพท์มีความหมายกว้างขวางถึงการใช้คำสุภาพให้ถูกต้องเหมาะสมกับชั้น หรือฐานะของบุคคล เป็นถ้อยคำแสดงความรู้สึกละเอียดอ่อนเทิดทูน รวมทั้งเป็นคำแสดงความเคารพนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ โดยสามารถจัดลำดับชั้นบุคคลในราชาศัพท์ไว้ 5 ชั้น (วรรณท์ อักษรพงศ์, 2528, หน้า 21-22) ได้ดังนี้

ชั้นที่ 1 ราชา

ชั้นที่ 2 เจ้านาย

ชั้นที่ 3 พระสงฆ์

ชั้นที่ 4 ขุนนาง

ชั้นที่ 5 สุภาพชน

ตารางที่ 2.2

คำสรรพนามราชาศัพท์ที่ใช้พูดกับพระมหากษัตริย์ในภาษาไทย

ผู้ฟังเป็น	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2	สรรพนามบุรุษที่ 3
ราชา	ข้าพระพุทธเจ้า	ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท	พระองค์
ราชินี	ข้าพระพุทธเจ้า	ใต้ฝ่าละอองพระบาท	พระองค์

เมื่อพิจารณาสถานะของตัวละครในเรื่องจะพบว่า ตัวละครหลัก 3 ตัว (ราชาเบร็องฌ ราชินีมาร์เกอริต และราชินีมารี) มีสถานะราชา แต่ในภาษาฝรั่งเศสคำราชาศัพท์จะปรากฏเฉพาะในคำเรียกขานชนชั้นกษัตริย์ด้วยความเคารพว่า “Sa Majesté หรือ Votre Majesté” แตกต่างจากในภาษาไทย

ผู้วิจัยปรับใช้คำราชาศัพท์ไปบ้างเนื่องจากพิจารณาว่า เรื่องราวของกษัตริย์ในบทละครเรื่องนี้เป็นเพียงเรื่องราวสมมติ สถานที่ในการดำเนินเรื่องก็ไม่ใช่สถานที่ที่มีอยู่จริง ผู้ประพันธ์ซึ่งเป็นชาวฝรั่งเศสเชื้อสายโรมานีเยก็ไม่ใช่ผู้ที่คุ้นเคยกับการปกครองระบอบกษัตริย์ ประกอบกับเนื้อเรื่องเน้นไปที่ความเสื่อมโทรมของอาณาจักรและความตายขององค์ราชาที่ทรงใช้ชีวิตและพระราชอำนาจไปในทางไม่ถูกไม่ควร การนำคำราชาศัพท์ที่เป็นแบบแผนของประเทศไทยมาใช้ในการแปลบทละครเรื่องนี้จึงอาจไม่สมควร เพราะราชาศัพท์มีลักษณะยกย่องให้เกียรติ และแสดงฐานะอันสูงส่งสมเป็นองค์สมมติเทพ นอกจากนี้ เนื่องจากบทละครมีจุดประสงค์เพื่อนำไปแสดงละครเวทีจึงต้องเน้นบทสนทนาที่เป็นธรรมชาติและสามารถเข้าใจได้ทันที การใช้ราชาศัพท์เต็มรูปแบบในภาษาไทยจะทำให้ผู้อ่านและผู้ชมรู้สึกสับสน จนไม่สามารถติดตามเรื่องราวที่นำเสนอได้อย่างมีรรถรส

เมื่อตัดสินใจจะปรับระดับคำราชาศัพท์ลง ผู้วิจัยลองอ่านหนังสือนิยายแปลจากต่างประเทศหลาย ๆ เล่ม เช่น แมคเบธ พิภพพญามังกร ฮองเฮาผู้ไร้คุณธรรม ชายาผู้มีคุณธรรม และว่าด้วยอาชีพนางสนม เป็นต้น พบว่าผู้แปลมักใช้คำราชาศัพท์ในระดับหม่อมเจ้าแทน ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ในระดับเดียวกันเพราะมองว่าผู้อ่านและผู้ชมน่าจะคุ้นชินกันพอสมควร

ตัวอย่าง

MARGUERITE

Sire, je dois vous mettre au courant.

(หน้า 35)

บทแปล

มาร์เกอริต

ฝ่าพระบาท หม่อมฉันมีเรื่องจะกราบทูลเพคะ

(หน้า 36)

ตัวอย่างที่ยกมานี้เป็นเหตุการณ์ที่ราชินีมาร์เกอริตบอกราชาเบร็องเฌว่าพระองค์กำลังจะสวรรคต สำหรับราชินีมาร์เกอริต ในช่วงต้นเรื่องยังให้ความเคารพราชาเบร็องเฌโดยเรียกพระองค์ว่า “Sire” ผู้วิจัยแปลว่า “ฝ่าพระบาท” ซึ่งเป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้แก่พระองค์เจ้าถึงหม่อมเจ้า แทนคำว่า “ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท” ซึ่งเป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้แก่พระมหากษัตริย์ ส่วนที่ผู้วิจัยให้ราชินีมาร์เกอริตแทนตนเองว่า “หม่อมฉัน” แทนคำว่า “ข้า” เพื่อแสดงความเคารพตามฐานันดร ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับคำที่เรียกราชาเบร็องเฌด้วย เห็นได้ว่าการแปลคำสรรพนามต้องเลือกใช้ให้ถูกคู่สรรพนาม มิเช่นนั้นจะทำให้ผู้อ่านรู้สึกสับสน เช่น แปลว่า ฝ่าพระบาทกับข้า หรือ เจ้ากับหม่อมฉัน การเลือกใช้คำสรรพนามไม่ถูกคู่จะทำให้รู้สึกไม่เป็นธรรมชาติและไม่สอดคล้องต่อความคุ้นชินของชาวไทย

การถ่ายทอดสรรพนามราชาศัพท์ที่ใช้กับชั้นหม่อมเจ้ามีข้อดีคือ ผู้วิจัยรักษารามณและ ความหมายที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อไว้ได้ และยังเก็บสรรพนามราชาศัพท์เพื่อรักษารรรณของเนื้อเรื่องได้เช่นกัน อีกทั้งผู้อ่านหรือผู้ชมละครก็สามารถเข้าใจได้โดยไม่รู้สึกระส่ำหรือขัดหูเพราะคุ้นเคยดี สิ่งที่ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงมากที่สุดคือผู้รับสารปลายทางต้องได้รับข้อมูล และอรรถรสเช่นเดียวกันกับที่ผู้รับสารในภาษาต้นฉบับได้รับจากผู้ประพันธ์ ผู้วิจัยจึงต้องหาทางออกโดยถือความหมายเป็นสำคัญมากกว่าตัวอักษร แต่กระนั้นก็ต้องทำอย่างประณีตแบบยล

ตารางที่ 2.3

สรรพนามราชาศัพท์ทั้งหมดที่ใช้ในเรื่อง ราชันนิราศ

ตัวละคร	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2	สรรพนามบุรุษที่ 3
ราชาเบร็องเฌ	เรา (พูดกับสามัญชน) ข้า (พูดกับราชินี)	ท่าน (ราชินีเรียก) ฝ่าพระบาท พระองค์ (สามัญชนเรียก)	พระองค์ เขา (มาร์เกอริตเรียก ท้ายเรื่อง)
ราชินีมาร์เกอริต	เรา (พูดกับสามัญชน) ข้า (พูดกับราชาและ ราชินี)	เจ้า (ราชาเรียก) ท่าน (ราชินีเรียก) พระนาง (สามัญชน เรียก)	พระนาง
ราชินีมารี	เรา (พูดกับสามัญชน) ข้า (พูดกับราชาและ ราชินี)	เจ้า (ราชากับราชินี เรียก) พระนาง (สามัญชน เรียก)	พระนาง นาง (มาร์เกอริตเรียก ท้ายเรื่อง)

ตารางที่ 2.3

สรรพนามราชาศัพท์ทั้งหมดที่ใช้ในเรื่อง ราชันนิราศ (ต่อ)

ตัวละคร	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2	สรรพนามบุรุษที่ 3
หมอลวง	กระหม่อม	ท่าน (สามัญชนเรียก) เจ้า (ราชากับราชินี เรียก)	เขา
จูเลียต	หม่อมฉัน	เจ้า	นาง
ทหารยาม	กระหม่อม	เจ้า	เขา

จากตารางด้านบนในช่องสรรพนามบุรุษที่ 2 และ 3 เห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงคำสรรพนามที่ตัวละครใช้เรียกกันในเรื่อง โดยการเปลี่ยนแปลงมีเหตุผล 2 ประการ คือ เปลี่ยนตามอารมณ์ตัวละคร และเปลี่ยนตามพัฒนาการตัวละครราชาเบรื่องเฉ โดยจะอธิบายในหัวข้อถัดไปดังต่อไปนี้

2.2 การเปลี่ยนแปลงคำสรรพนามในบทแปล

ปกติแล้วการแปลคำสรรพนามจะไม่เปลี่ยนไปมา แต่ในการถ่ายทอดบทแปลจากบทละครเรื่อง ราชันนิราศ ผู้วิจัยจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงคำสรรพนามที่ใช้ในเรื่องเนื่องจากอารมณ์ตัวละครเปลี่ยนแปลง และอาการตัวละครราชาเบรื่องเฉเปลี่ยนไป ดังนั้นเมื่อต้องถ่ายทอดเป็นภาษาไทยที่แตกต่างจากภาษาฝรั่งเศสโดยสิ้นเชิง ผู้วิจัยจึงต้องพลิกแพลงหาวิธีที่ถ่ายทอดออกมาแล้วทำให้ผู้อ่านสัมผัสถึงความเปลี่ยนแปลงได้เด่นชัดโดยไม่รู้สึกติดขัด

2.2.1 สรรพนามเปลี่ยนตามอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร

การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์นับเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การใช้สรรพนามเปลี่ยนไป เช่น เมื่อผู้พูดอารมณ์ไม่ดี ต้องใช้สรรพนามสื่อว่าอารมณ์ไม่ดีเช่นกัน ในภาษาฝรั่งเศสมีคำแทนตัวผู้พูดแค่ Je และ Nous ดังนั้นแม้ว่าผู้พูดจะอารมณ์เกรี้ยวกราดสักเพียงใด แต่ก็ใช้ได้แค่ Je และ Nous ซึ่งแตกต่างจากในภาษาไทยที่มีคำสรรพนามเปลี่ยนไปตามอารมณ์จำนวนมาก เช่น ยามอารมณ์ปกติเรียกคู่สนทนาว่า เธอ คุณ หรือ ท่าน แต่เมื่ออารมณ์โกรธเข้าครอบงำก็เปลี่ยนไปเรียกว่า แก หรือ มึง ได้เหมือนกัน ใน ราชันนิราศ พบว่ามีสถานการณ์ที่อารมณ์ตัวละครส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับภาษาและสรรพนามดังต่อไปนี้

2.2.1.1 ราซินีมาร์เกอริตและราชาเบร็องฌ

ราชาเบร็องฌแสดงออกชัดเจนเสมอต้นเสมอปลายว่าไม่พอใจและติดจะรำคาญราซินีมาร์เกอริตเพราะอีกฝ่ายมักจะคอยพูดเตือนสิ่งที่ตนไม่อยากได้ยิน คำที่ราชาเบร็องฌใช้เรียกราซินีมาร์เกอริตจึงเป็น “เจ้า” ตลอดทั้งเรื่อง

ตัวอย่างที่ 1

LE ROI

[...] (A Marguerite.) Tu as toujours voulu ma mort. (A Marie.) Elle a toujours voulu ma mort. (A Marguerite.) Je mourrai quand je voudrai, je suis le Roi, c'est moi qui décide. (หน้า 43)

บทแปล

พระราชา

[...] (พูดกับมาร์เกอริต) เจ้าอยากให้ข้าตายมาตลอด (พูดกับมารี) นางอยากให้ข้าตายมาตลอด (พูดกับมาร์เกอริต) ข้าจะตายได้ก็ต่อเมื่อข้าต้องการ ข้าคือพระราชา คนตัดสินใจคือตัวข้าคนนี้ (หน้า 44)

ตัวอย่างที่ 2

LE ROI, à Marguerite, tourné vers elle.

Je ne te connais pas, je ne t'aime pas.

(หน้า 173)

บทแปล

พระราชา หันหน้าไปพูดกับมาร์เกอริต

ข้าไม่รู้จักเจ้า ข้าไม่รักเจ้า

(หน้า 174)

ตามปกติแล้วราซินีมาร์เกอริตจะพูดจาสุภาพห่างเหินกับราชาเบร็องฌเช่นกัน โดยเรียกราชาเบร็องฌว่า “Sire” แต่แล้วเมื่อราชาเบร็องฌร้องให้คร่ำครวญเพราะไม่อยากตายมากขึ้นเรื่อย ๆ ราซินีมาร์เกอริตที่เฝ้าระอาและรำคาญเต็มที จึงทนไม่ไหวแสดงความไม่พอใจออกมาทางน้ำเสียง ระดับภาษา และสรรพนามที่ใช้เรียกราชาเบร็องฌ กลายเป็นออกคำสั่งด้วยน้ำเสียงห้วนสั้นและไม่เรียกด้วยความเคารพว่า “ฝ่าพระบาท” อีกต่อไป กลับไปใช้คำว่า “ท่าน” แทน

ตัวอย่าง

MARGUERITE

[...] (Au Roi.) Ne parle plus, tais-toi, reste dedans. Ne regarde plus, cela te fera du bien.

(หน้า 113)

บทแปล

มาร์เกอริต

[...] (พูดกับพระราชินี) ไม่ต้องพูดแล้ว อยู่เงียบ ๆ ข้างในตนเองเช่นนั้นละ อย่าได้มองดูสิ่งใดอีก ท่านจะรู้สึกดี (หน้า 114)

ด้วยเหตุที่ผู้วิจัยไม่สามารถใช้คำเรียกพระราชินีด้วยสรรพนามที่ไม่เหมาะสมได้ ดังนั้นจึงยังคงสรรพนามราชาศัพท์เดิมไว้ตลอดทั้งเรื่อง แม้ว่าในต้นฉบับจะได้เปลี่ยนคำเรียกขานไปโดยสิ้นเชิงก็ตาม ในเมื่อเป็นเช่นนั้นจึงได้หาทางออกโดยการไม่ใช้กริยาราชศัพท์ แต่ยังคงเรียกพระราชินีด้วยสรรพนามราชาศัพท์เช่นเดิมเพื่อให้ผู้อ่านสัมผัสถึงความเปลี่ยนแปลงได้โดยไม่รู้สึกติดขัด

ตัวอย่าง

MARGUERITE, *au Roi*.

Ce sont tes propres ordres, Majesté, tu le vois bien, qui le paralysent.

(หน้า 47)

บทแปล

มาร์เกอริต พูดกับพระราชินี

เป็นคำสั่งของท่านเองนะฝ่าพระบาท เห็นชัดแล้วสินะว่าใครที่ทำให้เขาเป็นอัมพาต

(หน้า 48)

ราชินีมาร์เกอริตเป็นคนเดียวที่เรียกราชาเบร็องเฌในตอนท้ายเรื่องว่า “เขา” ทั้งที่ในตอนแรกยังเรียกว่า “พระองค์” เนื่องจากในต้นฉบับมีการเปลี่ยนแปลงคำสรรพนามจาก “Sa Majesté หรือ Sire” เป็น “Vous” จนสุดท้ายกลายเป็น “Tu” เพื่อแสดงให้เห็นว่าราชินีมาร์เกอริตมีอำนาจสูงสุด และได้อยู่เหนือราชาเบร็องเฌที่อ่อนแอลงเรื่อย ๆ แล้วการเปลี่ยนแปลงคำเรียกนี้ยังส่งผลต่อน้ำเสียงอีกด้วยว่าไม่ให้ความเคารพอีกต่อไป

เมื่อราชินีมาร์เกอริตพูดถึงราชาเบร็องเฌโดยไม่มีคำระบุโดยตรงว่ากำลังพูดกับใคร หรือกำลังพูดกับตนเอง หรือเมื่อระบุชัดเจนว่ากำลังพูดกับราชินีมาร์เกอริตจะเรียกราชาเบร็องเฌกลับหลังว่า “เขา” เพื่อแสดงว่าไม่ค่อยเคารพนับถือนัก และคำนี้ยังถ่ายทอดอารมณ์เปื้อนหยาบเหี้ยมระอาได้เหมาะสมกว่าคำสรรพนามราชาศัพท์ เช่น พระองค์ ซึ่งยังแสดงความเคารพอยู่ดังที่ตัวละครอื่น ๆ เรียกขาน

ตัวอย่าง

MARGUERITE

Il n'y a plus de temps. Le temps a fondu dans sa main.

(หน้า 63)

บทแปล**มาร์เกอริต**

ไม่มีเวลาอีกแล้ว เขาเป็นคนปล่อยให้เวลาผ่านไปเรื่อย ๆ เอง

(หน้า 64)

2.2.1.2 ราซินีมาร์เกอริตและราซินีมารี

ตามฐานันดรแล้วราซินีมาร์เกอริตเท่าเทียมกับราซินีมารี แต่เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดผ่านการแสดงออกและคำพูด กลับพบว่าแท้ที่จริงราซินีมาร์เกอริตอยู่เหนือราซินีมารี ดังนั้นในยามที่ราซินีมาร์เกอริตอารมณ์ปกติจึงพูดจาให้เกียรติและมีน้ำเสียงอ่อนโยนเล็กน้อยกับราซินีมารีโดยเรียกว่า “Vous” บางครั้งถึงกับเรียกว่า “ma chère” แต่แล้วเมื่อราซินีมาร์เกอริตรำคาญราซินีมารีจนทนไม่ไหว ในช่วงกลางจนถึงช่วงท้ายเรื่องจึงเปลี่ยนไปเรียกว่า “Tu” ซึ่งตรงข้ามกับราซินีมารีที่เรียกราซินีมาร์เกอริตว่า “Vous” ตลอดทั้งเรื่อง นอกจากนั้น น้ำเสียงและคำพูดของราซินีมาร์เกอริตยังเปลี่ยนเป็นโน้ตคำหึงหวงดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

MARGUERITE, à Marie.

Vous avez les yeux tout rouges, ma chère. Cela nuit à votre beauté.

(หน้า 11)

บทแปล**มาร์เกอริต พูดกับมารี**

ตาแดงกำเขี้ยวน้องหญิง จักทำให้เจ้าไม่งดงามนะ

(หน้า 12)

ตัวอย่างที่ 1 เป็นตอนที่ราซินีมาร์เกอริตกล่าวปลอบโยนราซินีมารีซึ่งร้องไห้จนดวงตาบอบช้ำ เนื่องจากทำใจไม่ได้ที่รู้ว่าราชาเบร็องเฌจะสวรรคต แม้ว่าในต้นฉบับราซินีมาร์เกอริตจะเรียกราซินีมารีว่า “Vous” แต่ผู้วิจัยเลือกแปลว่า “เจ้า” แทนคำว่า “ท่าน” เนื่องจากมองว่าฐานันดรของราซินีมาร์เกอริตอยู่เหนือกว่าเพราะเป็นพระมเหสีเอก และราซินีมาร์เกอริตมักแสดงตนข่มราซินีมารีอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามในตัวอย่างนี้ราซินีมาร์เกอริตยังรู้สึกเอ็นดูราซินีมารีอยู่บ้าง การเรียกอีกฝ่ายว่า “น้องหญิง” ก็บอกเป็นนัยแล้วว่าผู้พูดมีศักดิ์สูงกว่าและให้ความรู้สึกเอ็นดูผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 2

MARGUERITE, à Marie.

Ne l'embrouille pas. Tu ne lui fais plus que du tort.

(หน้า 65)

บทแปล**มาร์เกอริต พูดกับมารี**

อย่าไปทำให้เขาสับสนสิ เจ้ามีแต่จะสร้างปัญหา

(หน้า 66)

ตัวอย่างที่ 2 เป็นฉากที่ราชินีมาร์เกอริตรำคาญราชินีมารีกระทั่งทนไม่ไหว ในต้นฉบับสรรพนามที่เรียกราชินีมารีเปลี่ยนจาก “Vous” เป็น “Tu” ซึ่งน่าจะเป็นการกดผู้ฟังให้อยู่ในระดับที่ต่ำลง แต่ในบทแปลภาษาไทยผู้วิจัยยังคงแปลว่า “เจ้า” เช่นเดิม ด้วยเหตุผลที่คนไทยจะไม่ใช้สรรพนามสำหรับคนชั้นล่างเพื่อแทนราชาหรือราชินี แต่อาจปรับน้ำเสียงให้ดูกระด้างขึ้นเพื่อแสดงความรู้สึกเหนียวหน่าย รำคาญ

2.2.2 สรรพนามเปลี่ยนตามพัฒนาการตัวละครราชาเบร็องเฌ

บทละครเรื่อง *ราชันนิราศ* แบ่งพัฒนาการของราชาเบร็องเฌออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นปฏิเสธความจริง ขึ้นด้นร่นชัดขึ้น และชั้นยอมจำนน ซึ่งในแต่ละชั้นจะมีพัฒนาการด้านลักษณะตัวละครและภาษาพูดอย่างเห็นได้ชัด

2.2.2.1 ชั้นปฏิเสธความจริง

ชั้นปฏิเสธความจริงเป็นช่วงที่ราชาเบร็องเฌยังมีสติครบถ้วนสมบูรณ์ดี มีทิวทัศน์ คำเรียกที่ราชาเบร็องเฌใช้จึงแบ่งแยกตามชนชั้นได้ถูกต้องตามปกติ ตัวละครอื่น ๆ ก็จะมีปฏิบัติตัวตามพระองค์ไปด้วย

ตัวอย่างที่ 1

LE MÉDECIN,

s'inclinant humblement et mielleusement.

Je me permets de souhaiter le bonjour à Votre Majesté. Ainsi que mes meilleurs vœux.

(หน้า 31)

บทแปล

หมอหลวง

โค้งคำนับนอบน้อมหยดย้อย

กระหม่อมขอพระราชทานถวายพระพรชัยมงคลแด่ฝ่าพระบาท ขอทรงพระเกษมสำราญพะย่ะค่ะ

(หน้า 32)

ตัวอย่างที่ 2

MARGUERITE, *au Roi.*

Sire, on doit vous annoncer que vous allez mourir.

(หน้า 35)

บทแปล

มาร์เกอริต พูดกับพระราชา

ฝ่าพระบาท ข้าขอกราบทูลว่าพระองค์กำลังจะเสด็จสวรรคตเพคะ

(หน้า 36)

2.2.2.2 ขั้นต้นร่นชัดขึ้น

ขั้นต้นร่นชัดขึ้นเป็นช่วงที่ราชาเบร็องเฌต้อดถึง ไม่ยอมรับว่าพระองค์เอง กำลังจะหายไปไม่ช้า พระองค์พยายามต่อต้าน เริ่มประคองสติสัมปชัญญะไม่ค่อยอยู่ คำพูดเริ่ม แปลกประหลาด สังเกตได้จากคำสรรพนามที่ตัวละครอื่น ๆ ในเรื่องทั้งหมดเปลี่ยนไปเรียก ราชาเบร็องเฌว่า “Tu” แทนที่จะเป็น “Vous” หรือ “Sa Majesté” และเปลี่ยนจาก “Votre Majesté” เป็น “Il”

ตัวอย่างที่ 1

JULIETTE

Il ne se souvient même plus d'un cheval.

(หน้า 153)

บทแปล

จูเลียต

แม้แต่ม้าพระองค์ก็ลืมไปแล้ว

(หน้า 154)

ตัวอย่างที่ 2

MARGUERITE

Dans quel état il est ton royaume! Tu ne peux plus le gouverner, tu t'en aperçois toi-même, tu ne veux pas te l'avouer. Tu n'as plus de pouvoir sur toi; plus de pouvoir sur les éléments. Tu ne peux plus empêcher les dégradations, tu n'as plus de pouvoir sur nous.

(หน้า 43)

บทแปล

มาร์เกอริต

อาณาจักรของท่านอยู่ในสภาพใดกัน ท่านปกครองไม่ได้อีกแล้ว ท่านก็รู้อยู่แล้วแต่ไม่ยอมยอมรับมันเอง ท่านไม่มีอำนาจเหนือตัวเองอีกแล้ว ไม่มีอำนาจเหนือธาตุทั้งหลายอีกแล้วด้วย ท่านหยุดยั้งการเสื่อมสลายไม่ได้และไม่มีอำนาจเหนือพวกเราอีกต่อไป

(หน้า 44)

2.2.2.3 ขันยอมจำนน

ขันยอมจำนนคือช่วงที่ราชาเบรื่องเฉมประคองสติไม่อยู่แล้ว พุดเพื่อเรื่อยเปื่อย คำพุดสับสนแยกแยะไม่ได้ว่าคู่สนทนามีฐานันดรเช่นไร และควรใช้คำพุดแบบใดจึงจะเหมาะสม ในขั้นนี้จะเห็นว่าสรรพนามที่ทุกตัวละครใช้จะแตกต่างจากขั้นปฏิเสธความจริงโดยสิ้นเชิง เนื่องจากในตอนต้นนั้นราชาเบรื่องเฉมยังมีสติสมบูรณ์ครบถ้วนอยู่ แต่ในตอนท้ายของเรื่องซึ่งก็คือขันยอมจำนนราชาเบรื่องเฉมสูญเสียความสามารถในการประคองสติและลดทูลงแล้ว

จากข้อมูลเกี่ยวกับสรรพนามข้างต้นจะเห็นว่าทุกตัวละครได้ปรับตัวตามราชาเบรื่องเฉมทั้งหมด มีการปรับเปลี่ยนคำเรียกขานโดยลดระดับความสุภาพลง ในจุดนี้แสดงถึงความเสื่อมและการถดถอย

ตัวอย่างที่ 1

LE ROI

Les tracteurs, tiens, j'avais oublié.

LE GARDE

Il a éteint les volcans, il en a fait surgir d'autres. Il a bâti Rome, New York, Moscou, Genève. Il a fondé Paris. Il a fait les révolutions, les contre-révolutions, la religion, la réforme, la contre-réforme.

(หน้า 149)

บทแปล

พระราชา

รถไถ โอ้! ข้าลืมไปแล้ว

ทหารยาม

พระองค์ดับภูเขาไฟ และทำให้ภูเขาไฟลูกอื่น ๆ ปรากฏขึ้น พระองค์สร้างกรุงโรม นครนิวยอร์ก กรุงมอสโก และนครเจนีวา พระองค์ได้ก่อตั้งกรุงปารีส ก่อการปฏิวัติต่อต้านการปฏิวัติ ก่อตั้งศาสนา ทำการปฏิรูปต่อต้านการปฏิรูป

(หน้า 150)

ตัวอย่างที่ 2

LE ROI

Je me vois. Derrière toute chose, je suis. Plus que moi partout. Je suis la terre, je suis le ciel, je suis le vent, je suis le feu. Suis-je dans tous les miroirs ou bien suis-je le miroir de tout?

JULIETTE

Il s'aime trop.

LE MÉDECIN

Maladie psychique bien connue : narcissisme.

(หน้า 177)

บทแปล

พระราชา

ข้ามองเห็นตัวเอง เปื้องหลังทุกสรรพสิ่ง ก็คือตัวข้า ทุกหนทุกแห่ง ข้าเป็นยิ่งกว่าตัวข้า ข้าเป็นพื้นดิน ข้าเป็นท้องฟ้า ข้าเป็นสายลม ข้าเป็นไฟ นี่ตัวข้าสถิตอยู่ในกระจกทุกบาน หรือว่าข้าเป็นกระจก สะท้อนทุกสรรพสิ่งกันนะ

จูเลียต

องค์ราชารักตัวพระองค์เองมากเกินไปแล้ว

หมอหลวง

เป็นความเจ็บป่วยทางจิตที่เรารู้จักกันดี โรคหลงตัวเองอย่างไรเล่า

(หน้า 178)

การถ่ายทอดสรพนามเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เพราะส่งผลโดยตรงต่อสิ่งที่ผู้ประพันธ์ ต้องการสื่อผ่านตัวละครและอรรถรสของเรื่อง เมื่อต้องถ่ายทอดจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทยซึ่งมี ระบบการใช้สรพนามแตกต่างกัน ทำให้ผู้วิจัยต้องศึกษาอย่างลึกซึ้งถึงปัจจัยหลักที่มีผลต่อการ เลือกใช้คำสรพนาม นอกจากนั้นยังต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับประเภทงานประพันธ์ที่ต้องถ่ายทอด เช่นกัน

บทสรุป

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ ภาคแปล และภาควิเคราะห์บทแปล ในภาคแปลได้ใช้หลักทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมาย (Théorie interprétative de la traduction) ของสถาบันชั้นสูงด้านการแปลและการล่ามแห่งมหาวิทยาลัยปารีส III (École Supérieure d'Interprètes et de Traducteurs หรือ ESIT) มาใช้ในกระบวนการแปลทั้งในระดับทำความเข้าใจและระดับถ่ายทอดความหมาย ทฤษฎีนี้มีหลักการสำคัญคือต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเสียก่อน จากนั้นจึงถ่ายทอดความหมายที่เข้าใจออกมาในอีกภาษาหนึ่ง การแปลจึงไม่ใช่เพียงแค่การเปลี่ยนภาษาจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง

ในภาควิเคราะห์ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษากระบวนการแปล 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนทำความเข้าใจต้นฉบับและขั้นตอนถ่ายทอดบทแปล ในขั้นตอนการทำความเข้าใจต้นฉบับ ผู้แปลได้ศึกษาลักษณะเฉพาะของงานเขียนประเภทบทละคร แก่นเรื่อง สัญลักษณ์สำคัญ ตลอดจนวิเคราะห์ตัวละครและความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร ขั้นตอนการถ่ายทอดบทแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลได้วิเคราะห์ในเรื่อง การถ่ายทอดคำสรรพนามราชาศัพท์ และการเปลี่ยนแปลงคำสรรพนามในบทแปล โดยพิจารณาจากฐานันดร แนวคิด นิสัยและอารมณ์ของตัวละคร รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาและสถานการณ์ขณะพูด เพื่อให้เลือกใช้ระดับภาษาและถ้อยคำได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์ ภาษาไทยในบทแปลต้องเป็นธรรมชาติและเหมาะสมกับการนำไปเป็นละครเวที นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาเรื่องคำราชาศัพท์ โดยต้องปรับใช้ให้สอดคล้องกับยุคสมัยและความคุ้นชินของผู้อ่านและผู้ชม ขณะเดียวกันยังสื่ออารมณ์ของตัวละครได้ดี

สุดท้ายนี้ การแปลบทละครเรื่องนี้นับเป็นโอกาสอันดีที่จะทำให้ผู้อ่านชาวไทยได้รู้จักกับบทละครซึ่งได้รับความนิยมไปทั่วโลก นอกจากนี้ ในส่วนของภาควิเคราะห์ยังได้แสดงถึงขั้นตอนการทำงานแปล และอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจทางด้านการแปลบทละคร

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- จักรกฤษณ์ ดวงพัตรา. *แปลแปลงและแปรรูปบทละคร*. กรุงเทพฯ: ศยาม, 2544.
- นพมาศ แวหงส์. *ปริทัศน์ศิลปการละคร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์, 2550.
- ราชบัณฑิตยสถาน. *ราชศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2550.
- วรนนท์ อักษรพงศ์. *การใช้ราชศัพท์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- วัลยา วิวัฒน์ศร. *การแปลวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- วิเชียร เกษประทุม. *ราชศัพท์ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์ กราฟฟิคอาร์ต, 2530.
- สดใส พันธุ์โกล. *ศิลปะการละครเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภา ลาดพร้าว, 2524.
- एमओชमा (รัตน์ริมจ) วัฒนบุรณนท. *มรดกศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2554.

พจนานุกรม

- นววรรณ พันธุ์เมธา. *คลังคำ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2559.
- ราชบัณฑิตยสถาน. *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556.

วิทยานิพนธ์

- ตะวัน เจนกุลประสูตร. “บทแปลบทละครเรื่อง “เชิญนายบึงมาดินเนอร์” (องก์ที่ 1) ของฟรอนซิส เวอร์แบร์ พร้อมบทวิเคราะห์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการแปลภาษา ฝรั่งเศส-ไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.
- วดีรัตน์ บุญยรัตพันธุ์. “บทแปลบทละครเรื่อง “ซานตาซาน” ของคณะเลอ สป็องดิด พร้อมบทวิเคราะห์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการแปลภาษา ฝรั่งเศส-ไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชุติมา มณีวัฒนา. “ประวัติละครตะวันตก: ละครในศตวรรษที่ 20.” คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2562, http://www.elfar.ssru.ac.th/chutima_ma/pluginfile.php/40/block_html/content/10.แนวโน้มของละครร่วมสมัย.pdf.

Books and Book Articles

Hubert M. *Eugene Ionesco*. Malesherbes: Maury-Imprimeur S.A., 1990.

Lederer, Marianne. *La traduction aujourd'hui*. Paris: Hachette, 1994.

Electronic Media

La Maladie De La Mort. Theatre-contemporain. Accessed April 1. 2019.

<https://www.theatre-contemporain.net/spectacles/Le-Roi-se-meurt/ensavoir-plus/idcontent/19732>

Le roi se meurt : Analyse du livre. Lepetitlitteraire. Accessed January 1. 2019.

<https://www.lepetitlitteraire.fr/analyses-litteraires/eugene-ionesco/le-roi-se-meurt/analyse-du-livre>

Le Roi se meurt Eugene Ionesco. Theatredupave. Accessed January 30. 2019.

<http://www.theatredupave.org/wordpress/wpcontent/uploads/2015/09/Dossier-Le-Roi-se-meurt.pdf>

Le roi se meurt-Personnages. Etudier. Accessed January 30. 2019.

<https://www.etudier.com/dissertations/Le-Roi-Se-Meurt-Personnages/62380183.html>

Unseth P. A False Claim of Translation Quality: Deliberately Omitting Polite Morphology. Diu. Accessed January 30. 2019.

https://www.diu.edu/documents/gjalens/Vol5-2/Unseth_politeness.pdf

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ

นางสาวณฐาประไพ ณ เชียงใหม่

วันเดือนปีเกิด

13 กันยายน 2534

วุฒิการศึกษา

ปีการศึกษา 2557: อักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส

มหาวิทยาลัยศิลปากร

